

భాగవతము

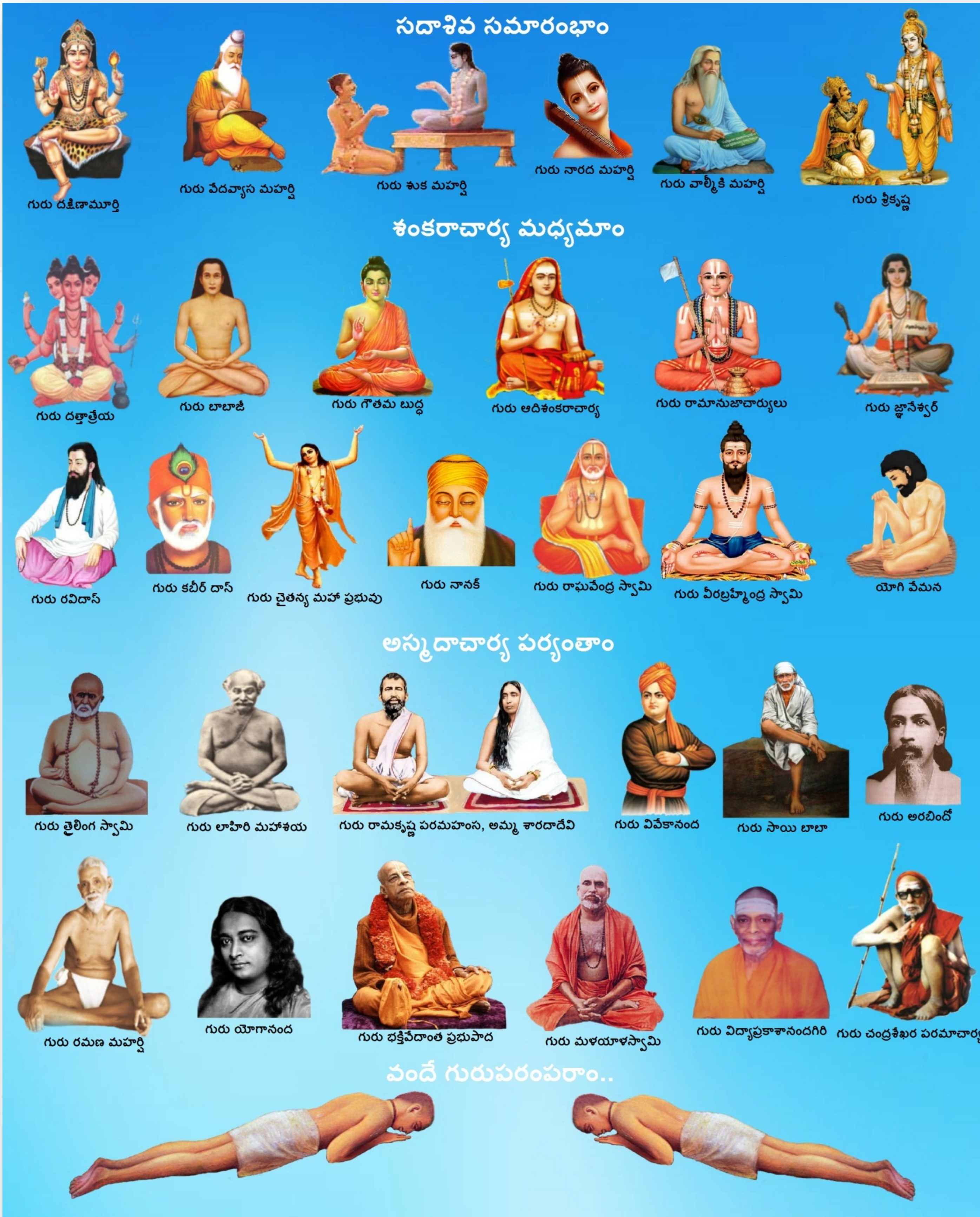
విచారణ

భాగవత కథ-వేణు వాదనము

సదాశివ సమారంభాం
గురు దక్షిణామూర్తి
గురు వేదవ్యాస మహర్షి
గురు శుక మహర్షి
గురు నారద మహర్షి
గురు వాల్మీకి మహర్షి
గురు శ్రీకృష్ణ
శంకరాచార్య మధ్యమాం
గురు దత్తాత్రేయ
గురు బాబాజీ
గురు గౌతమ బుద్ధ
గురు ఆదిశంకరాచార్య
గురు రామానుజాచార్యులు
గురు జ్ఞానేశ్వర్
గురు రవిదాస్
గురు కబీర్ దాస్
గురు చైతన్య మహా ప్రభువు
గురు నానక్
గురు రాఘవేంద్ర స్వామి
గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి
యోగి వేమన
అస్మదాచార్య పర్యంతాం
గురు త్రైలింగ స్వామి
గురు లాహిరి మహాశయ
గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి
గురు వివేకానంద
గురు సాయి బాబా
గురు అరబిందో
గురు రమణ మహర్షి
గురు యోగానంద
గురు భక్తివేదాంత ప్రభుపాద
గురు మళయాళస్వామి
గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి
గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య
వందే గురుపరంపరాం..

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

http://www.new.dli.ernet.in

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్న్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని ఝళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజా పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

భాగవతకథా గ్రంథమాల

వేణు వాదనము

(గోవర్ధనలీల)

గ్రంథకర్త:

శ్రీ గంటా ప్రభుదత్త బ్రహ్మచారిగారు

అనువాదకుడు :

శ్రీ రామ్‌శరణ్ కుందుర్తి వేంకట నరసయ్య

ప్రకాశకులు :

భాగవతకథా గ్రంథమాల,
బుద్దాం P. O. (గుంటూరు జిల్లా)
బ్రాంచీలు: బందరు, తణుకు, లక్కవరం.

 1970 [వెల : 10-00

సోల్ డిస్ట్రిబ్యూటర్లు :

నటరాజ పబ్లికేషన్స్
ఏలూరు రోడ్ * విజయవాడ

విషయ సూచిక

వేణువాదనము

౯౩౧

శ్లో॥ బర్హాపీడం నటవర వపుః కర్ణయోః కర్ణికారమ్
బిభ్రద్వాసః కనక కపిశం వైజయంతీంచ మాలామ్ ।
రంధ్రాన్వేణోరధర సుధయా పూరయన్ గోపబృందై
ర్బృందారణ్యం స్వపద రమణం ప్రావిశద్గీతకీర్తిః ॥

శ్రీభాగ. ౧౦ స్కం. ౨౧ అ. ౫ శ్లో.

మ. శ్రవణోదంచిత కర్ణికారకముతో స్వర్ణాభ చేలంబుతో
నవతంసాయిత కేకి పింఛకముతో నంభోజ దామంబుతో
స్వవశుండై మధురాధరామృతము చేవంశంబుఁబూరించుచు
న్నవిదా మాధవుఁ డాలవెంట వనముం దాప్రావేశించెం
జూచితే ॥

— శ్రీమదాంధ్రభాగవతము

రూపాకర్షణము జరుగుచునే యున్నది స్వరం, శబ్దం, ధ్వని, సంగీతాదులకును నొక ప్రబలమగు నాకర్షణము కలదు. ఇఁక నా ధ్వనికి ఉద్గమస్థానమైనవాఁడే ఆకర్షకుఁడైనపుడింకఁ జెప్పవలసిన దేమున్నది? విషమునిచ్చి అందఱును చంపఁగలరు. అమృతమును ద్రావించి మృతులుగా నొనర్చు

టచే విశేషమున్నది. అస్త్రశస్త్రములచే సందఱు గాయపడుచ వచ్చెను, కాని సుఖదశబ్దమును వినిపించి మూర్ఛితుల నొనర్చుటయే నిజమగు శూరత్వము. ఒకానొకప్పుడు భక్తులతోఁ దమతమ ఉపాస్య దేవతల విషయమున వాదవివాదము జరిగెను. అది ముదిరి దెబ్బలాటలవఱకు వచ్చెను. రాజు కడ కభియోగమునకై వచ్చిరి. రాజిట్లనెను:- "నేనిట్లు మీ అభియోగమునకు నిర్ణయమొసఁగఁజాలను. మీరు మీమీ యిష్టమూర్తులను దయారుచేసికొనిరండు." ఆజ్ఞకాఁగానే అందఱును దమ యిష్టదైవముల నాయుధ వాహనములతోఁ గూడ మూర్తులను జేసి తెచ్చిరి. ఒకఁ డెద్దుమీఁద నెక్కి, చేతిలోఁ ద్రిశూల, ఖడ్గ, చాపాదులను దీసికొని యుండెను. ఒకతె సింహముపైనను, ఏనుఁగు మీఁదను, గాడిదమీఁదను, కుక్కుటము మీఁద నెక్కి, చేతులలోఁ బదునగు కరవాలమును బట్టుకొని యుండెను. ముండమాలను ధరించియుండెను. ఇంకొకఁ డెలుకపైఁ గూర్చుండి, చేతిలోఁ బరశువును బట్టుకొని యుండెను. మఱియొకనికి నాలుగు చేతులు. నాలుగు చేతులలో శంఖ, చక్ర, గదా, పద్మాదులను ధరించెను. ఇంకొకఁడు ధనుర్బాణములను ధరించియుండెను. ఇంకొకఁడు వంకర కాళ్ళవాఁడు, మూఁడుచోట్ల వంకరలు కలవాఁడొక బోలుబొంగు కఱ్ఱను, నెనిమిది ఛిద్రములు కలవానిఁ గాం

చెను. రాజు సమస్త ఇష్టదైవములను గాంచి యిట్లనెను:- 'వీరందఱును వివిధాస్త్ర శస్త్రముల నేల గ్రహించిరి?'

భక్తులిట్లనిరి:- 'దుష్టుల నణఁచుటకై మాయిష్టదైవము అస్త్రశస్త్రములను సదా ధరించుచుందురు. దుష్టులను దమన మొనర్పకున్న శిష్టరక్షణ మెట్లు జరుగఁ గలదు?'

రాజు మురళీధరుని మనోహరమూర్తినిఁ జూచి యిట్లడిగెను:- 'ఈతని అస్త్రాయుధము లేవి?'

భక్తులిట్లనిరి:- 'మహారాజా! ఈతని శస్త్రమనుఁడు, ఆయుధమనుఁడు అదిమురళియే, ఈధ్వని గొప్పగొప్ప సహృదయుల నాకర్షించుచుండును విహ్వలురుగను, వికలురుగను నొనర్చును.'

రాజిట్లనెను:- 'అయితే నాకీ యిష్టదైవమే నచ్చినాఁడు మధుర మధుర మురళిని మ్రోగించుచుండును. ఈతనిఁ గాంచిన భయము లేదు, సంకోచము లేదు. సఖ్యరసము వారికి సఖుఁడగును, వాత్సల్యరసము వారికిఁ గొమరుఁడగును. మధుర రసము వారికిఁ బ్రేష్ఠుఁడగును.'

ఇంతకు సారాంశ మేమనఁగా శ్రీకృష్ణుఁడు అస్త్రశస్త్రాయుధములు లేకయే మురళీ ద్వారా అందఱి హృదయములను గదలించివేయును. ఈతని త్రిభువన మోహన రూపమం దెంతటి ఆకర్షణము కలదో, అంతటి యాకర్షణ మీతని

వేణునాదమునందు కలదు. అందువలన గోపికలు వేణువునందు సవతి మత్సరమును జూపుచుందురు. దాని సౌభాగ్యము గూర్చి సదా ప్రశంసించుచుందురు.

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మునులారా! ప్రాణులకు సుఖము నొసంగు శరదృతువునందు గోపవేషమును ధరించి గోవులను వెంటఁ బెట్టుకొని శ్యామసుందరుఁడు బృందావనమందు ప్రవేశించెను, సాయంకాలమున కాతఁడు తిరిగి వచ్చి, గోష్ఠము దగ్గఱకు వచ్చి వేణువు నూదెను. అది వ్రజాంగనలు వచ్చుట కది శుభసూచనయౌ యనుకొల్లుండెను. శ్యామసుందరుఁడింకను వ్రజమునకు దూరమున నున్నాఁడు. వారి కన్నులా తని రూపసుధ గోఱకు తపించిపోవుచుండెను; కాని వేణునాద మాధురిచే వారి శరీరములు వికసితము లయ్యెను. ఈ వేణు నాదము కోటికందర్ప దర్ప దళన పటువగు వ్రజవల్లభుఁడని వారి మనస్సులకు తోఁచగానే, వారికిఁ బ్రేమ భావముద్దీప్త మయ్యెను ఈ వేణు నాదమును గూర్చి చర్చ జరుగవలయు నని మనములో ప్రతివారికి కోరిక కలిగెను. కలుగఁగానే పలుకు టకుద్యుక్తయై యొకతె యిట్లనెను:- ' సఖులారా! చూచితిరా శ్యామసుం......'

ఆమె 'శ్యామ' అను వాక్యమును బలికినది కాని 'సుందరుఁ'డను శబ్దమును బూర్ణముగఁ బలుకఁ జాలక పోయి

నది చలన చిత్రములవలెఁ జిత్తపోషకరి చూచు చున్నను స్మరణకు రాఁగానే ఆమె చిత్తము చ చలనమయ్యెను, స్వర వేగముచే నామె వాక్కు రుద్ధమయ్యెను. కంఠము గద్గదిక మయ్యెను. ఆమె యేదో పలుకవలె ననుకొనును, కాని వాక్కు రాలేదు. స్వరము గద్గదిక మగుటచే నాగిపోయెను. ఏమియును మాటలాడఁ జాలక పోయెను.

హృదయ భావములు ముఖముమీఁద స్పష్టముగ గోచరించును. గుర్తింపఁ దగిన భుక్తభోగులు వాని నెఱుంగఁ గలరు. గోపికలయొక్క యీ ప్రేమోద్రేక దశను గాంచి, మఱియొక సఖి ఆమె కానందమును గలిగించుటకై శ్రీకృష్ణుని యొక్క పై వేషమును వర్ణించెను. భావ సమాధియందు - ప్రేమ ప్రబలత యందు-ప్రియతముని గుణ శ్రవణమందొక విధమగు మధుర మధురమగు సుఖము కల్గును. ప్రేమ తరంగములెగసి హృదయమందెంత తీవ్రముగ లేచునో, ఆమె కంతటి మూర్ఛ గలుగును. ఇప్పుడు మాటలాడుట కసమర్థ యైన సఖి సఖులందఱతో చెప్పఁ జేసె. అచుత్యుని యందీమె అనుపమానురాగము మిగిలిన సఖులందఱును నామెకుఁ జెలికత్తెలు. తమ స్వామిని ప్రేమలో వికలయగుటను గాంచి అందఱును వంతులవారిగా నామెకు శ్రీకృష్ణరూపమాధుర్యముతో వేణుమాధురీ రసమునుగూడ పాన మొనర్పఁ జేయుచుండిరి. ఈ వేణుగీతము రాసలీలకు పృష్ఠభూమిక. రాసోత్సవమునకై ప్రథమమున

రంగభూమికె యెల్ల ... ంపఁబడునో, అదేవిధముగ వేణువు
నూది వనమాలి రాసగోష్ఠికి మీరందఱును సిద్ధముగ నుండ
వలయును. ఒకానొక దినమున వచ్చి వేణువు వాయింపఁబడును
ఆ శబ్దమును వినఁగానే మీరు మీ మీ గృహములనుండి
బయలుదేరి రావలసియుండును' అని హెచ్చరిక చేయుచున్న
ట్లుండెను. ఇప్పటి గోపికలు నేను గీ... రాగానే తాము సిద్ధ
పడుచుండిరి అభి... ... ముగ నభ్యాసమొనర్చుచుండిరి.
ఏలననఁగా కాత్యాయనీ వ్రతమునకు ... దివ్యసుఖమును
సహించు ... ... వ ... ప్రేమ మాధుర్యము
క్రమముగ ... ... జెందును. ఏ అవతారమున
ప్రవర్ధిల్లఁజేయునో, వానికేమి ... కామ్య లేదు, పద్ధు లేదు,
అంతులేదు, పా ... లేదు అట్టి ... పా ముచు నేయుచుండు

ప్రేమభావ భావిత ... మాధుర్యము ... ముఖ్య
రాసు రాధికా దేవితో జెప్పను ... అని భాగవతియుగు
సభయుల్లెదరు:– ... ... మోహక
స్వరమును విన... ... . కలిగి నున్నదై నఁ
దన ... ... మోహమును ... ... ముద్రాన్వితా
న్వితమును భైరవ ... ..., ... నూని, ... నమును
ను ... ముగ ... మండలమును వెడలెల్లను, గోవుల
వెంట ప్రవనమునకుఁ ప్రవేశించుచున్నారు ... ... చుచున్నది,

ఇది వినఁగనే అందఱును ధ్యానించ నయ్యెను. అందఱును శ్రీకృష్ణ స్వరూపమును వివిధగతి ధ్యానించిరి. ఒకతె యిట్లనెను:- 'శ్యామసుందరుఁడు మురళి నెట్లూది యుండును సఖీ?'

ఆమె యిట్లనెను:- 'సఖి! శ్యామసుందరుని గోపవేషముకంటె వేరొక వేషము శోభించునా. ఆయన తన నూతన వేషము మార్పు నొందించును: కాని మనకాలమున గోపవేషమే సర్వశ్రేష్ఠముగ నుండెను. మోమునందు బర్హిపుచ్ఛ పింఛముండె నట. కర్ణములందు కర్ణికార కుసుమములు పెట్టఁబడినవట. ప్రకాశయుక్తమగు పీతాంబరమును ధరించినవా డయ్యు సుకుమార స్వభావముగల యశోదా... మొన ప్పుచున్నదట. గోవులు గంగడోలు భాగమునందు వంగి పోవుచుండినవట. అతఁడు వేణువు నూదుచు మునిసి మునిసి నవ్వులు నవ్వుచు, సంగీత నాదమును చేయుచుఁ, బృందావ రసమును వర్షింపఁ జేయుచు వ్రజమంత ప్రవేశించుచుండ వలెను. ఆతని ధ్యానమునకే శోభ రూపమైనదిగ నుండును. అనఘుని నయన తోడి శ్రీకృష్ణుండు ఎప్పుడు నుండు వ్రజము నకు వచ్చునో చెప్పుము.' అని యిట్లు పలుకుచు నామెయు మూర్ఛిత యైనది.

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా! హృదయమందు ప్రియతముని తీవ్రస్మృతి యున్నచో, ధ్యానమందు ప్రియుని

ప్రత్యక్ష దర్శనమగును. ధ్యానమందు మనశ్శాంతిని మనో
మయ మూర్తి నాలింగనము చేసికొనుచున్నట్లున్నది. ఆ
మానసిక సమాగమ మెంతటి సుఖదముగ నుండునో,
ఎన్నడును నేకాంతమున నేకాగ్రచిత్తులై తన యిష్టదైవ
మును ధ్యానింపని వారూహింపఁ జాలరు ఆ గోపికలు నిత్య
సిద్ధలు. వారికి నేర్పవలసిన దేమియును లేదు, వారన్నిటిని
నేర్చినారు. అందువలన వారు తమలోఁదాము శ్రీకృష్ణుని
రూపము ధరించి, వేణుమాధురిని గూర్చి చర్చించుచు లోలోన
మనమోహనుని మనోహరమూర్తి నాలింగన మొనర్చు
కొనసాగిరి. మునులారా! గోపికలు వేణువు నుద్దేశించి, తమ
మనోభావముల నెట్లు వ్యక్తపరచిరో, ఆ వర్ణనమును నేను
ముందుచేసెదను. ఈ విషయము చాల గంభీరమైనది.
సురసమైనది. దానిలోఁ బ్రాకృత భోగబుద్ధి కలిగెనా,
అంతయును బేడయుకు జెల్లమగును. ఇది సాధారణ స్త్రీ
పురుషుల విషయము కాదు—ప్రాకృత భావములు కావు.
ఇది దివ్యాతి దివ్య మధురాతి మధుర అలౌకిక అప్రాకృత
రసము. ఇందులో విషయ వాసనా గంధము కూడ లేదు.
విశుద్ధ ప్రేమచర్చ సంసకృష్ణకథ.'

—//—

రూపమాధురి - వేణుమాధురి

౯౩౨

శ్లో॥ అక్షణ్వతాం ఫలమిదం న పరం విదామః
సఖ్యః పశూననువివేశయతోర్వయస్యైః ।
వక్త్రం వ్రజేశ సుతయోరను వేణు జుష్టమ్ ।
యైర్వా నిపీతమనురక్త కటాక్ష మోక్షమ్ ॥

శ్రీ భాగ. ౧౦ స్కం. ౨౧ అ. ౭ శ్లో॥

మ॥ నవ గోస్థానక రంగమందు బలరామా
నంద యుతోం జాత ప
ల్లవ నీలోత్పల పించపద్మదళమా
లా వస్త్ర సంపన్నులై
కవలై వేణువు లూదుచున్ బహునటా
కారంబులం గేళితాం
డవముల్ సేసెద రీ కుమారకులు వే
డ్కం గామినుల్ గంటిరే ॥

క॥ ఓ చెలువలార వినుఁడీ,
వాచాలతకంబు లేల వర్ణింపంగా
లోచనముల కలిమికి ఫల,
మీ చెలువురఁ జూడఁగలుగు టింతియసుండీ ॥

శ్రీ మదాంధ్ర భాగవతము

ప్రియుని సంసర్గమున నే వస్తువున్నను నది ప్రియముగ నుండును. ప్రియునిఁ బ్రేమించువారును బ్రియముగ నుందురు. పైఁగాఁ బ్రియతమునకుఁ బ్రియమైన వారి ప్రియతను గూర్చి యింకఁ జెప్పవలసినదేముండును. మనకు బ్రియుని చర్చయును, స్మృతియు నేల యానందానుభవమును గలుగఁ జేయుననఁగా, నాతని ప్రతి చేష్టయు సుఖదముగను, రమణీయముగను, ఆపాదాకర్షముగ నుండును. స్వాభావికముగ సుందరవస్తువు వైపునకుఁ జూచినచోఁ జిత్తము దానివైపునకు స్వాభావికముగ నాకర్షింపఁబడును. కాని యెవని అంగములన్నిటినుండి సౌందర్యము వెల్లుబికి వచ్చుచుండునో; ఎవని సుఖకర సరసస్వర వేణు సరసత్వమందు లీనమై సరసతమ మైనదో, దానిని గూర్చి యెవరు విశదముగ వర్ణింపఁ గలరు.!

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మునులారా! ఇప్పుడు కన్నులను మూసికొనుఁడు. భావజగత్తునందా మహాభాగ్య శాలినులగు గోపికల మానసిక చిత్రములను లిఖించుకొనుఁడు. అత్యంత సుందరలగు వందలకొలఁది వ్రజాంగనలు షోడశ శృంగారము లొనర్చుకొని, వస్త్రాభూషణాదులచే సుసజ్జితలై, పచ్చని లతలతో నావృతములైన నిభృత నికుంజములందు నిత్యమును బోయి కూర్చుందురు. అచ్చటఁ గూర్చుండి కృష్ణుకథలను చెప్పుకొన చుందర నందనందనుని రూపమాధురిని వర్ణించు

కొనుచుందురు. ఆతని వంశీధ్వనిని గూర్చి మరలమరలఁ బ్రశంసించుకొనుచుందురు. నిత్యనియమాను సారముగ చేయును వారు కూర్చుండిరి. మధ్యలోఁ బరమసుందరియును, అద్భుతానురాగవతియు, నలౌకికమగు యువతి ప్రేమ సమాధియందచేతనయై పడియుండెను. ఆమెకుఁ జైతన్యము గలిగించుటకై కౌషధము శ్రీకృష్ణలీలా మాధురి యను రూపమాధురికి సంబంధించిన నద్భుతరసమే, ఆ రసమును వారామె కర్ణరూపములగు పానపాత్రలందు క్రమముగఁ బ్రవహింపఁ దలఁచుచుండిరి. వారందఱును నా దివ్యాతిదివ్య రసపానము నిచ్ఛించుచుండిరి. వారత్యంతో త్సుకతతోఁ దమ కర్ణరూపములగు చషకములందు నింపుకొని, రూపరసానురాగవతియగు యువతితో యథేష్టముగ పాన మొనర్చుచుండిరి. ప్రథమమున నొకతె ఆరసమును ప్రవహింపించును. అందఱును దాని ననురాగముతోఁ బాన మొనర్చుచుందురు. ఆ రసము మిగులనీయదు. ఇంకొకతె క్రమ్మరించును. ఈ విధముగ నారసపాన ప్రసంగము చిర కాలము వఱకు జరుగుచునే యుండును. ఈ రసమందు లీలా, రూప, వేణుగానాదుల సమ్మిశ్రవణమున్నను, వేణుమాధురియే యింపాధిక్యముగ నుండును. ఈ సమయమున నీరసమే విశేష రుచికరముగనుండును.

ఒక సఖి రసమును చిందఁజేయు శ్రోత్ర రూపములగు పాన పాత్రలందు పోయుచు నిట్లనెను:- 'సఖులారా! ప్రపంచమున నొక వస్తువుకంటె నింకొక వస్తువు సుందరమైనది. కన్నులు సుందర వస్తువును గాంచి వికసించును. వెలుఁగును, కాని మన నేత్రములొక సర్వశ్రేష్ఠమగు దృశ్యమును గాంచి సర్వ సంతుష్టినిఁ జెందుచున్నవి. ఆ దృశ్యమును గాంచిన తరువాత నే కన్నులీ దృశ్యమును గాంచినవో అవియే కన్నులనఁ బడుటకు యోగ్యములైన వన్నియు, ఆ దృశ్యమునకు వంచితములైనవి వృక్షదేహమందలి వెళ్లుకొని వచ్చిన కన్నులో, కన్నుల యాకారమును బొందిన నెమలి కన్నులో, చిత్రములలో వ్రాయఁబడిన విశాల నేత్రములో నగుచుండవలయును గాని యథార్థములగు కన్నులు కావను సిద్ధాంతమునకు వచ్చితిని.'

ఆ సఖులలో నింకొకర్తుక యిట్లనెను:- 'ఏమమ్మా! నీవు మఱవఁజాలనిదియును, చూడఁగ నే నేత్రములు సఫలములైనవియునగు నే దృశ్యమును నీ కన్నులు చూచినవో చెప్పిన మేమును విని మా కన్నులను గూడ సఫలమొనర్చుకొందుము.'

ఆ సఖియే యిట్లనెను:- 'సఖి! ఆ దృశ్యమును నీవు చూచితివి. ఆ దృశ్యమును గాంచియే మీరెల్ల వాకిలిని వదలి అటునిటుఁ పరుగుచున్నారు, ఏడ్చుచున్నారు, వ్యాకుల

తమ జెందుచున్నారు. సాయంకాలమగునకు శ్యామసుందరుఁడు గోవులను మేపుకొని యింటికి రాఁగలఁడు. బలరామాది సఖులాతని వెంట నుందురు. ముందుగా నావులు ముందు పోవుచుండును. వాని వెనుక మందహాసము లొనర్చుచు, మురళీ నాదమొనర్చుచు బలరామకృష్ణులు వచ్చుచుందురు. వారి వెనుక ఆతని లోక విశుద్ధ బిరుదావళులను బలుకుచు గోపబాలురు వచ్చుచుందురు. ప్రణయ కటాక్ష యుక్తములై, మురళీ శోభితమై కమలమును, చంద్రునిఁ దిరస్కరించు ముఖామృతము నెవరు తదేక దృష్టితోఁ గన్నులార్పక కనుపునిండఁ బానముచేయుదురో, వారి నేత్రములే సార్థకములు. ఈదృశ్యమును గాంచిన నేత్రములే నేత్రములు. ఇదేలఁగాదు? శ్యామసుందరుఁడు వనమునుండి యెంత వయ్యారముగనో వచ్చును' అని యిట్లు పలుకుచు శ్యామసుందరుని రూపాసవము నధికముగఁ బానమొనర్చుటచే నా సఖి యున్మత్తయయ్యెను. ఆమె కంఠ మవరుద్ధమయ్యెను. ఆమె యింక మాటలాడఁజాలక పోయెను.

అప్పుడింకొక సఖి యిట్లనెను:- 'రామకృష్ణుల శోభను గూర్చి చెప్పునదే మున్నది. మాకు వీరు గోపకులు కారనియు, దివ్యనటులనియుఁ గ్రీడించుటకై యీ సరస సుఖద బృందావన భూమి యందవతరించి రనియు భావించుచున్నాము. ఈ వ్రజమండల మంతయును రంగభూమి - నాట్యస్థలి. ఇందు

నిత్య నూతనముగ నభినయ మొనర్చు ప్రధాన నటులు వీరే. ఈ గోపబాలకులు వీరికి సహాయముగ నటన మొనర్చు నితర పాత్రధారులు. సాయంకాల సమయమున నావుల మందల కాపము లతో వచ్చునపుడు గ్రామమునఁ బ్రవేశించు నాటకపు వేష మెంతో వినోదముగ నుండును. సుఖకరముగను, ఇద్దరి మస్తకముల మీఁద నెమలి యీఁకల కిరీటములు శోభాయమానముగ నుండును. కంఠములందు సుందర సుగంధిత పుష్పహారాల లుండును. అందులో నానా వర్ణముల తులసీ, కుంద, మందార, పారిజాత, కమలాది దేవవృక్షములకు సంబంధించిన పుష్పములను, గుచ్ఛ గుచ్ఛ నూతన మామిడి చిగుళ్లను గూర్చి చేసినవై యున్నవి. ఈ స్తబకములవలనే నామాల లత్యంత సుందరములుగ నున్నవి. మధులోభమునఁ దుమ్మెదలు వానిపై గుంజారవ మొనర్చుచుండును. అప్పుడు మాలలే గీతారవ మొనర్చుచున్నట్లుండును. బలరాముఁడు నీలపు పట్టు వస్త్రములను గట్టుకొని యుండెను. కృష్ణుఁడు పీతాంబరమును ధరించెను. ఇద్దరును గీతములను బాడుచు, వేణువులూదుచు గోష్ఠమునకు మందగతితో వచ్చుచుందురు. అవి అలంకరించుకొని రంగస్థలము మీఁదకు నటనము చేయ వచ్చుచున్నట్లుండును. అభినయ మొనర్చుచున్నట్లుండును ఈ గోపకుల అభినయము దర్శనీయము.

అని శౌనకుం డిట్లడిగెను:- 'సూతా! శ్రీకృష్ణుని శోభను వర్ణించుచు నందు బలరాముని శోభావర్ణనమును గూడ నేల కలిపినది?'

అప్పుడు సూతుం డిట్లనెను.- 'స్వామీ! ఈ ప్రేమ నదికి అట్లే వంకరగ నుండును. కావున పలుకులకు భావ గోపనము ఉండును. గోపికయొక్క ఉద్దేశ్యము శ్రీకృష్ణుని రూపమాధురిని, వేణుమాధురిని వర్ణించుటయే యనుట సత్యము; కాని భావగోపనము కొఱకు ఆమె యిద్దరి పేర్లను సూచించినది. ప్రేమభావ మేలు, దానిలో చెప్పుటొకటిగను, దాని యభిప్రాయము వేఱొకటిగను నుండును. ఆ గోపికలు శ్రీకృష్ణుని వేణువును గూర్చి ప్రశంసించుచుండిరి. ఆమె మరల నిట్లు ప్రారంభించినది:- 'సఖులారా! మనము ప్రపంచమున సద్దరినే పరమ భాగ్యశాలినులుగ నెన్నవలెను, అందులో నొకటి వ్రజరేణువులు, రెండవది, యీ మనస్వతి యగు వేణువు, ఇద్దరును శ్రీకృష్ణుని శరీరమున కంటుకొని పోవుదురు. శ్రీకృష్ణుండు వనమునకుం బోవునప్పుడును, తిరిగి వచ్చునప్పుడును. వ్రజరేణువు లెగిరి ఆతని శరీరము మీఁదను, సంచిత నీలకేశముల మీఁదను నంటుకొనును. వాని కంటుకొనుట గాని వేణువు మాత్రము. ఆతని యధరామృతమును మనముందే అందజు

మును జూచుచుండఁగనే నిర్లజ్జయై పానము చేయును. దాని భాగ్యము నేమనవచ్చును. ఎవరి యధరామృతపానము నొకఁడు, దాని చేసిన సుస్మృతులై పోవుదురు. అట్టి యెడ నది సరితాప పానమొనర్చుచు విసుఁగును జెందదు. ముదింపదు, దీని పొగరును జూడుఁడు'

సూతుఁ డిట్లనెను:— 'మునులారా! శ్రీకృష్ణుని యధరామృతస్మృతి రాఁగానే ఆసఖి మూర్ఛితయై పడిపోయెను. చైతన్యము లేకట్లయ్యెను. అప్పుడింకొక సఖ చెప్పుట కుద్యమించెను.'

—//—

తపస్విని యగు వేణువు

౯౩౦

శ్లో॥ గోప్యః కిమాచరదయం కుశలం స్మ వేణు
ర్దామోదరాధర సుధామపి గోపికానామ్ ।
భుంక్తే స్వయం యదవశిష్టరసం హ్రదిన్యో
హృష్యత్త్వచోఽశ్రు ముముచుస్తరవో యథాఽఽర్యాః ॥

శ్రీభాగ ౧౦, స్కం, ౨౧ అ, ౯ శ్లో॥

మ. ఒకరిన్ బ్రేతల కించు కేవిడుకును లేకండ గోపాలకృ
ష్ణుని కెమ్మోవి సుధారసంబు గొనుచుం జోద్యంబుగా
మ్రోయుచుం
దనపర్వంబులు నేత్రపర్వములుగా దర్శించు పూర్వంబునన్
వనితా యెట్టి తపంబు సేసె నొకొ యీ వంశంబు వంశంబు
లోన్ ॥

శ్రీమదాంధ్ర భాగవతము.

ఒక సాధువు కాళ్ళకుగల చరణ పాదుకలను గాంచి ఒక భక్తుడు మిక్కిలి యేడ్చెను, మిక్కిలి యేడ్చెను. ఎందుల కేడ్చుచుంటివని అడుగగా నాతడిట్లనెను:— 'నేనీ చరణపాదుకల భాగ్యమును గాంచి యేడ్చు చున్నాను. ఆహా! నేను కొయ్యగానైన నుండియుండినచో సాధువున కైదైన పనికి వచ్చెడు వాడనుగదా! ఈ శరీరముతో నే విధమగు సాధుసేవయును జరుగలేదు. జీవితము తినుట, త్రాగుట, నిద్రించుటలోనే గడచినది చచ్చిన నీ శరీరము కుళ్ళిపోవును. పురుగులుపడును. ఈ కఱ్ఱయే ధన్యమైనది. ఎండియును సాధుచరణములకంటుకొనినది. సాధువుల కుప యోగపడినది. 'ఈ శరీరము యొక్క సార్థకత సేవలోనే కలదు. భగవంతునకుగాని భక్తులకుగాని వినియోగపడిన వస్తువు యొక్క జన్మము సఫలమైనది. భగవంతునితో

సంబంధము కలిగిన వస్తువులన్నియును దివ్యములు, చిన్మయములు. శ్రీకృష్ణుని పీతపటము, అతని కఱ్ఱ, నెమలి పింఛము మురళి ఇవన్నియును జడములు కావు; చిన్మయములు. పూర్వ జన్మములలో ననంతముగఁ దపస్సెవరు చేసిరో వారికే భగవానుని శరీరముతో నిత్యసంసర్గము ప్రాప్తించును. భగవంతుని సాన్నిధ్యమును నాతని నిత్యపార్షదు లేయుందురు.

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా! శ్రీకృష్ణానురాగమున నార్ద్రులైన గోపికలు పరస్పరము వేణునాద శ్రవణము కావించి వేణుమాధురిని గూర్చి చర్చ జేసికొనుచుండిరి. 'ఒక సఖి యిట్లనెను:- 'సఖులారా! మనము శ్రీకృష్ణుని యధరామృత పానము కొఱకెంతో యువ్విళ్లూరుచున్నాము కదా! ఒక్కనాఁడైనను మన యోష్ఠముల కమర నొనర్చు నారసము తగిలినచో మనము కృతార్థులము కాఁగలము. మనమా దివ్యాతి దివ్య రసముకొఱకు నిరంతర ముత్కంఠితులమగు చుండుము. ఈ వేణువు నిర్భయయై దానినిఁ బాన మొనర్చుచున్నది. సాధారణముగ నధరామృతపాన మేకాంతమున జనసూన్య స్థానమందు జేయఁబడును; కాని యీ సిగ్గుమాలినది దేశకాలములను బాటించుట లేదు. అన్ని సమయములందు, అందఱయందు శీల సంకోచములను వీడి, నిర్భయయై శ్రీహరి యధరామృతపాన మొనర్చుచుండును దీని తల్లి దండ్రులు ధన్యులు. దీనికులము

ధన్యమైనది. ఏలననఁగా నిది శ్యామసుందరు నీవిధముగ వశమొనర్చుకొనినది. శ్రీకృష్ణుఁడు దీని కమ్ముడు పోయి యున్నాడు. ఒక్క క్షణమైనను దీనిని వదలి యుండఁడు. జాలఁడు, రాత్రులందు దీనిని పక్కయందుంచుకొనియే నిద్రించును. వనమునకుఁ బోయినచోఁ జంకలో దోపుకొనును. దీనికిష్టమైనపుడు ఆతని యధర శయ్యయందు నిద్రించును. శ్రీకృష్ణుఁడు దీనియెడల నెంతగా సంకోచించు ననఁగా నది యూతని యధరశయ్యపై నున్నంత వఱకును నాతఁడొంటి కాలిపై నిలుచుండును. కోమలాతికోమలములగు వ్రేళ్ళతో మెల్ల మెల్లఁగా దీని పాదములొత్తు చుండును. దీనినిఁ దననోటి గాలిచే నూది గాలివీచుచుండును. ఇట్టి సౌభాగ్యమేకులవతికిని కులవతికిని లభింపదు. దీనియందు మమకారము కలిగియుండు టచేతనే, దీని కధీనుఁ డగుట చేతను—నందనంద నునకు 'మురళీధర, వంశీధర, మురళీ మనోహరాది నామములు వచ్చినవి.'

ఒక సఖి యిట్లడిగెను:- 'ఓయమ్మా! సఖి! ఈ మురళియేవంశమున యిట్టినది ?'

ఆసఖియే యిట్లనెను.- 'అక్కా! ఈ కులట యొక్క వంశ మేమంత గొప్పదికాదు. వెదురు చెట్లను నాటుట అశుభమని తలఁచెదరు. బుద్ధిమంతుఁ డగువాఁ డెవఁడును

దమయింట నెఱిఁగి యెఱిఁగి వెదురును నాటెను. ఆ వెదు
రుయొక్క వంశమందే యీ వేణువు పుట్టినది. నేలలో నుండి
పుట్టినది కావున దీని తల్లి పృథివి. మేఘములందలి నీరుచేఁ
బెరిగినది కావున మేఘమే దీనికి తండ్రి. నదుల నీటిని, సరోవర
జలములను బాన మొనర్చి పెరుగుటచే దీనికి దాదిగా నైనవి.
ముందుగా దీని తల్లి బ్రదుకును గూర్చి వినుఁడు. నిత్యమును
చరాచర జీవుల నుత్పన్న మొనర్చుచుండును, కాని యీమె
కుమారికగానే యుండును. ఒకసారి యీమెను అసురుఁ
డొకఁడు పాతాళమునకు లేవనెత్తుకొనిపోయెను. ఏదో విధ
ముగ నేదుపంది రూపమును ధరించి భగవానుఁడు దీనిని
మరలఁ దెచ్చినాఁడు. ఈ భూమి కొకఁడు కాఁడు. అనేకులు
పతులు. అందఱును దీనిని నాది నాది యనుకొనుచుఁ జచ్చి
పోవుచుందురు; కాని యిది యెవ్వరిది కాకుండును, ఎచ్చట
నైన బహుభర్తృక ఒక్కరిదగునా ? ఆమె యెన్నఁడు
నొక్కనిఁ బ్రేమింపదు. రోజున కొకరినిఁ గోరుచుండును.
ఒకరిని వదలి యింకొకనిఁ జేపట్టును. మరల నాతనిని వదలి
వేయును. ఇది యీ మురళీమాత విషయము. దీని తండ్రి
యగు మేఘముల బ్రదుకును వినుఁడు. ఈతఁడు మిక్కిలి
నిష్ఠురుఁడు. శరణాగత ధ్యాస మొనర్పఁడు. చాతక మెంతో
యాశతో 'పీవూ పీవూ' యనుచుండును. దానికన్యగతి
యీ మేఘుఁడే. కాని యీతఁడు దానిమీఁద రాళ్లను

వర్షించును. దప్పికచేనది కొట్టుకొని కొట్టుకొని చచ్చును; కాని కృష్ణుండు దానినోట స్వాతి చినుకునొక్క దానినైన వేయుండు. దీని వంశమును గూర్చి వినుండు. దీని వంశము లోనివారు పరస్పరము బోరాడుకొని తగులంబడి చచ్చుచుందురు. అవియే తగులం బడుటకాదు. వనమునంతను తగులం బెట్టును. జీవజంతువులను దగులంబెట్టును. గృహబంధనములో వాసముచే బంధించును. చచ్చినవానిని స్మశానమునకుం గొనిపోవునవివియే. ఇది దీని వంశమువారి బ్రదుకు, నదులను గాంచుండు, అవి యెల్లపుడును వంకరగ నడుచును ఎవ్వరిమీఁదను దయచూపవు. పొలములను ముంచును. దీని లోపలకుంబోయిన వారలను ముంచును. ఇది యీ మురళి యొక్క వంశపరిచయము. కావున నిదేమైన నుచ్చవంశమునం బుట్టిన దందుమా? అట్టిది కాదు; కాని దీనిని కృష్ణుండు స్వీకరించినాండు, దగ్గఱకు తీసినాండు. అందువలన దీని దోషములన్నియును మాటుపడినవి. గొప్పవారు చేపట్టినవారి కులగోత్రముల నడిగెడు వారుండరు.'

ఆ గోపిక యిట్లనెను:- 'ఓయమ్మా! ఈ కృష్ణుండు మాత్రమేమి కులీనుండమ్మా! కొందఱీతని నందనందనుం డందురు, కొందఱు వసుదేవ నందనుం డందురు. కొందఱు దేవకీ నందనుం డనియుం గొందఱు యశోదా నందనుం డనియు నందురు. కొందఱు గోపాలక గొల్లం డందురు. కొందఱు యదు

సందన వార్ష్ణేయుఁ డందురు. ఆభీరజాతి యేమంత గొప్పజాతి కాదనన్నా. ద్విజాతులకు పాలు, పెరుగు, నేయి మొదలగు రసముల నమ్మరాదను. నిషేధము కలదు ఇదియే మన మనస్మృతి కావుననే జతికుడినని 'కాను దొంగచే' 'వారికి పాయ్యి లేదు వీరికి పెరుగు లేదు' అయినను నీతని దుర్లభమగు నధరామృతపాన మొనర్చుటది సాధారణ పుణ్యఫలము కాదు జపము చెప్పనేఁ మామువాఁ కృష్ణుని యధరామృతము మీఁద సంపూర్ణాధికారము గోపకులమగు మనకుఁ గలదు. మనము యథేష్టముగఁ బానము చేసిన తరువాత మిగిలిన నితరుల కీయవచ్చును. ఇది మన కృపపై నాధారపడియున్నది పరమాత్మునకు బాలు తమ యుచ్ఛిష్ట మును నమ ఆశ్రితుల కొసఁగుచు నుండు ఇచ్చుట నీ నిష యము విపరీతమైనది. మన సవతియగు నీ మురళి, ముందుగా గడుపునిండ నధరామృతమును ద్రాగి, మిగిలిన యుచ్ఛిష్ట మును మనకు వదలి యధరమునుండి తొలఁగిపోవును. ధనము నకు యథార్థముగు యుజమానురాండ్రెవరో వారి కెంగిలియా, దానికి ప్రథమోపభోగమా శ్యామసుందరుని కడ గంగ తలక్రిందులుగఁ బ్రవహించుచున్నది. చూచుట కేమైన సుందరముగను, పచ్చపచ్చగ నిచ్ఛిద్రముగ నున్నదందుమా యిల్లుకాదు. దీనికొకటి కాదు ఎనిమిది ఛిద్రములు కలవు.

ఇన్ని దోషములున్నను కీర్తి పదవి ప్రాప్తించుటకును, నింతటి యమూల్యమగు నిధి ననుభవించుటకును నేదైన హేతువుండి తీరవలయును. పూర్వజన్మ తపస్సులేక యింతటి సౌభాగ్యము ప్రాప్తింపదు.'

అంత నా సఖి యిట్లనెను:- 'అక్కా! నీవు చెప్పినది నిజమే. పరమధనమునకు స్వామిని యగుట నీవు చెప్పినట్లది తపఃఫలమే. ఈ వేణువు లెక్కయును చేయజాలనంతటి తపం బాచరించినది. వెదురు వేలు కఠోరముగ పెంచుచు ఆ కఠోర జపమునుండి యిది బోలుగా వచ్చినది అనగా నిది కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద-మత్సర, దంభాహంకారాది సమస్త దోషములను తనలోనుండి తొలగించుకొని, బోలుగనై, యేకాంతవనమునందు వాస మొనర్చుచు చిరకాల మింటియందే యుండి సాధన చేసినది. మొదట దీని సాధన అవ్యక్తముగ నుండెను. వనప్రదేశమం దేకాంతముగ సాధన చేయుచు చేయుచు నిది పక్వమైనది. ఇప్పుడు దీనికి పరీక్ష ఆరంభమైనది. కఠినకరములు తీక్ష్ణశస్త్రముచే దీనినిఁ గోసినవి. తన వంశమునుండి వేఱొనర్చెను. అయినను నిది యేడ్వలేదు, గోలపెట్టలేదు. తెగి భూమిమీఁదఁ బడినది. ఆ నిర్దయ హస్తములే యీ శరీరముమీఁద వస్త్రరూపమున నున్న ఆకులను దీసి పాఱవైచెను. దీనిని బొత్తుగా దిగంబరగ నొనర్చెను. ఆ నగ్నావస్థయందును నిదేమియును నభ్యం

తినను పెట్టలేదు. తెగఁగొట్టినవారు దీనిని గన్నులకుఁ బెట్టుకొని, యెంత తపస్సును జేసినదో, దీనిలో నింకేమైన వక్రతకలదో లేదో చూచెను. కావున దీనిలో నేదైన వక్రత యుండెనా, దాని నగ్నిపై గాల్చి-అగ్నిపరీక్ష నొనర్చి-తొలిగించివైచెను. పైనున్న గణుపులను జెక్కివైచెను. మధ్యకుఁ దెగఁగొట్టి యెండలో నెండించెను. దీని ముఖము నుండి 'తూ, తూ, అను శబ్దమైనను రాలేదు. నగ్నముగఁ దెగఁగొట్టఁబడి యెండలోఁ బడి యుండెను. ఎండినది. అప్పటికినిఁ దెగఁగొట్టినవారికి దయలేదు. దీని యంగ ప్రత్యంగములను బరమాతో ఛేదించెను. ఒకటియును రెండునుగాదు, దీని కెనిమిది ఛిద్రములు చేయఁబడెను. ఇది తన యెండిన శరీరమును జెక్కించుకొనెను. ఇప్పటికది పరీక్షలో నుత్తీర్ణమైనట్లెన్నఁబడెను. ప్రియుఁడు పరీక్షకొఱకు దీని నధరముపై నుంచుకొని దీనికి మానము నభివృద్ధికావించుచు నిట్లనుకొనెను:- 'ఇంతకష్టమును సహించియును నిది దుఃఖపడలేదు దుఃఖ విషయమున నొక్కమాటైన నోటఁబలుకదు. అందువలనఁ బ్రాణవల్లభుఁడు ఛేదించిన దీని శరీరముమీఁద నూదెను. ప్రియుఁడూదుటతో నిది నవ్వి, గానమొనర్చుచు మధుర స్వరములను వెలువఱచుచుండెను.' ప్రియుఁడు దీని యీ తపస్సుచే ముగ్ధుఁడయ్యెను. తన తను మన సర్వస్వమును దీని కర్పించెను. దీనికిఁ గింకరుఁడయ్యెను. కష్టము

సహింపఁగది యింతటి మహా భారముందు. కష్ట సహిష్ణుత పాషాణ హృదయముగూడ కరిగింపఁగలదు. పైఁగా శ్యామ సుందరుఁడు సహృదయుఁడు. ఈ మురళి కాతఁడు సౌభాగ్య ప్రదానమును గావించెను. ఇంతవఱకట్టి దాని నెవరును బొందలేదు లక్ష్మియును నా సౌభాగ్యముకొఱకు తపించు చుండును. అందువలన దీని కులములోని వారందఱును బరమ ప్రముదితులైరి. తమ వంశములో నెవరైన సౌభాగ్యశాలిను లుండిరా ఆకులములోని వారందఱును బ్రముదితులగుదురు. గర్వపడెదరు, మన వంశములో నింతటివాఁడు పుట్టెనే, వంశ విఖ్యాతినిఁ గలగించెనే యని చెప్పుకొని యుబ్బిపోయెదరు.

ఏ వంశములో నీ వేణువు పుట్టినదో ఆ వంశము యొక్క జడరూపమగు ముఖములద్వారా అది నదీజలరూప మగు దుగ్ధపాన మొనర్చెను. దాసి తన పాలనిచ్చి పెంచి పెద్దదానిఁ జేయఁగానే అది పట్టపురాణియైన నా దాది యొక్క శరీరమున రోమములు నిక్కబొడుచును. అదే విధ ముగ నీ నదులు తమ పెంపుడుకుమార్తె గోపాలుని యధ రామృతమున కధికారిణియై ప్రాణప్రియమైనదని తెలిసికొని వికసించిన కమలములద్వారా రోమాంచితమైనట్లు గోచ రించుచుండెను. ఇది యే వంశములోఁ బుట్టినదో, ఆ వంశ వృక్షములు వంశము సౌభాగ్యశాలినియని గ్రహించి ప్రేమా శ్రువులను విడుచునట్లు మదధారలను విడుచుచుండెను. పచ్చ

పచ్చగనున్న గరికరూపమగు రోమములద్వారా పృథివి తన పుత్రికా ప్రభావమునకుఁ బ్రసన్నయై రోమాంచిత యైనట్లుండెను. మేఘములు గర్జించి గర్జించి చిన్నచిన్న పుష్పవర్షమును గురిపించుచుఁ దన పుత్రిక సౌభాగ్యమునకు మురిసిపోవుచున్నట్లుండెను. ఒక్కటె విష్ణుప్రియ యున్నచో సందఱకును సుఖముకలుగును అందఱును ప్రముదితులగుదురు.'

ఇది విని శౌనకుఁ డిట్లనెను:- 'సూతా! నీవు చేయు గోపికలయొక్క అనుపమాను రాగ వర్ణనము కర్ణములకు మిక్కిలి సుఖదముగ నున్నది; కాని దీని యర్థమేమో మాకు తెలియుట లేదు.'

ఇది విని సూతుఁడు పకపక నవ్వి యిట్లనెను:- 'స్వామీ! ప్రేమవాక్కుల కర్థముండదు. ఆ వాక్కులు నిరర్థకములుగ నుండును. ప్రేమాలాపము ప్రేమ ప్రవృద్ధి కొఱకే చేయఁబడుచుండును. ఇట్టినరనారీమణులు రాత్రులం దేకాదు, ఒకరోజు, రెండురోజులునుగాదు; ఒకవత్సరము రెండు వత్సరములు కాదు జీవితకాలమంతయును మాట్లాడుకొనుచుందురు. ఇంతసేపు మాటలాడినదాని కేమి యర్థమని వీరినడుగుము.'

శ్రీకృష్ణ చరిత్రమునకుఁ బ్రాణము రాసలీల రాసలీల ప్రేమకుఁ బరాకాష్ఠలీల. ముందుగా నేనా లీలను వర్ణింపవలెను,

శ్రీకృష్ణుని బాలలీలలిప్పటికి సమాప్తమైనట్లే. ఇప్పుడాతని రసమయమగు ప్రేమలీలలను సూత్రపాతముగఁ జెప్పవలెను. వేణుగీతము రాసలీలలకు భూమిక. మధుర రసోపాసకులీ లీలలను సర్వోత్కృష్టముగ నెంచెదరు. అసురోద్ధార లీలలును, బాలలీలలును అవ్యక్తస్ఫుటలీలలును వానికి ప్రసంగానుసారముగఁ జెప్పఁబడిన నుపలీలలంతియు. ఈ లీలలవలన మధుర లీలలకుఁ బోషణము కల్గును స్వామీ! ప్రాణులకిచ్చు ప్రేమప్రాప్తియే. జీవి ప్రేమ లేకయే తిరుగుచున్నాఁడు. ప్రేమ లేకయే ప్రాణి వికలుఁడగుచున్నాఁడు. జీవి యెవరినైనఁ బ్రేమించిన చో నా ప్రేమ స్థిరమైనది కాదు. నేఁడు మనలో నేదియో గుణమున్నదనఁ బ్రేమించుటయు ఆ గుణము లేకున్న ద్వేషించుటయు జరిగినది ప్రేమకాదు. గుణముల యెడలఁ గల ఆకర్షణము. ప్రేమ యొక్కటికిని వశింపదు, తగ్గదు, దినదిన ప్రవర్థమానమగును ప్రతిక్షణమును ప్రవర్థమానమగుటయే ప్రేమస్వరూపము. అని సాంసారిక స్త్రీ పురుషులందు గలుగుట అసంభవము మధుర రసోపాసకులిట్లందురు:- ఆప్రేమ ఒక్క నందనందనుని మీఁదనే చెల్లును. దానిని గోపికలే చేయఁగలరు. గోపికయనునది శరీరమునకుఁ బేరుకాదు. దానికి స్త్రీపుం నపుంసక భేదము లేదు. గోపీ అనునదొక భావము, అది స్త్రీ లింగ శబ్దము, అందువలన స్త్రీ వాచకముగఁ బ్రయోగింపఁ బడినది. నందనందనుని మీఁదఁగల

ప్రేమకు కారణ ముండదు అది స్వాభావికము, దినదిన ప్రవర్ధమానమగును. ప్రేమ విచిత్ర వస్తువు కాదు మనము నిత్యమును దల్లి, తండ్రి, సోదరులు, తోఁబుట్టువులు దారా పుత్రాదులు, మిత్రులు, బంధు బాంధవులు వీరిపైఁ బెట్టు కొను ప్రేమయే యిది యగును, భేదమేమనఁగా నశ్వర వస్తు వులపైఁ బెట్టుకొనిన ప్రేమను మోహమందురు, అవి నాశి యగు నచ్యుతుని యందు బెట్టుకొనిన ప్రేమకుఁ బ్రేమ యం దురు. ప్రాకృత స్త్రీ పురుషులందున్న ప్రేమ కామమగును. ఆ ప్రేమనే గోపికలు శ్రీకృష్ణునియందు బెట్టుకొనినఁ బ్రేమ యను సంజ్ఞ కలుగును. గోపికల కామమే ప్రేమ. కావున మధుర రసము నుపాసించువారు గృహస్థు ప్రేమకు శిక్షణా లయ మందురు. పాఠశాలలో ఫలకము మీఁద సీసమున్న ముతో వ్రాయుట అభ్యసించునట్లు, మాటి మాటికిని వ్రాయుచుఁ జెరుపుచు నట్లభ్యాస మొనర్చిన నలవాటు పడు నట్లు, తరువాత మరలఁ గాగితముమీఁద వ్రాయఁగా స్థిర పడును. గృహస్థులు గృహస్థాశ్రమమున నుండి ప్రేమించుట నేర్చుకొనిన, దానిని శ్రీకృష్ణుని మీఁదకుఁ ద్రిప్ప వచ్చును. ఈ రాస, గోపీ ప్రేమములందు ప్రాకృత స్త్రీ పురుషుల కామ భావమున వ్యవహరింపఁ బడినట్లు శబ్దమును భావమును ప్రయోగింపఁ బడును; కాని యీ శ్రీకృష్ణ సంబంధమగు భావ మప్రాకృతము. జీవులకు విషయములందు స్వాభావిక

రుచి యుండును. అందువలన వ్యాసభగవానుఁడీ ప్రేమ ప్రసంగమును నందఱ మనస్సు లాకర్షింపఁ బడునట్లు వర్ణించి యున్నాఁడు. పిల్లలకు చేదు మందును బెట్టవలయుననుచో దానిమీఁద బంచదారను బూదుగుదుము అందుఁ బంచదారను బెట్టుట తాత్పర్యము కాదు. అచ్చటఁ జేదు మందును బెట్టుటయే తాత్పర్యము. కాని చేదు వస్తువులు సాధారణముగ నరుచిగనుండును. కావున నీ కథలు ప్రాకృత స్త్రీ పురుషుల ప్రేమవలెఁ గనఁబడునుగాని దీనిలోఁగూడ రహస్య మిమిడియున్నది. దాని వలన జీవి యీ మాయిక జగత్తునుండి లేచి చిన్మయజగత్తులోఁ బ్రవేశించును, ఘట, పట, అహంకార, ప్రకృతి, పంచభూతములు, పంచీకరణము మొదలగు నీ శుష్క విషయము లెవని హృదయమున నిండి యున్నవో, ఆ శుష్కహృదయముల కీ విషయములన్ని యును దికమకగనుండును. ఈ విషయములన్ని యనుసరసతావిప్తము లైనవి. మీరు స్పష్టముగఁ జెప్పుఁడు. మీ యాజ్ఞయైనచో గోపికల యీ నిరర్థక ప్రలాపములను జెప్పెదను లేదా వేఱొక కథా ప్రసంగము నొనర్చెదను,"

అంత శౌనకుఁడు శీఘ్రముగ నిట్లనెను:- 'సూతా! నీవేమి మాట మాటలాడుచున్నావు: వేము గృహస్థులను కాకున్నను మా హృదయములు నీరసములు కావు. మాకిది క్రొత్తకథయును గాదు. నారదుని నోట మేము రాగానుగ

భక్తినిగూర్చి శిక్షణమును బొందితిమి, శ్రీకృష్ణుని రహస్యమయ లీలను మేమనేక సారులు వినియుంటిమి.

ఇది విని చెవులమీఁదఁ జేతులను బెట్టుకొని సూతుఁడిట్లనెను:- 'స్వామీ! స్వామీ! మీరు శుష్క హృదయము గల విముక్తమార్గులకు జ్ఞానులని నా యభిప్రాయము కాదు. నేనట్లు తలఁచియుండినచో నీ రహస్యమయ ప్రసంగ వదలియుండినచో నీ రహస్యమయ ప్రసంగమును వదలి యుండెడువాఁడనే. రాగానుగ భక్తికధికారులు గృహస్థులే యనికాదు నా యభిప్రాయ మేమనఁగా గృహస్థాశ్రమమందు సోదరునట్లు ప్రేమింపవలయునో, తండ్రి నెట్లు ప్రేమింపవలయునో, భార్య నెట్లు ప్రేమింపవలయునో, భార్య భర్త నెట్లు ప్రేమింపవలయునో బాగుగాఁ దెలియును. ఈ మార్గమునకు పత్ని కావలయును గదా! కాముకులీ దానికి రారు. హృదయమునఁ గామభావ మున్నంతవఱకు శ్రీకృష్ణ ప్రేమ యుండదు. కామ భావమునుండి ముక్తులైనవారే యీ మార్గమునకు నిజముగ నధికారులు. మీరీ లీలలను శ్రవణ మొనర్చుటకు నిజముగ నధికారులు. మా గురుదేవులగు శుక మహర్షి బాలబ్రహ్మచారి, ఆయనే యీ రసశాస్త్రమున కధికారులు. ఆ పరమహంస చక్రచూడామణియే యీ దివ్యానిర్వచనీయ రసాస్వాదన మొనర్చుటకును, అట్లొనరింపఁ జేయుటకును అధికారులు. మా గురుని పరమాచార్యులగు నారద

మహర్షి స్పష్టముగ ఖండించినను విరక్తుఁడు; కాని యీ రస ప్రచార ప్రసారము లీ ప్రపంచమున నాతని ద్వారానే జరిగినది. ఆతని గురువులగు సనక, సనందన, సనత్కుమార, సనాతనులను నీ వల్లుకొను బాల బ్రహ్మచారులే. సదా ఐదు సంవత్సరముల వారై యుందురు. భగవంతుని మధుర లీలల మీఁద నీ కుమారులకున్న యాసక్తి యింకె వరికైన నుండునా? మీరాచార్యులు. మీకీ రస ప్రసంగ మునకు విరుద్ధ మనుకొనినచో దీనిని వదలివేయఁగల నని యే నా యభిప్రాయము.

శౌనకుఁడిట్లనెను:— 'అట్లుకాదు సూతా! విడువ వలసిన పని యేమున్నది? నాస్తికుఁడును, కుతర్క మొనర్చువాఁడును దీనినిఁ జదువనే చదువఁడు. విషయాభిలాష కలవాఁ డీ కృష్ణుఁడు ప్రాకృత పురుషుఁడని భావించి, యీ లీలలను ప్రాకృత లీలలని భావించి చదువును. అప్పుడు వానికి మనో రంజన మగును, సాంసారిక ప్రేమ వృద్ధిఁ బొందును. ఆతని హృదయము సరసమగును. శ్రీకృష్ణుని సాక్షాత్తుగ భగవంతునిఁగ భావించి, యివి ఆతని లీలలని భావించి చదివినచో నాతని కంతయును కల్యాణమే. ఆతఁడీమాయిక జగత్తునుండి లేచి అప్రాకృత దివ్యలోకమున కధికారియగును. కావున నీ లీలలు ముక్త విషయీ ముముక్షు, జ్ఞానులందఱకును హితకరముగను, మనోరంజకముగను నుండును. నీ వెంత విస్తార

ముగ వర్ణనఁ జేయఁ గలుగుదువో అంతటి విస్తారముగ వర్ణిం పుము. మాకు దీని శ్రవణముచే బ్రహ్మానంద సుఖానుభ వము కలుగును.'

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మంచిది, స్వామీ! వేణువు విష యములలో నితర గోపిక లేయభిప్రాయము లొనర్చిరో, యిప్పుడు నేను వానిని వర్ణించెదను. మీరు దత్త చిత్తులరై శ్రవణ మొనర్పుఁడు.'

—॥—

మహామోహకమగు మురళీధ్వని

౯౩౮

శ్లో॥ ధన్యాః స్మ మూఢమతయోఽపి హరిణ్య ఏతా
యా నంద నందన ముపాత్త విచిత్రవేషమ్ ।
ఆకర్ణ్య వేణురణితం సహకృష్ణ సారాః
పూజాం దధుర్విరచితాం ప్రణయావలోకైః ॥

శ్రీభాగ. ౧౦ స్కం. ౨౧ అ. ౧౧ శ్లో.

ఉ॥ కానల నుండుచున్ సరస గాన వివేక విహీనజాతులై
వీనుల నేఁడు కృష్ణముఖ వేణురవామృతధార సోఁకినన్

మేకలు మేఁతలన్ మఱచి మిత్తని చూచ్చి
మృగావళుల్
మానిని చూడవచ్చె బహుమానము సేసెఁ
గృతార్థ చిత్తలై ।
— శ్రీమదాంధ్రభాగవతము

ప్రేమలోఁ ప్రాణి అస్తవ్యస్తముగఁ బకులోనవుచ్చు టయు, నస్తవ్యస్తముగ నాలోచించును. ఆతఁడేమిచేయునో, యేమి ఆలోచించునో వానికే తెలియదు. వాని దృష్టిలో జడచేతనములు, అచర సచరముల భేదభావము లేదు భంగ తరంగములందు మానవుఁడు శోభించిన నట్లే యాలోచించును, నవ్విన నదేపనిగ నవ్వును. ఏడ్చిన నట్లే యేడ్చును, ఏధోరణి పట్టిన నాధోరణియే ఆతని ప్రియుని విషయము స్మరణకు వచ్చినచో, దానిమీఁదనే జాములకొలఁది యాలోచించును. ఉత్ప్రేక్షించును. ఉవ్విళ్లూరుచుండును. ప్రేమ మార్గమందు స్మరించుటలోను, చింతించుటలోను, ఆలోచించుటలోను గలదో, అది కలయికలో లేదు. శారీరక సమ్మేళన సుఖము క్షణికము. అస్థిరమైనది. మానసిక సమ్మేళనము నిత్యనిరంతరము జరుగుచునే యుండును. దాని నెవరును నాశ మొనర్పఁజాలరు. దానిని ధ్యాన, ధారణ, సమాధులను పేర్లతో నే పేరుతోనైన బిలువుము, సమస్త విషయములనుండి చిత్తవృత్తినిఁ దొలిగించి, ప్రియతముని యందే

నిరంతరము విచ్ఛిన్నముగఁ దైలధారావతుగా లగ్నమైన దృటయే ప్రేమకు పరాగతి. ఇదియే పరాకాష్ఠ.

సూతుఁ డిట్లనెను:— 'మునులారా! శ్రీకృష్ణుని మురళీ ధ్వనిని విని మత్తలైన గోపికలు పరస్పరము కథనోపకథనము లొనర్చుకొనుచుండిరి. వారిలో నొక ర్తుక యిట్లనెను:— 'సఖి! మన మీ బృందావనమందలి అతి సరస పావన భూమినిఁ బ్రపంచమందు ధన్యతమమైనదిగ భావించు చున్నాము. ఆహా! ఈ భూమియొక్క సౌభాగ్యమును గూర్చి యేమని చెప్పవలయును? ఎంత చెప్పినను నది యత్యల్పమే కాఁగలదు. దేవకీ నందనుఁడు తన అనావృత అరుణ చరణ ముల నీభూ వక్షఃస్థలమందుంచిదీని నొత్తినపుడు సమస్త వనో పవనములు' పుష్పించును. అది బృందావన ప్రదేశ భూమి యొక్క సమస్తాంగములును రోమాంచమైనట్లుండును. సఖు లారా! ఈతఁడా పుణ్యమయమగు పావన భూమి మీఁదఁ ద్రిభంగ లలిత గతితో నిలుచుండి మురళిని వాయించినచో, కపోలములను విచిత్రముగఁ బెట్టి దానిలో నూదినపుడు మన యాత్మైరిణి పాడఁదొడంగును. అప్పుడికఁ జెప్పవలసిన పని లేదు. వనమందు విచరించు మయూరములు భ్రమను జెంది పోవును. ఏలననఁగా నవి అది నెమ్మదిగ గర్జించు మేఘ గర్జన మనుకొనును మేఘ గర్జనమును వినఁగానే హృదయమునఁ బ్రేమ తరంగము లెగయును. మనస్సు వశమం దుండదు.

అప్పుడవి యాడకుండఁ జాలవు కావున నవి అప్పుడు తమ చిత్ర విచిత్రములగు బురులను విప్పి నృత్యమొనర్చును. వాని నృత్యమును గాంచియు, విచిత్ర వేణు రవమును వినియుఁ జరాచర ప్రాణులన్నియును స్తబ్ధములగును. వాని గతి యాగిపోవును. ఎచ్చటివచ్చటనే నిలువఁబడిపోవును. దీనిని వినిన వారందఱకును నాత్మ విస్మృతినిఁ జెందించు శక్తి యీ వైణికుని వేణువునకుఁ గలదు. ఈ కులట బ్రహ్మకంటె నన్నివిషయము లందును మించిపోయినది.'

అంత నొక సఖి యిట్లనెను:- 'ఓసీ! నీవీ వీణను బ్రహ్మకెటు పోల్చితివి? బ్రహ్మకు నాల్గు ముఖములు కలవు. ఆతని నలు ముఖములతో నాల్గు వేదముల నుపదేశించును.'

ఇది విని యా సఖి యిట్లనెను:- 'సఖీ! బ్రహ్మకు నాలుగు ముఖములు కలవు ఈ రండకు నాల్గింటికి బదులుగా నెనిమిది ఛిద్రములు కలవు. ఇవియే ముఖములు. ఈ యెనిమిది ముఖములతో నిది కులుకుచుఁ గర్జించు నపుడీ విశ్వమంతయును విమోహిత మగును.'

ఆసఖి యిట్లడిగెను:- 'నాభికమలమునఁ గూర్చుండి బ్రహ్మకు సృష్ట్యాదియందు భగవానుఁ డుపదేశించెను. ఈ మురళికింతటి మోహకోపదేశము నొసంగిన దెవరు?'

అంతనిదివఱకే మాటలాడుచుండినగోపిక యిట్లనెను - 'అసీ! నలువకు నాభికమలమందొక నారియే నారాయణుఁడుపదేశించెను. అప్పుడాతఁడెంతో జ్ఞానియయ్యెను. ఈచొంగనోటిదానికి శ్యామసుందరుఁడు సదా ముఖకమలమునఁ బెట్టుకొని నిరంతర ముపదేశించుచుండును. ఇఁక దీనిజ్ఞానమునకు లోతెక్కడిది ?

అడుగుచుండిన సఖియిట్లడిగెను:- 'సఖీ! ఇది చెప్పుమమ్మా! బ్రహ్మ కమలముపైఁ గూర్చుండి యీ చరాచర సృష్టిని రచించెను. ఈ మురళి యేకమలము మీఁదఁ గూర్చుండి సృష్టిఁ జేయుచున్నది ?'

సమాధానము నుజెప్పుచుండినది యిట్లనెను:- 'ఓసీ పిచ్చిదానా! నీకీమాత్రము తెలియదఁటే. కమలాసనుఁడొక్క కమలమీఁదనే కూర్చుండును. ఇది శ్రీకృష్ణుని కరముల ద్వయమందు సదా కూర్చుండి యుండును. ముఖకమలమును శయ్యగా నొనర్చుకొనును.'

ప్రశ్నించునది యిట్లనెను:- 'బ్రహ్మ వాహనము హంస. దానిపై నాతఁడెక్కి యెగురును. ఈ వంశముయొక్క వాహన మేహంస ?'

గోపిక యిట్లనెను:- 'అసీ! బ్రహ్మ ఒక్క హంస మీఁదనే యెక్కును. ఈ స్వైరిణి సమస్త గోపికల మానస

హంసలను దనకు వాహనముగాఁ జేసికొనినది దానిపై నెక్కి దాని యిష్టము వచ్చిన చోట్లకుఁ ద్రిప్పును.'

ప్రశ్నించునది యిట్లనెను:- 'బ్రహ్మ తన పుత్రికయగు సరస్వతీ విషయమునఁ దన వరుస వావిలను వదలినట్లు వినుచున్నాము.'

కసరి సఖి యిట్లనెను:- 'ఇదిమాత్ర మేమి వ్రతనిష్ఠ కలదిలే. ఇది యధరామృత లోభముచేఁ దన కులవ్రతమును త్యజించినది. ఇది తన, శిఖా, సూత్ర, వస్త్రాదులన్నిటిని త్యజించినది. దిగంబరయై అధరామృత పానమును సంపుఱ ముందుఁ జక్కఁగాఁ బానముచేయును. ఈ కారణము లన్నిటిచే నేని వేణువును బ్రహ్మకు పినతల్లి యనుకొనుచున్నాను.'

ప్రశ్నించునది యిట్లడిగెను:- 'సఖీ! దీనికి వంశమను పేరెట్లు వచ్చినది?'

గోపిక యిట్లనెను:- 'వాసములలోఁ బుట్టుటచే దీనికి వంశమందురు. నిజమునకు వంశమను పేరు చేపలను బట్టు యంత్రమునకుఁ బేరు.'

ఒక వాసమునకు దారమును గట్టి దానికి గాలమును దగిలించెదరు ఆ గాలమునకేదైనఁ దినువస్తువును బిండినో, మాంసపు ముక్కనో, ఎఱ్ఱనో గ్రుచ్చి దానిని జలాశయమున విడిచెదరు చేఁప లోభముచే నావస్తువును గాలముతో

ప్రాణులను వారి నోళ్ళయందలి గానము గుచ్ఛ్వాసనుము. చే తనలను బ్రహ్మాండమును దానిని లాగి వశపరచుకొనును. ఈ గీతములకే గాక బృందావన విహారియొక్క వంశమును ... మధుర స్వరూపమును భోజ్య పదార్థములను జీవులను పట్టును, ఈ శబ్దము చెవులలో పడినా ప్రాణులు వశపడుదురు. కావున ఇది గాలమువంటిది.

ఆ గోపిక యిట్లనెను:– 'సఖీ! ఈ వంశమందలను బ్రహ్మనా! స్త్రీ జాతికేనా?'

గోపి యిట్లనెను – 'ఈ మాయ అందరి మీదను గావును; కాని స్త్రీ హృదయమతి కోమలముగ నుండును. అందువలన శాస్త్రజ్ఞులిట్లు పలికిరి, ఈ రామాదక ధ్వనిని విని శీఘ్రముగా నతోనున్నతె మాధురీజాలమునఁ బడుదురు. ఒకసారి పడినా నందుల బయటపడుట అసంభవము. పట్టిన తిరుగా విడుచుట వంశీధారియగు వనమాలి యెఱుఁగఁడు. ఈతఁడు పట్టుకొనుఁటను గాని విడుచుట యెఱుఁగఁడు. ఏడ్పించుట తెలియును గాని నవ్వించుట యెఱుఁగఁడు. ఏడ్పించుటలో నేర్చె ఆయన కానందము కలదు సఖీ! బ్రహ్మ మనల నేల స్త్రీలనుగాఁ జేసినాఁడు? పురుషులను స్త్రీలగా నేల జేసినాఁడు! పురుషజాతికి స్త్రీల సౌందర్యమును, సుకుమారహృదయమును లోకలజ్జ, కులలజ్జ, పెద్దలజ్జ మొదలగు అనేక వ్యర్థపులజ్జల నేల

నించినాఁడు. మనకంటె మృగములే శ్రేష్ఠములు. వంశీధ్వనిని విని నిశ్చేష్టలై నిలుచుండి యామాధుర్యమును బానమొనర్చును. పెద్ద పెద్ద కొమ్ములుగల కనిపతులు కృష్ణసారమృగములును వీని ప్రక్కన నిలుచుండెను. వీనికి వానికిఁ గాంచిన శీలసంకోచము లేదు. వీనికి వానికైన విశ్వాసముగాని, ఈర్ష్యగాని లేదు. భార్యాభర్తలిద్దరును వెంట వెంట నిలుచుండి వేణుమాధురిని మత్తులై పానము చేయుచుందురు. ఇవియును స్త్రీలే. మానవసముదాయమున వనమునకుఁ బోయిన నూఱు ప్రశ్నలనడిగెదరు. ఏలఁ బోయితిరి ? అచ్చట నేమున్నది ? ఈ సమయమునఁ బోవలసిన పనియేమున్నది?' ఈ యభాగ్యుల నిట్లనుగువారెవరు ?'—'శ్యామసుందరుని వేణునాదమును వినుట పని కాదా ! వ్యథ జెందుచున్న హృదయములందు సరసవేణు ధ్వనిని ధరించుట అనుచిత కార్యమా ? ఏ రూప మాధురి మనలను దన వశమొనర్చుకొనినదో, యే వంశీకటకము మనలను మోహమొనర్చుచున్నదో ఆ వైపునకు మన మనసులపై పరువిడిన నపరాధమేమి చేయుచున్నాము? మూఢమతి కలిగి పశుజాతిలో పుట్టిన నాటవిక హరిణములు, తమ దమ ప్రణయకటాక్షముల ద్వారా తమ పతుల సమక్షమున కపపాలుఁడగు ప్రభువునకుఁ బ్రేమ పూర్వకముగఁ బూజింపుచుండ, నా నంద నందనునకుఁ దమ ప్రణయోప హారములను

సమర్పింపఁ గలిగియుండఁగా, మనము మనుష్య జాతిలోఁ బుట్టియును, నాతని చర్చను జేయఁజాలకున్నను, ఆతని యెడలఁ గృతజ్ఞతను బ్రకటింపకున్న నిదెట్టి విడంబనము? ఎట్టి విపరీతి! ఈలోక లజ్జకును కుల మర్యాదకును హద్దు కలదా! మురళీ శబ్దమును విని, దాని గానమునకు వశపడి మనము పోయినా మనుకొనుము. దానికి మన యపరాధ మేమియును లేదు. మురళియొక్క యపరాధము, దానిని విఱిచివేయవచ్చును. దానిని వ్రజమునుండి తొలఁగింప వచ్చును లేదా దొంగను గొట్టక, దొంగ తల్లిని కొట్టవల యును. ఒక్క వేణువును విఱిచివేయక వ్రజమందుండిన వెదురు వేణువుల నన్నిటిని నాశనము చేయుఁడు. ఇఁక వాస ములు నుండవు. వేణువు నుండదు. లోకులు చేయవలసిన యథార్థోపాయమును జేయరు. మన కపవాదములను బెట్టు దురు. ఇంతటి మోహకమగు వేణునాదమును వినిన నెవరి హృదయము కఱఁగదు. ఎవఁడు నీకు నీకు కారు!!

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మునులారా! ఇట్లు చెప్పుచుండఁగా నా సఖికి శ్యామసుందరుని త్రిభువన మోహన రూపము స్మృతికి వచ్చెను ఆ సమయమున నామె మూర్ఛితయై క్రిందఁ బడెను. ఇప్పుడింకొక సఖి మాటలాడుట కుద్యమించెను.'

— 11 —

తన్మయత్వమును జెందించు వేణువు

-3-

శ్లో॥ గావశ్చ కృష్ణ ముఖ నిర్గత వేణుగీత।
పీయూష ముత్తభిత కర్ణపుటైః పిబంత్యః।
శావా స్స్నుత స్తన పయకవలాస్మ తస్థు
ర్గోవిందమాత్మని దృశాశ్రుకలాః స్పృశంత్యః ॥

శ్రీభాగ ౧౦, సం, ౨౧ అ, ౧౩ శ్లో॥

ఉ॥ తల్లుల చన్నుఁబాలు మును ద్రావు తఱిం దమ కర్ణవీథులన్
వల్లభమైన మాధవుని వంశరవామృతధార సొచ్చి సం
ద్రుళ్లక పాలు రాఁదివక ద్రుటక మానక కృష్ణుమీఁద దృ
గ్వల్లులు సేర్చి నిల్చె నదె వత్సములంగనలార కంటిరే॥

శ్రీ మదాంధ్ర భాగవతము

ప్రేమను బశుపక్షులును గుర్తించునను సామెత కలదు, పశుపక్షులే కాదు, పాదపపాషాణములును ప్రేమకు వశీభూతములగును. భరతుని యలౌకిక ప్రేమనుగాంచి కామద చిత్రకూట పర్వతపాషాణములును గరిగినవని చెప్పుదురు. మదనమోహన మురళీధరుని వేణునాదమును విని గోవర్ధనగిరి శిలలు కోమలములై పోయినవఁట, నేఁటికిని వానిమీఁద గోపబాలురయొక్కయు, శ్రీకృష్ణునియొక్కయు

గోవులయొక్కయు చరణచిహ్నములు కలవు. గోవర్ధన పర్వత ప్రదక్షిణ మొనర్చు మహాభాగులగు యాత్రికులకా సౌభాగ్యశాలినులగు శిలలు గోచరించును. శ్రీకృష్ణుని వేణునాదము సాధారణధ్వని కాదు. అది విశ్వమును విమోహింపఁ జేయు మధురాతి మధుర ధ్వని.

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మునులారా, ఆ వంశీనాదముచే నున్మత్తలైన వ్రజాంగనలు పరస్పర మొకరి కొకరు శ్రీకృష్ణుని రూప మాధురిని, వేణుమాధురిని, లీలామాధురిని గూర్చి వర్ణించుకొను చుండిరి. వారిలో నొకర్తుక యిట్లనెను:- 'సఖీ! భగవానుఁడు స్త్రీ జాతి కిట్టి మచ్చరము నేలఁ బెట్టినాఁడు వీరి మనస్సునకు క్షణములో సవతి మచ్చరము వచ్చుచుండును. వీరు తమ ప్రతిస్పర్ధిని హీన మొనర్చుటకై సిద్ధపడుచుందురు. స్త్రీలకే యని చెప్పనేల? ప్రాణిమాత్రునకే ఒక్కని ననేకులు కోరుచుండిన మన ప్రేష్ఠుఁడగు వాని నధికముగఁ బ్రేమించుచున్నాఁడను భావముత్పన్న మగును. కొందఱు తమ యాధిక్యమునను, చపలత్వమునను, వాక్పటుత్వమునను, సేవా శుశ్రూషల చేతను, ఇతర అనుకూలాచరణముల చేతను దమ స్వామిని మొగమోటము పెట్టుదురు. మొగమోటస్థులకు శీల సంకోచములుండవు. వారెప్పుడేమి మాటలాడఁ దలఁచిన మాటలాడుదురు. ఎవరినైన నవమానించెదరు. స్వామియును వారికి లొంగిపోవును.

వారికి మొగమోటము పడుచుండును. మొగమోటస్థులు వారిని సర్వథా తమ యధీనము కావించు కొందురు. స్వామి మనస్సుతో నెవరైనఁ బ్రేమింపఁ దలఁచినచో నీ మొగమోటస్థులట్లు చేయుచుందురు ఈ మురళి శ్రీకృష్ణుని మొగమోటము కలది, ఈ బొంగు ముఖమునది శ్యామసుందరునిఁ దనకు వశమొనర్చుకొనినది. బుద్ధిమంతులగువారు నీతిశాస్త్రములందు సమస్త విషయములను జక్కఁగ నాలోచించి వ్రాసిరి, తన కల్పాతి అల్ప ప్రతిస్పర్ధి నైనను దుర్బలాతి దుర్బల శత్రువునైన నెన్నఁడును నల్పముగ భావింపరాదు. అనేక ఛిద్రములు కలిగిన నీ బొంగు ముక్క యగు వేణువు మనలనేమి చేయఁగలదులే యని యిదివఱకు తలఁచెడువారము మన మెక్కడ? ఈ చిన్న కఱ్ఱముక్క యెక్కడ! కాని యిది మనయందఱ చెవులకు గోసినది కృష్ణుని యధరామృతమును ద్రావి యిది బలిసినది. చిన్నది యయ్యుఁ బోఁకిరి దైనది. బక్కదై యుండి బలిసినది దీనిలో నేదో మాయయున్నది. ఇదివఱలోఁ కృష్ణుని రూపమాధురియే మనలను వికలులుగ నొనర్చెడిది ఇప్పుడీ రూపమాధురికితోడుగా వేణు మాధురియును గలిసినది! ఈసవతులిద్దఱును గలసి దిగ్విజయము నొనర్ప సంకల్పించిరి. వీరీ ప్రపంచము నంతను తమ వశమొనర్చు కొనుటకు సిద్ధపడినారు. మేమందఱమును మర్త్యలోక స్త్రీలము. మాలో నట్టి సౌందర్య మేదియును లేదు. కాని యీ శ్యామ

సుందరుని స్వభావము సుఖకరమైనది. ఏ స్త్రీ యీతనిఁ గాంచినను వశపడిపోవు నంతగాను, ఆనందితముగను, ప్రఫుల్లితముగను, తనుసౌందర్యమును సమర్పించునట్లుగను సీతవి యనురూపరూపము మోహకముగను, ఆకర్షముగను నున్నది, ఇది యిట్లుండఁగా నీ సిద్ధాంతముగు వేణువు పుండుపై నుప్పద్ది నట్లు చేయుచున్నది. చూడుఁడు, ఎదురుగ విమానముల మీఁద సుందరసుందరులు తమ భర్తలతోఁ గూడ కూర్చుండి యున్నారు మనపతి మన యెదుట నుండినచో మననోటి నుండి ఒక్క శబ్దమునైనను వెలువరింపను వారము కాము. ముకుందుని కన్నులనెత్తియైనను జూచెను వారము కాము. కాని యీ దేవాంగనల సౌభాగ్యము నెంతగాఁ ప్రశంసించినను జాలదు. వీరు శ్యామసుందరుని రూపసుధను నయనముల ద్వారా కనుఱెప్పలార్పక పానము చేయుచున్నారు. కర్ణరూపములగు పానపాత్రములందు వేణుధ్వని రూపమగు నాసవమును బోసి, దానినిఁ గంఠములోనికిఁ బోయుచున్నారు. ఈ రెండు దివ్యరసములను పానమొనర్చుటచే వీరి హృదయములు ద్రవించుచున్నవి. శరీరము రోమాంచమగుచున్నది. మన్మథుఁడు వీరి యంగ ప్రత్యంగములందు ప్రవేశించి వీరిని లతలవలెను గదలించి వైచినాఁడు. దీనికిఁ బదిగాను స్వరూపముగ పిరికొప్పులు తమకు దానే యూడిపోయెను ముఖమండలమందు స్వేద బిందువులు ముత్యములవలె మెఱయు

చుండెను. కొప్పులలోఁ దుఱిమిన పుష్పములు స్వతఃరాలిపోవు
చుండెను. వీరి కటి వస్త్రములు జారిపోయెను. శిర
స్సున నుండిన చీరె భుజముమీఁదకు వచ్చెను. ఇదంతయును
జరుగుచుండినది తమ తమ పతుల ముందటనే. కాని వీరి
కేమియును దెలియదు. వీరు మదనమోహనుని మధురాతి
మధుర మాధురికి మోహితులైరి' ఇట్లు పలుకుచుండగా
సఖయొక్క హృదయమును గొట్టుకొననాగెను. శరీరమందు
కంపముదయించెను. ఆమె తనకుఁదానే తన శరీరమును
జుట్టుకొని మూర్ఛితయై నేలపైఁ బడిపోయెను. ఆమెకు తన
శరీరస్పృహ లేదు.

ఆమె యొక్క యీ స్థితినిఁగాంచి యింకొక సఖ
యిట్లనెను:- 'అయ్యో! నా సఖకెట్టి దశకలిగినది! అట్లే
కలుగవలెను. ఈమె సహృదయగు స్త్రీ, బుద్ధిమంతురాలు
మనుష్య స్త్రీగాఁ బుట్టినది. ఈ పశుజాతిలో నున్న గోవు
లను జూడుఁడు. ఇవి మదన మోహన ముఖనిస్సృత వేణు
గీతరూపమగు నమృతమును నిక్కఁబొడుచుకొనిన శ్రవణపుట
ములద్వారా పానమొనర్చి ఆత్మ విస్మృతిని జెందియున్నవి.
వీనికిఁ దమ శరీర స్పృహ లేదు. నయనముల నుండి నిరంత
రము ప్రేమాశ్రువులను స్రవించుచు నీరవముగను నిస్తబ్ధము
గను నిలుచుండినవి. వీని రోమములన్నియును ముండ్లవలె
నిక్కఁబొడుచుకొనినవి: దీనివలన నివి శ్యామసుందరుని మధు

[illegible] మూర్తి [illegible] ద్వారా అంతఃకరణము
[illegible] గట్టిగా నాలింగనము చేసికొని
[illegible] ఏలనఁగా నంతఃకరణములో
[illegible] జరుగకున్న నిల్లు రోమములు నిక్కఁ
[illegible] జరుగఁజాలదు. ఈ దూడలు తమ నోటి
[illegible] నోటి [illegible] మొదలకే నిలిచి
[illegible] శ్వేతపుష్పములు రాలినట్లే వత్స
ము [illegible] లు రాలుచుండెను. మన
[illegible] శ్రీకృష్ణ[illegible] మొనర్చుకొనిన నీ గోవులును
[illegible] భగవానుని ఆలింగన స్మర
ణము [illegible] ఆ గోపిక [illegible]మంచును బులకరింపసాగెను.
[illegible] హృదయస్పందన మెక్కు
వయ్యెను. ఆమె [illegible] మూర్తిభూతయై [illegible].

అప్పుడింకొక సఖి యిట్లనెను,- ఈ పితామహుఁడగు
విధాత సమస్త [illegible] సృజించెనాయేమి!
[illegible] యెంత కఠోరముగ [illegible]నాఁడు. మా
కన్నియును తెలియుట. కఠోర హృదయములను జూచుటయును
పాపము. ఈ శ్రీకృష్ణుఁడును నేమియును దీసివైచిన గరో
[illegible]. ఈ [illegible] హృదయము [illegible]వులతోఁ జేయఁబడి
నదో కాని [illegible] కరఁగను గరగదు.
ఇప్పుడు [illegible]-అతఁడు త్రిభంగియై వేణువును వాయించు

చున్నారు. వీరు ప్రపంచములో నిమగ్నులైనారు. వీరి కీ ప్రపంచపు గొడవే లేదు. ఇంకే నిశ్చలులై సేవించుచును. మేము బాగుగా నీ మోహనమురళీరవమును వినఁజాలము. సమాజమందలి అనేక ప్రతిబంధకములు మాపైఁ గలవు. మాకంటె నీ బృందావనమందలి పిట్టలయినను నివసించు పక్షులే ధన్యులు. చూడుఁడు— ఇవి చెట్లకొమ్మల మెదలక కూతలఁ మాని శ్రీకృష్ణుని వేణునాదమును ఏకాగ్ర చిత్తముతో శ్రవణము చేయుచున్నవో! అతని వైపు నిర్నిమేష దృష్టితోఁ జూచుచున్నవి. శాంతత, దాంతత, ఏకాగ్రత, తన్మయత, నిర్నిమేషతను గాంచిన నివి పూర్వజన్మమునందు మునీశ్వరులని మాకుఁ దోఁచుచున్నది. ఎంతో సౌభాగ్య శాలినులు కాఁబట్టియే బృందావన పాదపములందలి జన్మించుట సంభవించినది. నిత్యము యమునా జలమును పానము చేయు భాగ్యము కలిగినది. శ్రీ శ్యామసుందరుఁ డెచ్చటఁ గూర్చుండినను జక్కఁగ దర్శింప వీలగునో అట్టియున్నతి ఫల పుష్ప సమన్వితములగు శాఖపైఁ గూర్చుండి శ్రీకృష్ణుని రూపమాధురిని యథేష్టముగఁ బానమొనర్చుచుండును. ఇదియే వానికి ముఖ్యాహారము. వీని సౌభాగ్యమును గూర్చి యేమని వర్ణింపఁబడయును. మేము వికలతా కారణమున బాగుగా శ్యామసుందరుని మురళీధ్వనిని వినఁజాలకున్నాము. అతని యనుపమ సౌందర్యమును సావధానముగ నిర్నిమేష

స్పష్టిభోగ భాగమును జేయఁజాలకున్నాము.' ఇట్లు పలుకుచుండ నామెకును భావసమాధి కలిగినది.

దీనినిఁ గాంచి యింకొకసఖి యిట్లనెను:- 'శ్యామసుందరుని రూప మాధుర్య కారణమున నీ బృందావన మందలి పక్షులకెట్టి సమాధి కలిగినదో అది ఆశ్చర్యకరమగు విషయముకాదు ఏమైనఁ గానిండు పక్షులైనను నివి ప్రాణమును ధరించిన జీవులే. సచేతన ప్రాణులకుఁ ప్రేమకలుగుట స్వభావికమే. ఈ అచేతన నదులను గూడ గాంచుఁడు. శ్రీకృష్ణుని రూపమాధురి, వేణుమాధురిచే నివియును గాఢ విశాదముచేఁ బీడితులైనట్లున్నవి.'

ఇంకొకతె యిట్లనెను:- 'సఖీ! నీకెట్లు తెలిసినది?'

ఆమె యిట్లనెను:- 'ఓసీ! పిచ్చిదానా! స్త్రీవయ్యును నీవీ విషయమును గుర్తింపఁ జాలవా! ఇవి తరంగ రూపములగు దీర్ఘ భుజములచేఁ గమల కుసుమములను గానుకలుగ సమర్పించుచున్నట్లున్నవి. మానసిక లింగనముచే నిప్పుడు నిస్తబ్ధముగనుండి ప్రాణనాథుని పాదపద్మములస్పర్శ నివి తమతరంగములచేఁ జేయుచున్నవి. అవి అతని యుగళ చరణములను ప్రక్షాళన మొనర్చుచున్నట్లుండెను. వికసించిన కమలరూపములగు నేత్రములచే నాతనిఁ గాంచుచున్నట్లుండెను. భ్రమర రూపమగు నాభిని సలజ్జాభావముతో నుపాయాంతర

మునఁ జూపించుచున్నట్లుండెను. ఈ విధముగఁ బలుకుచు బలుకుచు నా శక్తి యొక్క స్థితిని విచిత్రమయ్యెను. ఇంక నామె పలుకఁ జాలక పోయెను.'

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా. మీకు విసుగు పుట్టలేదు కదా! సరే, ఇంక నొక్క ప్రసంగమును జెప్పి, యీ మధురాతిమధుర వేణుమాధుర్య రసము ప్రవహించుచుండఁగే విడిచి, దీనికంటెను నధిక స్వాదిష్టమగు నింకొక రసమును మీకు రుచిచూపించెదను.'

—॥—

అచరములను సచరములుగ నొనరించు వేణువు

— ౮ —

శ్లో॥ హంతాయ మద్రి రబలా హరిదాసవర్యో
యద్రామకృష్ణ చరణస్పర్శ ప్రమోదః।
మానంతనోతి సహగోగణయోస్తయోర్యత్
పానీయ సూయవసకందర కందమూలైః॥

శ్రీ భాగ. ౧౦ స్కం. ౨౧ అ. ౧౮ శ్లో

మ॥ జలకృష్ణాంఘ్రి సరోజ సంగమము చే
భాసిల్లుచున్ ధన్యమై
ఫలపుష్పంబులఁ గానికల్ గురిసి
సంభావించి మిన్నందుచున్
జలఘోషంబుల గోపులందరిసి
చంచద్భాగ్యరోమాంచమై
వెలసెం జూడఁగదమ్మ యీగిరి
పురోవీక్షన్ సరోజాననా॥

శ్రీమదాంధ్ర భాగవతము.

జీవునకు శ్యామసుందరునితో స్వయముగ సంబంధ మున్నను, పరంపరగ సంబంధమున్నను వాని జీవితము సఫల మగును. సాధకునకుఁ దన సత్కృపగు పతియొక్క పూర్ణ ప్రేమ ప్రాప్తించిన నపుడును, ఆతనిఁ బ్రేమించు వాని సాంగత్యము లభించినను వాని జీవితము సఫలమగును. గొప్ప గొప్ప మహాపురుషులయొక్క చరణపాదుకలను మన మేల శిరముపై నుంచుకొనుచున్నాము? వారిని గన్నులలో నేలఁ బెట్టుకొనుచున్నాము. ఎందువల్లననఁగా వీరికన్నడైనను నాతని చరణ స్పర్శ కలిగినదియే. ఈ యదృష్టవంతుల పై. మహాపురుషుల పాదములు పడినవి. ఏ వస్తువులతో నారాధ్యునకు దివ్యసంబంధము కలిగినదో ఆ వస్తువు

లను గూర్చి యేమని చెప్పవలయును. ఒకానొక భక్తుండుం డెనువాఁడు. శ్రీకృష్ణ ప్రేమవ్యాకులుండై మాటి మాటికిని రోదన మొనర్చు చుండెడువాఁడు. రోదన మొనర్చుచు నాతఁడు మాటిమాటికిట్లను చుండెను:- 'నేను బృందావన మునకుఁ బోయెదను. బృందావనమునకుఁ బోయెదను.' ఒకా నొకఁడిట్లనెను:- 'బృందావనమం దిప్పుడేమున్నది? నంద నందనుఁడు తన ప్రకటలీల నుపసంహరించినాఁడు. అచ్చట నిప్పుడు సాక్షాత్తుగ శ్రీకృష్ణ దర్శన మగుట కఠినము.' ఆతఁడేడ్చుచు నేడ్చుచు నిట్లనెను:- 'భగవంతుని లీల నిత్యము. అది నిరంతరముగ జరుగుచుండును. నాకు శ్యామ సుందరుని దర్శనము ప్రత్యక్షముగఁ గలుగకున్నను, నే గోవ ర్ధన పర్వతము మీఁద నందనందనుఁడు తన చరణములతో బోయి గోవులను గాఁచెనో ఆ పవిత్రస్థానము దర్శింపవచ్చును గదా! శ్యామసుందరుఁడు నిత్యమును స్నానముచేసినట్టియు, ఆవులకు నీరును బట్టినట్టియు యమునానది దర్శన మగును గదా! అచ్యుతుఁడు తన యరుణ చరణ కమలములచే సంచరించుచుండెడు పరమపావనమగు బృందావన భూమిని దర్శింపవచ్చునుగదా! నాకిదిమాత్రము తీసివేసినదా? ఇట్టి సౌభాగ్య మందఱికిని లభింపదు.'

సూతుఁ డిట్లనెను:-' మునులారా! మహాభాగ్యవతు లగు నీ గోపికల అనురాగవర్ణనము నే నెంతని చేయఁ

[illegible] ? వారు [illegible] ముకుళిత[illegible] ఎవి యెంతో
[illegible]యులైరి వా[illegible] చెప్పుటకు లేచి మరలఁ ద[illegible]యుని
[illegible] [illegible] [illegible] జెందెదరు.
[illegible] [illegible] [illegible] పథానయొక్క
[illegible] జూచుటకే. [illegible] [illegible]దళును నాఁమె
[illegible] [illegible] [illegible] విమర్శయగును.
అవి [illegible] [illegible] [illegible]బూచుకొనును.
[illegible] [illegible] [illegible] యామె
యుల్లసను.- '[illegible] చూ[illegible] [illegible] నీల[illegible]
ము[illegible] [illegible] [illegible]?'

[illegible] యుల్లసను:- '[illegible]! మా కేమియును
[illegible] [illegible] చెప్పుము'

[illegible] యుల్లసను:- '[illegible] బాలుర[illegible],
[illegible] [illegible] వెంట [illegible] పాద
[illegible] [illegible] చేయుచుండుటను మేఘములు
[illegible], [illegible] [illegible] యెంత ఘోరముగ
[illegible] [illegible] హరిణములును [illegible]పోవును.
[illegible]:- '[illegible] [illegible] పావరులు
[illegible] [illegible] [illegible] గూడ
[illegible] వేణు[illegible] నాతని మస్తక

తాన స్వేదబిందువులు కాఱుచున్నవి ఒకవైపు చిట చిట లాడుచుండెను, ఆ జాతియొక్క ప్రక్క [illegible] శ్రీకృష్ణుడు మనకు సజాతీయుండు ఇద్దరును [illegible]. మన [illegible] కులశ్రేష్ఠులలోనే నందనందనుడు కులశ్రేష్ఠుడే! మన [illegible] మన జాతికి వానికి గర్వము కలిగిన మన [illegible] [illegible] ? [illegible] ! [illegible] యొక్క [illegible] చేసి [illegible] నొనర్చుచు, బోవుచు [illegible] పైన నుండి [illegible] పూలవానలు కురియుచు [illegible] పై [illegible] వృష్టిం [illegible] చుచున్నట్టున్నాడు, ఆహా! ఏమి జీవితము ధన్యమైనది. [illegible] తనువులచేతను, జలములచేతను శ్రీకృష్ణ [illegible] మొనర్చుచుండిన సముద్రమెంతో మొనర్చుచుండిన వీ జలధరమా [illegible] సార్థకమైనది [illegible] మనము [illegible] బ్రతికి రాక [illegible]! మనము [illegible] మనోరంజన మొనర్చుని [illegible] ధన్యమైనది, ఇట్లు పలుకుచుం బలుకుచు సఖియొక్క కంఠము గద్గదమయ్యెను, శరీరము రోమాంచితమయ్యెను. కనుగొలుకులు చెమ్మగిలెను.'

అప్పుడింకొక సఖి యిట్లనెను:- 'సఖులారా! మనమీ వనములోని భిల్ల స్త్రీల సౌభాగ్యమును గూర్చి పొగడుచున్నాము. మనమేమి పొగడగలము వీరి సౌభాగ్యమునకు స్వర్గమందలి సుందరులు [illegible] చున్నారు.'

ఒకసఖి యిట్లనెను:— 'ఓసీ! ఈ భిల్ల స్త్రీలేమివిధిని [illegible]

[illegible] మఱియొకసఖి యిట్లనెను:— 'సఖి! వీరియదృష్టమును గూర్చి [illegible] లేదు. ఎవరిలో ప్రధానయగు రాధ [illegible] పడియున్నది ఈమె హృదయముమీఁద [illegible] కుంకుమపువు, దానిపైన శ్యామ [illegible] శ్యామసుందరుని [illegible] కిసలయములవలె [illegible] రంజితము [illegible] ఆచరణార [illegible] యొక్క [illegible] తెచ్చి [illegible] కుంకుమ తేఁబచ్చి [illegible] వాసన చూడఁగనే [illegible] స్త్రీలు కామ [illegible] వికలలగుదురు. ఆ కుంకుమను చిక్కిలి యుల్లాసముగ [illegible] లోఁ దడిపి [illegible] మాటిమాటికి వక్షఃస్థలమునకు [illegible] ఈ విధముగ వారు తమ కామవ్యథను [illegible] ఆ కుంకుములో రాధాకృష్ణుల [illegible] ఒకరి అది కామ సంతప్తయగు [illegible] హృదయమునను కలదఁ బడినది. తర్వాత నది శ్యామసుందరుని [illegible] కంటుకొనినది. దాని

నలుదుకొనఁగాక వారు [illegible] సుఖానుభవమును జెందుచున్నారు. [illegible] శ్యామసుందరుని అరుణకోమల చరణముల స్మృతి కలుగఁగానే సఖికి బాహ్యజ్ఞాన శూన్యత కల్గెను.'

అప్పుడింకొక సఖి యిట్లనెను:- 'సఖులారా! శ్యామసుందరునితో నెవని కేవిధమగు సంబంధమున్నను నాతఁడు ధన్యుఁడే. కాని మేమీ గోవర్ధన నగరాజమతి ధన్యమైన దనుకొనుచున్నాము. దీని సౌభాగ్య మింకెవనికిని లభింపదు. నారదాదులందఱును హరిదాసులే కాని యీ పర్వతము హరిదాస వర్యము.

ఒకతె యిట్లనెను:- 'సఖి! ఈ పర్వతమున కట్టి విశేషత యేమున్నది? ఇది పర్వతములలో నొక పర్వతము, పర్వతమేమి? ఒక మిట్ట, దీనికింతటి మహిమ గలదని యేలఁ జెప్పుచుంటివి?'

ఇది విని ఆ సఖి యిట్లనెను:- 'అక్కా! ఈ పర్వతము విషయము [illegible] చెప్పినట్టిదికిని, నాయభి ప్రాయమున యథార్థముగ చైతన్యలాభమిదియే పొందినదని నాయభిప్రాయము. దీని [illegible] మీరాఁదను బలరామునిఁ గూడ శ్యామసుందరునకు [illegible] దిరిగిన పవి పద్మపుష్పములు [illegible] శ్రీకృష్ణుని చరణారవిందములచే

గను [illegible] ప్రసిద్ధమైనది. ఇంటికి అతిథి వచ్చినచో గృహికి శక్తి [illegible] అదే విధముగ నా పర్వత శరీరము శ్రీకృష్ణ పాద స్పర్శచేతను, వారి దర్శనము చేతను రోమాంచితమగుచున్నది, ఇది భగవానుని సఖులను, గోవులను హృదయపూర్వకముగ స్వాగత సత్కారములను [illegible]నది. గోవులు మేయుటకు కమ్మని పచ్చిగడ్డిని యొసగు చున్నది. గోపాలురకు కోరిన మధుర స్వాదిష్ట కందమూల ఫలముల నొసగును. అందరును [illegible]లకై సుందర స్వచ్ఛ శీతల వాగులలోని అమృతమువంటి జలముల నొసంగును, కూర్చుండుటకు దివ్య కందరముల నొసంగును. అతిథికి విశ్రాంతిని కలిగించుటకై స్నాన, భోజన, జలములతో స్వాగత సందావశ్యకములు. [illegible] సమర్పించునది. ఇ [illegible] ఎంతటి సౌభాగ్యశాలి [illegible]?'

ఇది విని శౌనకుడిట్లనెను:- 'సూతా! మహాభాగుడవు నీ గోవర్ధనుని చెప్పుచున్న ఈ [illegible] కీర్తి సౌభాగ్యమెట్లు ప్రాప్తించినది [illegible] బుద్ధితో పూజించు చుండిరి [illegible] నాల్రగామబుద్ధితో పూజ [illegible] గోవర్ధన శిలకును క్షేమ [illegible] దండప్రణామములతో ప్రదక్షిణ మొనర్చెదరు, పిదప శ్రీకృష్ణ

తాకాత్మ్యమెట్లు కలిగినది? దయతో మాకీ విషయమును జెప్పవలయును.'

అంత సూతుఁ డిట్లనెను:- 'నిత్య గోలోక విహారియగు శ్రీకృష్ణ సంసర్గమున నెవగుండినను జిన్మయుతే. అచ్చట జడత్వమను నదియే లేదు. ఇచ్చట బృందావన మున్నట్లే గోలోక మందును నిత్యబృందావనము కలదు. ఇచ్చటవలె నచ్చటను గాళింది కలదు. గిరిరాజమగు గోవర్ధన పర్వతమును గలదు. అనంతకోటి బ్రహ్మాండ నాయకుఁడగు శ్రీకృష్ణ చంద్రుఁడు గోలోకమునుండి తమసమస్త పరివారముతో భూమిమీఁద నవతరింపఁగా నీగోవర్ధన పర్వతమును వచ్చెను. ఇది భగవానునకు నిత్య సహచరము. ఇది లేక భగవంతుఁ డుండఁ జాలడు. శతరూపా స్వాయంభువ మనువులు భగవంతుఁడు తమకుఁ బుత్రుఁడు కావలయునని తపస్సును జేసిరని గదా. అట్లే ద్రోణుఁడును, ధరయును భగవంతుఁడు తమకుఁ బుత్రుఁడు కావలయునని కోరుకొనిరి ఈ పర్వతము వ్రజమునకు వచ్చుటకుఁ గారణము దీనినిఁగాఁ జెప్పుచుందురు. ఈ కారణములన్నియు నను గాయముతే. ఇవి లీలా విస్తారము కొఱకును, సందర్భము కుదురుటకై యున్నవి. వాస్తవమైన నిది యంతయును లీలాధారియొక్క లీలలు. గోలోక విహారి యొక్క ఖేలనములు అమ శ్రమని మధుర మధుర లీలలు భక్తుల కల్యాణార్థమై భూమిపైఁ నవతరించినపుడీ యుపకర

ణము లన్నియును సిద్ధముగ నుండును. చేయువాడును, చేయించు వాడును నా బృందావన విహారియే.

గోవర్ధన పర్వతము వ్రజమున నవతరించిన కారణమిది. వింధ్య పర్వతము చిరకాలము తపస్సును జేసి. తనకొక పరమ భగవద్భక్తుడును, భక్తియందు భగవత్సదృశుడును భగవంతుడు తనకు ప్రాణాధికముగ ప్రేమించు నట్టిగను నుండవలయునని కోరెను. ఇప్పుడు వింధ్యుడు పర్వతము. పర్వతి పుత్రుడు పర్వతిమే కావలెను. శ్రీకృష్ణునకు గోవర్ధనమునకు మించిన పర్వతము లేదు. అందువలన భక్తికి వశుడై గోవర్ధనమే నీకు కొడుకు కాగలడని వరమొసంగెను. భగవంతుడు వ్రజమున లీలలొనర్ప వలసియుండుటచే, శ్రీకృష్ణ లీలోపకరణములలో గిరిరాజగు గోవర్ధనము కూడ కలదు. గోవర్ధనము లేకుండినచో గోచారణలీల సాంగోపాంగముగ జరుగదు. అందువలన గోవర్ధన భూమి యందవతరించుట అత్యంతావశ్యకమై యుండెను. ఈతడు వింధ్య పర్వతపుత్రి రూపమున నుదయించెను.

భగవంతుడు లీలొనర్చునది వ్రజమందు, గోవర్ధనుడుదయించినది వింధ్యప్రదేశమున, ఇప్పుడు పనియెట్లు జరుగగలదు? అంతయు నడిపించువాడు భగవంతుడు. ఎప్పుడేది చేయదలచుకొనునో అప్పుడట్టి లీలను రచించును. అట్లే

జీవులకు బుద్ధిని గలిగించును. కాశీపురియం దొక శాంతుఁడును, తేజస్వియును తపస్వియునగు బ్రాహ్మణుఁ డుండెను. అతని తపస్సు చాల కఠోరముగ నుండెను. అతఁడు బాలబ్రహ్మచారి. నందనందనుని యనన్యోపాసకుఁడు. అతఁడెల్లు కూర్చుండి యుండఁగాఁ బావనమగు నా కాశీపురి నొక పర్వతమును దేవాలయమును సంకల్పము కలిగెను. దానిమీఁద సుఖముగఁ గూర్చుండి తపస్సు చేసికొనఁ దలఁచెను. దీనికొఱకై అతఁడు భగవానుని గూర్చి ఘోర తపస్సు నొనర్చెను. 'అతనిని వింధ్యపర్వత సమీపమునకుఁ బొమ్మని ఆకాశవాణి పలికెను. తపస్వియగు నా బ్రాహ్మణుఁడు వింధ్యపర్వతమునకుఁ బోయి ప్రార్థించెను. వింధ్యుఁడు మిగుల ధర్మసంకటమునఁ బడెను. అతని కొక ప్రశస్త ప్రాణాధికుఁడగు పుత్రుఁడు. ఇటు నతిథుల కాతిథ్యమిచ్చు వ్రతము కలదు. ఇట్టి యోగ్యుఁడగు నతిథి నా ద్వారమునకు వచ్చి నిరాశుఁడై తిరిగిపోయినచో నాజీవితము వృథా; కాని నాకు ప్రాణాధికుఁడగు పుత్రుని నేనెట్లీయఁ గలను. ఈ ధర్మసంకటమునఁ బడి వింధ్యుఁ డేడ్వ నారంభించెను. సెలయేటి ధారల రూపమున నాతని నేత్ర బిందువులు క్రిందకుఁ జారెను.

అప్పుడు గోవర్ధనుఁడు తన తండ్రితో నిట్లనెను:- 'తండ్రీ! మీరింతగా దుఃఖము నొందరాదు. ఇట్టి వికలత మీవంటి గొప్ప వ్యక్తులకు శోభించదు. తండ్రీ! సేవలోనే

యీ శరీరము నాకు శాశ్వతము కాదు. పంచ భూతాత్మకమై, నశ్వరమైన యీ శరీరము ... సజ్జన, అతిథి సేవలకు వినియోగింపబడినచో అది స్వర్గమే కాగలదు. మూకుండు, అతిథి కోరిక కపోతము దాని కిచ్చి నొసంగినది కదా! రాజును వినోదపరచుటకు బ్రాహ్మణ రూపమును ధరించి వచ్చిన దేవతలను నతిథులుగ భావించి, తన ప్రాణముల నొసగెను. అతిథి సేవకై ధన, జన, స్త్రీ, పుత్రాదులను వేయేల తన ప్రాణముల నైనను మానవుఁడు నొసగ వలయును. ఈ విషయము నేమియును బోధపడదు. నీవు నా కొసంగి నీ కర్తవ్యమును, సత్యవ్రతమును తీర్చుకొనుము.

ఇది వినఁగానే బ్రాహ్మణుని హృదయము కరిగెను. ఆతఁడు గోవర్ధనుని కౌగిలించుకొని ఆనందము మిక్కిలి సంతోషముతో బ్రాహ్మణుఁడిట్లనెను:- 'నాయనా! మంచిది. నీవు ... సార్థకనామధేయుఁడవు నా ప్రియ పుత్రుఁడవు. పరమభక్తుఁడవు మిక్కిలి సంతోషముతో నాతోఁ గొనిపోదును.'

అంత గోవర్ధన పుత్రుఁడిట్లనెను:- 'బ్రాహ్మణో త్తమా! నేను మీవెంట వచ్చెదను, కాని మీరొక ప్రతిజ్ఞ నొసగవలయును.'

'అదేమి?' అని బ్రాహ్మణుఁడడిగెను.

గోవర్ధనుఁడిట్లనెను:- 'మీరు కాశీకి వెళ్లు పెట్టెలో నన్ను మత్స్య ... లో నెచ్చుటను బెట్టఁగూడదు. ఈ మత్స్యలో

ననెక్కడ నుంచిన నేచ్చటినుండి మఱి కదలనేకదలను' బ్రాహ్మణునకుఁ దన తపస్సునందు గర్వము కలదు. ఆతఁ డిట్లనెను:- 'సరియే, నేను నిన్నిమధ్యలో నెచ్చటను బెట్టనే పెట్టను.'

ఈవిషయము నిశ్చయమయ్యెను. వింధ్యుఁడేమ్చ్చమఁ దనప్రాణ ప్రియుండగు బుత్రుని బ్రాహ్మణున కిచ్చివైచెను. గోవర్ధనుఁడును బుష్పకమువలెఁ దేలిక యయ్యెను బ్రాహ్మణుఁడాతనిఁ దీసుకొని బయలుదేరెను అతఁడు వ్రజమునకుఁ బోవునప్పటికి పర్వతము చాల బరువుగఁ దోఁచెను. చేతులు నొప్పులు పుట్టెను. ఇప్పుడాతని కొక్క యనుగ్రహము నావల బెట్టుటకు శక్తిలేకుండెను. చివర కఁసి పోయి ఆతఁడా పర్వతము నచ్చటనే యుంచెను. గోవర్ధన పర్వతము నవ్వి యిట్లనెను:- 'బ్రాహ్మణోత్తమా! ఇఁక నేను ముందుకు రాను. మనకిద్దరికిని జరిగిన ప్రతిజ్ఞ తెలియును గదా!'

తపస్వియగు నా బ్రాహ్మణుఁడు భగవద్భక్తుఁడు. ఆతఁడు తనధ్యానముచే నిట్లు తెలిసికొనెను:- 'ఈ తఁడు శ్రీకృష్ణ భగవానుని లీలోపకరణము. ఈతఁడు దివ్యచిన్మయ గోలోకమండలి గోవర్ధన పర్వతము. ఈతఁడు భగవానున కభిన్న శరీరుఁడు. 'అందువలన నాతఁడు గోవర్ధను నింక బలవంత మొనర్పలేదు. అచ్చటనే, దానిమీఁదనే యుండి

తపంబొనర్చి ఆతఁడు పరమ పదమును బొందెను. అప్పటి నుండి యీగోవర్ధనుఁడు వ్రజమందుండియే భగవదవతారము నకై ప్రతీక్షించుచు నుండెను. వ్రజమం దవతరించి భగవానుఁ డి[illegible]పై [illegible]. అతఁడు తన చిటికెన వ్రేలి గోటిపై [illegible], గోవర్ధనధారి యను నామములను సార్థక మొనర్చె [illegible]. ఈ [illegible] ముఖ్యాంశముగఁ జెప్పితిని. [illegible] యాతనికిఁ దన స్వరూపమును [illegible] గోవర్ధన పర్వత[illegible] మొనర్చుట [illegible] ముచ్చటలు సమానమే నిష్ఠావంతు [illegible] భగవ ద్భక్తిచే [illegible] అనుకూలన [illegible] గిరిరాజనఁబడుచు [illegible] లెక్కయును [illegible]. ఈతఁడు ప్రపంచమున మిక్కిలి భాగ్యశాలి. గోపిక లీతని [illegible] యింతటి మహిమా[illegible]ము నొనర్చు టించుల కే.'

అంత శౌనకుఁ డిట్లనెను:— 'సూతా! మేము గిరి రాజగు గోవర్ధనుని లీలలు వింటిమి. ఈ వేణు మాధురి యొక్క విచిత్ర ప్రవాహమునందు [illegible] ప్రవహింపఁ జేయఁగలవో చెప్పుము. ముందు కథ నేమైనఁ జెప్పెదవా? లేక యీ విధము సంక్షేపముగనే చెప్పెదవా?'

సూతుఁడు శ్రీశుకున కిట్లనెను:- 'స్వామీ! ఈ మాధురీరసమునకు నాదియును లేదు, అంతమును లేదు. ఇది అనంత నిస్సార్ణవము. దీని నెవరు వర్ణింపఁగలరు. ఇఁక నిప్పుడు నేని ప్రసంగవశమున సమాప్తము గావించి అత్యంత సరసమగు గోపికా వస్త్రాపహరణ లీలా ప్రసంగమును జెప్పెదను.'

ఈ సఖులందఱును దమలోఁదాము క్రమముగ వేణు మాధురిని వర్ణించుచు వర్ణించుచు మూర్ఛితలగుచుండిరి. వారి మూర్ఛకు మందు నీ మాధురియే. కావున నప వారు దృష్టిచే మేల్కొన్న యితర గోపిక లేమియో చెప్ప చుండిరి. అట్లు చెప్పకున్నచో నందఱును మూర్ఛితులై పడి యుండవలసినదే. మూర్ఛయందును వారందఱును వినుచుందురు. అందుచే వారి సంతప్త హృదయము శీతలత్వమును జెందుచుండెను. అందులో నొక సఖి గోవర్ధన మహిమను గానము చేసి మూర్ఛితకాఁగా నింకొకతె యిట్లనెను:- 'సఖీ! ఈ వేణువుయొక్క మహిమను మన మధికముగఁ జెప్పఁజాలము, ఈతఁడు బ్రహ్మయొక్క విధానమును గూడ విపరీతము గావించినాఁడు. శ్యామసుందరుఁడు తన యన్నయగు బలరామునితోడను, సమస్త గోపబాలకులతోడను గోవులను దోలుకొనుచు నొకవనమునుండి మఱియొక వనమునకుఁ బోవునపుడు మధుర పదావళి యుక్తమగు నుదార వంశీధ్వనిని వినఁగానే అచరములు సచరములగను, సమస్త

దేవతలకు కన్నులపండువై ప్రకాశించెడిది. అచరములు సచరములుగ నగుచుండెడివి. సచరములు అచరములుగ నయ్యెడివి. మానవులు, పశువులు, పక్షులు మొదలగు సచరప్రాణులన్నియును వేణునాదమును వినఁగానే స్తబ్ధములై స్థావరములై పోయెడివి, వృక్షాది అచరములకు రోమాంచమయ్యెడిది.' ఇట్లు చెప్పుచుఁజెప్పుచు నామెయును మూర్ఛపడిపోయెను.

కొంతసేపటికి అందఱకును మూర్ఛాభంగమయ్యెను. ఇంతలోనే యెదుట గోవులను గట్టివేయుచుఁ బాలు పితుకుట కుద్యుక్తుఁడగు శ్యామసుందరుని అందఱును గాంచిరి. అతనిఁగాంచి అందఱును ప్రసన్నులైరి. కొందఱు పాలను పితుక నారంభించిరి. కొందఱు దూడలను గట్టివేయుచుండిరి. కొందఱు శ్యామసుందరుని వ్యర్థములగు నాయా మాటల నడుగుచుండిరి. శ్యామసుందరుఁడు సఖులతో మాటలాడుచుఁ బకపక నవ్వుచు మధ్యమధ్య కోఱచూపులతో ననురాగవతులగు నాగోపికలవైపు చూచుచుండెను. అతని యా ప్రేమభరితమగు స్వరూపమే ఆ వ్రజాంగనలకు జీవనాధారము. ఆ స్వరూపము నాధారముగఁ జేసికొనియే వారు జీవించుచున్నారు.

శ్రీకృష్ణుఁడు పాలు పితుకువారితో నిట్లనెను:- దూడలను కుడుపునింపఁ బాలు త్రాగనీయకుఁడు. త్రాగిననే పాలను పితుకవలయును. దూడలను కట్టివైచి ఆవుల పొదుగులను శీతల జలములచే నవశ్యము కడుగవలయును, పాల బిందెను మోఁకాళ్ల మధ్య నదిమి పాలధారలు దానిలోఁ బడునట్లు పెట్టుకొనవలయును పాలు భూమిమీఁద బడకుండ చూడవలయును. కాలితోఁ దన్ను గోవులకు దూడపలుపులతో బంధము కట్టుఁడు.'

నవ్వి గోపకుఁడిట్లనెను:- 'కృష్ణా. నీవెప్పుడే పండితుఁడవైనావే, అందఱకును నేర్పుచున్నావు. నీవు మాయందు మొండి మొలతోఁ బారాడినావు.'

అప్పుడు శ్రీకృష్ణుఁడిట్లనెను:- 'ఓ పాండూ! ఇదియును నాకు గొప్పయా! కావలెనన్న నే నిప్పుడైనను మొండి మొలతో నుండఁగలను.'

అందఱును నవ్వుచు నిట్లనిరి:- 'నీవు కొంచెము దయయుంచుము బాబు నీకు సిగ్గెగ్గులు, శీల సంకోచములు లేవు. నీవు మహాదిగంబరివి. నవ్వులాట గాదవు, నీ మనస్సున కేది వచ్చిన దానిని వెంటనే అనుచుందువు, మాటుని దాఁచుకొనుట నీ వెఱుఁగనే యెఱుఁగవు మనస్సునకు వచ్చినది వెంటనే చేసితీరెదవు. నీవూరక వస్త్రములను ధరించినావు.

తెగించినవారి కెవరేమి చేయఁగలరు. మొండిమొలవాఁడు పురహరునికంటె గొప్ప' యను సామెత కలదు.

శ్రీకృష్ణుఁ డిట్లనెను:- 'ఓయీ! నేనెవరి నావారిఁగా నొనర్చుకొందునో వారిని దిగంబరులుగఁ జేయుదును. ఎంత వఱకు తన సర్వస్వమును త్యజించి ధనహీనుఁడును, దిగంబరి యుఁగాఁడో, అంతవఱకు నేను వాని నెట్లు స్వీకరించెదను? మధ్యలో నంతరమున్నంత వఱకు-వ్యవధానమున్నంత వఱకు ఐక్య మెక్కడిది!'

సూతుఁడిట్లనెను,-'మునులారా! ఈవిధముగ నవ్వుచు, నాడుచు శ్యామసుందరుఁడు గోవులతో బాలురతో యింటికిఁ బోయెను. గోపికలు నిరంతరమును శ్యామసుందరుని మనస్సులోఁ జింతించుచు గృహకార్యములలో సంలగ్నలై యుండిరి.

—॥—

వ్రజవనితల కాత్యాయనీ వ్రతము

శ్లో॥ హేమంతే ప్రథమే మాసి నందవ్రజ కుమారికాః ।
చేరుర్హవిష్యం భుంజానాః కాత్యాయన్యర్చన వ్రతమ్॥

శ్రీభాగ. స్కం. ౧౦, అ. ౨౨ శ్లో. ౧

వ. ఇట్లు నిశాంతంబగు హేమంతంబున మొదలి నెల తొలిదినంబునందు నందుని మందం గల గోపకుమారికలు రేపకడ లేచి చని కాళిందీ జలంబులం దోఁగి జలతీరంబున నిసుమునంగాత్యాయనీ రూపంబు జేసి సురభి కుసుమ గంధంబులిడి ధూపదీపంబు లిచ్చి బహువిధోప హారంబులు సమర్పించి.

— శ్రీమదాంధ్రభాగవతము

రస శాస్త్రమునందు కృష్ణ ప్రియులను గూర్చి అనేక భేదవర్ణనములు చేయఁబడినవి. వ్రజమునందు శ్రీకృష్ణ ప్రేమవతులగు గోపికలందఱకును వేఱు వేఱుగ విలక్షణములగు భావములు కలవు. సాధారణముగ ననురాగ వతులగు గోపికలలో సిద్ధలనియు, నిత్యసిద్ధలనియు రెండు భేదములు కలవు. సహచరులగు గోపికలు సదా శ్యామసుందరునితో నుందురు. వారికి కృష్ణ ప్రాప్తికి ప్రయాస మేమియు నుండదు. ఎవరి మనస్సులలో నతిశయములగు మనోరథములు కలవో, ఎవరు వివిధములగు నుపాసనలలో నిమగ్నలై యుండిరో వారు శ్రీకృష్ణ ప్రసాదమును బొందియే యుండిరి. వారు సిద్ధలు, వీరిలో యూథలు, అనూథలు, ముగ్ధలు, ప్రముగ్ధలు మొదలగు ననేక భేదములు కలవు. ఇంతవఱకును బతిసంగమము గావించని వారు ముగ్ధలనఁబడుదురు వారు కన్యకలు. ప్రముగ్ధలు పతిప్రేమను బొందినవారు. గోపికలలోఁ గొందఱు వేద

[illegible] వారు శ్రీకృష్ణుని పతిగాఁ బొంద వలెనను [illegible] కొందఱు దేవాంగనలు కలరు. వారు భగవదాజ్ఞచే వ్రజమునందు జనించిరి. కొందఱు ముని [illegible] కన్యకలగు వారు స్వరూప సిద్ధలు. శ్రీకృష్ణ లీలావిలాసమును జెందుటకై వీరు సాధికలవలె నటించిరి. శ్రీకృష్ణుఁడు పతి కావలెనని వారు ఘోర సాధనలు కావించిరి. పూర్వానురాగవతులగు నీకన్యకలతో జప, తప, ధ్యానానుష్ఠానము లొనర్చిన వ్రజవల్లభుఁడగు నంద నందనుని పరిపూర్ణత కొఱకే చేయుచుండిరి. ఏ దేవతాపూజ లొనర్చినను వారట్లే ఆయా దేవతలను ప్రార్థించుచుండిరి:- 'మాకు శ్రీకృష్ణ ప్రేమ ప్రాప్తింప వలయును.' వీరికి సాధ్య[illegible] [illegible] ఇతర దేవతా పూజలు సాక్షాత్ ప్రాప్తికొఱకు సాధన మాత్రమే. శ్రీకృష్ణ ప్రీత్యర్థ [illegible] లొనర్చినవని ప్రారబ్ధములుగ [illegible]. అవి సంస్తరించిన శుభాశుభకర్మలను నాశమొనర్చి ప్రభు ప్రాప్తిని కలిగించును. ప్రభువు ప్రసన్నుఁడై వారిని వరించును.

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా! నే నిదివరలో [illegible] వ్రతమును [illegible] అనురాగవతులగు గోపికల ప్రేమను గూర్చియు, వారు వర్ణించిన వేణుమాధురిని గుఱించి నుడువఁ జేసిన ప్రసంగము నత్యంత సంక్షేపముగఁ జేసితిని.

మీరు దానిని వినియున్నారు. ఇప్పుడు నేను గాఢానురాగవతులగు కుమారికా కన్యల ప్రేమ ప్రసంగమును గూర్చి చెప్పెదను. వారి హృదయములు నిరంతరము నందనందనుని యందే ఆసక్తములయి యున్నవి. శ్రీకృష్ణుఁడు తమ్ముఁ బతి రూపమున నెట్లు లభించుననియే వారియొక్క ఉత్కటాభిలాష. దీని కొఱకే వారి సమస్త వ్రతానుష్ఠానములు.

మునులారా! నేనీ విషయమును పదివఱలోను ననేక మార్లు చెప్పితిని; ఇప్పుడును చెప్పుచున్నాను. ముందును నిట్లే చెప్పుచుందును. శ్రీకృష్ణ లీలలను ప్రాకృత పురుష లీలలవలె నట్లే భావించి చదువుటచే నేమియును పారమార్థిక లాభమేమియును నుండఁబోదు. లౌకిక ప్రేమలో నొకధర్మ హీనమగు సంఘటన కలుగును. దీనివలన విషయాసక్తియు మనోరంజనము కలిగినఁ గలుగునేమో కాని జీవితమునకుఁ బరమ లక్ష్యమగు శ్రీకృష్ణ ప్రేమప్రాప్తి కలుగఁజాలదు. శ్రీకృష్ణు సర్వాంతర్యామిగను, ఘటఘట వాసిగను, పరాత్పర ప్రభువుగా భావించి, గోపికలాతని కభిన్న స్వరూపులని భావించి శ్రద్ధాభక్తులతో నత్యంత సరస మధుర భావపోషకములగు లీలలను పఠించినచోఁ జాల మేలు కలుగఁగలదు. కావున గన్యకలయొక్క సాధనయు ప్రభుప్రసాద కథను కామదృష్టిచేఁ గాక ఉపాసనా దృష్టిచే శ్రవణ మననములు, పఠన పాఠనము లొనర్పవలయును.

[illegible] వారు శ్రీకృష్ణుని సౌందర్యమునకే [illegible] విరి. శ్రీహరియొక్క గుణశ్రవణ మాత్రముచేత నే వారి మనస్సులందు మదనమోహనుని మనోహరమూర్తి ప్రతిష్ఠిత మాయెను. అందఱకును [illegible] ఒకే సంకల్పము కలిగెను. శ్యామసుందరుడు మాకు పతి కావలెను. ఆతడు మమ్ము అనుచరలగను, [illegible] స్వీకరింపవలె [illegible] జాలునని వారను కొను చుండిరి. ఎందైన నొక ప్రాకృత పురుషుని యందు అనేక [illegible] అనురాగము కలిగి. వారి [illegible] కోరిన చో వారితో వారికి సాహచర్య భాగ్యము [illegible] కలుగుట [illegible] కలదు; కాని [illegible] నిది యుగాంతమునను రాదు. ఇంతే కాదు, అందఱకును సమా నముగు నుద్దేశ్యముంటుటచే వారందఱును బరస్పర మత్సరాది [illegible] లను. వారందఱును దమతమ యిష్టసిద్ధి కొఱకు [illegible] శీలలై [illegible] సాధనలందు [illegible] యుండిరి. వారు నిత్యమాతన [illegible] బూని. వారా యనుష్ఠానము నకు ఫలముగ శ్రీకృష్ణుడు తమకు పతి కావలయునని కోరు కొనుచుండిరి.

శ్రీ [illegible] కార్తీకమాసస్నా [illegible] లిమాహాత్మ్యము [illegible] ఆ కార్తీక స్నానము స్త్రీ పురుషు లందఱును బరమ

పుణ్యదాయకమైనది; కాన స్త్రీ లీ వ్రతమును తప్పక ఆ
చరించుచుందురు. ఏ దేశములందు (వింధ్యోత్తర దేశము-
లందు) పూర్ణిమ తరువాత మాస మారంభించును. ఆ దేశ
ములందు ఆశ్వీజ మాసమునందలి శరత్పూర్ణిమ నుండి యీ
స్నాన మారంభమై కార్తీక పూర్ణిమతో సమాప్తి కాగలదు.
ఏ దేశములందు (వింధ్యకు దక్షిణమున నున్న దేశములందు)
అమావాస్య తరువాత నెల ఆరంభమగునో, ఆ దేశములందు
దీపావళితో నారంభమై కార్తీక బహుళ అమావాస్యతో
అంతమగును. ఈ వ్రతమునకు సూర్యోదయమునకు నాల్గు గడి
యలకు పూర్వము. అరుణోదయ మందవశ్యము స్నానము చేయ
వలయును. కొందఱు చాల ప్రొద్దుండగనే స్నానము చేయు
చుందురు. అది శాస్త్రవిరుద్ధము. వరుణ శాపము కలుగును.

శ్లో॥ పంచ పంచ ఉషః కాలః సప్తపంచారుణోదయః
సప్త పంచభవేత్ప్రాతః —

అని చెప్పియుండుటచే 55 గడియలకు అనగా నింకను
5 గడియలకు సూర్యోదయమగు ననగా నది ఉషఃకాల
మగును. 56 గడియలకు అరుణోదయమని పేరు. 57 గడియ
లకు ప్రాతఃకాలమని పేరు. తమకు దగ్గఱలో నేదైన నది
గాని జలాశయము గాని యున్నచో దానిలో స్నానమొనర్ప
వలయును. ఈ రెండును లేకున్నచో కూపమందే స్నాన

మొదలుపెట్టినచో హవిష్యాన్నము నొక్కసారి భోజనము చేయవలెను. ఉప్పు రుచి రాదు. నియమముగ బ్రహ్మచర్యము పాటింపవలెను. ప్రతిదినము సమస్త నియమములను పాటింపవలెను. బృందా దేవిని, పార్వతీ దేవిని నిష్ఠాక్రమముగ బూజించుకొనవలయును. గీతములను గానమొనర్పవలయును గ్రామ ప్రదక్షిణమును, దేవమందిర ప్రదక్షిణము నొనర్పవలయును ఇంకను ఇట్టి నియమముల తోడనే యుండవలయును. ఇట్టి నియమములు చాలగ గలవు.

నందవ్రజమందలి కుమారీ కన్యక లిట్లనుకొనిరి:—

'కాత్యాయనీ దేవి మన ప్రార్థనము లన్నిటిని వినును. సమస్తాభీష్టములను నెరవేర్చును. కుమారీకన్యకలోకే ఒకకోరిక ఉండును. అది తమకు సకల సద్గుణ సంపన్నుడగు భర్త లభింపవలయుననియే వారు కోరుకొనుచుందురు. శ్యాముసుందరుని మించిన సద్గుణ సంపన్నుడగు పతివారికెచట లభింపగలడు? కావున నతని ప్రాప్తించుటకై మనము విధ్యుక్తముగ కాత్యాయనీ వ్రత మొనర్పవలయును. ఈ విధముగ నిశ్చయించి, పరస్పర మాలోచించుకొని వారందరు నొక సమయమున వ్రత మొనర్చుటకై సిద్ధమయిరి. దీపావళీ దినము నుండియే వారీ వ్రతము నారంభించిరి. వారు ప్రాతఃకాలమున సూర్యోదయమున లేచి, అందఱును నుప్పు స్నానమునకు నందరును నొకటికొకరి చేయిపట్టి పాటలతో

బిలుచుచుండిరి. 'ఓసుశీలా! లేవమ్మా లే ఓ శశికళా! ఓచంద్రముఖీ! మాధవీ! కదంబమాలీ! కాంతీ యమునా! పద్మముఖీ! సావిత్రీ! పారిజాతమా! గంగమ్మా! సుధాముఖీ! పద్మా! గౌరీ! స్వయంప్రభా! కాళికమ్మా! కమలమ్మా! దుర్గమ్మా! లెండు, లెంకు. యమునా స్నానమునకు బయలుదేరుఁడు. అరుణోదయమున స్నానమును జేయకున్న మన వ్రతము భంగమగును. దుర్గా! సరస్వతీ! భారతీ! గంగా! అంబికా! సతీ! సుందరీ! కృష్ణప్రియా! మధుమతీ! చంపా! చందననందనా! మీరందఱును మీ చెలికత్తెలను బిలువుఁడు. ఇంకను నిద్రపోవువారి లేపండి.'

'ఈ విధముగ నరుణోదయమున వ్రజమంతయును గోలగనుండెను. మాతలు దధిమంథన మొనర్చుచుండిరి. తమ కుమారీ కన్యకలను లేపి యిట్లనిరి:- 'అమ్మాయీ! నీ చెలికత్తెలు కనిపెట్టుకొని నిలిచియున్నారు. త్వరగా వస్త్రములను దీసికొని యమునా స్నానమునకుఁ బొండు. పట్టు బట్టను దీసికొనిపోయి కట్టుకొనుము.'

కన్యకలందఱును శ్రీకృష్ణుని ధ్యానించుచు, నాతని సుఖద సంగమ లీలలను రోమాంచ శరీరములతో నాతని నామ గుణగానము నొనర్చుచు యమునకుఁబోయి, అందఱును గలసి, నవ్వుచు నాడుచుఁ బాడుచుఁ స్నానమొనర్చుచుండిరి. వస్త్రములను ధరించి, వారల నొడ్డునకు వచ్చి,

అంతటను గాత్యాయనీ దేవియొక్క వాలుకా మూర్తిని గావించిరి. అందఱును దమ మూర్తిని మనంబునందుంచుకొని విధి పూర్వకముగ నావాహనించి, అంత నర్ఘ్యపాద్యాచమనీయ, స్నానాదుల కొఱకు సుగంధజలముల నర్పించిరి. వస్త్ర, యజ్ఞోపవీత, చందనాక్షత, పుష్ప, హార, ధూప, దీప, వివిధ భక్ష్య భోజ్యాదులతో నైవేద్య మొసంగి, ఋతువు నందలి ఫలములను, పూగీఫల తాంబూల, జల దక్షిణలను, ఇంకను నధికాలోపహారములచే నామెను బూజించిరి. చివరకు అత్యంత భక్తిభావముతో రెండు చేతులను జోడించు కొని వినతులొసంగిరి: కాత్యాయనీ! మహామాయా! మహా యోగినీ! అధీశ్వరీ! నందగోపకుమారుడగు శ్యామ సుందరుడు మాకు పతి కావలయును. అతడు మమ్ముల ననుచరలుగ నొనర్చుకొని స్వీకరింపవలయును. ఇట్టివరమును మాకీయవలయును. మేము నీపాదపద్మములకుఁ బునః పునః ప్రణామము లొనర్చుచున్నాము. ఇట్టి భావయుక్తములగు మంత్రములతోఁ బ్రార్థన మొనర్చి భావ మంత్రములను జపించిరి.

చివరకు దేవి ప్రతిమను విసర్జించిరి. ఆ వనమునకు అధిష్ఠాతృదేవియగు బృందయొక్క పూజను గావించిరి. ఆమెకు పరిక్రమమును గావించిరి. ఆమె యెదుటదీపమాలల నుంచిరి. సూర్యోదయమునకుఁ బూర్వమే కృష్ణ కీర్తన

మొనర్చుచు నింటికిఁ దిరిగి వచ్చుచుండురు. ఇంటికి వచ్చి వారు శరీరముతో గృహకార్యముల నొనర్చుచున్నను వారి మనసులు మాత్రము సదా నందన మోహనుని రూపమాధురియందే నిమగ్నలై యుండురు. ఇంటికి వచ్చిన తరువాత వారుప్పు లేని హవిష్యాన్నమును దినాంతమునఁ గూర్చుండి భగవానునకు నివేదించి యా ప్రసాదమును గొనుచుండిరి ఈ విధముగ వారు నిత్యమును గొప్పభావముతో నందనందనుఁడు తమకు పతి కావలయునను సంకల్పమున స్నానమొనర్చి భద్రకాళికా దేవికి పూజ నొనర్చుచుండిరి. ఈవిధముగఁ జేయుచుండ వారికొక నెల గడిచెను.

సూతుఁడు చెప్పెను:- 'మునులారా! శ్రీకృష్ణుని నిమిత్తమై యెవరేది చేసినను, ఆతని నెవరు ప్రేమించినను ఆతనికడ దాపరికము లేదు. సమస్త దేహములందు నివసించు ఘనశ్యాముఁడందఱ మనస్సులలోని విషయములను దెలిసికొనఁగలఁడు. ఉత్కంఠత యెక్కువైనపుడు దానిని నెఱవేర్చును. ఈ కుమారికలు మిక్కిలి కష్టముతోఁ జలిలో వణఁకుచు నిత్యస్నానమునకు వెడలుచుండురు. శ్రీకృష్ణుఁడు వారి ఆంతరంగిక ప్రేమను దెలిసికొనెను. శ్రీకృష్ణుఁడు వారి కోర్కను నెఱవేర్చుటకు నిశ్చయించుకొనెను. అతఁడెట్టి సుందరలీలల నొనర్చెనో దాని వర్ణనము నేను ముందు చేసెదను.

వస్త్రాపహరణ లీల

౯౩౮

శ్లో॥ ఏవం మాసం వ్రతం చేరుః కుమార్యః కృష్ణ చేతసః।
భద్రకాలీం సమానర్చుర్భూయాన్నంద సుతః పతిః॥

క॥ ఓ కాత్యాయని భగవతి,
నీకుం బ్రొక్కెదము నేము నేఁడను కంపన్
మాకిం డటకును వైశేష,
శ్రీకృష్ణుఁడు మగఁడుగాఁగఁ జేయుముతల్లీ।

క॥ ఓ తల్లి మాకుఁ గృష్ణుఁడు,
చేతోవిభుఁడైనవాఁడు చెలువల మెల్లన్।
నీకు నమస్తము లాడుచు,
జాతర సేసెదము భక్తిచాతురితోడన్॥

వ. అని నమస్కరించి హావిష్యంబులు గుడుచుచు నివ్విధంబున మాసవ్రతంబు సలిపిరి.'

శ్రీ మదాంధ్ర భాగవతము

జీవి యున్నతినిఁ బొందఁ గోరును గాని జీవత్వమును వదలుటకు సమ్మతింపఁడు. మానవుఁడు కులీనుఁడును, ప్రతిష్ఠితుఁడు నగుటకుఁ గోరుకొనును; కాని యీ శరీరమును వదలి యింకొక శరీరమున వినిసిఁ బొందఁ గాంక్షింపఁడు. ఏ శరీరము

ప్రాప్తించినదో అదియే శ్రేష్ఠమైనదని చెప్పఁబడినది. దానినే ప్రశంసించుకొనవలెను. ఇదేవిధముగ సాధకుఁడాత్మ సమర్పణ మొనర్ప దలఁచును కాని తన 'అహం' మును దన కడనే యుంచుకొనును. దాత ధనమును దానమొనర్చును కాని దాతృత్వాభిమానమును-సర్వస్వ దానమొనర్చినప్పటికిని-దానుంచుకొనును. ఆతనికి దానమెట్లు చేయవలయునో తెలియును. ఆతని కధికారి విషయమును దెలియదు. దాతృత్వాభిమానమును బ్రతిగృహీతయే వదిలించును. ఆతఁడే సర్వస్వమును గ్రహించి అనావృతునిఁగ నగ్ననిగను నొనర్పఁ గలఁడు. మధ్యలో వస్త్రపటమును నడ్డున్నంత వఱకు, ఆత్మ సమర్పణ మెక్కడిది. ప్రేమ వ్యవధానమును కాంక్షింపదు. ప్రేమికిని బ్రియతమునకును మధ్యనొక పుష్పమాలయొక్క అంతరాయమైనను బ్రేమ సహింపదు. మనల నెవని చరణములకు సమర్పించుకొనఁ దలఁచితిమో తను, మన ధనములను సర్వస్వమును నాతని చరణములందు సమర్పించుకొనవలెను. ఆతనికడ నేకాంతమునయైనను ముసుఁగులో నుండిన నది ఆత్మ సమర్పణముయొక్క స్వరూపము కాదు. కాని యీ ముసుఁగును, తెఱను దొలఁగించుట సాధకుని సామర్థ్యము నకతీతమగు విషయము. అది బుద్ధిపూర్వకముగ నిరావృతము కాఁజాలదు. శ్యామసుందరుడే వారి వస్త్రములను దీసివైచి, వారిని వాసనా విహీనులుగ జేయును, అప్పుడే సర్వాత్మ

స[illegible] [illegible] [illegible] శ్రీకృష్ణుని పతిగా నొనర్చుకొనియు
వా[illegible]ము తో[illegible] [illegible]న్నచో నాతఁడు యథార్థమగు పతిగా
కన్పడఁడు. ఆ[illegible]త్మ జ్ఞానికి యథార్థమగు సహచరి కాఁ
[illegible] శ్రీకృష్ణుని [illegible] వారిగా నొనర్చుకొనునో
వాని [illegible]ముగ [illegible]వస్త్రములగ నొనర్చును. మగల
[illegible] వారి వస్త్రములను ప్రసాదముగ వారి కొసఁగును.
అప్పుడవి [illegible] వస్త్రములు నాక పీతపటధారియొక్క ప్రసాద
వస్త్రములగును. అట్టి ప్రసాదమును బొందిన జీవుఁడు కృతా
ర్థుఁడగును.

సూతుఁడిట్లనెను:- శౌనకులారా! ఆ కన్యలు శరదృ
తువునందు [illegible] గోపికలతోఁ గూడ [illegible]యొక్క వేణు
గానము [illegible] [illegible] గానము నాకు
[illegible]. [illegible] పుట్టినప్పటినుండి నిరంతరము
లీలా గానము [illegible] మొనర్చుచున్నను వారికర్ణములు తృప్తిని
చెందలేదు. వేణుగానము వారి [illegible]ములందు మాదక
[illegible] [illegible]. [illegible] శ్రీకృష్ణ ప్రాప్తికొఱకు వ్రతాను
ష్ఠానము చేసిరి. హేమంత ఋతువునందు వారందఱొకదు
[illegible] [illegible] [illegible]. అందఱును మాతుకలగు బాలికలు.
వారికి [illegible] ప్రేమ [illegible]యను లందొక విధముగ
[illegible] [illegible] [illegible]. వారికి సాంసారిక విషయములు
తెలియక తెలియుచున్న పిల్లలిట్లనుకొనిరి:- 'అమ్మా! పట్టు

చీరను ధరించి పోదు. ఉన్న ఉత్తరీయములతో కప్పి కొనుచు. ఉన్నవస్త్రములతోను, కప్పు వస్త్రములతోనే స్నానకృ స్పృశ్యదోషము లేదు. నూలు వస్త్రమును ఒకసారి ధరించి, దానిని విడిచినచో మరల దానికి అశుద్ధియై దాని ధరింప వీలు లేదు. కాని పట్టుబట్టలు గాని ఉన్ని బట్టలు గాని ఎన్నిసార్లు కట్టి విడిచినను మరల కట్టుకొనవచ్చును. దోషము లేదు. వానిని ధరించి భోజనము కూడ చేయవచ్చును. వానితో శౌచమునకు కూడ పోవచ్చును. చలి కాలమున గొల్లలు పట్టుచీరెలను ధరించి పోవుదురు. పైన ఉన్ని ఉత్తరీయములను కప్పుకొందురు. నసి కాళ్ళతో శ్రీకృష్ణకీర్తన మొనర్చుకొనుచు యమునాతీరమునకు జేరుకొందురు. అందరును సమాన వయస్కులే. బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య శూద్రాది సమస్త వర్ణములవారును గలరు. ఈ వ్రజకుమారికలలో సఖీభావాంశము అందరును గోపికలే ఇతరులలో నామమాత్రమునకు ఒకరిద్దరు కలరు. వారందరును యమున ఒడ్డున తమ వస్త్రములనుంచి దిగంబరులై జలమున ప్రవేశించి స్నానమొనర్చుచుండిరి. పరస్పర మొకరి భుజమును బట్టుకొని, గీతములను పాడుకొనుచు, జలక్రీడ లాడుచు జలవిహార మొనర్చి ఇట్లు చాలసేపటి వఱకిదే విధముగ నొకరిపైనొకరు నీటిని జల్లుకొనుచు నానందమున దన్మయులైరి చలి తగులగానే జలము నుండి బయటకువచ్చి,

వస్త్రమును ధరించి దేవినిఁ బూజించి, సూర్యోదయమునకుఁ బూర్వమే తమ తమ గృహములకుఁ జేరుకొందురు.

స్త్రీలు స్నానము చేయుటకు ప్రత్యేకముగ రేవుండెడిది కావున నచ్చటికి పురుషులెవరును బోరు. ఇంత చీకటిలోఁ బెద్ద పెద్ద గోపికలును రారు. అందువలన వారు నిస్సంకోచముగఁ గ్రీడించుచుందురు. కౌమారమున బాలురలోఁ బరిస్ఫుటము గొంచెముగ శీలసంకోచముండును, సిగ్గుండును. కాని బాలికల కట్లుండదు. వారు దమ మనోగత భావములను దమలోఁ దాము వ్యక్తపరచుకొందురు. ఈవిధముగ వారు విధి విధానముగ వ్రతమును బూర్తి చేసికొనుటకు నెల దినములు పట్టెను. వారి వ్రతములో నొక పెద్దలోపము మాత్రము కలదు. వారరుణోదయముననే పోయి వరుణదేవు నవమానించుచుండిరి. స్నానము చేయుటకు ముందు వరుణదేవుని స్తుతించి, యాతని యనుమతినిఁ గొనుట ముఖ్యమగు నియమము. సచేలముగ జలమునఁ బ్రవేశించి, మునిఁగి యావలకు రావలయును. తర్వాత జలమును బూజింపవలయును. యథాచారముగ సంధ్యాతర్పణమొనర్చి బయటకు రావలయును. వీరు దిసమొలలతో నీటిలోఁ బ్రవేశించిరి. ఇది వరుణదేవు నవమానించుటయే. అనుష్ఠానమునఁ జాల లోటు కలదు.

ఇది విని శౌనకుడు చింతితుడై యిట్లడిగెను:- "సూతా! విధిహీన కర్మ నిష్ఫలమగును. విధిహీనమగు యజ్ఞము కర్తను శీఘ్రముగ నశింపజేయును. విధిహీనమగు వ్రతానుష్ఠానములన్నియును వ్యర్థములగునుకదా! వీరి వ్రతమంతయును నిష్ఫలమైనదా?"

అంత సూతుడిట్లనెను:- "స్వామీ! స్త్రీ, ధన, పుత్రాది సాంసారిక వస్తుప్రాప్తికై చేయు సకామ కర్మలు విధివిహితములు కావలయును. కాని శ్రీకృష్ణ ప్రాప్తికొరకు శ్రీకృష్ణ ప్రీత్యర్థమై చేయు నిష్కామ కర్మ నెట్లొనర్చినను నెన్నటికిని నిష్ఫలము కాదు, శ్రీకృష్ణుని ప్రేమ యాచనమును గావించుటయు, నాతని బతిరూపమున వరించుటకు నిశ్చయించుకొనుటయు నివి సాంసారిక కర్మలు కావు వీనిలో నేదైన విధిలోపము పాట్లు సంభవించినను శ్యామసుందరుడు వానిని స్వయముగ బూర్తిగావించును. చిన్న పిల్లలు తమ తండ్రికి పూలమాలను వేయబోవ వారికందదు. అప్పుడు తండ్రియే తలను వంచి మాలను వేయించుకొనును. శ్రీకృష్ణుని కొరకు చేసినది సదోషమైనను నిర్దోషమైనను, వక్రమైనను జివరకు శ్రీకృష్ణుడు దానిని స్వీకరించును.

ఆ కన్యకలు స్వచ్ఛ హృదయముతో, నిజమగు లక్ష్యముతో నొకమాసము వఱకు స్నాన పూజనములను గావించిరి. శ్రీకృష్ణునకు వారి మనస్సులోని విష

యము తెలియును. ఆతఁడు తలఁచుకొనిన వారిసంకల్పముల నావిధముననే పూర్తి చేయఁగలఁడను. కాని దానిలో నంత సుఖముండదు. ఎంతో ప్రతీక్ష చేసి మీఁదట, ఉత్కంఠా సంతరము లభించిన దానిలో నానందమెక్కుడుగ నుండును. పూర్వానురాగమందెంతగాఁ దన ప్రియతముని యందుత్కటానురాగము కల్గునో హృదయమంత సరసముగను గోపాలముగను కాఁగలదు. ప్రియతముని నిరంతరము స్మరించుటచే సమస్తాశుభములు నశించి, మనస్సునందలి మలిన వాసనలను తోద్రోలును ఆకన్యకలు రాత్రింబవళ్ళు నిద్రించినను మేల్కొన్నను లేచినను కూర్చుండినను వారికి సదా శ్రీకృష్ణస్మృతి యుండును ఇంతటి సాధనచేసిన మీఁదట శ్రీకృష్ణుడు సాధన సిద్ధులగు నా వ్రజ బాలికల మీఁదఁ గృపజూప నిశ్చయించెను. ఏదినమున వ్రత సమాప్తిఁ గావించిరో ఆదినమున నదీతీరమునందు తమ అంతరంగ సఖునిఁ గూర్చిన శ్యామసుందరుఁడు సేవనకు వచ్చెను. గోపికల మనస్సులలో మిక్కిలి యుల్లాసముగ నుండెను నేఁటితోఁ దమ వ్రతము సమాప్తి యగుననుకొనుచుండిరి రేపటి నుండి మరల నదైన యింకొక వ్రతము ప్రారంభింపఁ దలఁచిరి. శ్యామసుందరుఁడు తమ్ము స్వీకరించుటకు ఇదే విధముగ పెక్కు దినములైనను వ్రతములు చేయుచుండఁ దలంచిరి నిత్య నియమానుసారముగ వారు తమ వస్త్రములను నొడ్డున

నుంచి దిగంబరులై యమునలోఁ బ్రవేశించి, అత్యంతోల్లాస ముతో నవ్వుచుఁ బాడుచు నాడుచుఁ గ్రీడలొనర్ప సాగిరి.

శ్రీకృష్ణుఁడు మెదలకుండపోయి, వారి వస్త్రముల నన్నిటిని దొంగిలించి ఒక కదంబ వృక్షముపై నెక్కెను. గోపికలానందములో మునిఁగియుండిరి. వారు వ్రతసమాప్తి యైనదను నుల్లాసమున నేఁ డొకరిపై నొకరు నీటినిఁ జల్లుకొనుచుండిరి. నానావిధముల కిలకిలారవము లొనర్చుచుండిరి శ్రీకృష్ణుఁ డెప్పుడు వారి వస్త్రములను హరించుకొని పోయెనో వారికి తెలియనే తెలియదు. భగవానుఁడా పెద్ద కదంబ వృక్షముపైఁ గొమ్మలయందా చీరలను వ్రేలాడ వైచెను. వివిధ రంగులు కలిగిన నా చీరలా వృక్షమున నందముగఁ గనఁబడుచుండెను

గోపబాలులందఱు గ్రిందనిలుచుండి నవ్వ నారంభించిరి. శ్రీకృష్ణునకు వేలకొలఁది సఖులు కలరు. కాని వారిలో బన్నెండుగురు ముఖ్యులు. వారు శ్రీదాముఁడు, సుదాముఁడు వసుదాముఁడు, సుబలుఁడు, సుపార్శ్వుఁడు, శుభాంగుఁడు, సుందరుఁడు, చంద్రభానుఁడు, వీరభానుఁడు, సూర్యభానుఁడు వసుభానుఁడు, రత్నభానుఁడు. వీరివద్ద భగవానునకు దాపరికము లేదు. వీరందఱును ఛాయలవలె శ్యామసుందరుని వెంట నుందురు.

క్రింద నిలుచుండి శ్రీదాముఁ డిట్లనెను:- 'ఆహా! ఈ బృందావనశోభ యెంతటి అనుపమానముగ నున్నది! ఇచ్చట నొక దానికంటె నొకటి విచిత్ర ఘటనములు ఘటించినవి'

అంత వసుదాముఁ డిట్లనెను - 'నీవిచ్చట నేమి విచిత్ర ఘటనమును గాంచితివి?'

శ్రీదాముఁ డిట్లనెను - 'ఓయీ! నీవు ప్రత్యక్షముగ జూచుటలేదా? కదంబమున ఫల పుష్పములు సర్వత్ర ఉండును; కాని యిచ్చటఁ గదంబమున వస్త్రములు ఫలించినవి కొమ్మ కొమ్మకును, ఆసు యమునకును బట్టు చీరెలు ఫలించినవి. ఇప్పుడింక సాలెవానికడకుఁ బోవలసిన పనిలేదు. కాని యీ కదంబమంతయును స్త్రీ పక్షపాతమును వహించినది. దీనిమీఁద వ్రేలాడు వస్త్రములన్నియును స్త్రీలకు సంబంధించినవే. ఇట్లే పురుషులకును వ్రేలాడవైచిన నానందముగ నుండును. నేను రోజునకొక ధోవతిని గట్టుకొందును.'

అంతఁ జంద్రభానుఁ డిట్లనెను:- 'అరేరే! నీవు పిచ్చివాఁడవు కలెనున్నావే. ఎచ్చటనైనను గదంబముపై వస్త్రములు ఫలించునా? ఎవఁడైన జాఁకలి వాఁడు బట్టలనిదికి ఆర్చవైచి యుండవచ్చును. మాకుఁడు, దీనిపై నొకనల్లని చాకలి కూర్చుండి యున్నాఁడు.'

ఇది విని యాదవులు జప్పట్లు గొట్టి నవ్వ నారంభించిరి:- 'చాఁకలిరో చాఁకలి శ్రీకృష్ణుఁడును బొట్ట చెక్కలగునట్లు నవ్వ నారంభించెను. అంత వేణువు నూదెను. గోపబాలుర నవ్వులను, మధుర మురళీధ్వనిని వినఁగానే గోపికల ధ్యానమిటుల నాకర్షింపఁబడెను. వారు కదంబముపైఁ దమ వస్త్రములుండుటను గాంచిరి. తీరమున దృష్టిని సారించిరి. వారెచ్చట వస్త్రముల నుంచి పోయిరో అచ్చట నొక్క వస్త్రమైనను లేదు. కదంబము మీఁద మందహాస మొనర్చుచు మాధవుఁడు మధురస్వరమున మురళిని వాయించుచుండెను. గోపబాలురు నవ్వుచుండిరి ఇప్పుడు వారందరు రహస్యమును కనుఁగొనిరి. శ్యామసుందరుఁడు మన యెడల వినోదమును గావించుచున్నాఁడు. మనలను మోసగించినాఁడు, శ్యామసుందరుఁడు మన మనోగతి భావములను దెలిసికొనెనా యేమి! ఆతఁడు మనల నంతగాఁ బ్రేమించుచున్నాఁడు ప్రేమింపక యెవఁడైన నిట్టి మధుర క్రీడల నొనర్చునా? 'ఈ భావము రాఁగానే వారందఱకు సంకోచమయ్యెను. కాని యీతఁడు గొప్ప పరిహాస మొనర్చినాఁడు. మనలను వివస్త్రలగాఁ జేసినాఁడే.

లోపల వారి కానందము పొంగుచుండెను, కాని పైకి ప్రేమకోపమును బ్రకటించుచు వారిట్లనిరి:-'శ్యామసుందరా! ఈ పని బాగుండలేదు ఇట్టి హాసపరిహాసము శోభింపదు.

మా వస్త్రములు ఎచ్చట నుండి తెచ్చితివో అచ్చటనే ఉంచుము.'

శ్రీకృష్ణుడు నవ్వుచు ఇట్లనెను - మీకు వెట్టిచాకిరి చేయుటకు నేను మీ సేవకుడను గాను. మీకు వస్త్రములు కావలసినచో వచ్చి తీసికొని పొండు.

గోపికలిట్లనిరి:- 'సేవకుడవు కాకున్న దొంగవు మాత్రము అగుదువు. మేము లేనిసమయమునందు మా వస్త్రములను దొంగిలించితివి. ఇది మంచి పనియేనా?

శ్రీకృష్ణుడిట్లనెను:- 'విధి విపరీతమును చూడుడు. ఎవరైనను సకాలమున మంచి పని చేసినను విధి విపరీతముచే సకాలములో దొరకకుండును. ఒకవేళ నేను దొంగిలించక ఉండిన దొంగలెవరైన వచ్చి పట్టుకొనిపోయి యుందురు; ఇప్పుడు చూడుడు! నేనెన్ని వేల సూచుదును? మీరు నా వస్త్రములను ఎక్కడో పెట్టితిరి. ఇంతటి సుందర వస్త్రములు పాడైపోవును. నేను విదిలించి బాగుగా కొమ్మల మీద ఆరవేయుచుమనుకొంటిని. అట్టి మొదల నాకు ధన్యవాదములొసగుటకు బదులుగా దొంగనని పలుకుచున్నారా!'

గోపికలిట్లనిరి:- 'నాకు ధూళితో నుండినదే బాగుండును. నీవు ఎచ్చటినుండి తెచ్చితివో అచ్చటనే ఉంచుము.'

శ్రీకృష్ణుఁ డిట్లనెను — 'నేను [illegible] [illegible] [illegible] నా రూపము సచ్చిదానందము [illegible]. అప్పుడే [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] వచ్చి మీ మీ వస్త్రములను గొనిపొండు.'

గోపిక లిట్లనిరి:— 'శ్యామసుందరా! మాకును, పరిహాసము [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] చక్కఁగా [illegible] [illegible] [illegible] చాల పరిహాసమైనది ఇఁక మా వస్త్రములను మా కిమ్ము.'

శ్రీకృష్ణ భగవానుఁడు గంభీరుఁడై యిట్లనెను:— 'ఏమి పరిహాసమన్నది? నాకు పరిహాసములాడుట తెలియనే తెలియదు. నేను పరిహాసమాడుట లేదు. మీతో సత్యమునే పలుకుచున్నాను. మీరు వ్రతాలవ్రతమును జేయుచుంటిరి. చలి కాలము. ఎక్కువ [illegible] నీటిలో నుండుట ఉచితము కాదు. మీరందరును వణఁకు చున్నారు. అందఱును వణకుచేఁ బండ్లను గొట్టుకొనుచున్నారు. వచ్చి మీ మీ వస్త్రములను దీసి కొనిపొండు.'

కోపముగ గోపిక లిట్లనిరి:— 'గొప్ప సత్యసంధుఁడవై వెలసినావు నీ [illegible] బద్ధుఁడ వేమి తెలియును! ఇప్పుడిఁక మా కెక్కువగఁ గోపము తెప్పింపవలదు. మొదలక మా వస్త్రములను మా కొసంగుము.'

శ్రీకృష్ణుఁ డిట్లనెను:- 'వ్రజబాలికలారా! మీకు నా మాటల యందు విశ్వాసము లేకున్నచో నాయీ సఖుల నడుగుఁడు, నేనెన్నఁడైన నెగతాళి కైనను, బొంకపాటున కైనను నసత్యమాడి యుంటినా! నేనిది వఱకెన్నఁడును నసత్యమాడ లేదు; ఇప్పుడును నసత్యమాడుట లేదు. మీరొక్కరొక్కరుగ వచ్చి, మీ మీ వస్త్రములను దీసికొని పొండు. ఒక్కొక్కరు వచ్చుట మీ కింతగా ననుకూలింపకుండిన నందరును గలిసివచ్చి వస్త్రములను గొని పొండు. నేనిచ్చటఁ గూర్చుండియే వస్త్రముల నిచ్చెదను; కాని జలమునుండి వచ్చి నాకడకు రావలసి యుండును.'

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మునులారా! శ్రీకృష్ణుఁడు పరిహాసముగ ననుట లేదు. తన మాటమీఁదనే నిలువఁబడి యున్నాఁడని గోపికలు గ్రహించిరి. అతఁడు దృఢముగ నున్నాఁడు కావున నతఁడు మాటను వినఁడని గ్రహించిరి, మఱి మా ప్రియంబాటముగ నుండఁ జూడఁ దలంచుచున్నాఁడు వారి మనము శ్రీలపై పురుషుని కడకు అనావృతముగ నెట్లు పోఁగలము; ఆశ్చర్య! ఈలని ముందుకు వస్త్రము లేక పోవలసి వచ్చెనే!' అను నీ ఆలోచనము రాఁగానే వారి హృదయములం దుద్రేకించెను, శరీరమునకు సిగ్గు విడియనలు పోలేకసాగెను. ఈ యంతన విన్నోదిస్మరణము చేతనే ఆతఁడు ప్రేవలో ప్రవిగ్నుఁడయ్యెను. వారు లజ్జావశమున నొకరి

నొకరు రహస్యమయ దృష్టితోఁ జూచుకొనుచు ముసిముసి నవ్వులు నవ్వసాగిరి. కాని జలమునుండి నగ్నలై బయలు వెడలుటకు సాహసము కలుగ లేదు. భగవానుఁడు కోపమును జెందలేదు. గంభీరుఁడై పలుకుట లేదు. నవ్వుచు నవ్వుచు, సరసత్వముగను మురిసెఁగి. ప్రేమ పూర్వకముగ సంభాషణ మొనర్చుచుఁ గృపాకటాక్షములను బఱపుచుఁ బలుకుచుండెను. దీనివలన వారందఱి హృదయము సాత్వికవైపునకింక నధికముగ నాకర్షింపఁబడెను. రెండువైపులనుండియును ప్రేమాకర్షణము కలిగినపుడు' దానితో నొకయద్భుత వివశత్వము అనుభవమునకు వచ్చును. చలికాలము. వారు గొంతులోతు నీటిలో నిలిచియుండిరి. తమ్మును నీటినుండి బయటకుఁ దీయఁజాలకుండిరి. కేవలము వారి కేశపాశములును, కమలముల వలె వికసించిన వారి ముఖములును గనఁబడుచుండెను. అది తామరపైన నల్లని చామరమున్నట్లుండెను, వారు వణఁకుచు శ్రీకృష్ణునితో మరలనేమో పలుకుట కుద్యుక్తులై యుండిరి,

—॥—

వ్రజ బాలికల వ్రత సాఫల్యము

— ౩ —

శ్లో॥ దృఢం ప్రలబ్ధా స్త్రపయా చ హాపితాః
ప్రస్తోభితాః క్రీడనవచ్చ కారితాః ।
వస్త్రాణి చైవాపహృతాన్యథాప్యముమ్
తా నాభ్యసూయన్ప్రియ సంగనిర్వృతాః ॥

శ్రీభాగ. ౧౦. స్కం. ౨౨ అ. ౧౯ శ్లో.

ఆ. చీరలపహరించి సిగ్గులు విడిపించి
పరిహసించియైనఁ బరఁగ మనకు
ఘనుఁడు నోముకొఱఁత గాకుండ మ్రొక్కించె
ననుచు హరినుతించి రబలలెల్ల ॥

— శ్రీమదాంధ్రభాగవతము

భగవత్ప్రాప్తికి లజ్జా, సంకోచ, భయములే అంతరాయములు. జీవునకు లోకలజ్జయును, సాంసారిక సంకోచమున్నంత వఱకును, ఎవరేమనుకొందురో యను చింత మనస్సులో భగవత్ప్రాప్తి విషయమున నున్నంతవఱకు వానికి భగవత్ప్రాప్తి కలుగదు. కొంచెము శేషముంచుకొని భగవచ్ఛరణాగతి నొనర్చినచో వానిని భగవంతుఁడు పూర్ణరీతిగ ననుగ్రహింపఁడు. ఎవని మనస్సులో నింకను గొంచెముగ

దాఁపరికముండదో అచ్చట భగవానుఁ డెట్లుండఁగలఁడు? నిర్వ్యాళీక భావముతో సర్వాత్మనా శ్యామసుందరుని శరణు వేఁడినచో, తన స్వత్వమును సంపూర్ణముగ భగవంతునకు నప్పగించినచో నాతని కోరికను భగవంతుఁడు తప్పక పూర్ణము గావించును. వాని కభీష్టమగు వరము నాతఁడొసంగును. తనవానిఁగాఁ జేసికొనును. తనయొక్క మధురాతి మధుర లీలలలో నాతనిఁ జేర్చుకొనును.

సూతుఁ డిట్లనెను :- మునులారా! శ్రీకృష్ణలీలా ప్రసంగమున నేను మాటిమాటికి నొకేవిషయమును జెప్పు చుండును. మీరిది పునరుక్తిదోషముగ భావింపరాదు. శ్రీకృష్ణలీలలు గోపికాసంగమున నత్యంతరసములు. వీనిలో ప్రాకృత కామగంధమును జేరనీయరాదు. అందువలన నేను మాటిమాటికినిఁ జెప్పి హెచ్చరికను జేయవలసి వచ్చు చున్నది. పైకి చూచిన నీ ప్రసంగము సాధారణ స్త్రీ పురుషుల ప్రేమ ప్రసంగముగ గోచరించుచుండును, కాని యివి భగవానుని యొక్క ప్రకృతికిఁ బరమైన దివ్య చిన్మయ లీలలు. ఇవి ఆత్మకును వృత్తులకును జరుగు క్రీడలు. ఆత్మ రూపుఁడగు శ్రీకృష్ణుఁడు తనలోఁదాను గ్రీడించినపుడది ఆత్మక్రీడయని పిలువఁబడును. ఎప్పుడాతఁడు తనకభిన్న స్వరూపమందు రమించునో దాని నాత్మరతి యం దురు. సాధకుఁడాతనిఁ దనయందు సంస్పర్శను బొందినచో

[illegible] ప్రాప్తి కలుగును. కావున ఇది అనన్య సాధనా స్వీకృతి కొరకు అతి సరసమగు లీల.

శ్రీకృష్ణుడు వారి సర్వస్వము నపహరించి కదంబముపైకి పోయి వస్త్రములుంచెను. గోపికలు నీటిలోనుండి ఆనందములో మునిగి యుండిరి. వారి రోమ రోమమునుండి ఆనందము స్రవించుచుండెను. కాని లజ్జా వశమున వారు జలమునుండి బయటకు రాఁదలఁచుట లేదు. శ్రీకృష్ణుడు వారి మోహము లజ్జను బాధ నాశమొనర్పుటకై పట్టుదలలో నుండెను. వారి మధ్యలో వ్యవధానము గోరుట లేదు గోపకన్యకలు దుఃఖితలు కాలేదు. సంతోషముగ నుండిరి, కోపించుట లేదు, ప్రేమలో మునిగి యుండిరి. వారు వినయముతో నిట్లనిరి:– 'ప్రాణవల్లభా ఇట్టి యన్యాయము నొనర్పకుము. నీవు మమ్ములను దిగంబరలుగ నొనర్చిన నీకేమి లభింపగలదు. ఈ విషయము నీకు శోభించుట లేదు. నీ వెంతో గొప్పవాడగు వ్రజరాజగు నందుని ప్రియపుత్రుడవు ఇంతేకాదు సర్వత్ర నీ గుణముల ఖ్యాతికలదు. అందఱును నిన్ను గూర్చి చెడ్డగ భావించెదరు. నీకు దయ కలుగుట లేదేమి? మేమెట్లు చలిచే గడగడ వణకుచుంటిమో చూడుము.'

శ్రీకృష్ణుడిట్లనెను:– 'మీ అంతట మీరే వణకుచున్నారు. నేను ఏ స్త్రీయు లేకుండిన మీరేమైన నన

వచ్చెను. నేను మీ కిచ్చుటకు సిద్ధముగ నున్నాను. మీరు నాకడకు వచ్చుటకే అంగీకరించుటలేదే ఎచ్చటనైనను దప్పిక గొనినవాడు బావికడకు వచ్చునుగాని బావి దప్పిగొన్నవానికడకు వచ్చి నీరును త్రాగుమని అడుగదు'

ఆ కన్యకలలో నాలుగు వర్ణములవారును గలరు. శూద్రులెవరైనను వర్ణపఱచుకొనక కలిసినచో సేవ ద్వారా - వినయము ద్వారా - దాసవృత్తి యొప్పి వర్ణ మొప్పుగొనఁ గలుగుదురు. ఆ మువలన సందములో శూద్ర కన్యకలు శ్రీకృష్ణునితో వస్త్రప్రాప్తి గోఱకిట్లు ప్రార్థించిరి 'శ్యామసుందరా! మేమందఱము నీకు దాసీలము, మమ్ములను కృప జూచుము మా వస్త్రములను మాకొసఁగుము ఎక్కువగ నేడ్పింపకుము.'

ఇది విని శ్యామసుందరుఁ డేమియును మాటలాడలేదు. ఆతఁడు నిషేధాత్మకముగ శిరస్సు నూగించెను. అప్పుడు వారిలోఁగల వైశ్యకన్యకలు ప్రార్థించిరి. వర్ణాశ్రమాచార ప్రజలలో వైశ్యులుసర్వశ్రేష్ఠులుగ నెన్నఁబడిరి. అందువలననే వీరికి శ్రేష్ఠులనియు శెట్టియు సంజ్ఞ కలదు వర్ణాశ్రమ ధర్మమందు క్షత్రియుల జన్మచే శ్రేష్ఠ జాతిగ నెన్నఁబడిరి. పూజ్యులగుటచే బ్రాహ్మణులు ప్రజలలోనికి లెక్కకురారైరి. ఇప్పుడు ప్రజలని పిలువఁబడువారు వైశ్య శూద్రులేయైరి.

[illegible]లో శ్రేష్ఠులు వైశ్యులు. వీరికి ముఖ్యమైన వృత్తి వ్యాపా
రము. వ్యాపారము క్షేమముచే జరిగినగాని [illegible]. కావున వ్యాపారి
క్షేమమును కోరవలెను. అతఁడెవరి వలనఁ దనపనిని నెఱ
వేర్చు కొనవలయునో, వాని మొదలఁబెట్టి అనుకూలముగ
[illegible] తెలియును. నియ్యని మాటలను చెప్పి వాని వలనఁ
[illegible] నెఱవేర్చు కొనవలయును అందువలననే ఒక
సామెత [illegible] 'వేపా బెల్లమూ ఒకటౌను, బెల్లమువలె
[illegible] చెప్పవలెను [illegible] వైశ్యజాతి
[illegible] [illegible] మాటవస్త్రము
[illegible] చెప్పిన [illegible] చేయఁగలము.'

శ్రీకృష్ణుఁడిది విని నవ్వెను. అతఁడేమియును బలుక
లేదు. [illegible] నవ్వునకు అర్థమేమనఁగా మీరు నామాటలను
[illegible] [illegible] [illegible] బయట [illegible]
గారు ?'

ఆ కన్యకలలోని క్షత్రియ కన్యకలకు కన్ను లెఱ్ఱ
నయ్యెను. క్షత్రియులయొక్క స్వభావమేమనఁగా వారు
[illegible] [illegible] వఁజాలరు. అందు
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], నీవు
[illegible] [illegible] స్త్రీలు [illegible] అప్పుడు [illegible]
మేమిప్పుడింతు [illegible] సరిగా పనియు పూర్వకముగఁ జెప్పుము

న్నాము. నీవు సరిగా వినవా మేము పోయి మీ నాయన గారితోఁ జెప్పెదము. ఆతఁడును వినకుండెనా, అతఁడెవని కధీనుఁడై యుండెనో ఆ కంసుని కడకుఁబోయి చెప్పెదము. అప్పుడు నీ గర్వమంతయు నణఁగును.

నవ్వి శ్యామసుందరుఁ డిట్లనెను:- 'ఈ జలములోనికి మిమ్ముల నంగులకు మా బాబును రాఁడు తీసుకొని రాఁగు వెడల వలసి వచ్చిన మీకే వారి కడకు వెడల వలయును. అందేదాటము పోవుటచే లాభ మేమున్నది! నేను మీకు వస్త్రముల నీయఁజాలలేదు. మీరు నాకత్యంత సమీపమునకు రానంత వఱకు మీకు ప్రసాద వస్త్రములు ప్రాప్తింపవు.'

అందులో నుండిన బ్రాహ్మణ కన్యకలు ధర్మభయమును జూపించుచు నిట్లనిరి. బ్రాహ్మణు లెవరితో నైన నేదైనఁ జెప్పఁదలఁచినచో ధర్మభయమును జూపించెదరు. ఎవఁడైన నన్యాయమును జేయుచుండినచో వారికి ధర్మము నేరున నొట్టుపెట్టి అన్యాయమునకుఁ బోకుండఁజేయుదురు. వారి జీవనము ధర్మము వలననే. కావున వారిట్లనిరి:- 'నందనందనా! నీకు ధర్మమర్మములు తెలియును. నీ వధర్మమొనర్చుచున్నావు. నగ్న స్త్రీని జూడరాదు. కావున నీవు ధర్మమర్యాదను ఛిన్న భిన్న మొనర్పకుము. మా వస్త్రములను

[illegible] మేము నీకు కింకరీల[illegible] ప్రాప్తించుటకే మేమిది యంతయును చేసితిమి.'

అంత నందనందనుఁ డిట్లనెను:- 'సరే, మీరు నా కింకరలుగానో నా దాసీలుగానో నాయాజ్ఞలను మన్నింపఁ దలఁచినచో మీరు నా సమీపమునకువచ్చి మీ మీ వస్త్రములను తీసికొని పొండని నేనాజ్ఞాపించుచున్నాను.

కుమారిక లిప్పుడేమి చేయఁగలరు. ఇప్పటఁ జలిచేత వారి శరీరములు గడగడ వణఁకుచున్నవి. అప్పుట సూర్యభగవానుఁడు తన ప్రియురాలగు ప్రాతఃకాలీనసంధ్యాదేవియొక్క యెఱ్ఱని చెఱఁగు చాటునుండి బయలు వెడలుట కుపక్రమించుచుండెను. కన్యక లిట్లనుకొనిరి:- 'ఆలస్యమొనర్చినచో నంతయును జేసిబెల్లము కాఁగలదు ఇప్పుడు శ్రీకృష్ణు మాటలను వినవలసిందేనుకొని, వారు లజ్జించుచుఁ జేతులచేఁ దమ గుహ్యావయవములను గప్పుకొనుచు జలమునుండి బయటకువచ్చి కదంబము క్రింద నిలుచుండి యిట్లనిరి:- 'శ్యామసుందరా! ఇప్పటికి చాలసేపైనది. ఇఁక మా వస్త్రములను మాకొసంగుము. మేము మీ యాజ్ఞను పాలించితిమి.'

దగ్గఱగా నిలుచుండిన సఖులతో శ్రీకృష్ణుండిట్లనెను:- 'ఓరీ! మీరు పెట్టిన నైవేద్యమును దీసికొనిపోయి ఏకాంతమున బాగుగాఁ దినుఁడు.'

గోపకులిట్లనిరి:- 'సరేనయ్యా! మేము పోవుచున్నాములే. నీవు నీరజాన్యాలలో నీవుండుము.' అటుపలికి గోపకులందఱును దూరముగఁబోయిరి.

భగవానుఁడు వారిశుద్ధ భావమును గాంచి అత్యంతానందమును జెంది, వృక్షశాఖలనుండి అనేక వస్త్రములను దీసి తన భుజముపైని మోసెను.

బాలిక లిట్లనిరి:- 'శ్యామసుందరా! నీ వెట్టి యన్యాయము మొనర్చుచున్నావు. ఆడవాండ్రు ధరించిన వస్త్రముల నీవు శిరమునఁ బెట్టుకొనుచున్నావు.'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'నా వారెవరున్నారో నేను స్త్రీ పురుష భేదమును జూడను. ఇవి వస్త్రములు. నేను వారి పాదధూళిని నాకన్నులకు గాటుకగాఁ బెట్టుకొందును.'

గోపబాలికలు ప్రేమార్ద్రములును, నత్యంత మధురములునగు వచనములువిని యుబ్బిపోయిరి. వారు గద్గద కంఠముతో నిట్లనిరి:- 'ప్రాణవల్లభా! ఇకను మమ్ము లజ్జితల నొనర్పకుము. మా వస్త్రములను మా కొసంగుము.'

భగవానుఁడు మందహాస మొనర్చుచు నిట్లనెను:- 'ఇచ్చుట కిచ్చెదను. కాని ఒక త్రుటికలదు.' 'అదేమి' టని గోపబాలికలనిరి.

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'అదేమనఁగా, మీరన్నిటి కంటె గొప్ప యపరాధ మొనర్చితిరి, మీ రిన్నాళ్లనుండి నుండి చేసిన వ్రతము పాడైపోయినది. జలములో వరుణుఁ డుండును. కావున నగ్నలై స్నానమొనర్చుట తగదు. నగ్నలై స్నానమొనర్ప కూడదనుట ఒకటిఁ మీరు నెలరోజు లనుష్ఠానములో నుండిరి. వ్రతమొనర్చు చుంటిరి. మీరు నెలరోజులు దిగంబరలై స్నానమొనర్చితిరి. దీనివలన వరుణునకు గొప్పయపరాధము జరిగినది. దానికి మీరేమి యును ప్రాయశ్చిత్త మొనర్చుకొనలేదు.'

ఇది విని కన్యకలు భయపడిరి. వారందఱును ధర్మ భీరులు. వారి కీవిషయము గుర్తులేదు. వారు చింతితలై యిట్లనిరి:- 'ప్రాణవల్లభా! ఈ యపరాధము మావలన జరిగినది; కాని మేము తెలిసి తెలిసి యీ యపరాధము నొనర్పలేదు అజ్ఞానమున, నీ యపరాధము జరిగినది. దీని కేమి ప్రాయశ్చిత్త మొనర్చుకొనవలయునో? నీవు సర్వజ్ఞుఁ డవు. మాకు దీనికిఁ ప్రాయశ్చిత్తమును జెప్పుఁడు.'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'పాపము రెండు విధముల సంభవించును. ఒకటి శుష్కము. రెండవది ఆర్ద్రము.

తెలిసి తెలిసి హాఠముగ వాసనాప్రాప్తి కొఱకు చేయుపాప ములు ఆర్ద్రిపాసములు. వానిలోను చిన్న పెద్ద భేదము కలదు. పెద్దపాపములకు కఠిగిన సీలమును ద్రావిచచ్చుట యును, పర్వతమునుండి పడియును, అగ్నిలో దుమికియును, ఉపవాసము లొనర్చి ప్రాణములను విడుచుట ప్రాయశ్చి త్తము వానికంటె తక్కువ పాపములకు కృచ్ఛ్రిచాంద్రాయ ణములు, జపతపానుష్ఠానములును జెప్పఁబడినవి. అజ్ఞానము చేఁ దెలియక చేసినపాపములు శుష్కపాపములు. వానికిఁ ప్రాయశ్చిత్తమును దక్కువయే. చూడరాని వస్తువును జూచుటచేతను, తాకరాని వస్తువులను దాఁకిన సచేలస్నాన మొనర్చుటయును, సూర్యునిఁగాంచి ప్రణామమొనర్చుట ప్రాయశ్చిత్తములు. ముఖ్యప్రాయశ్చిత్తము పశ్చాత్తాపము పాపముచేసి పశ్చాత్తాపమును జెందకుండినచో సర్వ ప్రాయ శ్చిత్తములును వ్యర్థము లే. పాపముచేసిన తరువాత మన స్సులో నెవఁడు పశ్చాత్తాప (పశ్చాత్ సంతాప)మును జెందునో దానిఁ బశ్చాత్తాపమందురు పాపముచేయు స్వభావము కలిగి, పురుషుఁడు కాముకుఁడై, స్త్రీ స్వైరిణీ వ్యభిచారిణియునై యిట్లు నిత్యమును పాపమొనర్చుచుండి నచోఁ బశ్చాత్తాపము కలుగదు. వారికి ప్రాయశ్చిత్తము యమధర్మరాజు చేయును. నరకకుండములలో వండి వండి చిరకాలము వారికి యమయాతనల నొసంగును. పొరపాటున

ఏకాగ్ర చిత్తుఁడై బాలకుఁడుగాఁ బ్రాదుర్భూత రూపమున నీతఁడు భక్తి భావముతో సూర్యదేవునకు నమస్కార మొనర్చుఁడు.

శ్లో॥ నమో నమస్తే బ్రహ్మన్ భాస్వతే విష్ణు తేజసే
జగత్పవిత్రే శుచయే నమస్తే కర్మ సాక్షిణే ॥

ఈ మంత్రమును జపించి ఆతనిఁ బవిత్రత కొఱకు ప్రార్థింపుఁడు.

కుమారికలు శ్రద్ధాభక్తులతోఁ దూర్పునకు దిరిగి శిరస్సును వంచి ప్రణామ మొనర్చిరి. నవ్వుచు భగవానుఁడిట్లనెను:— "ఇంకను లోపమున్నది"

'ఇంకేమి లోపమున్నది' అని వారందఱు దీనముగఁ బలికిరి

భగవానుఁడిట్లనెను.— 'ఒక చేతి నొకచోటఁ బెట్టుకొని వేఱొక చేతితోఁ బ్రణామ మొనర్చుట ప్రణామ విధి కాదు భారతీయ సంస్కృతిలోఁ బెద్దలకుఁ బ్రణామ మొనర్చునపుడు రెండు చేతులతో నంజలిని బంధించి, ఆ యంజలిని శిరస్సునఁ బెట్టుకొని, తన నామ గోత్రములను జెప్పుకొని, ఆతని చరణములమీఁద శిరస్సునుంచి అభివాదన మొనర్పవలయును. మీ ప్రణామము పూర్తికాలేదు.'

ఇది వినఁగానే వారికి జ్ఞానము కలిగెను. వారిట్లనుకొనిరి.— 'మనమీతనిఁ బతిరూపమున వరించుటకు వ్రతము బూనితిమి, ఈతఁడు మనల ననుగ్రహింపఁ దలఁచినపుడీక

మనకు లజ్జ యెందులకు? 'అంటుకొనిన నింక సిగ్గేమి?' వారి హృదయములలోని అంధకారము తొలఁగెను. వారు సమస్తమును శ్యామసుందరున కర్పించిరి. వారిట్లనుకొనిరి:- 'మనము మన సర్వస్వమును నీకని కర్పించినపుడు సుఖముకై జూచి, వేఱొక యంగమును దాఁచుకొనుటయును నీ భేదభావమును మనలోనికి రానీయఁగూడదు. మనము నగ్నలమైనపుడు మనకు మనకు సిగ్గులేదుకదా! ఈశుఁడు మన యాత్మకు స్వామి.' ఈ యాలోచనము రాగానే వారి సంకోచము తొలఁగెను, భగవానుని వాక్యములందు శ్రద్ధాభక్తిపూర్వకముగ విశ్వాసము కలిగెను. వస్త్రహీనలమై స్నానమొనర్చుటచే వారి వ్రతము ఖండితమైనదని వారు తెలిసికొనిరి. వ్రతభంగమైన దోషమున మనోరథము సిద్ధించుట ఆలస్యమగును. అందువలన వ్రతము నిర్విఘ్నముగ బూర్తి యగుటకై వారు సమస్త కర్మసాక్షియగు నందనందనునకుఁ బ్రణామమొనర్చిన తరువాత అతని ఆజ్ఞచే సూర్యునకుఁ బ్రణామమును గావించిరి.

వీరి మనస్సులలో నేవిధమగు భేదభావమును లేదనియు, వీరు తన యాజ్ఞల నన్నిటిని సర్వస్వమును జేయుటకుద్యుక్తలైనారని తెలిసికొని, భగవానుడు వారికి ప్రేమపూర్వకముగ వస్త్రముల నొసంగెను. వస్త్రములను ధరించి వారు

లజ్జావనతా శిరస్కలై అంజలిని బంధించుకొని శ్యామసుంద రుని సమ్ముఖమున నిలువఁబడిరి.

సూతుఁడిట్లనెను:- "మునులారా! మీరీ గోపకన్యకల ప్రేమను గాంచుఁడు. వీరిఉత్కట సాధనవైపున కొక్కసారి దృష్టి పాతము గావింపుఁడు. ప్రపంచములో నెవరైనఁ బ్రేమించిన, నా ప్రేమ తన కనుకూల వ్యవహారమొనర్పకుండిన నా ప్రేమ ద్వేషరూపమునఁ బరిణమించును. ఇది ప్రేమకాదు. స్వార్థము. వాసనా పూర్తికై లాలసయే. శ్రీకృష్ణుఁడు వారి యెడల నెంతో ఛలకపట మొనర్చెను. వారి నానందింపఁ జేయలేదు. మొదలక వారి వస్త్రములను దొంగిలించెను. వారితో నెంతో సేపు పరిహాసములాడెను. స్త్రీలు సాధారణముగ కేలజ్జను వీకలేరో ఆలజ్జను వదలించెను. నగ్నావస్థలో వారి యంజలులను పట్టుటకు రప్పించెను. నటుఁడు కొయ్యబొమ్మల నెట్లాడించునో వారి నట్లాడించెను. ఇది చేయుము, అది చేయుము. అట్లు ప్రణామమొనర్పుము, పాపము వారన్నియును జేయుచుండిరి. ఈ పనులకు వారు రోషమును జెందుట అట్లుంచి, ప్రతి విషయములోను వారి హృదయము ప్రేమచేఁ బరిపూర్ణమగుచుండెను. వారు ప్రియతముని ప్రతి చేష్టయును దివ్యరసముగ భావించిరి. వారి హృదయకమల దళములు వికసించెను. ప్రేమ మగ్నలై శ్యామసుందరుని ప్రతి చేష్టకును వారు సర్వసమర్పణ

మొనర్చుచుండిరి. ఇట్టి ప్రేమయొక్క అలౌకికోదాహరణ మెచ్చటను లభింపదు. వారు నిత్య సిద్ధలు. అట్టివారు కాకున్న నిట్టి ప్రగాఢ ప్రేమ నెవరు నెఱపఁగలరు?

—//—

వ్రజ బాలికలకు వర ప్రాప్తి

శ్లో॥ యాతాబలా వ్రజం సిద్ధా మయేమా రంస్యథక్షపాః।
యదుద్దిశ్య వ్రతమిదం చేరురార్యార్చనం సతీః॥

శ్రీ భాగ. ౧౦ స్కం. ౨౨ అ. ౨౭ శ్లో.

సీ॥ లక్షణవతులార లజ్జించి చెప్పరు, గాని
మీ మర్మముల్ గానఁబడియె
నన్నుఁగొల్వఁ జింతించినారు నాచేతను,
సత్యంబు మీనోము సఫలమగును
గామితార్థంబుల కలిమి చెప్పఁగనేల,
నన్నుఁగొల్వ ముక్తికి నడువ వచ్చు
గడమ కూడఁగ నంబికాదేవి నోమనంగ,
నటమీఁద రాత్రులయందు మీకు

[illegible] [illegible] [illegible] ల్లు [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] తెల్ల [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]బుడసములు,
మానసించుకొనుచు నుందరకడకు ॥

శ్రీమదాంధ్ర భాగవతము.

ఒక కథ కలదు. ఇద్దరు తపస్వులు తపస్సును జేయు [illegible] ఒకడు [illegible]మైనవాడు, రెండవవాడు పక్వమైన వాడు. [illegible] తపస్వి తపస్సును బెల్లపు లడ్డుగా భావించి [illegible] పది పదునైదు దినములు తపస్సుచేసిన భగవానుడు [illegible]మునని అతడనుకొనెను. అప్పుడు సుఖసామగ్రిని గూర్చి [illegible] అడిగి ఆనందింపవచ్చును భోగము లనుభవింపవచ్చు [illegible]నెను. అందువలన బాగుగా గనబడుచుండు నొక రావిచెట్టుక్రింద వాడు కూర్చుండెను. నిజమైన సాధువగు [illegible] [illegible]శ్యము భగవంతుని బొందుటయే. అతని [illegible] [illegible] భక్తి కలుగవలయునని ఉత్కంఠేచ్ఛ [illegible]ను. ఆ [illegible] సుఖ[illegible] [illegible]టిని వదలి ఒక చింత చెట్టు క్రింద కూర్చుండి [illegible]స్సును జేయుచుండిరి. చింతచెట్టు క్రింద కూర్చుండి[illegible] [illegible] ముందుగా దపస్సు నారంభించెను. ఈతడు [illegible]ంచి రావిచెట్టు క్రింద గూర్చుండిన వాడు తపస్సు ప్రారంభించెను. కొంతకాలమైన తరువాత

వీణాగాన మొనర్చుచు హరిగుణ గానముచేయుచు నారదుఁడావైపునకు వచ్చెను. నిజమైన సాధకుఁడు లేచి ప్రణామమును గావించి యిట్లు వినతు లొనర్చెను:- 'స్వామీ ! మీరు భగవంతుని లోకమునకు వచ్చుచుఁ బోవుచుందురు. మీరు భగవంతుని నాకెప్పుడు దర్శన మొసంగునో అడుగవలయును.'

ఇంతలోనే రెండవవాఁడిట్లనెను:- 'స్వామీ! నావిషయముకూడ అడుగుఁడు.'

నారదుఁ డిట్లనెను:- 'మంచిది, నేను విష్ణులోకమునకే పోవుచున్నాను. అడిగి మీద్దరకును జెప్పెదను. అనిపలికి ఆతఁడు వైకుంఠమునకుఁ బోయెను. వైకుంఠమునకుబోయి యాతఁడు ప్రభుపాదపద్మములకుఁ బ్రణామము గావించెను. అంతఁ బ్రసంగానుసారముగ వారిద్దరి ప్రశ్నలనడిగెను. భగవానుఁడునవ్వి యిట్లనెను:- 'ఏవృక్షము క్రింద కూర్చుండి మీరు తపస్సును జేయుచున్నారో, ఆ చెట్ల కెన్ని యాకులు కలవో అన్ని జన్మములకు వారికి నాప్రాప్తి కలుగునని చెప్పుము.'

ఇది విని నారదుఁడు మొట్టమొదట రావిచెట్టు క్రింద తపస్సును జేయువాని కడకువచ్చి యిట్లనెను:- 'నాయనా ! ఈ రావిచెట్టున కెన్నియాకులు కలవో అన్నిజన్మముల తరు

వాని నీకు భగవత్సాక్షాత్కారము కాఁగలదు.' ఇది వినఁగానే ఆతనికి మిక్కిలి నిరాశ కలిగెను. ఆతఁడిట్లనుకొనెను.- 'ఇన్నాళ్లెవరు ప్రతీక్షించెదరు! ఇంతవఱకు ఇంటిలోనే యుండి హాయిగ సాంసారిక సుఖభోగములననుభవించెదను తర్వాత జూచుకొనవచ్చును.' ఇట్లనుకొని ఆతఁడు తపస్సును వదలి వెడలిపోయెను.

అప్పుడు నారదుఁడు చింతచెట్టు క్రిందనున్న సాధకుని కడకుఁబోయి యిట్లనెను:- 'చింతచెట్టున కెన్ని యాకులు కలవో అన్ని జన్మముల తరువాత నీకు భగవత్ప్రాప్తి కలుగు నని భగవంతుఁడు చెప్పినాఁడు.' ఇదివినఁగానే సాధకుని హర్షమునకు మేఱలేక పోయెను. అతఁడు మాటి మాటికిట్లనసాగెను:- 'నిజము చెప్పుఁడు. భగవానుఁడు స్వయముగ దన నోటఁ జెప్పినాఁడా? నారదుఁడాశ్వాసింపఁగా నాతఁడు తపస్సును వీడి నవ్వ ప్రారంభించెను. గంతులు వేయసాగెను. దుముకి నారంభించెను ఆనంద మగ్నుఁడై వెఱ్ఱివానివలెఁ జేష్టలొనర్పసాగెను.

నారదుఁ డిట్లనెను:- 'నాయనా! నీవింతటి యానందమును జెందెదవేల?'

అతఁ డిట్లనెను:- 'స్వామీ! ఇప్పుడొక యవధి నిశ్చితమైనది. భగవంతుఁడు తప్పక దర్శన మొసంగును

విశ్వాసము కలిగినని, ఎంత స్త్రీలు తాక లెన్ని కలవో అన్ని జన్మములు గడుపుట యేమంత కష్టము. ఈజన్మల యనంత రమున నైనను భగవంతుఁడు లభించుననెడి నాశతోఁ గాల మంతయును నాతని ప్రతీక్షలోఁ జక్కఁగ గడుపును. ఆతని దృఢ విశ్వాసమును, అత్యుత్కట శ్రద్ధను గాంచి భగవం తుఁడు వెంటనే ప్రత్యక్షమయ్యెను, ఇచ్చట నీకొక సంగతి చెప్పుట కలదు. సాధకుఁడు నానా సాధనల జప, తపానుష్ఠాన, భజన, పూజనాది యనేక సాధనలను భగవత్ప్రాప్తి కలుగునను నాశ్వాసనము కలుగునంతవరకు చేయును. అవధియొక్క జ్ఞానముండదు. దృఢవిశ్వాసము కలిగి తరువాత నవధి జ్ఞానము కలిగిన తర్వాత నాతని సమస్తసాధనములు వదలి పోవును. ఆతఁడొక్క దినములనే లెక్కించుకొనుచుఁ బ్రియ తముని ప్రతీక్షించుటలోఁ గాలమును గడుపును. ప్రియత ముని ప్రతీక్షలో క్షణక్షణము నెంతో సుఖముగఁ దోఁచును. దినములను లెక్కించుకొనుచు ననేకాశలను బెట్టుకొని సమ యమును గడిపిన నాక్షణములు వ్యర్థమగుచు. భక్తునకుఁ దన ప్రియతముని యుత్కటస్మృతిలో దిన దినాభివృద్ధిని జెంది క్షణక్షణమట్టి సద్వియోగముచే బాధించును. పూర్వాను రాగానంతరము కలిగిన దానియొక్క అవధి తెలిసిన తరువాతఁ గలుగు నుత్కంఠతలో నెంతటి మాధుర్యము కలదో,

ఎంతటి సన్నిహితత కలదో, దానిననుభవించని వాఁడెవఁడును తెలిసికొనఁజాలఁడు.

సూతుఁ డిట్లనెను :- మునులారా! భగవానుఁడు గోపికల వస్త్రముల నిచ్చివైచెను. వస్త్రములనిచ్చి మదన మోహనుఁడు వారి మనస్సులను హరించెను. వారు తలలను వంచుకొని శ్యామసుందరునివైపు లజ్జా సంకోచములతో వానివైపు చూచుచుండిరి. వారు మిక్కిలి వివశత్వమును జెందుచుండిరి. వారి రోమ రోమములనుండి అనురాగము వెల్లువుబుకుచుండెను. ప్రియుని దర్శనముచే వికచకమల సదృశములగు వారి ముఖములు రక్తవర్ణములయ్యెను. ప్రియుని అతికోమలములగు నరుణచరణములను దమ తమ హృదయములందు హత్తుకొనవలయునని వారికి మాటిమాటికిని కోరిక కలుగుచుండెను. ప్రియుఁడు తన చరణములను మాహృదయ పీఠములపై స్థాపించి తృప్తినందఁ జాలుము. మే మాతని చరణములను గట్టిగాఁ గౌఁగిలించుకొని కూర్చుండి, ఆతని విధ్యుక్తముగఁ బూజించినఁ జాలును. కాని యిట్లు చేయుటకు వారికి సాహసము కలుగుటలేదు. వారబలలు కావున పురుషుని యంగీకారము లేక స్త్రీ యాతని స్పర్శించుటకు సాహసింపదు. ఏలననఁగా దైవము పురుషునికంటె నాలుగు రెట్లు లజ్జను స్త్రీ హృదయమున నింపినాఁడు. ఆకుమారికలందరును వస్త్రములను ధరించి అచ్చటినుండిపోలేదు. వారు

పోదలంచుచుండిరి; కాని తన మధురవచనములచేఁ బ్రేమ పూర్వకమగు వైఖరిచేతను వారిచిత్తములను శ్యామసుందరుఁడు హరించుటచే ప్రియుని వీడి ఆవలకుఁ బోవుటకై వారి కడుగులు పడుటయే లేదు. వారచ్చటనుండి ఒక్క అడుగైనను నావలఁ బెట్టఁజాలకుండు నంతగా వారి చిత్తము ప్రియతమ సమాగమాసక్తమై అనురక్తమయ్యెను. లజ్జా దృష్టితో నాతని వైపునకే చూచుచు వారచ్చటనే నిలిచిపోయిరి.

భగవానుఁ డింకను బ్రతీక్షింపఁదలఁచెను. వారి మనస్సులలో నింకను గామభావముండెను. భగవానుఁడు తన వారినిఁగా స్వీకరించిన వారికి మనస్సులోఁ గామభావమున్నట్లు తెలిసికొనెనా ఆతఁడు స్వయముగఁ గాముకులవలె వర్తించి వారి కామము నింకను బెంచును. వారి కామ భావన ఉత్కటమైనపుడు ప్రతీక్ష చేయగాఁ జేయఁగా హృదయమందు మలినవాసనలు పోయి, అంతఃకరణము విశుద్ధమగును. కామస్థానమున హృదయమునఁ బ్రేమ పరిపూర్ణమగును. అప్పుడు భగవానుఁడు శాశ్వతముగ వారినిఁ దనవారిగా స్వీకరించును. కామ విరహముచే సమస్త శుభ వాసనలు నశించునట్లుగ ముందుగాఁ గామమును గలిగించును ఈ వ్రత శీలురగు కుమారికలు కాత్యాయనీ పూజనమొనర్చు సంకల్పము తన చరణస్పర్శాపేక్ష చేతనే యని భగవానుఁడు

[illegible] మొదట జపము అకార స్వరూపుఁడగు వాసు దేవుఁడో ఇట్టి అబల (అ+బల)(ఆకారేణోచ్యతే విష్ణుః) [illegible] నిట్లనెను.

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'సాధ్వులారా! కుమారిక లారా! [illegible]లారా! నాకు మీ సంకల్పములు తెలియును నాకేమి మహాభావముగను దెలియుటని మీ రనుకొనరాదు. [illegible] మును నన్నుఁ బతిగాఁ బొంద [illegible] కొనుచున్నారు కాదా? ఇది చెడ్డకోరిక కాదు. [illegible] బతినే. మీ సంకల్ప మును మన్నించుచున్నాను. మీ సంకల్ప మవశ్యము సత్యము కాఁగలదు. మీకు నా ప్రాప్తి కలుగఁగలదు.'

'ఎప్పుడు కలుగును ప్రాణవల్లభా: మేము చచ్చి పోవుచున్నాము ఈ విధముగ వివశత్వము బాగుండదు.' అని నిరాశా దుఃఖస్వరముతో నాగోపబాలికలనిరి.

భగవానుఁడిట్లనెను- 'నిరాశను జెందవలసినపని లేదు, శరీరమున్నంతవఱకు దీనిలోఁ గామము నుండును, క్రోధము నుండును. కామము సంసారబద్ధ జీవులందు నుండును. భక్తుల హృదయమందును కామ ముత్పన్నమగుచుండును. ఈ రెంటికిని భేదముండియే. సాంసారికుల హృదయమునఁ గామముత్పన్నమగుచో నాతఁడు సాంసారిక విషయ భోగ

మనుజులు గాంక్షించును భక్తులహృదయములోని కామము నకు లక్ష్యము నేనగుదును, వారు తమ కామభావమును నావైపునకుఁ ద్రిప్పెదరు. ఎవరు కామభావమునుఁ నావైపు నకుఁ ద్రిప్పెదరో వారి కామబీజమును నేను నా మహిమా ప్రభావముచే భస్మము చేసెదను.'

గోపికలిట్లనిరి:— 'శ్యామసుందరా! నీవు చాల గొప్ప గూఢ విషయమును బలుకుచున్నావు. ఈ విషయము అంతయు మాకు బాగా బుద్ధిలో సరిగా నాటుటలేదు.'

భగవానుడిట్లనెను:— 'సరే కాని. కామము వచ్చుట ఎట్లునో చెప్పుడు.'

గోపికలిట్లనిరి:— 'స్వామీ. అది సంకల్పము ద్వారా అంతఃకరణలోఁ గలుగును.'

భగవానుడిట్లనెను:— 'అవును, యథార్థమే. కామము సంకల్పముచేఁ గలుగును. మానవుడు చేయు పాపపుణ్యముల ఫలము సంచితములోఁ గలియును. దానివలనఁ బ్రారబ్ధ మేర్పడును. దానిచే జననమరణ చక్రము తిరుగును. కాని నా నిమిత్తముగఁ జేసిన కర్మలయొక్క ఫలమునఁ గర్మ బంధ రూపమగు బీజ ముత్పన్నము కాదు.'

గోపికలిట్లనిరి:— 'స్వామీ! ఇదెట్లు జరుగును. బీజ మును మనము భూమిలో నాటి, దాని కనుకూలమగు నీరు

వును, నీటిని బోసినను అంకురము రాకుండునా? కర్మను జేసినచో దానికేదో ఫలమవశ్యము లభించి తీరును.'

భగవానుఁడిట్లనెను:- 'అట్లుకాదు. బీజమును నీవు వేయించికాని, ఉడికించిగాని నాటిన దానికెంత యెరువు వేసినను నెంతి నీరు పోసినను నాబీజ మంకురించదు. అదే విధముగ నా నిమిత్తముగఁ జేసిన కర్మములవలన బంధనముండదు. అవి మరలఁ బ్రారబ్ధము నుత్పత్తిచేయు నవిగానుండవు. నిరంతరము నన్నుఁజింతించుటవలన సమస్తములగు నశుభవృత్తులు నాశనమగును. ముందుగా నా భక్తుని హృదయమునఁ గామమే ఉత్పన్నము కాదు. ఒక వేళఁ గలిగినను నది నశించుటకే పుట్టును. ఎట్లనఁగా నారిపోవు దీపమొక్కసారి బాగుగా వెలిగి ఆరిపోవునుగదా!'

గోపకుమారికలిట్లనిరి:- 'అయితే మేమిప్పుడేమి చేయవలయును. మేము వ్యాకులమును జెందుచున్నాము. ఎంతవఱకని ప్రతీక్షింతుము?'

భగవానుఁడిట్లనెను:- 'ఇప్పటికి మీరు మీ మీ యిండ్లకుఁబొండు. మీ వ్రతము పూర్తి అయినది. ఇంక మీ కేమియును వ్రతానుష్ఠానములను జేయవలసిన పని లేదు. ఇప్పుడింక నా సంగమము కొఱకు ప్రతీక్షింపుఁడు.'

నిరాశావేదనా స్వరముతో గోపకన్యలిట్లనిరి:- 'ఎంత వఱకని ప్రతీక్షింతుము, ప్రాణవల్లభా!'

భగవానుఁడిట్లనెను:- 'ఎంతో కాలము కాదు. పది నెలలు ప్రతీక్షింపుఁడు. ఆశ్వీజపూర్ణిమ రాఁగానే ఆ యందమైన శరత్పూర్ణిమా రాత్రియందు మీరు నాతో రమించెదరు గాక!'

సూతుఁడిట్లనెను:- 'ఈవిధముగ వారు భగవదాజ్ఞను బొందిన తరువాత నా వ్రజవాసుల దశ సుఖదుఃఖములకును, ఆశానిరాశలకును మధ్య విచిత్రముగనయ్యెను, పది నెలలకు తరువాత శ్యామసుందరునితో సంగమము కలుగునను నాశయును, నేఁడు తమ వక్షఃస్థలమందు శ్యామసుందరుని చరణారవిందములనుంచి, తమ కామ సంతాపమును శాంతింపఁ జేయఁ దలఁచుకొనఁగా దానిని శ్యామసుందరుఁ డంగీకరింప లేదను నిరాశయు నుండెను. శ్యామసుందరుని స్వీకృతికి సుఖమును, ఆతని వియోగమునకు దుఃఖమును, వెడలిపోవుట వారికిష్టము లేదు. కాని యేమి చేయఁగలరు? శ్యామసుందరుఁడు పొమ్మని తొందఱ చేయుచున్నాఁడు. వారి మనోరథములు సఫలములయ్యెను. ప్రియసంగమోత్కంఠత యింకను నధికమయ్యెను. అందువలన వారు చిత్తచోరుఁడగు శ్రీకృష్ణుని చరణారవిందములను జింతించుచు వ్రజమునకుఁ దిరిగివచ్చి,

ఆ శారదీయ పూర్ణిమా రాత్రి కొఱకు ప్రతీక్షించుచుండిరి. ఒక్కొక్క దినమును లెక్కించుకొనుచు శ్యామసుందరుని చింతనముందే కాలయాపన మొనర్చుచుండిరి.

అంత శౌనకుఁడిట్లనెను:- 'సూతా! ఈ లీల కావలసిన [illegible] గొంచెము సరస మెక్కువైనది. ఇందులోఁ గొంచెముగ నశ్లీలత వచ్చినది. భగవానుఁ డిట్లు చేయుట ఉచితముకాదు.'

గంభీరుఁడై సూతుఁడిట్లనెను:- ఏమి స్వామీ! అశ్లీలత యిందేమియును లేదే. శ్రీకృష్ణుఁడు సర్వాంతర్యామి పరాత్పర ప్రభువై నప్పుడాతనికడ దాపరిక మేమున్నది? తన కడఁ దానెన్నడైన సంకోచించునా? ఈ శరీరము పంచభూతాత్మకమైనది. ఇందు సర్వత్ర పంచభూతములే వ్యాపించి యున్నవి-మన ముఖమున పృథివి, జలాగ్ని వాయు రాకాశములతో నేర్పడినది కాని మలమూత్రములందు వానినిఁ జూడనని పలికినచో నదియెట్లు సంభవమగును? పంచభూతములు లేక శరీర స్థితియే లేదు. భగవానుఁ డందఱి యందును సమానరూపమున వ్యాపించియున్నాఁడు; అతని కడ దాపరిక మేమున్నది? ఏ జలములలో వారు నగ్నముగ నుండిరో ఆజలములలో శ్యామ సుందరుఁడు లేఁడా? ఇంకేమి? జలమునుండి బయలు దేరి వారాకాశములోనికి వచ్చిరి. ఇందులో నశ్లీలత యేమున్నది?

ఇంకొక విషయ మేమనఁగా నాకు శ్రీకృష్ణునిఁ బలిగాఁ జేసికొనఁ దలఁచితి. అట్టియెడలఁ బలికి దాపరికమగు విషయ మేమి యుండును ?'

మూఁడవది. భగవంతుని లీలలన్నియును భక్తుల కానందము కలిగించుటకే చేయును. భగవానునకు వెన్నకు గొదువ లేదు. తమయిండ్లకు వచ్చి భగవంతుఁడు వెన్నను దొంగిలింపవలయునని గోపికలు కోరుకొనిరి. అందువలన నాతఁడు వారి సుఖము కొఱకు దొంగిలింపఁబోయెడువాఁడు. గోపికలయొక్క ఆంతరికమగు కోరిక నందనందనుఁడు తమ లజ్జగల ఆవరణమును దొంగిలింపవలయుననియుండెను. భగవానుఁడా కోరికను దీర్చివైచెను.

నాల్గవది ఆతఁడు లోకమర్యాదను గూడ స్థాపింపవలసియుండెను. దిగంబరులై స్నానమాడఁ గూడదని యుపదేశింపవలసియుండెను. అందువలన నాతఁడు లలిత లీలను రచించెను. అట్లుఁ జేయఁగూడదని చెప్పినచో వారికంతగా నచ్చదు. ప్రత్యక్షముగఁ జేసి చూపించినచోఁ బ్రభావ మధికముగఁబడును.

అయిదవది—వ్రజ బాలలకు తమ ప్రగాఢ ప్రేమను స్వీ[illegible] [illegible] వారి [illegible]లందు సరసతా సంచారమును గావింపవలయును. లౌకిక కామ

మునకు వారి మొక్కి, వారికి క్షేమ ప్రదానము గావింప వలయును. ఈ కాలమునందు లీలలొనర్పవలసియుండెను. భగవానుని లీలలన్నియును లలితములుగ నుండును. అతఁ డేది చేసినను మంచిదే చేయును.

భగవానుఁడీశ్వరుఁడు కాఁడనువారికి శంకకు స్థానము లేదు లేదు. ఆసమయమున భగవానుని వయస్సు ఎనిమిది సంవత్సరములు. ఆ నాఁటి పదునొకండవ సంవత్సరములో నైయుండును. ఇప్పటికి విషయములు వదలివేయుఁడు. పూర్వము ఎనిమిదేండ్ల బాలబాలికలు దిగంబరులై ఆడుకొనుచుందురు. దిగంబరులై స్నానమాడుచుండెడువారు. ఈ యీడులో నే దూషిత భావములును కలుగదు. ఈ విధముగఁ జూచినను కల్మిలి లేనేలేదు. సంకోచము స్వామీ! ద్వైధీభావము లో నుండును. హృదయమొక్కటె నారి ఇది నాది యని యను కొనఁగానే, ఆచ్చట సంకోచము వీడిపోవును.

శౌనకుఁ డిట్లనెను:- 'సూతా! నీవు చెప్పునదియథార్థమే; కాని లోకదృష్టిచే బాగుండలేదు.'

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'స్వామీ! ఇవి లౌకిక లీలలు కావు. దివ్యము లయిన అప్రాకృతలీలలు. ఇది ప్రేమకు పరాకాష్ఠ. జీవుఁడెట్లు ప్రేమకొఱకై కొట్టుకొనునో, ప్రేమనన్వేషించునో, అట్లే భగవానుఁడును గొట్టుకొనును. జీవుఁడాతని

వైష్ణవ [illegible] తీసుకొని వైష్ణవ[illegible] దొంబది తొమ్మిది అంగులను [illegible] ఆతనిఁ గౌగిలించుకొనును. భగవానుఁడు వనములందును, గోష్ఠములందును, గోవులందును, గ్రామములందును, గోపికలలోను వారి వెంట వెంటఁ దిరుగుట కేవలము తనను ప్రేమించువారి సంతోషించుటకే. తనను ప్రేమించువాఁడెంత దూరమున నున్నను వానికిఁ దన సమీపమునకుఁ బిలిచి తనవానిఁగా స్వీకరించును. [illegible] కృతార్థు నొనర్చును. మాధవుఁడు, మధురలోఁ బ్రాహ్మణ పత్నుల మనోరథముల నాతఁడెట్లు పూర్ణము గావించినాఁడో.'

శౌనకుఁ డిట్లడిగెను:- 'సూతా! మధురలోని విప్ర పత్నుల మనోరథ మేమి? భగవానుఁ డేవిధముగఁ బూర్తి గావించెను. దయతో నీ కథను గూడ మాకు వర్ణించి చెప్ప వలయును. భగవంతుని ప్రేమ కథలలోఁ జాల ఆనందము కలుగును.

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మంచిది, స్వామీ! ఏవిధముగ భగవానుఁడు మధుర యందలి విప్రపత్నుల ననుగ్రహించెనో ఆ ప్రేమ ప్రసంగమును గూడ నేను మీకు వినిపించెదను మీరు దత్తచిత్తులై శ్రవణము చేయుఁడు.'

—//—

దేహాయుష్యత వఱకు దేహధర్మములుండి తీరును. [illegible] ప్రసన్నులును, అనన్య భక్తులును, శరణాగతులును, ఆశ్రితులును వీరికార్యము సర్వము శ్రీకృష్ణ ప్రీత్యర్థముగనే యుండును. భక్తి మార్గమునకు పురుషార్థము విషయము నంతగా ప్రాధాన్యత యీయబడదు కేవలు, పురుషార్థమున కేమైన నర్థముండినచో అది భగవత్కైంకర్యముతో మనము హరిని మన సర్వస్వమని భావించుటయే. ఇదియే అన్నిటికంటె గొప్ప పురుషార్థము. భగవద్భక్తుడు ఆకలి, దప్పిక, చలి, వేడి. ఆధి, వ్యాధి, ఇట్టివి ఇంకేవిధమగు బాధ కలిగినను దానిని భగవంతుని సమ్ముఖమున నివేదించును, చలి సాంసారికులకును వేయును, భక్తునకు వేయదు. సాంసారికులు రాత్రింబవళ్ళు చింతించు చుందురు ప్రయత్నము లొనర్చుచుందురు. బొంతయో, కంబళియో లభించినా ఆనందముతో నిట్లుచెప్పుకొనును:- 'దీనిని నేను మిక్కిలి శ్రమచేసి సేయించితిని. ఈ విధముగ నేను దీని విషయమున ప్రయత్నము చేయవలసి వచ్చినది. [illegible]

ప్రభు ప్రసాదము దానిని మాటిమాటికి శిరస్సున వైచు

కొని, భగవంతుని కృపాళుతను స్మరించి శరీరమున రోమాంచమును జెందును. నేత్రములనుండి అశ్రువులు ప్రవహించును. ఒక వేళ రాకున్నను మనస్సులో సంతోషమును జెంది యిట్లనుకొనును:- 'ప్రభువు నన్నుఁ దిరస్కరించుటలోను నాకు హితమున్నది. నా హితము నాకుఁ గాకున్న నాతనికిఁ గంబళ్ళకును, బొంతలకును గురువా? నాకే కాదు, ఆతఁడు సమస్తభూతములకును సుహృదుఁడు. ఆతనికి నాకవసరమగునను సంగతి తెలియదనుకొన్న నదియునుగాదు ఆతఁడు సర్వాంతర్యామి, ఆతఁడు నా కనిష్టము చేయఁబూనినాఁడనుకొందమన్న నదియును సరికాదు. ఆతఁడు మంగళమయుఁడు. కల్యాణనిధానుఁడగు శంకరుఁడు. సుఖస్వరూపుఁడు. అందఱకును జుట్టము.

తన సర్వవిషయములను నిష్కపటముగ నమాయకపు బాలకునివలె నాతనికిఁ జెప్పుకొనుటయే జీవునియొక్క యేకైక కర్తవ్యము. ఆతఁడేది చెప్పిన దానినిఁ జేయుటే ఆతఁడేమిచ్చిన దాని నంగీకరించుటయే. ఆతనిఁ గలిసికొనుటకు తహతహలాడవలయును. చివరకాతని నావానిఁగాఁ జేసికొనవలెను.

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మునులారా! వ్రజబాలకులకు మ[illegible] లొసంగి వనమాలి తన సఖులతో గోష్ఠమునకు వచ్చి, గోపు

ఒకసారి కృష్ణుడు బలరామునితోడను, సఖులతోడను గూడి బృందావనము నకు జాల దూరముపోయెను. వనములలోనికి బోయి చూచినగా వనమంతటను సర్వత్ర నిశ్శబ్దముగ నుండెను. ప్రకృతి స్వచ్ఛముగ నుండెను. వృక్షములపై నాశ్రయించిన పక్షులు కలకలము లొనర్చుచుండెను. కొన్ని ఆకాశమున నెగురుచుండెను. కొన్ని భూమిమీఁద కణము లను నేరుకొని తినుచుండెను. కొన్ని వృక్షములకుండిన ఫల ములను గొరుకుచుండెను. తుమ్మెదలు మకరందముమీఁద నాశ చే పుష్పములమీఁద వ్రాలి మకరందము నుస్వీకరించు చున్నవి. కమలములు వికసించి కదలుచుండుటను గాంచిన నవి ఒకదానితో నొకటి ఆలోచించుకొనుచున్నవా అను నట్లుండెను. లేక తుమ్మెదలను దిరస్కరించుచున్నట్లుండెను. శ్రీకృష్ణుడీ క్రింది దృశ్యములను గాంచెను. అచ్చటచ్చట దట్టమైన పొదరిండ్లు లవు ప్రియురాలి ఆలింగనమువలన వానివలె లతలు వృక్షములను జుట్టుకొని పుష్పించుచుండెను. అట్టిపొదరిండ్లలోని మాలతీ, మాధవీ, మల్లికా, యూధికా, కిష్టుల్కాలా, సంపెంగ మొదలగు ననేక పువ్వు ములయొక్క సుఖకరమగు పరిమళము నలువైపులను వ్యాపించుచుండెను. వాని నీడ చాల నానందదాయకముగ నుండెను, చాల వృక్షములయందు కోమలములగు జిగురు టాకులు పుట్టుచున్నవి. వాని పూర్వపుటాకులు పండి శిధి

జములై రాలిపోవుచున్నవి. అట్లు రాలి మెండిసిన ఆకులను పొయ్యిలో గింజలను వేయించుటకై ప్రోగుచేయు బహు చుండెను. చాల వృక్షములయందు అందమగు పుష్పముల వికసించి యుండెను. ఆ పుష్పములందలి మకరందమును తుమ్మెదలు కడుపారఁ ద్రాగుచుండెను. మాలాకారులా పుష్పములను మాలలు గ్రుచ్చుటకై కోసికొని పోవుచుండిరి. వ్రజబాలురు గుంపులుగవచ్చి పూజా నిమిత్తమై వానినిఁ బ్రోవుచేయుచుండిరి. పారిజాత పుష్పములచే భూమి కప్పఁ బడియుండెను. వాని కొమ్మలెఱ్ఱగ నుండెను. వాని దళ ములు తెల్లగ నుండెను. వాని శోభ అనుపమానముగ నుండెను.

చాల వృక్షములు ఫలభారముచే నవనతములై యుండెను. ఆ పండ్లను పక్షులు తినుచుండెను. నల్లని శరీర ఛాయ గలిగి అరణ్యములో నివసించు భిల్లు తమ జీవనము నకై ఆ పండ్లను బ్రోవుచేసికొను చుండిరి. ఋషులును, మునులును కేవలము పండ్ల మీఁదనే ఆధారపడుటచే నా పండ్లను, కందమూలములను బ్రోవుచేసికొను చుండిరి. శ్రీకృష్ణుఁడు పెద్దపెద్ద వటవృక్షములను, అశ్వత్థ వృక్షము లను గాంచెను. వాని నీడలో వేలకొలఁది మనుష్యులు కూర్చుండవచ్చును వర్షము కురిసినను తడియరు. ఆ చెట్ల నీడలయందు వన చర జంతువులును, పాంథులును విశ్రాంతిఁ

చేసికొనుచుండిరి. చాలమంది ఋషీశ్వరులు చిన్న చిన్న అండములను, కందమూలములను ద్రవ్వి తీయుచుండిరి. రంగులను దయారు చేయువారును, ఔషధములను దయారుచేయు వారును వృక్షములపై బెరడులను దీయుచుండిరి. వ్రజ వాసులలో నధికులు ఎండిన వృక్షములను గొట్టి వంట చెఱకుగఁ దీసికొని పోవుచుండిరి. కొందఱు బ్రదికి యుండిన పచ్చిచెట్లనే కొట్టుచుండిరి, అగరు వత్తులను దయారు చేయువారు చిన్న చిన్న మొక్కలను గొట్టి అగరు వత్తులను దయారు చేయుచుండిరి. కొన్ని చెట్లనుండి జిగురును దీయుచుండిరి. కొందఱందు చెట్లను గాల్చి బొగ్గులను దయారుచేయు చుండిరి. కొందఱు వాత బూడిదను ప్రోవుచేసి పొలముల కెరువుగాఁ గొనిపోవుచుండిరి. కొందఱు స్త్రీ పురుషులు కూరను దయారు చేసికొనుటకు అంకురములను గోసి తీసికొని వెళ్లుచుండిరి.

శ్రీకృష్ణుఁడు పైనఁ జెప్పఁబడిన దృశ్యములన్నిటినిఁ గాంచి తన స్నేహితులందఱను ప్రేమతో పేరుపేరునఁ బిలిచి యిట్లు చెప్పెను 'స్తోక కృష్ణా! సోదరా! చూడుము. ఈ వృక్షము లెంతటి తపస్సులో వీని జీవితములే ధన్యులని నేననుకొనుచున్నాను.'

స్తోక కృష్ణుఁడిట్లనెను:- కృష్ణా! నీవు తమః ప్రధానములగు నీ యచర వృక్షములను తపస్వులుగఁ జెప్పెదవేల?'

భగవానుఁడిట్లనెను:- 'అచరస్థులైన చెట్లు తపముఁజే యురా! చూచుచుంటివి యెల్లప్పుడు ఒంటికాళ్లపై నిలుచుండి యున్నవి. ఎండకాలమందు, వానకాలమందు, చలికాలమందు, మఱియే ఋతువైనను గానిండు యెత్తమగు నాటిని దన శిరస్సుపై సహించును. వానప్రస్థ తపస్వి వలెను. వర్షము, ఎండ మొదలగు వానిని సహించుచుఁ దపస్సు చేయుటవలన నీవిధానము కలదు. వీని కీ విషయమును బోధింప కయే, జన్మచేతనే తపమును దాము చేయుచున్నవి. కావున నివి జన్మ జాత తపస్వులు.'

అంత మూల స్తోక కృష్ణుఁడిట్లనెను:- 'మంచిది. నీవు వీనిని సాధు, సంత, పరోపకారులని చెప్పుచున్నావు! ఇవి యుపన్యాసము లిచ్చుటకును, పరోపకార మొనర్చుటకును నెచ్చటకును వెడలుట లేదే.'

పవిత్ర భగవానుఁడిట్లనెను:- 'వెడలుట చేతను, ఉపన్యాసము లిచ్చుట చేతను బరోపకారము కలుగునది లేదు. మనుష్యుఁ డెచ్చట యుండినను నచ్చట నుండియే పరోపకార మొనర్ప వచ్చును. సర్వదా పరోపకార పారీణుఁడగు వానిని సాధువందురు. పరోపకారమే వాని వ్రతము. అతని కార్యము లన్నియును బరోపకారము కొఱకే యుండును. చూడుఁడీ వృక్షములు తమ కొఱకేమియును సంగ్రహింపవు కదా! వీరి

వస్త్రవ్యాప్తియును బట్టలకే పనికి వచ్చుచుండును. ఇవి వర్షించుచుండిన వర్షాకాలపు జలములనే త్రాగుచుండును. క్రుళ్లి, ముదిగిన మన్గంధ యుక్తములగు పదార్థములను దమ వ్రేళ్లతోఁ ద్రావి శరీరమును బోషించుకొనును. నిరంతర ముపకారమందే లగ్నమును జెందియుండును. వీనిలో నేవస్తువును బనికి రాదనునది లేదు.'

ఇది విని ఆ గోపకుఁ డిట్లనెను:— 'కృష్ణా! ఈ చెట్లకుఁ గాచియున్న నెండుటాకులు దేనికైనను బనికి వచ్చునా?'

భగవానుఁ డిట్లనెను:— 'నీకింతమాత్రము తెలియదా? ఈ యెండుటాకు లెంతగనో పనికి వచ్చును. క్రుళ్ళి వీని కెరువగు చుండును. వేయించెడు వారు వీనితో గుగ్గిళ్ళను వేసెదరు. నిర్ధనులగువారు వానినిఁ దిసితెచ్చి కాలమును గడుపుకొనుచుందురు చాలరకములగు నాకులెండి ఓషధులుగఁ బనికి వచ్చును. పచ్చిఆకులను మేఁకలు, గేదెలు, ఆవులు మొదలగు పశువులు తినును ఈ యెండుటాకుల వలన నే కాగితములు చేయుచుందురు. ఇండ్లను గప్పుకొనవచ్చును. పచ్చియాకులతోడను, నెండుటాకులతోడను ననేక కార్యములగును జరుగును. గడ్డి మొదలగు వాటి నెండించి పెట్టుకొని పశువులకు వేయుదురు. పశువులు వానినిఁ దినును.'

అంత శ్రీదాముఁ డిట్లనెను.- 'ఓయీ! నీవు చెప్పినట్లు లన్నీ గోపాలురు భావించుచున్నారు. వృక్షములలోనే వస్తు వైనను బనికిరానిదిగా జేసియుండలేదు, వీని యొక్క ఫలపుష్పము లను మిక్కిలి యుపయోగకరములే.'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'ఇదియును ననుగవలసిన విషయమే. పుష్పములు దేవతా పూజనమునకుఁ బనికివచ్చును. వానిచే మాలలగును. దేవతల యొక్కయు, రాజుల యొక్కయు శ్రీమంతులయొక్కయు కంఠము లామాలలచే శోభించును. పూలతో శయ్యలను వేయవచ్చును. సుకుమారీలగు కామినులు వీనిచే వివిధాభరణములను జేసికొని శరీరముల నలంకరించుకొనుచు. ఇప్పపూలు మొదలగునవి తినుటకుఁ బనికివచ్చును. క్యాబేజి (గోభీ) మొదలగు పూలు కూరవండుకొనుటకుఁ బనికివచ్చును. ఇట్లు పూవు లనేకవిధములగఁ బనికివచ్చును. ఇదేవిధముగ ఫలములును దినుటకుఁ బనికివచ్చును. వనవాసులు వనమందలి ఫలముల చేతనే తమ జీవితములను గడుపుకొందురు. ఫలములచేఁ గూరలను వండుకొనవచ్చును. ఊరుగాయలు, మురబ్బాలు చేయనగును. ఎండించికాని, పచ్చిగాని సమస్త విధములగు నౌషధములకును వాడవచ్చును. ఇక వీనిలో మనకు బనికిరాని వస్తువేమున్నది?

అంత నర్జునుండను సఖుండిట్లనెను:– 'కొన్ని వృక్షములు వస్తువులన్నియు మానవులకు మిక్కిలి యుపయోగకరములై యుండును. అటులో కొన్ని మాత్రము భూమి మీఁద వ్యాపించి నిలిచియుండును. ఫలములును జాల చిన్నవిగ నుండును. అవి మానవులకు దేనికిని బనికిరావు. వీనిచే మానవులకు విశేష లాభమేమియును లేదు.'

[illegible] [illegible] డిట్లనెను:– 'కాదయ్యా! అట్లు అన్ని మానవులకుఁ గొఱగాని వృక్షమొకటియును నుండఁబోదు. ఈ పుష్పరహితవృక్షములకును వనస్పతి సంజ్ఞ గలదు. వీని ఫలములను జంతువులు తినును. వీని పంచపల్లవములు దేవపూజాకార్యములకుఁ బనికివచ్చును. వీని పాలచే ననేకములగు రోగములకు ఔషధములు నిర్మింతురు. [illegible] ఏనుఁగు మొదలగు గొప్ప గొప్ప జంతువులు వీని యాకులచేతఁ జీవింతురు. వీని ఛాయ మిక్కిలి చల్లనైయుండును. శ్రమచెందిన పథికులు వీని నీడను గూర్చుండి విశ్రాంతిఁ గైకొందురు. ఋషులును, మునులును వీనిమూలమున నుండే జపతపములాచరించుచుండిరి. ఎట్టి వృక్షమైనను [illegible] దాని ఛాయ వలన నందఱకును సుఖము గలుగును.'

అంత విశాలుఁడను సఖుఁడిట్లనెను:– 'చాలగ నెండిన వృక్షములును నిలిచియుండును. ఎండిన చెట్లవలన ఛాయ గాదు కదా!'

భ[illegible] ద్వి[illegible] [illegible] [illegible]
నిండిన చెట్లబెరడు కొన్ని [illegible] ఎం[illegible] చెక్కె
లేకున్నచో సన్నమును [illegible]
చలికాలములో శీత [illegible] వేసి సుఖింపవచ్చు?
మీ కట్టెను, వేణువును [illegible] కట్టెల [illegible]
ఎండిన కట్టెలచేతనే [illegible] నాగలి [illegible], [illegible]
గొడ్డలి, పెట్టె, నౌక, ఇంకెన్ని చెప్పగలను? [illegible]
శ్యాక వస్తువులన్నియును వృక్షముల యొక్క కట్టెచేత
చేయబడును. వీని వల్కలములను లోకులు ధరించుచుం
దురు. భోజపత్రములను ఆకులుగా చేసికొని వాటిమీద
భోజన మొనర్చెదరు. వివిధ విధములగు రంగులు వల్కల
ములనుండి వచ్చును. త్రాళ్లు పేనుదురు. ఎండినట్టి ధూపాదు
లను వేయు వస్తువులను చేయుదురు

ఇది విని తేజస్వియగు దేవప్రస్థు డిట్లనెను:- 'సోదరా! నీవు చెప్పినది యథార్థమే. వృక్షములలో నే వస్తువును వ్యర్థముకాదు. ఎండినగానే ఇంధనముగా నుపయోగించును. తాము భస్మమయ్యును ప్రాణులకు సుఖమును గూర్చును.'

భగవానుం డిట్లనెను:- 'ఎండి యుపయోగించుటే కాదు. భస్మమయ్యును బ్రతికించును. ఒక సామెత కలదు:-

[illegible] చచ్చిన యేడుఁగులతుం బాతిక.' కొమ్మలు [illegible] చెట్ల బొగ్గులను జేసినచోఁ గట్టెలకంటె [illegible] నిలువ కలవి. భస్మమైన తరువాతను [illegible] కావు. అవి యెరువై అనేక వస్తువుల నుత్పత్తి కావించును.'

ఇది విని సహాధ్యాయు లిట్లనెను:- 'చెట్లనుండి కారు రసమును జనికివచ్చును. వీని బంకయును మంచిదే. వీని రోగమును లోకులకుపకారమే.'

భగవానుఁడిట్లనెను:- 'స్త్రీలయొక్క మాసిక స్రావము (రజస్సు) నీటిమీఁద నురుగును, చవిటి భూమి యందలి చవుడును, వృక్షములకుండు బంకయును బ్రహ్మహత్యకు చిహ్నములు. పై మూఁడు వస్తువులు పనికిరానివన్న రాకపోవునేమో కాని వృక్షముల జిగురు బ్రహ్మహత్య అయినను జనికివచ్చుచున్నది. వస్తువులన్నిటి నంటించునది జిగురు లేదా? ధూపసాంబ్రాణియును నొక జిగురే. అది ధూపమునకుఁ జనికివచ్చుచున్నది. వీణాది వాద్యముల తీఁగలను సరిచేయు మైనమును జిగురే. పప్పుపులుసులలో రుచికొఱకు వేసికొను నింగువ జిగురు.'

భగవానుఁడిట్లనెను:- 'సోదరులారా! ఎంతవఱకని చెప్పుదును! ఈ వృక్షముల అంకురములు మొదలు బీజముల

నన్నియును బరోపకారమునకుఁ బనికి వచ్చునవే. ఈ వృక్షములు ఫలములను దాము తినవు. రాళ్ళతోఁ గొట్టువారికే ఫలముల నొసంగును.'

అందులో దేవ ప్రస్థుఁ డిట్లనెను:- 'కృష్ణా! ఆఁకలగు చున్నది. చాల ప్రొద్దెక్కినది. మన కన్నపు మాటలు రాలేదు.'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'రండు. ఈ దగ్గఱ లో నే యజ్ఞము జరుగుచున్నట్లున్నది. చూడుఁడు హోమధూమము కనఁబడుట లేదా! అచ్చట బ్రాహ్మణులు వంటలు చేసికొని యుందురు. అచ్చటికి బోవుదము.'

సరేయని అందఱును బయలుదేరిరి.

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా! తర్వాత నేమి జరిగినదో చెప్పెద శ్రద్ధతో నాలకింపుఁడు.'

—//—

విప్రపత్నుల నన్నమును యాచించుట

౯౪౨

మన మెవరినిగూర్చి యెల్లప్పుడును స్మరించుచుందుమో అట్టివారి రాకనుగూర్చి యెవరైనం దెలియం జేయుచో మన హృదయము చాల యానందమును జెందును. వారినిగూర్చిన కథలు చెప్పుచున్నపుడు చెవులకుం గృతార్థత కలిగినదని వేడుకతో వారి కథలను వినుచుందుము. నేత్రములు వారి దర్శనము కొఱకు వ్యాకులము చెందుచుండును. శరీరము వారి స్పర్శకై ఆసక్తి కలదగును, ప్రేమ యందడుగడుగునకును గోపనముండును. సర్వసాధారణులు దానిని వ్యాపకముగ సామాన్యముగ భావించుచుందురు కాని అది అతని యెడలనే యుండును.

సూతుండిట్లనెను:- 'మునులారా! భగవంతుండు కృపం జూపదలె నా యజ్ఞ మొనర్చు విప్రపత్నులందు, కాని సూటిగా నడుగుటెట్లు? అచ్చట బలరాముండునున్నాండు. ఇంకను ఇతర గోపకులుండిరి. మొదటనే మీరు స్త్రీలకడకు వెళ్లఁదలచినచో వారందఱును నిట్లనంగలరు:- 'కృష్ణా! నీకును వారికిని సంబంధమెప్పటిది? నీవు వారి నెట్లెఱుంగుదువు?'

భగవంతుండు సర్వజ్ఞుండును, సర్వాంతర్యామియునైనను నరలీల లొనర్చుచున్నాండు. గోపబాలురతో గ్రామీణుని

వలె నటించుచున్నాఁడు. [illegible] శ్రీకృష్ణుని [illegible] నట్లు చూచుకొనుచుండుము. ఇంతలో [illegible] గోపబాలురతో యజ్ఞ మొనర్చుచున్న విప్రపత్నుల వద్దకుపోయి అన్నము నడుగుఁడని చెప్పెను.

భగవంతుని ఆజ్ఞానుసారముగ గోపబాలురు బ్రాహ్మణులకు సాష్టాంగ నమస్కార మొనర్చిరి. బ్రాహ్మణులు వీరిని భావుక భక్తులుగ భావించి శిష్టాచారముగఁ గుశలము నడిగిరి. అప్పుడు గోపబాలురు నమ్రతతో బ్రాహ్మణులతో నిట్లనిరి:- 'ద్విజోత్తములారా! మేము మీకడకొక అత్యావశ్యకముగు పనిమీఁద వచ్చితిమి.'

బ్రాహ్మణులిట్లనిరి:- 'అదేమియో చెప్పుఁడు.'

గోపికలిట్లనిరి:- 'మేము బృందావనమునందు గోపబాలురము. నందకుమారుఁడు భగవన్ శ్రీకృష్ణుఁడు మేమెల్లప్పుడాతని యాజ్ఞను పాలించుచుందుము. ఆతని యాజ్ఞచే మేము మీకడకు వచ్చితిమి. ఆతఁడును, ఆతని అన్నయగు బలరాముఁడును మమ్ము మీకడకుఁ బంపినారు.'

బ్రాహ్మణులిట్లనిరి:-'ఆ రామకృష్ణు లెచ్చటనున్నారు! మా సమీపమునకు మిమ్ము నేలఁబంపిరి?'

గోపకులిట్లనిరి:- 'ఇచ్చటికి సమీపమునందే, అవిగో ఆ వృక్షములు కనఁబడుచున్నవే, అచ్చటనే ఆవులను మేపు

చున్నారు. వారికి మిక్కిలి యాఁకలి యగుచున్నది, వారు వారి భోజనముకొఱకన్నమును యాచించుచున్నారు. మీరు పెట్టఁగలిగిన వండిన యన్నమును మాకీయుఁడు.'

బ్రాహ్మణులిట్లనిరి:-'వారిని మేమెఱుఁగము. గుర్తును లేము. అట్టివారికై మాకడకు మిమ్ముల నేలఁ బంపినారు?'

గోపకులిట్లనిరి:- 'భూదేవతలారా! సజ్జన పురుషులు గుణముల చేతనే పరిచితులగుచుందురు. సత్కార్యము లొనర్చు వారి నడతను నాశ్రయించెదరు. పరోపకారు లందఱును నాత్మీయత యుందురు. మీరిందఱు యజ్ఞము నొనర్చుచున్నారు. మీ కార్యములను గాంచియే మేము ధర్మాత్ములలో శ్రేష్ఠులని వారనుమానించి యుందురు. ధర్మాత్ముల యందందఱును నాశపెట్టుకొని యుందురు. పండ్లు పండిన చెట్లకడకే ఫలాపేక్షచే నందఱును బోవుచుందురు. కాని యెండి మోడైన చెట్టుమీద పిట్టలైనను వ్రాలవు. మీ ధర్మకర్మలను గాంచియే మేము రామకృష్ణుల యాజ్ఞచే మేము మీకడకు వచ్చితిమి. మీకు శ్రద్ధా భక్తులున్నచో భోజనార్థులగు వారికొఱకు కొంచెమన్నమును బెట్టుఁడు.'

అంత బ్రాహ్మణు లిట్లనిరి:- 'ఓయీ గోపకులారా! మీరు పల్లెటూరివారు. మీకు శాస్త్రీయ విధులు తెలియవు. మేము యజ్ఞములో దీక్షనుగొన్న వ్యక్తులము. దీక్షితాన్న

మును దినఁగూడదని శాస్త్రాజ్ఞ - స్త్రీలమైన మీరు మా యన్నము నెట్లు తినఁగలరు?'

అంత నొక బాలుండగు గోపకుఁడిట్లనెను:- 'బ్రాహ్మణస్త్రీలారా! మీరు తప్పక పల్లెటూరివారమే; కాని మా చెలికాఁడగు కృష్ణునకివి యన్నియును బాగుగాఁ దెలియును. యజ్ఞములలోఁ బశుయజ్ఞము, సోమయజ్ఞము అను రెండు రకములు యజ్ఞములున్నట్లాతని నోట విని యున్నాము. పశుయజ్ఞమునందు దీక్ష మొదలుకొని అగ్నీషోమీయ పశుబలియగువఱకును ఆ యన్నమును దినఁగూడదను విధానముకలదు. పశుబలియైనమీఁదట ఆ యన్నమును భుజించిన నేదోషమును లేదు. మీరు పశుబలిని నిన్ననే చేసినట్లు వినియున్నాము. కావున మీ యన్నమును దినుటలో మాకు శాస్త్రీయమగు దోషమేమియుఁ గానఁబడదు. ఒకవేళ మీరు సోమయాగము నొనర్చుచు సౌత్రామణి యజ్ఞదీక్షను గొనియుండినచో మీ యన్నము దీక్షావర్జ్యంబు బొత్తుగా గ్రహింపరాదు. మీరు సౌత్రామణి యజ్ఞము నొనర్చుటలేదు. ఆంగిరసమగు పశుయజ్ఞము నొనర్చుచున్నారు. కావున మీరిప్పుడన్నము నీయవచ్చును, మేము తినవచ్చును!'

సూచిం. [illegible] వారు ఫలాశా పరులై కర్మలనొనర్చు [illegible] ప్రకృతికలవారు. వారు కర్మాసక్తులై [illegible] ఫలమును [illegible] కర్మల నొనర్చుఁ గర్మములు [illegible] సంకీర్ణ విచారము లొనర్చు [illegible] గొప్పవారమని భావించుచుందురు. ఆ యాజ్ఞికులు గోపకుల వాక్యములను వినియును విననివారివలెఁ [illegible]. వారియొక్క యుక్తాయుక్తములగు వాక్యములను విని వారు [illegible]. వారు గోపకులకౌననియును జెప్పలేదు; [illegible] కాదనియును జెప్పలేదు. వారు [illegible] వారు చూచుకొనుచుండిరి కాని ఒక్కపలుకైనను బలుకలేదు

కానవుట [illegible] నానావిధములు కలవు మొదటిది స్పష్టముగఁ [illegible] అసంభవ విష [illegible] చెప్పుట. నాల్గవది మొదలుపెట్టుట [illegible] నౌననియుఁ జెప్పఁ గాదనియుఁ జెప్పకుండుట. అయిదవది అసలు విషయమును [illegible] అప్రాసంగిక విషయములనుటంకించుట. ఈ బ్రాహ్మణులు [illegible] నొసంగవలయునను కోరిక లేదను [illegible] వెనుకటి [illegible] ప్రపంచ [illegible] వారు

నోరు మెదిపి [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] నైరాశ్యముతో [illegible]

అంతట నే గోపకుల దుఃఖమును జూచి, పరాభవము నొందు చున్నారను సంగతిని శ్రీకృష్ణుడు తెలిసికొని వారితో నిట్లనెను:- 'ఓరీ! మీరు పరాభవము నొందితిరా యేమి?'

గోపకు లిట్లనిరి:- 'ఔనయ్యా! పరాభవము నొందియే వచ్చితిమి. అన్నము లేకుండ పోయినదే కాక పరాభవము నొంది వచ్చితిమి. వట్టి చేతులతో వచ్చితిమి. ఏమియు నన్నదో లేదు. మా అంతరాత్మ మండిపోవుచున్నది.'

గోపకులు దుఃఖితులును క్రోధితులై నప్పటికిని శ్రీకృష్ణుడు దుఃఖితుడును గాలేదు; ఆ బ్రాహ్మణులపై కోపమును జెందలేదు. ఆ బ్రాహ్మణులనుచిత వ్యవహారము నే భావించినారు. భగవదాజ్ఞను ఉల్లంఘించినారు. భగవంతుడు యజ్ఞమునకు భిన్నుడు కాడు. దేశ, కాల, వస్తు, యజ్ఞ ద్రవ్య, మంత్ర, తంత్ర, ఋత్విజాగ్ని, దేవతా, యజమాన, యజ్ఞ ధర్మములన్నియును భగవత్స్వరూపములే. ఇవి భగవంతుని అంగములే. వీనికన్నిటికి [illegible], సాక్షాత్తుగ పరమ బ్రహ్మ అధోక్షజుడగు శ్రీకృష్ణుని సాధారణ వ్యక్తి యని భావించి, అతని సన్మానింపకున్నను భగవంతుడు వారి అజ్ఞతను క్షమించెను. అతడు గోపకుల నాశ్వాసించుచు నిట్ల

కృష్ణ:- 'మిత్రులారా! నిరాశను జెందవలసిన పనిలేదు. భిక్షమెత్తుకొనుట కెప్పుడు బయలుదేరితిమో అప్పుడే మన మానావమానములను గోటిలోని వంకెకు దగిలింపవలయును. భిక్షమెత్తఁబోయినపు డెవ్వనికడకుఁ బోవలయునో ముందుగా నాలోచించుకొనియే వెడలవలయును. ఎవని కడకుఁ బోయితిమో అతఁడు లేదనుట కాతనికి హక్కు కలదు. అడుగుకొనువానికెవనికిఁ దిరస్కారము కలుగ లేదు! వామన భగవానుఁడు బలిచక్రవర్తి కడకు యాచింపఁబోయినపుడు చిన్నవాఁడై, పొట్టి పడుగై పోయెను. మనస్వియును, గార్యార్థియునగువాఁడు, దుఃఖితుఁడుగను, మానావమానములను పాటించు వాఁడుగను నుండరాదు. నేను జెప్పినట్లు మీరు మరల నొక్కసారిపొండు. ఈసారి బ్రాహ్మణులకడకుఁ బోక వారి పత్నుల కడకుబొండు.'

గోపకులాఁకలిచే దీనతాస్వరమున నిట్లనిరి:-'ఓయీ! కృష్ణా! మమ్ముల వాడు వాండ్రకడ కేలఁబంపెదవు? ఈ స్త్రీలు చాలలోభులుగనుందురు. వారికి మమత్వమున్నచోట మంచి మంచి పదార్థములను బెట్టెదరు. అట్టిట్టివారి కెగురఁ గొట్టెదరు. భర్త, పుత్రుఁడు, తన తోఁబుట్టువైనచో మీదలకే మంచి మంచిపదార్థములను జాటుగాఁ బెట్టుకొందురు. మిగిలిన పాచికను, మఱఁదులకును, అత్తమామలకును

ఆడుబిడ్డలకును నేవో సామాన్య వస్తువుల నొసంగి మ్రొక్క దీర్చుకొందుము.'

ఇది విని భగవానుఁడు నవ్వి, వారిలో నేగోపకుఁడు మాటలాడుచున్నాఁడో అతనితో నిట్లనెను:- 'మీ వదినె నీకు చలిది; పాసిన, నెండిన యన్నమును బెట్టుచున్నట్లున్నదే. నాయనా! స్త్రీలందరును బిసినారులుగ నుండరు. కొందరు గృహాత్ములును గలరు. కృపణులు స్త్రీలలోను ఋషులలోను నుందురు; ఈ స్త్రీలు కృపణులైయే కొంచెము సేపనుకొనుము. అయినను నడుగవలసినదే పాలిచ్చిన నావీయవలయునుగాని యెద్దీయదుకదా! భోజనము కావలసియుండిన స్త్రీలనే అడుగవలసియుండును. ఆ విప్రపత్నులట్టివారు కారు. వారికి నాయందత్యంత ప్రీతికలదు, వారి తనువు లచ్చటనున్నను వారి మనస్సులు మాత్రము వారికి నాయందే యుండును. మీరు చింతింపకుఁడు. మీరు బలరామునియొక్కయు నా యొక్కయుఁ బేరులను జెప్పుఁడు. వారు తప్పక అన్నమును బెట్టఁగలరు.'

తమ కృష్ణునకా విప్రపత్నులతోఁ బరిచయమున్నదను సంగతినిఁ దెలిసికొని గోపకులాశ్చర్యపడిరి: వారుల్లాసస్వరమున నిట్లనిరి- 'వారికిని నీకును బరిచయ మున్నదా యేమి? వారికిని నీకును నెప్పటినుండి పరిచయము?'

భగవానుఁడు ప్రేమకోపమున వారినిఁ గసరుచు నిట్లనెను:- 'మీరు ఆరాలు తీయుచున్నారే. మీరు మామిడి పండ్లను దింపఁదలంచితిరా, మొక్కలను బీకఁదలఁచితిరా? నా కెప్పటినుండి పరిచయమున్నదో, దాని వలన మీ కేమి ప్రయోజనము! మీరు నా పేరును బలరాముని పేరును జెప్పినచో మీ కవశ్యమన్నము లభింపఁగలదు.'

గోపకులిట్లనిరి:- 'కృష్ణా! మేము నీ మాటను జవ దాటము. పోయెదము కాని మరల నిరాశులమై తిరిగి రాఁగూడదు. వారు మీ యిద్దరినే యెఱిఁగి మీ యిద్దరికి మాత్రము రెండాకులలోఁ గొంచెమన్నమును వ్యంజనములను బెట్టి పంపినచో మీరిద్దరును దాని నెగుర వైచిన మేముపవాస ముండవలసినదే.

ఇది విని భగవానుఁడు పకపకనవ్వుచు నిట్లనెను:- 'ఓరీ! మీ రేల భయపడెదరు! మీరు సంవత్సరముల కొలఁది తృప్తిపడు వస్తువు లభింపఁగలదు. మంచి కమ్మని పదార్థములు చిక్కును పొండాలస్యమును జేయకుఁడు.'

భగవానుని పలుకులను విని వారు సంతోషముగ మరల యజ్ఞమంటపమునకుఁ బోయెను. ఈసారి వారు మఱి యొక మార్గమున బ్రాహ్మణులు జూడకుండునట్లు వెడలిరి. యజ్ఞమంటపమునకు వెనుక ద్విజపత్నులకై ప్రత్యేకముగ

వేయఁబడిన భాండములోఁ బోయు, వారు కలవరపెట్టఁబడి ద్విజప త్నులకుఁ బ్రణామము లాచరించి అనుజ్ఞ పొందియుండెను.

ఆ సమయమున ద్విజపత్నులందఱును, ఇంటిలోనుండు పనులన్నిటిని బూర్తిచేసికొని, షోడశ శృంగారములొనర్చి, స్వస్థచిత్తములతో సుఖముగఁ గూర్చుండియుండి పరస్పరము శ్రీకృష్ణకథలను జెప్పుకొనుచుండిరి ఆనంద ములో మునిఁగియుండెను సమయము, పరిస్థితుల ననుస రించి యాచనమునిూఁద జాల ప్రభావము పడును. చిత్తము వ్యగ్రమై, యేదైనఁ జింతలో నిమగ్నుఁడై యుండు నెడలను, తన కత్యంత ప్రేమతోఁ బ్రేమ ప్రసంగ మొనర్చుకొను చున్నప్పుడును, శౌచాదులకు వెడలుచున్నపుడును, సాధా రణ వస్త్రములతోఁగాని లేక దిగంబరిగాఁ గూర్చున్నప్పుడో, ఏదైన సాధారణ కార్యములలో నిమగ్నుడై యున్నపుడు యాచనకుఁ బోయినచో నిరాశను జెంది రావలసినదే. దాత అవ్యగ్రచిత్తముతో సుఖముగఁ గూర్చుండి నపుడు బాగుగా నలంకరించుకొని తన యర్హత కనురూపముగ వస్త్రభూషణాదుల నలంకరించుకొని, ఏదైన ధర్మ సదాచార కార్యములను బాగుగా జేయుచున్నపుడును, యాచకుఁడు యాచింపఁబోయినచో నా విషయమున నిష్ఫలుఁడై తిరిగి రాఁడు. గోపబాలురు సరిగ్గా నట్టి సమయమునకే పోయిరి. పైఁగా వారు భగవానునిచేఁ బంపఁబడి వెళ్ళిరి ఎప్పుడు

ఎప్పుడును భగవద్భక్తులు భగవదాజ్ఞలను పాలించుట సర్వదా చేయుటకు సిద్ధముగ నుందురు.

గోపకులను గాంచి లజ్జతో ద్విజపత్నులిట్లనిరి:– 'నాయనలారా! ఏమి విషయము?'

అంత గోపకులిట్లనిరి:– 'అమ్మలారా! మేము నివేదించునది మీరు శ్రద్ధతో వినవలయును. మమ్ములను శ్రీకృష్ణ భగవానుఁడు పంపినాఁడు.'

శౌనకుఁ డిట్లనెను:– 'సూతా! భగవానుఁడు గోపకులతోఁ దన పేరును, బలరాముని పేరును జెప్పుఁడనెను గదా, గోపకులుపోయి శ్రీకృష్ణుని పేరును మాత్రమే చెప్పిరేల?'

ఇది విని నవ్వుచు సూతుఁడిట్లనెను:– 'అయ్యా! ఇదియంతయును మాటలలోని మర్మము. ఆదర సమ్మానముల కొఱకు బలరాముని పేరును భగవానుఁడు చెప్పినాఁడని గోపకులకుఁ దెలియును. బలరామునకును దెలియును, తనను వారు బొత్తిగా నెఱుఁగరని, వారేదైన నొసంగినచో శ్రీకృష్ణుని పేరు మీఁదనే యొసంగును. ఒక్కొక్కప్పుడు పైకి శిష్టాచారము ననుసరించి మర్యాదాగా పలుకుచుందురు. పనులు చేయుటలో ఇంకొక విధముగఁ జేయుచుందురు.'

ఇది విని నవ్వుచు శౌనకుఁడిట్లనెను:– 'సూతా! ఈతీరుగు మఱుగు వాక్యములను మీరే యెఱుఁగుదురు. ప్రేమ మార్గము

హాంకించి తైమైంది, చీకటిలో లేచుట, కూర్చుండుట, మాట లాడుట, వైఖరి, భాష వీనిలో నెన్నిటియందును రహస్య మిమిడియున్నది. అయితే, తర్వాత నేమైనది?'

సూతుం డిట్లనెను:- 'స్వామీ! ఆనందకందుండును, నందనందనుండును, వ్రజచంద్రుండు నగు శ్రీకృష్ణ చంద్రుని నామమును వినఁగానే ద్విజపత్ను లందఱును పులికిపడి యిట్లనిరి:- 'గోపబాలులారా! ఏమంటిరి! శ్యామసుందరుఁడీ దగ్గఱ కెచ్చటికైనను వచ్చినాడా? ఎచ్చటనున్నాడు? ఏమిచేయు చున్నాఁడు? ఎంతవఱకుండును? ఎంతదూరమునున్నాఁడు?'

ద్విజపత్ను లీ విధముగ నుత్సాహముతోఁ బ్రశ్నించుటను గాంచి గోపకుల హృదయము లుప్పొంగసాగెను. వారిట్లనిరి:- ఈ సమీపముననే, అదిగో, నా కుఁ జావటవృక్షమును దాఁటి సమీపముననే శ్యామసుందరుఁడు తన యన్నయగు బలభద్రునితోఁ గూడి గోవులను మేపుచున్నాఁడు. నేఁడు యే మఱపునఁ జాలదూరము వచ్చివైచిరి. రెండు జాములు దాటినది. నేఁడు వారికి అన్నము మూఁటయును రాలేదు. ఆతనికిఁ జాల ఆకలియైనది! మీరు పెట్టఁగలిగినచో నాతని కొఱకై అన్నమును మా కొసంగుఁడు.'

'శ్యామసుందరుఁడు సమీపమునకు వచ్చినాఁడనియు, ఆతఁడాఁకలిచెందినాఁడను సంగతియు వినఁగానే ద్విజపత్ను

[illegible] స్థితి కలిగెను. శ్యామసుందరుఁడు మన కడకాఁ [illegible] అదృష్టము, ధన్యులము, నేఁడు మన మాలతికి మనము తయారుచేసిన పదార్థములను మన చేతుల తోడనే పెట్టెదము. మన యీ చేతులు సఫలములు కాఁగలవు, ఇన్నిదినముల నుండి వంటచేయుటలో నీ చేతులకు గలిగిన శ్రమ సార్థకము కాఁగలదు. శ్యామసుందరుఁడు సఖులతోఁ గూడి తాను సిద్ధముచేసిన భోజనము జేయుఁ గ. తను [illegible] భావము మనస్సులోనికి రాఁగానే వారి శరీరము పులకి[illegible]మయ్యెను. వారు వస్త్రభూషణముల [illegible] [illegible] యుండిరి. భగవద్ధ్యానమువలన చిత్తము [illegible] చంచలము లయ్యెను. నిత్య [illegible] శ్రీకృష్ణుని ప్రభు కీర్తి వినఁగా వినఁగా [illegible] మనస్సు [illegible]లోఁ గలిసి పోయెను.

ఇన్నాళ్లనుండి వారొనర్చిన తపమునకు ఫలమును బొందు దినమాసన్నమయ్యెను. వారు పరస్పర మిట్లనుకొను చుండిరి. ఆహా! నేఁడు మన జీవితము సఫలము కాఁగలదు. శ్రీకృష్ణుఁడు మన చేతులతోఁ జేసిన పదార్థమును స్వీకరింపఁగలఁడు.

[illegible] శ్యామసుందరుని నామమును [illegible] గోపికలు తెలిసికొని, పిదప శ్యామసుంద

[illegible] చేయుమా? అని యడ్గిరి:- 'బ్రాహ్మణులారా! శ్రీకృష్ణుడు [illegible] వచ్చెను గోపబాలురతో [illegible] న్నారు. శ్యామసుందరుడొకటి [illegible] సఖులతో [illegible] యొసర్చుచుండుము.'

ద్విజపత్నులిట్లనిరి:- 'నాయనలారా! [illegible] కుడు. అతడొసంగినవే మా పెద్ద [illegible] గలవు. మేమిప్పటికిం దీనికొని స్వామునియొద్ద కేగెదము. వీరు శ్రీకృష్ణునకు తావునకు బ్రోవంజూపుచుం బోవలయును.'

సూతుడిట్లనెను:- 'మునులారా! ఈమాటను వినంగానే గోపకుల సంతోషమునకు మేర లేకుండెను. ఆకలిచే వారు వ్యాకులమును చెందియుండిరి భోజనము చ్చటికెట్లు రావలెనుగదా! మార్గమునందు నోటినుండి చొంగ కారుచున్నది నోరూరుచున్నది. దారిలోనే తిని [illegible] కృష్ణుని [illegible] దూరముగ చూచుచుండవలసినదే.' అని యాలోచించుకొని వారికిట్లనిరి:- 'అమ్మలారా! మీరు భోజనపు పళ్ళెరములను సిద్ధము చేసికొనుడు. అంతవఱకు మేము నిలుచుండెదము.'

ఇది విని వారు త్వరత్వరగాం దమవద్దనుండిన యన్నమును, పప్పు, పులుసు, పచ్చళ్ళు, పరమాన్నములు, పిండి

వంటలు. మొదలగు భక్ష్య, భోజ్య, లేహ్య, చోష్య పదార్థముల నన్నిటిని జక్కఁగఁ జేర్చుకొని శ్రీకృష్ణుని సమీపమునకుఁ బోవనుద్యుక్తులైరి.

—॥—

ద్విజ పత్నులకు దామోదరుని దర్శనము

(౯౮3)

జీవులయొక్క సమస్త పురుషార్థములు భగవంతుని దర్శనము కొఱకే. నందనందనుని దర్శనమయ్యెనా జీవనము సఫలమైనట్లే. కాని ఆదర్శన మెచ్చటికిఁబోయిన దొఱకును. ఏమి చేసిన లభింపఁగలదు. ఎప్పుడు లభించును, ఎట్లు లభించును; దీనికి నిశ్చయమేమియును లేదు. ఆతఁడొక్క స్థానమున నుండఁడు. ఒక వనమునుండి యింకొక వనమునకును, అచ్చటినుండి వేఱొక వనమునకును బోవుచుండును. పోనిండొక సాధనచే లభించుట కాతఁడు సాధనసాధ్యుఁడుకాఁడు. అతఁ డుండుచోటునకుఁబోయి చూచుట కాతఁడొక్క స్థానము నంటి పెట్టుకొనియుండఁడు. ఆతఁ డొక్క తీవ్ర భక్తి చేతనే లభింపఁగలఁడు. నీవెచ్చటికినిఁ బోకుము. ఎచ్చట నుంటివో అచ్చటనే యుండుము. నిరంతరము మనస్సుతోడనే ఆతఁ జింతింపుము. కర్ణములతో నాతని గుణశ్రవణమొనర్చుచుండుము. పరస్పరము మాటలాడుకొనినచో నాతనిఁ

నూర్చుచేః మాటలాడుకొనుచు. ఈ విధముగ [illegible] ద్విజుల [illegible] వలనను, సమస్త చిత్త వృత్తులను నాతని యందే [illegible] మొనర్చుటచేతను వారెం [illegible] తనదగు వానికి [illegible] దాపు [illegible] లందు. వచ్చి తన రాకను దన కర్ణాలకు దాని [illegible] ద్వారా సూచన చేయును. ఆతనికి ఏదీయుండను, తన స్త్రీలకు దారు ముందు పోవుచు నాతని సమీపమునకు జేర్చెదను. [illegible] నొక్క— ఆగమన శుభ సమాచారమును జెప్పి. దేవియులు మనలను దీసికొని ముందు నడచుచుండ నింక శ్రీకృష్ణ దర్శనమున కాలస్యమేమియుండును.

సూతుఁ డిట్లనెను:— 'మునులారా! కృష్ణాగమన వృత్తాంతమును వినఁగానే ద్విజపత్నులు సువర్ణ రజత పాత్ర లందు సుందర స్వాదిష్టములును; గుణయుక్తములును; జతుర్విధములైన భక్ష్యాన్న పదార్థములను జేకొని ఉత్సాహముతో వెడలిరి. వారు ప్రియతముని జూచు నుత్క ఠ్ఠాకు చుండిరి. అత్యంత తృష్ణను జెందిన చాతకము స్వాతి బిందువులకొఱకై వర్షాకాలమందెట్టు లెట్టుఁ బరువిడునో, సతి యంతయును వియోగమును జెందిన చక్రవాకము తెల్లవా రఁగనే ఆవలనుండిన దన పతికడ కెట్లు పరువిడునో, నదులు మిక్కిలి వేగముతో వంకరటింకరలుగఁ బోవుచుఁ దన ప్రాణవల్లభుఁడగు బయోధి వైపునకు సంగమింపఁ బరువెత్తు నట్లు వారు స్వయముగ నలంకరించుకొని, భోజనపదార్థము

లను చేర్చుకొని శ్యామసుందరుని సమీపమునకు శీఘ్రముగఁ బోవుచుండిరి.

వీరందఱును గుంపులు గుంపులుగ నింతగా నలంక రించుకొని వ్యగ్రతతో వనమువైపునకుఁ బోవుచుండుటను గాంచి, వారి పతి, పుత్రసోదర, సంబంధులును నితరులు వారి సమీపమునకు వచ్చి వారిమార్గము నడ్డగించి యెచ్చటికి వెళ్ళుచున్నారని యడిగిరి.

వీరందఱిట్లనిరి:- 'శ్యామసుందరుఁడు ఆవులను మేఁపు కొనుచు నీసమీప ప్రాంతమునకు వచ్చినాఁడు. మేమందఱ మును భోజనమును బెట్ట నాతని కడకుఁ బోవుచున్నాము.'

వారి సంబంధులిట్లనిరి:- 'ఇచ్చట నెంతో కార్యము పడియున్నది, రేపు యజ్ఞమునకుఁ బూర్ణాహుతి. ఎంతో సామాను సిద్ధము చేయవలయున్నది. మీరిటు నిటు వెళ్ళు టలో వ్యర్థముగఁ గాలమును గడుపుచున్నారు.'

వారిట్లనిరి:- 'వ్యర్థము కాదు. ఇదియే సార్థక సమ యము, మా సర్వస్వమును శ్యామసుందరుని కొఱకే.'

వారు క్రోధముతో నిట్లనిరి:- 'శ్యామసుందరుఁడే సర్వస్వమైనాఁ లేదా ?'

ఆ ద్విజపత్నులిట్లనిరి:- 'మీయెడల మాకుగల కర్తవ్య మాతని సంబంధము చేతనే, ఆతఁడే అందఱకును బూజ

శీఘ్రముగ సర్వస్వము దానిచే అతనిని ప్రేమించువారలాతని ప్రేమించువారిని ప్రేమించునట్టి వీరు దాచెల్లరి మగండు, మఱంది, మొదలగు సంబంధములు సాంసారిక సంబంధములు. నిజమునకు సంబధము నందనందనుని సంబంధమునఁ గలదు.'

వారిలోఁ గాలముంది క్రోధించి యిట్లనె - 'సరే, మీకు సమస్తము దాతఃచే యగుచో నిఁక నాతోడనే యుండవచ్చును. ఇచ్చటికి రాఁబలపిన పని యేమున్నది ?'

సంబంధులందఱు నీవిధముగ గద్దించి పలికినను వారు తమ సంకల్పము నుండి విచలితులు కాలేదు. వారు గోపీజన వల్లభుండును, వ్రజజీవన ధనమునగు శ్యామసుందరుని సన్నిధానమునకుఁ బోవుట కించుకైనను శిథిలగను కై దలేను వారు వారి వాక్యములను లక్ష్యపెట్టక శ్యామసుందరుని కడకుఁబోయిరి. వెళ్ళునపుడు వారిపాదములకు ధరించిన కడియములు, అందెలు, నూపురములు, పట్టాగొలుసులు మొదలగునవి గలగల మ్రోగుచుండెను, మడిమల వఱకును వ్రేలాడుచుండిన జడలల్లలాడుచుండెను. చేతులందు స్వచ్ఛ శ్వేత వస్త్రములచేఁ గప్పఁబడిన పళ్లెములుండెను. వా[illegible] [illegible] ధము వ్యాపించుచుండెను. వారి శరీరము నుండియును, వస్త్రములనుండియును మధురసోపేతములగు వ్యంజనముల

...కి ...ను సుగంధముబయలు వెడలుచుండెను, వారి ఆలో చనలనుండియు సుసుగంధము బయలు వెడలుచుండెను. వారి ఆలోచనలనుండియును జక్కని సుగంధము వెడలి నలువైపులకు వ్యాపించుచుండెను.

ఇచ్చట శ్యామసుందరుఁడును ప్రతీక్షలో నుండెను. అతఁడును తన కనురక్త భక్తులగు యజ్ఞపత్నులను గలిసికొనుట కుత్కంఠితుఁడగుచుండెను భగవంతుఁడు భక్తులను గలిసికొనుట కెంతటి యుత్సాహమును జూపునో అంతటి యుత్సాహమును భక్తులు భగవంతునికొఱకు చూపరు. భగవానుఁడిట్లనుకొనెను:- 'గోపకులు పోయి చాలసేపైనది. వారింతవఱకేల తిరిగి రాలేదు? అన్నము లేకుండ యుండ వచ్చునా? వారలఁ బయూరగుచున్నదేమో! వారు వినవచ్చో నాకడకు రాకుండఁ జాలరు. భగవానుండును వికలతను జెందుచుండెను. అతఁడును సఖుని భుజముపైఁ జేతిని వైచి అటునిటుఁ దిరుగుచుండెను. మాటిమాటికి నటువైపునకుఁ జూచుచుండెను వారిరాకకై అప్పుడప్పుడు తిన్న నిక్కి చూచుచుండెను. చాల దూరమువఱకు దృష్టిని సారించి చూచుచుండెను. సరిగా నాసమయమునకు గల గల లాడు ధ్వని వినిపించెను. భగవానుని హృదయము నుప్పొంగసాగెను. ... ... గల భక్తులను గలిసికొనుటలో నిట్టి సుఖము ... .

ద్విజపత్నులను చూడఁ గనుండి సఖుని భుజముపైఁ జేయిని వైచుకొని తిరుగుచుండిన శ్రీకృష్ణునిఁ గాంచిరి, నేఁటివఱకు వారు శ్యామసుందరుని ప్రశంసను కేవలము కర్ణములతో వినిరేకాని నేఁటివఱకు కననే లేదు. ఆహా! ఆ శ్యామల మోహనమూర్తిని గాంచఁగనే అబలలు సఫల లైరి, వారి నేత్రములకుఁ దృప్తి కలిగెను. వారు తదేక దృష్టితోఁ గన్నులార్పక మనమోహనుని మధుర మూర్తి ముఖమును మత్తులై మాధుర్యము నాస్వాదించుచుండిరి. శ్రీకృష్ణుని శరీరము నవీన జలధరమువలె నీలముగ నుండెను. తళతళలాడు కనకచేల మాతని శరీరమున శోభించుచుండెను. అది శ్యామజలధరమునందున్న మెఱుఁగు తీఁగవలె నుండెను. ఆతని శిరమున శిఖిపింఛము కులము శోభను నించుచుండెను, ఆతని శరీరమున గైరికము, గంధము, యమునారజము, అరుగదీసిన కంకరరాళ్ళ గంధము నందమునకై యలందిరి దీనివలన నాతని శోభ విచిత్రముగ నుండెను. ఆతని భుజకాళ్ళు యుఁజేతులు కమలనాలములవలెఁ గోమలములై యెఱ్ఱగను నందముగ నుండెను. ఆతఁడు కమలముల మాలికను ధరించెను. కర్ణములందు దామరను దుఱిమెను. చేతులలోఁగూడ క్రీడాకమలములను ధరించి త్రిభంగిగ నుండెను. కపోలములందు అలకావళి విరియఁబడి యుండెను అవి కమలముమీఁద పంక్తిబద్ధముగఁ గూర్చుండి మకరంద

నా మొగమ్మునందుండెను, మరో హారమగు ముఖాన నిండ మునుపటి మందహాస చంద్రికలు వెల్లివిరియుచుండెను.

భువనమోహన కరమగు నా శ్యామసుందర మూర్తి నందములు నంతఃకరణములోనికిఁ దీసికొని, చాలసేపటివఱకు దన్మయులై లోలోన నాలింగన మొనర్చుకొనిరి. ఈవిధముగ వారు తమ హృదయము సంతాపము శాంతమొనర్చుకొనిరి.

అంత శౌనకుఁడిట్లడిగెను:- 'సూతా! మనస్సున నాలింగన మొనర్చుకొనిన హృదయము సంతాపమెట్లు చల్లారునో'

సూతుఁడిట్లనెను:- 'స్వామీ! ఇదంతయును మనోవిలాసము. మనము దేనిని మనస్సుతో నాలోచించెదమో దానినే కర్మేంద్రియములచేఁ జేయుచుందుము, యథార్థమగు కలయిక మనస్సుదే. శారీరక సంసర్గ మత్యంత హేయమైనది: అది మనస్సునకు తృప్తిని జాగృతి కలిగించుటకే. మనస్సు కలియకుండఁ గేవలము శారీరక సంయోగమువలన లాభము లేనేలేదు. మనస్సు కలిసినా శరీరమెచ్చట పడియుండినను మనస్సు సదా ఒక్కటిగ [illegible] స్వప్న సుషుప్తులను మూడవస్థలు [illegible]. ఈ మూఁడవస్థలను దాటిపోవుటకై నాల్గవ (తురీయ) అవస్థను గల్పించిరి. ఈ మూఁడవస్థలకు నభిమానులు క్రమముగా విశ్వ, తైజస,

ప్రాజ్ఞులు, జాగ్రదవస్థయందు నానావిధములగు
విశ్వుఁబొందెడి అహం వృత్తులు విశ్వమును గాంచును, నానా
మనసె మొదలగునవి. కాని స్వప్నావస్థయందు తైజసుఁడై స్వప్న
మందే జాగ్రతలోవలె సుఖ దుఃఖానుభవము నొందును.
ఇంక సుషుప్త్యవస్థయందో అహం వృత్తులు దానిలోఁ
దన్మయమైపోవును. ప్రగాఢ నిద్రయందు స్వప్నమును గాంచ
లేరు. ఇంకనే స్మృతియు నుండదు. ఒకవిధమగు అపూర్వ
సుఖ మనుభవమునకు వచ్చును. నిద్ర లేవఁగానే 'నేఁడు
నేను హాయిగ నిద్రించితిని. మంచి కమ్మని నిద్రపట్టినది.
ఏ భావమును లేకుండె, నను,

ఏ భావమును లేకుండె నంటిరిగదా, మంచి ఆనందము
కలిగినదని యెఱరిఁరి. వాస్తవమునకు దుఃఖము ప్రాజ్ఞుకు
పొందక అటునిటుఁ దిరుగుచుండును. అహంవృత్తుల అనిత్య
దార్థములందును, సంసారిక సంబంధములందును దిరుగుచుఁ
జన్మస్థి మాంసయుక్తమగు శరీరాలింగనము కొఱకై ప్రాకు
లాడుచున్నంత వఱకు చైతన్య ఘనుఁడగు శ్యామ
సుందరుని ప్రాప్తి యెన్నఁ లభింపఁ గలదు. జీవుఁడి
సంబంధములన్నిటికి యొక్కయు, భౌతిక పదార్థముల
భోగవాసనను వీడి శ్యామసుందరుని వైపునకుఁ బోయినచో
వానికి మాత్రమే బ్రహ్మసంస్పర్శ ప్రాప్తించును. శ్యామ
సుందరుఁడు దివ్యుఁడు, చిన్మయుఁడు. ఆతనియొక్క మానసిక

సంకల్పింపుము సమస్త సంతాపములను నాశన మొనర్చును. వికుల వృద్ధిచెందినచో నది ప్రేమవృద్ధి నిమిత్తమే జరుగు చుండును. జీవునకు ధనమునందును, విషయ భోగములందును నాసక్తి యుండినంతవఱకు శ్యామసుందరుఁడు వానినిఁ బిలు వఁడు. కామనల నన్నిటిని వీడి తన దర్శనమునకు మాత్రమే ఉత్కంఠపడుచున్నాఁడని తెలియఁగనే ఆతఁడు నవ్వి ఆతనిని స్వీకరించును. ఆతనికి స్వాగతమును జెప్పి స్వాగత మొసంగును.

శౌనకుఁడిట్లనెను:- 'సరియే, సూతా! బాగుగనే యున్నది. కథను జెప్పుఁడు.'

సూతుఁడిట్లనెను:- 'సరియే, పళ్ళెరములతో మెఱుగు తీఁగలవలె మెఱయుచు నా చంద్రవదనలు వచ్చు టను భగవానుఁడు చూచి, మందహాస మొనర్చుచు, నిట్ల నెను:- 'స్వాగతమ్, మంగళమ్, మంగళమ్ సాధు సాధు మీరందఱును వచ్చుటచే శుభము కలిగినది. మేము మీకందఱకును స్వాగత మొసంగుచున్నాము పళ్ళెరములను నా పచ్చిక మీఁదఁ బెట్టుఁడు. ఇచ్చటికి మా కడకు వచ్చి కూర్చుండుఁడు మా కేదైన యోగ్యకార్య ముండినఁ జెప్పుడు మేము మీ కేమి ప్రియకార్యము నొనర్పవలయును? చెప్పుఁ డెంత శ్రమపడినారు!'

అమృత సిక్తములను మధురాతి మధురములు గు శ్యామసుందరుని హాస్యయుక్తములగు వచనములను వినఁగానే ద్విజపత్నుల శరీరములు పులకరించి రోమములు నిక్కఁబొడిచెను. ఆహా! ఇవి యెంత సరసములుగ నున్నవి! ఎంతటి ఆకర్షనీయములుగ నున్నవి! ఎటువంటి సర్వాముఖము ఎంతటి వినోది! ఎంతటి ఆత్మీయముగఁ బ్రశ్నించుచున్నాఁడు! ఈతఁడు మన మనస్సులను మథించినాఁడు. ప్రతి క్షణమును నీతఁడే మాకు వ్యాకులతను గలిగించుచున్నాఁడు. ఈతని మధురస్మృతి మా హృదయములను జీల్చుకొని, ఒకానొక మధురమయ వేదనను గలిగించుచున్నది. ఎందులకు వచ్చితిరని యీతఁడడుగుచున్నాఁడు. ఈతని కేమి ప్రత్యుత్తర మీయవలయునో చెప్పఁడు. ఈతఁడే మనల నాకర్షించినాఁడు. ఇచ్చటికి పోవలదని మనవారు మాటిమాటికికి నిషేధించినారు. కాని పాదములు తమకుఁదామే ఇచ్చటికి వచ్చినవి ఈతని కేదో ప్రత్యుత్తర మీయవలయును. కావున లజ్జించుచు వారు క్రిందఁజూచుచు నిట్లనిరి:- 'మీ దర్శనము కొఱకు వచ్చితిమి.'

ఇది విని దామోదరుఁడు దశదిశలు తన అట్టహాసముచేఁ బ్రతిధ్వనింపఁజేయుచు నిట్లనెను:- 'సరే, నా దర్శనము కొఱకు వచ్చితిరి. చాల సంతోషము. ఇఁకఁ గడుపునిండ నాదర్శనము జేయుఁడు. నా దర్శన మొనర్చు

టయే జీవునకుఁ బరమ పురుషార్థము. అజ్ఞులును, మూర్ఖులు నగు వారి విషయమును వదలివేయుఁడు. జ్ఞానులగు వివేక పురుషులు నన్నే తమయొక్క నిజమైన స్వార్థముగ భావింతురు. కావున వారు నన్నుఁ దమ కత్యంత సుహృదునిగ భావించి, ప్రియజనునివలె నిజ సుహృదునివలె, నా యందు నిష్కపట భావముతో నిరంతరమును నహైతుకభక్తినిఁ జేయుచుందురు. ఈతఁడు మనకుఁ బ్రాణసమానుఁడని లోకు లనుచుందురు. నేను ప్రాణములకును ప్రాణమును. మన, బుద్ధి, దేహ, స్త్రీ, పుత్ర, పతి, ధనాదులన్నియును నా సన్నిధి చేతనే ప్రియము లగుచున్నవి. ఏలననఁగా నేనాత్మలకును నాత్మయగుఁ బరమాత్మను. నాకంటెఁ బ్రియమైనదీ ప్రపంచమున నింకెవరుండఁగలరు? ప్రియుని దర్శన మొనర్చుట యుచితమే. దర్శనమును మీరు కడుపునిండఁ జేయుఁడు. అంత మీ త్రోవను మీరు పొండు. దర్శించి తిరిగి పొండు.'

ఇది వినఁగానే ద్విజపత్నులపై వజ్రము పడినట్లుండెను. ఈ పురుషునెంతటి వజ్రహృదయుఁడు, ఇంతటి సౌందర్యమున నింతటి సౌకుమార్యమున నింతటి కాఠిన్యము దాగియున్నదా! ఇచ్చటినుండి వెడలిపొండని యాతఁడను చున్నాఁడు.' అని యనుకొని వారు మిక్కిలి దుఃఖముతో నిట్లనిరి:- 'శ్యామసుందరా! ఎచ్చటికిఁ దిరిగిపోవ

లెను! ఇంక మా కింకెవ్వరిగో వృటకు వేఱొక స్థానము కలదా యేమి?'

భగవానుఁడు సరళముగ నిట్లనెను:- 'మీ రెచ్చటి నుండి వచ్చితిరో యజ్ఞశాలలోనున్న మీ మీ భర్తల కడకుఁబొండు.'

'ప్రాణవల్లభా! అచ్చటికిఁబోయి మే మేమి చేయుదుము' అని గద్గదకంఠముతో విప్రపత్నులనిరి.

భగవానుఁడిట్లనెను:- 'ఏ స్త్రీ కొంగులతోఁ గొంగును ముడివైచుకొని యజ్ఞమును భర్త చేయునో ఆ స్త్రీయందే పత్నీత్వముండును. పత్ని లేక పురుషుఁడు యజ్ఞ మొనర్ప వీలులేదు. పత్ని లేకుండిన యజ్ఞము పూర్తి కానేకాదు' మీ పతులు యజ్ఞమొనర్చుచున్నారు. యజ్ఞ పూర్ణాహుతికి మీరుండవలసిన అవసరము వారికి కలదు. పత్ని లేక గృహస్థ ధర్మము నెఱవేరదు. మీ పతులు మీ కొఱకు నిరీక్షించుచుందురు.

ద్విజపత్నులత్యంత దుఃఖముతో నశ్రువిమోచనము కాని [illegible] ఇట్లనిరి:- 'శ్యామసుందరా! నీవింత సుందరుఁడవై యుండియు నింత కఠోర వాక్కులు నీ వాక్కుల నుండి యెట్లు వచ్చుచున్నవి! అయ్యో! మేము సర్వమును త్యజించి నీచరణ సాన్నిధ్యమునకు శరణు వేఁడ వచ్చితిమి.

నీవు మమ్ములను దిరస్కరించుచున్నావు. ఇచ్చటినుండి వెడలి పొమ్మనుచున్నావు. ఇది మంచిదేనా ? ఇదియేనా స్వీకరించుట ! సజ్జనులగు వారొక్కసారి స్వీకరించిన మరల జీవిత పర్యంతము వదలరు. మాకింకేమియు నక్కఱలేదు. నీయుచ్ఛిష్ట ప్రసాదమును గాంక్షించుచున్నాము. నీ పాదముల కర్పించిన తులసీమాలను మా కొప్పులలోఁ దురుముకొనఁ గోరుచున్నాము.'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'మీరింకను గృహస్థాశ్రమమందే యుండవలయును. మీకింకను పతి, పుత్ర, బంధువులవసరము.'

ద్విజపత్ను లేడ్చుచు నిట్లనిరి:- 'వారికవసరమేమో కాని వారితో మాకు పనిలేదు యథార్థమగు పతివి నీవు లభింపఁగా నింక వారితో మాకేమిపని ? ఎచ్చటికి పోయి మరల నిచ్చటికిఁ దిరిగిరామో నీస్థానమది. అట్టియెడ నీవు మమ్ము త్రిప్పిపంపి మీ వేదవాక్యములను నసత్య మొనర్చుచున్నారేల ? ఇఁకఁ బతి, పుత్ర, స్వజనులయొక్క ఆవశ్యకతను గూర్చి యందుమా వారి యావశ్యకత మాకు లేదు. మేము వారి యిచ్ఛకు విరుద్ధముగా-వారి యాజ్ఞల నవహేళనముకావించి, యిచ్చటకు వచ్చితిమి ఇప్పుడు నీవు బలవంతముగ మమ్ముల వారి కడకుఁ బంపినను, వారు మమ్ములను

స్వీకరింపరు. ఈ సంగతిని వారు స్పష్టముగఁ జెప్పిరి; మీరిచ్చటికి రానక్కఱలేదు, అచ్చటనే యుండవలెననిరి. కావున నిప్పుడు నీవే నీచరణ శరణమును మాకొసంగుఁడు. నీవు నిరాశ్రితులమగు మా కాశ్రయ ప్రదాన మొసఁగుఁడు.'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'అట్లుకాదు. వారు యథార్థమగు విషయమును దెలిసికొనఁజాలక రోషముతో నట్లని యుందురు ఇప్పుడు నామాటను విని మీరు మరలఁ దిరిగి పోయినచో మీ పతులును, భ్రాతలును, తండ్రులును, సోదరులును, పుత్రాదులును, అన్యస్వజనమును, కుటుంబములలోనివారును నవజ్ఞను గావింపరు. పైఁగా నాదరించెదరు,

ద్విజపత్నులు చాల చింతించిరి. వారేమియును మాట్లాడకపోవు. ఉదక కన్నుల నీరును గాన్పనుఁ గ్రింపగాఁ జూచుచుండిరి. అప్పుడు భగవానుఁడు సమస్త కర్మఫలదాతులగు స్వర్గదేవతల నాహ్వానించెను వారినిఁ జూపి భగవానుఁ డిట్లనెను:- ' చూడుఁడు, దేవగణమును నామాటను మన్నించెదరు. ఇంటికిఁ బోయినమిమ్ముల నెవరును నిందింపరు మీరు నిర్భయులరై తిరిగిపొండు.'

మిక్కిలిగ లజ్జించుచు ద్విజపత్ను లిట్లనిరి:- 'ఇంటిలోని వారు ప్రసన్నులగుటయే కాదు మేము కోరునది. మేము నీ ప్రియసంగమును గోరుచున్నాము.'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'చూడుఁడు, అనురాగమును, ప్రేమమును సంగసంగము చేతనే కలుగునను కొనుట గొప్ప భ్రమ. అంగసంగమత్యంత నికృష్టమైనది. క్షణకాలముండు నది. చివరకు దుఃఖముమాత్రమే సంభవించును. నా యంగ సంగము సాంసారిక పురుషుల యంగసంగము వంటిది కాదు నాది దివ్య చిన్మయ శరీరము. నాయంగ సంగముచే నత్యధి కానురాగము వృద్ధిఁబొందును; కాని కేవల మంగసంగమే ప్రేమానురాగములకు ప్రధాన కారణమాయెనన నట్లుకాదు. మనసుతో నాయందనురాగ ముంచుఁడు, మీ మనస్సులను నాలో నైక్యము కావింపుఁడు. సదా చిత్తముతో నా చింత నము నొనర్చుచు నాధ్యానమందు నిమగ్నులగుఁడు. నాయందు చిత్తము లగ్నమొనర్చినచో నవిలంబముగ నా ప్రాప్తి కలుగును.'

ద్విజపత్ను లిట్లనిరి.- 'నీ యాజ్ఞను శిరసావహింప వలసినదే; కాని మేము స్వయముగ మా చేతులతో నీకన్నమును వడ్డించి అన్నమును దినిపించి వెడలవలయునని మాకోరిక.'

వాను. డిట్లనెను:- '[illegible] [illegible]. కాని మీపతులు మీరాకకెదురు చూచుచున్నారు. మీరు లేకున్న వారికి జరుగదు. కావున మీరు పోయి వారి యజ్ఞము సమాప్తి కావింపుఁడు.'

ద్విజ పత్నులిట్లనిరి:- 'ప్రభూ! శ్రీ ... పూర్వకముగఁ బోఁజాలము. ఇక నీశరీరము నా మాయిష్టము వచ్చినచోటు కుఁ బంపుఁడు,

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా! భగవదాజ్ఞను శిరసావహించి, ఆ ద్విజపత్నులు వాంఛితము లేకున్నను తిరిగి యింటికి వచ్చి, తమ సంబంధులుండిన యజ్ఞశాలకు వచ్చిరి. తమ పత్నుల రాకను గాంచి వేదపాఠులగు ద్విజులు పరమ ప్రముదితులైరి. వారు వారిని నిరాదరణమును నొనర్ప లేదు. వారినొక్క యప్రియవాక్యమునైనను బలుక లేదు, మిక్కిలి ప్రేమతో వారిని స్వీకరించి యజ్ఞమండలి పూర్ణాహుతినిఁ గావించిరి, మిక్కిలివైభవముగ యజ్ఞము పరిసమాప్తి చెయ్యెను,'

అంత శౌనకుఁడిట్లడిగెను:- 'సూతా! ద్విజపత్నులు సమస్తమును త్యజించి భగవంతుని శరణు వేఁడిరిక దా! అట్టియెడల భగవానుఁడు వారినేల త్రిప్పివైచినాఁడు? శరణాగత వత్సలుఁడు ఆతనిని శరణువేఁడిన వారిని స్వీకరించును. వారినెప్పుడును నిరాశ గావింపఁడు,'

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'స్వామీ! నిరాశను భగవానుఁడు కలిగింప లేదు. ఆతఁడు వారిని స్వీకరించెను. ఇంకొక చోట ద్విజపత్నులు మిక్కిలి పట్టుబట్టఁగా స ... సమయమున

గానక్కై దివ్య విమానములు రాఁగా, వానిపై వారి దివ్య దేహములనుంచి గోలోకమునకుఁ బంపి తనకు సహచారిణులుగఁ జేసికొనినట్లు చెప్పబడినది. వారి ఛాయలనే ద్విజుల యజ్ఞమునకుఁ బంపెను. కర్మిష్ఠులగు ద్విజులీ రహస్యము నెట్లు తెలిసికొనఁగలరు. వారు వారినే తమ పత్నులనుకొనిరి. భగవానుఁడగు రామచంద్రుఁడు ఛాయాసీతనుంచఁగా రావణుఁడా ఛాయాసీతనే యథార్థమగు సీతయని భావించి హరించినట్లీ సమయమునను జరిగెను.

శౌనకుఁ డిట్లడిగెను:- 'సూతా! భగవానుఁడీ ఛాయలను జేయనేలనో?'

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'స్వామీ! భగవానుని వినోదమేదియో విధముగ జరుగవలసియున్నది. ప్రపంచము కర్మవాసనల తోడనే జరుగుచున్నది. కర్మవాసన లేకున్నచో ప్రపంచ ఖేలనలన మొక్కదినమైనను సాగదు, ప్రపంచములోని జీవులందఱును కర్మాధీనులై బద్ధులైనచో నీ ప్రపంచమంతయును రౌరవ నరకమగును. బద్ధజీవులీ ప్రాపంచక భోగములనే తమ సర్వస్వముగ భావించెదరు. పైసా కొఱకెంతటి పాపములనైనను జేయుచుందురు, ధనమును గూర్చుకొనుట కెన్నియసత్యములైనను బలుకుదురు. కామవాసనా పూర్తికొఱకు జనులనేక వేషములను వేయుచుందురు

మోసము, దగాను జేయుచుందురు, కామిని, కాంచన, కీర్తి కాంతచే నెన్ని పాపములను జేయుటకైనను వెఱువరు. అందఱును స్వార్థులైనచోఁ బ్రపంచమున దయా, ధర్మ, పరోపకార, ప్రేమ, భక్తి మొదలగు సద్గుణములు లోపించి పోవును. అట్టియెడ బుద్ధిపూర్వకముగ నతిథి సత్కారము చేయువారెవరు ? భగవన్నామమును కేలువారెవరు ? భగవత్కథలు చెప్పువారెవరు ! అందువలన బద్ధజీవులతోఁ బాటుగా ముక్తజీవులను భగవదాజ్ఞచే నీభూమిపైఁ బుట్టు చుందురు. రాజుయొక్క గుప్తచారులు సాధారణవేషమునుండి సాధారణులతోఁ గలిసియుందురు. బందిఖానాకుఁ బోయి బందీలగుచుందురు. వీరు రాజుయొక్క కర్మచారులని యెవరును గుర్తింపఁజాలరు; కాని ప్రభుత్వము వారికిఁ దెలియును. ఇదే విధముగ భగవానుని కనన్యులైన వారి హృదయము లందును భగవానుఁడు బుద్ధిపూర్వకముగఁ గొన్ని వాసనలను నింపివేయును. వారు తమ యథార్థరూపములతో భగవంతు నితో విహరించుచుందురు. వారు ఛాయా రూపముతో నిచ్చట మానవులలో నుండి మానవులవలె నాచరించుచుం దురు, జనులకు సేవాపారమును జెప్పుచుందురు పరోపకార మును నేర్పుచుందురు. తాము కష్టపడి యితరుల పనులను జేయుచుందురు. భగవత్సేవా పూజలను జేయుచుందురు, జయ విజయుల మనస్సున యుద్ధవాసనను భగవానుఁడు

కలిగించెను. కావున వారి ఛాయా శరీరమున రావణ కుంభ కర్ణులు జన్మించిరి. ఒక గోపిక మనస్సునఁ బ్రేమవాసన నాసంగెను. ఆమె మీరాబాయియై యీ భూమిపైఁ బ్రేమ ప్రసారమును గావించెను. ఇదే విధముగ నాయజ్ఞ పత్ను లకును గొన్ని వాసనలు శేషించియుండెను. అందువలన వారిలోఁ జాలమంది పృథ్విపై నుత్పన్నము లెంది, భగవ త్స్వాటా పరోపకారములొనర్చి, మరలఁ దమ ప్రతిబింబము లకబింబములోఁ గలుపుదురు. భగవానునకు పదునారు వేలమంది భార్యలు కలరు. భగవానుఁడు వారిని స్వీక రించెను. పాణిగ్రహణమును జేసికొనెను. అయినను గోప కులు వారి నెత్తుకొని పోయిరి వారందఱును వేశ్యలై వేశ్యా వృత్తిని స్వీకరించిరని వేఱొకచోటఁ గలదు. ఒకానొక ముని వారికుపదేశింపఁగా నా వేశ్యావృత్తి నొనర్చుచునే అతఁడు చెప్పిన సాధనచేఁ దమ బింబములోఁ గలిసిరఁట. ఇదంతయును భగవంతుని క్రీడ. భగవానుఁ డెట్లుంచిన నట్లుండవలయును. ఆతని యిచ్ఛలోఁ దన యిచ్ఛను మేళన మొనర్పవలయును భగవానుఁడు వారినిఛాయారూపములో ఎట్లుంచెనో అట్లుండిరి. ఒక బ్రాహ్మణుఁడు తన భార్యను రానీయలేదు. కట్టియుంచెను. దీనివలన నామె యీ పాంచ భౌతిక శరీరమును వదలివైచెను.'

అంత శౌనకుఁ డిట్లనెను:- 'సూతా! ఈ విషయ మును మాకు విస్తారముగఁ జెప్పవలయును.'

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మంచిది, స్వామీ! ఇఁకనిప్పుడు తరువాతి కథను దత్తచిత్తులరై వినుఁడు.'

—//—

ద్విజ పత్నుల అనుపమ ప్రేమ

(౯౮౮)

శరీరము బంధనములోఁబడినను హృదయము బంధనమునఁ బడదు. జీవి యజ్ఞానవశమున శరీరమునే ఆత్మగా భావించి, దాని సుఖమున సుఖించి, దాని దుఃఖమున దుఃఖపడుచున్నంతవఱకే శరీరచింత యుండును. శరీరస్థితిని దాఁటినపుడును, దాను దేహమునకు వేఱని తెలిసికొనునప్పుడును శరీరముపైనున్న వస్త్రమును వలె నెప్పుడైనను విసర్జింపఁ గలుగును. ప్రేమసంబంధము శరీరసంబధము కాదు. మనస్సు చేతనే మనస్సు దేనితో రమించునో దానికి సంబంధించిన దగును. దానికిని దీనికిని అంతరమిదియే. అనిత్యవస్తువులందు మనస్సు స్థిరముగా నుండదు. ఒకదానినుండి యింకొకచోటునకుఁ బరువిడుచుండును. కాని నిత్యుని ప్రేమించినచో [illegible]

నిజలోకమందు నిరంతరము ప్రేమక్రీడనే యొనర్చుచుం
డును. ఆచ్చటి సర్వోపకరణములును, సమస్త లీలలును
నిత్యములు, చిన్మయములు, నాశరహితములు. ఒక్కొక్కప్పు
డాతఁడు తన నిత్యపరికరములతో నవనిపై నవతరించి,
యిచ్చటను నాలీలానుకరణమునే గావించును. ఆతని
లోఁగలిగిన భక్తి యెన్నాళ్ళనుండియో తహతహలాడుచుండు
మండె సాధన సిద్ధభక్తులను తనలోఁ గలుపుకొనును. సర్వే
శ్వరుండగు వారు ప్రాకృత శరీరములను దివ్య చిన్మయములుగ
నొనర్చి, తన పరికరములందుఁ జేర్చుకొనును. వారికిఁక
రాకపోకలు శాశ్వతముగ నాగిపోవును. వారి నిత్యలీలలోఁ
ప్రవేశము కలుగును.

సూతుఁ డిట్లనెను :- 'మునులారా! ఈ యాజ్ఞిక
విప్రపత్నుల ప్రేమ అలౌకికమైనది. పరిశుద్ధ పరిపూర్ణమైనది
వీరు వాని స్వరూపము జూచినను లోఁబడి పోవుటకు వీరట్టి యిట్టి
దిరుగు స్వైరిణీ స్త్రీలు కారు. వీరు కులవతులగు సతీసాధ్వులు
ధర్మపత్నులు. పూర్వజన్మ సంస్కారముచేతను, అనేక
జన్మ సుకృతముచేతను వీరికి నందనందనుని చరణారవిందము
లందనురాగము కలిగెను. సాక్షాత్తుగఁ బరబ్రహ్మ పర
మాత్మ ప్రకటముగ వ్రజరాజగు నందునికడ నవతరించి
నాఁడని ఒకానొక సాధువువలన విని యుండిరి. వినఁగానే
వారికి దృఢ విశ్వాసము కలిగెను. అనంతకోటి బ్రహ్మాండ

నాయకుండగు హీర జనములలో నవతరించునా యని తర్కించు నవసరము లభింప లేదు. ఇట్టి సతర్కము పూర్వజన్మములందలి గల అంతరాయముల వలనఁ గలుగును. వీరియంతఃకరణము జన్మశుద్ధమైనది. కాని ప్రారబ్ధవశమున వారికి పతులు కర్మలనే సర్వస్వముగ భావించువారు లభించిరి. వారి కింకను హృదయమున భక్త్యంకుర ముత్పన్నము కాలేదు. కాని వారి యంతఃకరణమున భక్తి బీజములు కలవు.

భక్తి సంబంధము హృదయముతోఁ గలదు. ఒకని అంతఃకరణమున భక్తియుండి, రెండవవారిలో లేకున్నను వారు విరోధింపకుండినఁ గలహముండదు. ఒకానొక వ్యక్తి యింకొక తన యధీన పురుషుని తన మార్గము ననుసరింపుమని వివశునిఁ గావించుచోఁ గలహము సంభవించును. ఒకానొకప్పుడు ప్రాణాంతము సయితము వచ్చుచుండును. హిరణ్యకశిపుఁడు ప్రహ్లాదుని బలవంతముగఁ దన మతమునకు మరల్పఁ దలఁచెను. దీనివలన గలహము సంభవించెను. హిరణ్యకశిపునకు మృత్యువు సంభవించినది. మనస్సులో సంగీకారము లేక పైపైన వివశునిగా నచ్చి అంగీకరింపఁ జేసిననది జరుగదు, ఎవని మనస్సు మహామోహనుని మాధురిలో లగ్నమైనదో వారికి శారీరక బంధమేమియును జేయఁజాలదు

యజ్ఞ మొనర్చు బ్రాహ్మణుల పత్ను లొకసారి శ్యామసుందరుని రూపమును గూర్చిన చర్చను వినిరి. వినఁగానే వారి మనస్సులటు ఆకర్షింపబడెను. ఇప్పుడు కూర్చుండినను, నిలుచుండినను, నడుచుచుండినను, దిరుగుచుండినను ఆహార పానీయములను గొనుచున్నను ఆతని గూర్చియే చింతించుచుండిరి. ఆతని రూపమును గూర్చియే ధ్యానించుచుండిరి. కూర్చుండి యప్పుడెల్లప్పుడును నాతని గూర్చిన విషయములనే చెప్పుకొనుచుండిరి. ఆతని గుణగానము చేయుచుండిరి. యజ్ఞ సమయమునకు వారిసాధన పూర్తియయ్యెను. శ్యామసుందరుఁడు వారికి దర్శన మొసంగుటకు స్వయముగ వచ్చెను. తాము వారినిఁ గృతార్థుల నొనర్చుటకై ఆఁకలితోఁ వచ్చి, తన కన్యాశ్రిత ఆత్మీయ సఖుల ద్వారా పిలిపించెను. స్త్రీ లెచ్చటికైనను వచ్చుటకు గాని, పోవుటకుగాని ధర్మశాస్త్రాను సారముగ స్వతంత్రులుగారు. బాల్యకాలమున వారు తండ్రి నడిగి పనులు చేయవలసియుండును. యౌవనావస్థలో భర్తకధీనులై యుండవలయును. వృద్ధావస్థలోఁ బుత్రుల కధీనలై యుండవలయును. ఇట్లుగాక వారు స్వతంత్రులై యిష్టము వచ్చినట్లు చేసినచో ధర్మభ్రష్టలగుదురు. సాంసారిక కార్యములన్నింటిలో వారందఱ యిష్టము ననుసరించి కార్యము నొనర్పవలయును; కాని

భగవత్కార్యములలో నింటిలోని వారు పుత్రులు పెట్టి ఆపినచో నివశులు కావలసిందే.

భగవదాగమనమును విని యా ద్విజపత్నులాతని సాన్నిధ్యమునకు వెడలుటకు వివశులైరి ఇంటిలోని వారు వారి నాపిరి కాని వారాగలేదు. వారెక్కువగ నభ్యంతరము పెట్టలేకుకూడ నుండిరి. వారు గ్రూపములనే అభ్యంతరం పెట్టిరి, శారీరక బలమును ప్రయోగింపలేదు వారందరును పెద్ద వారు, తెలిసినవారు. పుత్రవతులు. ఈ సమయమున బల ప్రయోగ మొనర్చుట ఉచితముగనుండదు.

వారిలో నొక బ్రాహ్మణుడు కోపిష్ఠి వాడై యుండెను ఆతని భార్య సతీ, సాధ్వి, భగవద్భక్త, ఆమె నిరంతరము శ్రీకృష్ణుని రూపమును జింతించుచుండెడిది. ఇంటి పనులను గూడ చక్కగా జేయుచుండెడిది.

భగవానుడు విచ్చేసినప్పుడు, తన తోడిద్విజపత్నుల లంకార మొనర్చుకొని, పళ్ళెరములలో నన్నమును మిగిలిన పదార్థములను బెట్టుకొని శ్రీకృష్ణుని కడకు బోవుచున్నప్పు డామెయును శ్రీకృష్ణుని సమీపమునకుబోవ నుద్యుక్త యయ్యెను. ఆమె పళ్ళెరమందు సమస్త వస్తువులను బెట్టు కొని, పైన స్వచ్ఛముగు తెల్లని వస్త్రముగ కప్పెను. షోడశ శృంగారముల నొనర్చుకొని, వస్త్రాభూషణముల నలంక

రించుకొని, పళ్ళెము నెత్తుకొని ఆమె పోఁబోవుసమయములో నామె భర్త వచ్చెను. ఆతఁ డింతవఱకును భోజన మొనర్పలేదు. ఆతఁడు స్వభావమునఁ గోపిష్ఠి. పైఁగా నాఁకలిలోఁ గ్రోధ మధికమగుచుండును. ఆతఁ డిట్లడిగెను:- 'నేఁడు బాగుగా నలంకార మొనర్చుకొని యెచ్చటికి పోవుటకు సిద్ధపడినావు?'

ఆమె సరళముగ నిట్లనెను:- 'దగ్గఱలో శ్రీ శ్యామసుందరుఁడు సఖులతోఁగూడి వచ్చినాఁడు. నా సఖులందఱును నచ్చటికిఁ బోవుచున్నారు. నేనును నాతని దర్శన మొనర్చి వచ్చెదను.'

క్రోధోద్రిక్తుఁడై యిట్లనెను :- 'ఏమి శ్యామసుందరుఁడు? ఆతఁడు నందగోపుని కుమారుఁడు, అందఱును నాతని భగవానుఁడు భగవానుఁ డనుచున్నారు. కాని అది నేనొప్పుకొనను.'

సరళముగ నాతని ధర్మపత్ని యిట్లనెను – 'మీ రంగీకరింపకుండిన నది వేఱువిషయము; కాని నేను దర్శించుచుండిన మీ రభ్యంతరము పెట్టనేల? నేనందఱితోఁ గలిసి పోయెదను. అందఱితోఁబాటుగా దర్శించి మరలిరాఁగలను.'

ఆ బ్రాహ్మణుఁ డిట్లనెను :- 'స్త్రీలు పరపురుషుని గాంచుట పాపము. పైఁగా నేనింకను భోజనము చేయలేదు. నాకన్నమును బెట్టక నీవెటు పోయెదవు?'

ఆమె యిట్లనెను:- 'శ్రీకృష్ణుఁడు పరపురుషుఁడు కాఁడు. అతఁడు పరాత్పర పురుషుఁడు. అందఱకాత్మ. అందఱకును బతి. నేను భోజనమును పడ్డించెదను. మీరు భోజనమును జేయుఁడు. నా చెలులు సిద్ధముగ బయట నిలువఁబడి యున్నారు. నేను వెనుకనే పోయెదను? మీరు దయఁజూపి, నాకు వెడలుట కాజ్ఞ నొసంగుఁడు.'

క్రోధియగు నా బ్రాహ్మణుఁడు కోపముతో నిట్లనెను:- 'లేదు. నేనెన్నటికి నాజ్ఞ నొసంగను. నేను నిన్నచటికిని బోనీయను. అందఱును వెడలిన వెడలనిండు, నీవు వెడలరాదు.'

ఆమె దృఢతాస్వరమున నిట్లనెను:- 'శ్యామసుందరుని దర్శనము కొఱకు నేనవశ్యము పోయెదను. తప్పక పోయెదను. ఎవ్వరాపినను నే నాగఁబోను.'

బ్రాహ్మణుఁ డిట్లనెను - 'నా శరీరమునఁ బ్రాణమున్నతవఱకు నీవేవిధముగను బోఁజాలవు. నేనితరులవలెఁ జెప్పి యూరకుండెడు వాఁడను గాను. నేను చేసి చూపించెదను. నిన్ను బంధించెదను.'

అతని భార్య గంభీరముగ నిట్లనెను:- 'స్వామీ! సంయోగమాత్మతోఁ గలుగును. ఆత్మ యీ గొలుసులకును త్రాళ్ళకును బరమైనది. మీరు నా శరీరమును బంధింప

వచ్చును. ఈ రాత్రిను గట్టఁజాలరు. దానితో నేను బోయి గలిసికొందును.'

ఆతఁడు క్రోధోద్రిక్తుఁడై యిట్లనెను:- 'మంచిది, చూతము, నీవెట్లుపోయి కలిసికొందువో.' అని పలికి ఆతఁడు బలవంతముగఁ దన పత్నినిఁ బట్టుకొని ఒక త్రాటితోఁ గాళ్ళు చేతులనుగట్టి, ఒక కుటీర స్తంభమునకుఁ గట్టి బయట తాళము వైచెను.'

శరీరము బంధింపఁబడిన తరువాత నామె ఆత్మ శ్రీకృష్ణునందే లగ్నమయ్యెను. ఆమె మాటిమాటికి నిట్లను కొనుచుండెను. 'అయ్యో! నందనందనుని పాదారవిందములను స్పర్శించు నా సఖురాండ్రు మిక్కిలి భాగ్యశాలినులు, అభాగిని నగు నేనాతని కడకుఁ బోఁజాలక పోయితినిగదా!' అని యీ విధముగ నామె హృదయము పశ్చాత్తాపమను నగ్ని తీవ్రమయ్యెను. భగవద్రూపమునుగూర్చి ఆమె యే విధముగ వినినదో; హృదయమున నట్టి రూపమును ధరించి ధ్యాననిమగ్న యయ్యెను. ఈ శరీరము ప్రారబ్ధ వశమునఁ బ్రాప్తించెను. శ్రీకృష్ణధ్యానముచే నామె యొక్క సమస్త సంచిత, ప్రారబ్ధ, ఆగామి కర్మలు సమాప్తము లయ్యెను. శరీరము కర్మ పరిణామము కావునఁ గర్మబంధనములు సమాప్తములు కాఁగానే యింక నీ శరీరము నిలువఁజాలదు.

వెంటనే ఆమె ప్రాణము శరీరము విడిచి, అందరికంటె ముందుగా బోయి శ్రీకృష్ణుని గలిసికొనెను. ఆమె పాంచభౌతిక మృతశరీరమచ్చటనే పడిపోయెను శ్రీకృష్ణునకును నాతని సఖులకును దన చేతులతో భోజనమును బెట్టు కోరిక అట్లే నిలిచిపోయెను. ఆ కోరికను భగవానుడు ఆమె ప్రతిబింబముచే నప్పుడో ఆ కోరికను బూర్తి కావించి యుండవచ్చును ఆమెబింబము శ్యామసుందరుని నిత్యపరికరమునం గలిసిపోయెను. ఆమె ఆతనికిం గింకరియయ్యెను. అందఱికంటెను ముందుగా ఆమె తన సూక్ష్మమగు నాత్మచే శ్యామసుందరుని గలిసెను. తదనంతరము మిగిలిన ద్విజ పత్నులు భోజనములను గైకొని అచట్టికిం జేరిరి.

శ్రీకృష్ణుండు భోజనమును గైకొని ద్విజపత్నుల నందఱను అనేక మంది ముద్దు గోపాలురం బిలిచి, ఆతండిట్లనెను:- 'రండు! సోదరులారా! ఇప్పుడు మీ యిష్టము వచ్చినట్లు మెక్కుడు. మీ రెంతనేపటినుండియో ఆకలి యాకలని కొట్టుకొనుచున్నారు.'

గోపబాలులిట్లనిరి:- 'కృష్ణా! నిజము మేము నీ భయముచే నింతవఱకును బలుకలేము. నీవు ద్విజపత్నులతో మాట్లాడుచుండిన మా హృదయమున ధుమ ధుమ ధుమమనుచున్నది. స్వామీ! వారెప్పుడిచ్చుటకుండి పోవుదురా,

యొక్కయు మనకును పొట్టనిండ భోజనమును వైచి, లడ్డులను మెక్కి, కూర్యాలు గ్రుక్కి, పాయసమును బొట్టనిండఁ ద్రావి త్రేపుచుమా యనియున్నది.'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'నా కీవిషయము తెలియదా యేమి? నేను మీ మనస్సులోని విషయమును దెలిసికొంటిని గనుకనే వారిని ద్వారగాఁ బంపివైచితిని. ఇఁక నాలస్యము చేయవలసిన పనిలేదు. రండు, గుండ్రముగఁ గూర్చుండుడు.'

గోపకులు దీనికొఱకు ఎప్పుడెప్పుడాయని కూర్చుండిరి. కావున వెంటనే కూర్చుండిరి. భగవానుఁడు వడ్డింపసాగెను. ఇంకను నాతఁడు పూర్తిగ వడ్డింపనే లేదు, ఇంతలో గోపకు లిట్లనిరి:- 'ఇఁక మేము నిలువఁజాలము. నీవు అట్లే వడ్డించుచుండుము. ఎవరికేది లభించిన దానిని తిని మాయము చేయుచుండిరి ఇట్లు దఱును దినుచుండిరి భగవానుఁడు మిక్కిలి ప్రేమతోడను, ఉదారముగను వడ్డించువాఁడయ్యెను. అతని కడ కొదువేమి యుండఁగలదు. ఈ విధముగ నందఱును నత్యంతిస్వాదిష్టములగు భక్ష్య, భోజ్య, లేహ్య, చోష్యాది చతుర్విధ పదార్థములను బొట్టనిండఁ దినిరి, వారు కంఠము వఱకు దిని, లేచుటకైనను సామర్థ్యము లేకపోఁగా వారిట్లనిరి.- కృష్ణా! ఇప్పుడు కడుపునిండినది. ఆఁకలు దగువాతఁ బాఱివై చెదను. ఇఁక మేమిచ్చటనే పరుండెదము' అని పలికి గోపకుల దఱును నచ్చటనే పరుండిరి.'

భగవానుఁడు నవ్వి యిట్లనెను.– 'ఛీఛీ! సఖులారా! అన్నము పరాయివారిది పొట్టలు పగులఁ దిన అరువు తెమ్మందురా? ఇంతెందులకు తిన్నారురా?' అని యిట్లు పలికి, మిగిలిన యన్నమును శ్రీకృష్ణుఁడు పెట్టుకొని తినెను. భక్తుఁడు ముందుగా భగవంతునకుఁ బెట్టి ప్రసాదమును గైకొనును. భగవంతుఁడో భక్తులకుఁ బెట్టి, మిగిలిన ప్రసాదమును గైకొనును. భక్తులయొక్కయు భగవంతునియొక్కయు నీలీల లనాది కాలమునుండి వచ్చుచున్నవి, అనంత కాలము వఱకును జరుగును.'

సూతుఁ డిట్లనెను:– 'మునులారా! ఈ విధముగ నానందకందుఁడగు వ్రజనంద జీవనుఁడగు ఘనశ్యామసుందరుఁడు మాయచే మానవరూపమును ధరించి బృందావనమున మానవునివలె వర్తించుచుండెను. ఆయన చూచుటకు మానవ బాలకుని వలెఁ గనఁబడుచున్నాఁడే కాని అతని చరిత్రలన్నియును నద్భుతములును, నలౌకికములును నై యున్నవి. చరాచరములన్నియును నాతని రూపమును జూడఁగానే విముగ్ధులగునట్లు మిక్కిలి ఆకర్షణముగ నుండును, ఒక్కసారి ఆతని మాట వినఁగానే అతనికిఁ గ్రీతదాసులై పోవుదురు. శాశ్వతముగ నాతని కమ్ముడువోయెదరు. ఆతని కర్మములు సనాతనములును నిరుపమానములునై యున్నవి. వానినిఁ గాంచిన నెన్నటికిని నేత్రములకుఁ దృప్తి జనింపదు.

వినఁగా వినఁగాఁ గర్ణములు తృప్తిపడవు. వ్రజములో నుండి ఆతఁడు నిరంతరమును గోవులను సంతోష పెట్టుచుండును. ఆతఁడు తన లీలలచే ద్విజపత్నులను గూడ కృతార్థులం గావించెను. వారికి తన దర్శనము నొసంగెను. వారి సంబంధుల వలన నే బాధయును లేకుండ నొనర్చెను.'

శౌనకుఁడిట్లనెను:- 'సూతా! ఆ స్త్రీల పతులు గాని, యితర బంధువులు గాని యేలఁ గోపమును జెందలేదు? వారందఱును వారి యాజ్ఞల నుల్లంఘించిరికదా!'

సూతుఁడిట్లనెను:- 'స్వామీ! శ్యామసుందరుని కృపను బొందినవారి నందఱును గృపఁజూపెదరు. నందనందనుఁడగు శ్రీకృష్ణుఁడే కదా యింకఁ బ్రతికూలురెవ్వరుండఁగలరు? ఈ స్త్రీల విశ్వాసముచే నీ వారిపైఁ బ్రసన్నులగుట యే కాదు. వారందఱును భక్తులై వారికి వారు చేసిన పనికి పశ్చాత్తాపము కలిగెను.'

శౌనకుఁడిట్లనెను:- 'సూతా! పాపమునకుఁ బ్రాయశ్చిత్తమునకు మించిన మార్గమేది లేదు. తాము చేసిన కుకృత్యములకు నిజముగ పశ్చాత్తాపము కలిగినచో పాపముల నుండి గట్టెక్కినట్లే. ఆ యాజ్ఞిక విప్రులకెల్ల పశ్చాత్తాపము కలిగినది. పశ్చాత్తాపమందు వారి హృదయముల

నుండి యెట్టి పలుకులు వెలువడినవి? దయతో మాకీ ప్రసంగ-
మును జెప్పవలయును!'

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మంచిది, స్వామీ! ఇప్పుడింక నేను యాజ్ఞిక విప్రులయొక్క పశ్చాత్తాపకథను జెప్పెదను. మీరీ ప్రసంగమును సమాహితచిత్తులరై వినుఁడు

—//—

యాజ్ఞిక విప్రుల పశ్చాత్తాపము

(945)

అపరాధమును లోనర్పుటయును, పొరపాట్లొనర్పుటయును జీవునకు స్వభావము. కపట స్వభావముతోఁ బైకి తన చాకచక్యముచేఁ దాను బాలతోఁ గడిగిన వానివలె నటించుచుఁ దన పాపములను గప్పిపుచ్చుటకై బొంకి పాపములకై మరలఁ బాపములొనర్చుచుఁ, దన తప్పునుగూడ నటునిటుఁ ద్రిప్పి సత్యమొనర్చుటకుఁ బ్రయత్నించు వాఁడుద్ధరింపఁబడుట అత్యంత కఠినము. బాగుపడుట కారంభము పాపవిస్మృతిలోనే కలదు. ప్రపంచములోఁ బాపమును జేయని వాఁడెవ్వఁడు? పాపపుణ్యరహితుఁడగు ప్రభువు విషయమును వదలివేయుఁడు. అతఁడేమియును జేయఁడు, కాని కర్మను

నాంతముగ శరీరమును ధరించిన వానికి పాపములుండితీరును. పాపములొనర్చి వాని ననేక విధముల దంభముతో దాచిన యెడల నాతఁడు పాపమును కృపణుఁడు ధనమునువలెఁ బ్రోవుచేసికొనిన వాఁడగుచున్నాఁడు. తర్వాత సర్వమై పాపములను గాపాడుచు నరకయాతనల ననుభవించును. పొరబాటునను, ప్రమాదమునను బాపములొనర్చి, చేసిన తరువాత హృదయము పశ్చాత్తాపమును జెందినచోఁ బశ్చాత్తాపాగ్నిచేఁ బాపపుంజము లవశ్యము భస్మమగునని ఆశింపవచ్చును.

పశ్చాత్తాపముచే లోపలఁగల క్రుళ్లంతయును గాలి భస్మమై పోవును. హృదయము విశుద్ధమగును. కావునఁ సంభవించుట యేమంత చెడ్డదికాదు. అన్నిటికంటె జెడ్డ యేమనఁగాఁ బాపమును దాచియుంచి, పైకిఁ దామేమి జేయనివానివలె నుండుట ఇట్టి వానికిఁ బాపమందాసక్తి కలదని నమ్మఁడు. కావున హృదయమునఁ బశ్చాత్తాపము కలుగుట భగవంతునియొక్క విశేష కృపయనవలయును. ఇది భక్తుల సంపర్కమునఁగాక, సత్సంగమునఁగాక లభింపదు.

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మునులారా! ఆ విప్రస్త్రీలు తిరిగి మరల యజ్ఞశాలకు వచ్చిరి. పతులతోఁగలిసి సమస్త కార్యములొనర్చిరి. వారు భగవదర్శనమొనర్చి కృతార్థ

లైరి. కృతార్థుఁడైనవానితో సంబంధము పెట్టుకొనిన వాఁడును కృతార్థుఁడగును. వారి సంపర్కముచే బ్రాహ్మణులకును జ్ఞానము కలిగెను. ఇప్పుడు వారికి తమ తప్పు తెలిసెను. వారిట్లనుకొనిరి :– అయ్యో! ఘనమెంతటి పాపమును గావించితిమి! రామకృష్ణు లిద్దరును సాక్షాజ్జగదీశ్వరులు. మనుష్య రూపమును ధరించి భూమిపై లీలలొనర్చుచున్నారు. అయ్యో! మేము వారు యాచింపఁగా నొక్క పిడికెడన్నము నైనను బెట్టఁ జాలకపోయితిమి. వారి యాజ్ఞల నవహేళన మొనర్చితిమి. వారి యాచన నాచరించితిమి. 'కటకట మోసపోయితిమి కాంతలపాలిటి బుద్ధి లేకపోయినది. మా యీ స్త్రీలే ధన్యలు. భగవానుని యందిట్టి యలౌకిక భక్తి యుత్పన్నమగుటకు వీరేమిపుణ్యకార్యము లొనర్చిరో. మేము మూఢులమై పోతిమి. ఈ మా స్త్రీలు జగత్పూజ్యలైరి.'

అంత శౌనకుఁడిట్లడిగెను:– 'ఈ యాజ్ఞిక విప్రుల భార్యలు పూర్వజన్మములో నెవరు? వీరు పరమాత్మ యందు అత్యధిక ప్రీతి కలిగియుండుటకు పూర్వజన్మమున వీరు చేసిన పుణ్యమేమి ?'

సూతుఁ డిట్లనెను.– 'స్వామీ! సత్సంగమునందు ప్రేమయును సాధు సజ్జనుల చరణములం దనురాగమును, శుభకర్మల యందుఁ బ్రవృత్తియు, భగవంతునియందు భక్తి

కలిగియుండుటయును ఇవి కోటిజన్మములనుండి పుణ్యకర్మలు చేసిన యనంతరము శుద్ధాంతఃకరణము కలవారియొక్క హృదయమందే యివన్నియుఁ గలుగును. దీనికేదైన నంతరాయము కలుగుట, పూర్వజన్మములో నేదైనఁ బాపకర్మలు చేసియుండిననే. దీనికంటెఁ బశ్చాత్తాప మధికముగఁ గలిగినచో భగవంతునియందు భక్తి అధికమగును. ఈ విప్రపత్నులు పూర్వజన్మమునఁ దపస్వినులు. సప్తర్షుల భార్యలు ఒకానొక యపరాధముచే వీరు జన్మింపవలసి వచ్చినది.

శౌనకుఁ డిట్లడిగెను:- 'సూతా! వారి వలన జరిగిన యపరాధమేమియో అదియును మాకు జెప్పవలయును.''

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'స్వామీ! ఒకసారి సప్తర్షులందఱును గలిసి యజ్ఞమొనర్చుచుండిరి. వారి ప్రక్క గుణవతులును, సుశీలురును, ధర్మపరాయణులగు పత్నులు వస్త్రాద్యలంకారములతో నలంకృతలై కూర్చుండియుండిరి. వారందఱును నమిత సుందర స్త్రీలు. వారి శరీరవర్ణము తప్తస్వర్ణమువలె నుండెను. అత్యంత సుందరములగు పట్టువస్త్రములను వారు ధరించియుండిరి, వారి ముఖకాంతి వందలకొలఁది శారదీయచంద్రికలను దిరస్కరించునట్లుండెను. వారు సువర్ణాభరణములను ధరించి, ప్రసన్నచిత్తములతోఁ దమ తమ భర్తల ప్రక్కనఁ గూర్చుండిరి. వారియొక్క యా దివ్య

రూపమును గాంచి అగ్నిదేవుడు వారిని మోహించెను. అతడు మాటిమాటికిని తన జ్వాలాశిఖలచే వారి శరీరమును స్పృశించుచుండెను. ఆ దేవునియొక్క స్పర్శచే నా స్త్రీల చిత్తములను చంచలత్వము కలుగుట స్వాభావికమే. వారి ముఖములు వెల్లనయ్యెను. కన్నులు మూతపడదొడగెను శరీరము కంపింపదొడగెను అంగములు శిథిలములుకాజొచ్చెను; కాని వారికిట్టి దశయేల కలుగుచున్నదో వారికేమియును తెలియలేదు.

ఆ కల్పమున నంగిరసమునియును సప్తమహర్షులలో నుండెను. వలసనగా బ్రతికల్పమందును సప్తర్షులు మారుచుందురు. అంగిరసుడు దీనిని గ్రహించెను. ఆతని కామభావమును గ్రహించి, ఆతనికి శాపమొసంగెను:- 'అగ్నిదేవా! నీవింతటి గొప్ప దేవుడవయ్యు యజ్ఞసమయమున నీకిట్టి దుశ్చేష్ట నొనర్చితివి; కావున నీవు సర్వభక్షకుడవయ్యెదవు."

అగ్నికి శాపమొసంగి వారు పత్నులను గాంచి యిట్లనిరి:- 'యజ్ఞము జరుగుచుండు సమయమున మీకిట్టి కామయుక్తమగు చేష్ట శోభనీయము కాదు. కావున మీరు పోయి పృథివియందు మనుష్యులయందు జన్మింపుడు. మా వంశమునందే యాజ్ఞిక బ్రాహ్మణులు మిమ్ము గ్రహించెదరు వారికి మీరు పత్నులగుదురు.'

మునుల కోపమును జెందుటను గ్రహించి, యామునిపత్నులు భూమి మీఁద శిరస్సునుంచి వారికిఁ బ్రణామములను గావించుచు నేడ్చుచు నిట్లనిరి:- 'మునివరులారా! ఇందులో మా యపరాధ మేమియును లేదు. అగ్నికి మాయెడల నిట్టి భావము కలదని మాకుఁ దెలియుచే తెలియదు. అట్టి యెడ మాకిట్టి దారుణశాపము నేల నొసంగితిరి? స్త్రీలకుఁ బ్రాణపతి వియోగము మృత్యుప్రాయమైనది. స్త్రీలితరుల భయమువలన భర్తను శరణువేఁడుచుందురు అట్టియెడలఁ దమభర్తయే క్రుద్ధుఁడైనచో నెవ్వని శరణు వేఁడవలయును. కావున మీరు మాపైఁ గృపచూపవలయును'

ఇది విని అంగిర మహాముని యిట్లనెను:- 'స్త్రీ లత్యంత కామపీడితలైనచో వారి శరీరము శుద్ధముగుగాక, వారప్పుడు దేవ పితృకార్యములకు అధికారిణులు కారు, కావున మీ కిప్పుడు మాతోఁగూడి యజ్ఞమొనర్చుట కధికారము లేదు'

మునిపత్ను లిట్లనిరి :- 'మేము బుద్ధిపూర్వకముగ నీపనినిఁ జేయలేదు. బుద్ధిపూర్వకముగ నే స్త్రీ పరపురుష సంపర్క మొనర్చునో ఆమె నరకమునకుఁ బోవును. మాకు తెలియకుండఁగనే అగ్ని యిట్టి కుచేష్టను జేసియున్నాఁడు. స్వామీ! గౌతమ మహాముని పత్నిని దేవేంద్రుఁడు కపట మొనర్చియే ఆమెను మరల నామెపతి లభించినాఁడు.

మీవచన మసత్యము కారాదు. మాకు మరల మీప్రాప్తి యెప్పుడు కలుగఁగలదు ?

దీనిని విని, అందఱకును బతియందు ప్రేమకలదని తెలిసికొని మునులకును దయకలిగెను. వారును నేద్వేనారంభించిరి వారిట్లనిరి:- 'మునిపత్నులారా! ప్రపంచమునం దెవరెవరి ననుగ్రహింపఁ గలరు; అనుగ్రహింపను లేరు, శాపము నొసఁగఁజాలరు. ఇవన్నియును బూర్వజన్మ సంస్కారముల చేతను, ప్రారబ్ధవశమున జరుగును. మనకెంతవఱకే సంస్కారము కలదు సంస్కారము సమాప్తము కాఁగానే యెవ్వరును నెవ్వరిపద్ద నుండఁ జాలరు. చేసినకర్మ మనుభవింపక తీరదు. ఏలనఁగా భోగములు భోగించుటకే యేర్పడుచుండును. ఇప్పుడింక మీతో సంబంధమును బెట్టుకొనుట మాకు ధర్మముకాదు.'

దీనతాస్వరమున మునిపత్ను లిట్లనిరి:- 'మే మేపాపమును జేయలేదు.'

మునియిట్లనెను:- 'మీరు చేయకపోవచ్చును. మీ ప్రారబ్ధమున జరిగియుండవచ్చును. ఇతరునిచే ననుభవింపఁబడిన స్త్రీసుఁ దనకడ నెవఁడుంచుకొనునో అతఁడు నరకగామి కాఁగలఁడు. ఇట్టి స్త్రీ చేతి హవ్యమును దేవతలు గ్రహింపరు. కవ్యమును బితరులు గ్రహింపరు. అందువలన

శాస్త్రకారులు చెప్పినట్టి పండిన పాపము, యజ్ఞమునం బ్రక్కను గూర్చుండిన ధర్మపత్నిని నిత్కాలి యత్నముతో రక్షించవలెను. ఈ రెండు వస్తువులు ఇతరులచేఁ దాఁకఁబడి నచో నశుద్ధములగును, తాను దాఁకిన విశుద్ధములగును. కావున నా నక్కము నామిపై జల్లింపఁజేసి కొందును '

అంతఁ జింతాక్రాంతలై మునిపత్నులిట్లనిరి:- 'అయితే స్వామీ ! మా యుద్ధారమునకుపాయమును జెప్పుఁడు.'

అంత నాంగిరసుఁడు యిట్లనెను!- 'మీరుపోయి వ్రజమునఁ బుట్టెదరు, మీరచ్చట యాజ్ఞిక విప్రులకు పత్నులయ్యెదరు. అచ్చట శ్రీకృష్ణుని దర్శనమాత్రము చేతనే మీరు గోలోకమున కధికారిణులు కాఁగలరు.'

మునిపత్నులిట్లనిరి:- 'స్వామీ ! వాసనలు భోగముచేతనే పోవునని మీరనుచున్నారు. మా మనస్సులలో విప్రుం డింకను నిత్రులను బొందవలెనను వాసనయే యున్నది అది యెట్లు నెఱవేరఁగలదు?'

ముని యిట్లనెను:- 'మీరు మీ బింబరూపములచే గోలోకమున కధికారిణులయ్యెదరు; కాని భగవానుఁడు మీ ఛాయారూపముల నొసఁగి బ్రాహ్మణుల కడకు బంపును. కావున మీరు వారికి పత్నులయ్యెదరు. వాని యంశలచే వచ్చు మంల మారు పత్నులయ్యెదరు.'

ఇట్లు వినంగానే వారందఱు ముక్తులైరి. వారే వచ్చి యీ యజ్ఞపత్నులైరి.

అంత శౌనకుం డిట్లడిగెను :- 'సూతా! ఆ ముని పత్నులకేమియును దోషము లేదుకదా! అట్టి యెడ ముని వారికేల శాపము నొసంగినాఁడు?'

అంత శీఘ్రముగ సూతుం డిట్లనెను:- 'స్వామీ! ఇది శాపమెందులకైనది. ఇది అనుగ్రహమే. అచ్చట యజ్ఞ ధూమమును పీల్చి పీల్చి చచ్చుచున్నారు. భగవత్ప్రాప్తి లేదు. ఇచ్చట వారికి భగవద్దర్శనము చేతనే గోలోకమున కధికారిణులైరి. భగవంతుఁడేది చేసినను శుభమునే యొనర్చును దీనిని గ్రహించి, చేతనైనంత వఱకు మనము విషయములకు దూరముగ నుండి నిరంతరము కథాకీర్తనములందే కాలమును గడుపవలయును. తన్ను దాను శ్రీకృష్ణునకు సమర్పించుకొనినా భగవానుఁడట్టివాని నెప్పుడో ఒకప్పు డనుగ్రహించి తీరును. భక్తులతోడి సాంగత్యమెన్నటికిని వ్యర్థము కాదు. దానికెప్పుడో యొకప్పుడు సుపరిణామము కలుగును, చూడుఁడీ విప్రపత్నులెన్నిదినములనుండి యీ బ్రాహ్మణులతో నుండిరో! వీరితో నుండఁగా వీరికెందరో పిల్లలు పుట్టిరి, వారితోఁగూడి యెన్నో యజ్ఞముల నొనర్చిరి. అయినను వీరు శుష్కకర్మఠులుగనే నిలిచిపోయిరి. ఇంకెవరో నిరంతరము శ్రీకృష్ణలీలా చింతనమునందే వారు

విన్న రూపమును జింతించుచు ధ్యాన నిమగ్నలైరి చివరకు వీరికి భగవద్దర్శనము కలిగెను. భగవద్దర్శనమును బొంది యెప్పుడు వీరెప్పుడు కృతార్థలైరో, వారి సంసర్గముచే వీరి పతులకును దమ పూర్వాపరాధములకు బశ్చాత్తాపము కలిగెను.

శౌనకుండిట్లడిగెను:- 'అయితే సూతా! ఏమి పశ్చాత్తాపము కలిగినది? దీనినే చెప్పుము. ఈ కథ మధ్యలోం బ్రాసంగికముగ వచ్చినది.'

సూతుండిట్లనెను:- 'స్వామీ! ఆ యాజ్ఞిక బ్రాహ్మణులు, యజ్ఞమును సమాప్తము కావించిన తరువాతం దీరికగాం గూర్చుండి పరస్పర మిట్లనుకొనిరి:- 'కటకటా! మనము సమస్తవర్ణములలో శ్రేష్ఠుల మనుకొనుచున్నాము, యుద్దేశ్యమున మనము ద్విజన్ములము కాము, త్రిజన్ములము. తల్లి గర్భమునుండి జన్మించుటయు, గాయత్రీ మంత్రోపదేశమును బొందుట అను నీ రెండు జన్మములును ద్విజులకుం బ్రసిద్ధములు. గొప్ప గొప్ప యజ్ఞముల దీక్షను గైకొనుటకై, అనేక యజ్ఞములను జేయుటకై మూండవ జన్మయగు దైక్ష జన్మకలదు. మనకు మూండుజన్మలున్నను భగవద్భక్తి శూన్యమగుటచే యివి యన్నియును వ్యర్థమై పోయినవి. ఏ విద్య నందనందన చరణారవిందములందు భక్తిని బుట్టింపదో అది విద్యకాదు, అవిద్య. కావున భక్తి శూన్యమగు

టచే మన విద్యయునువ్యర్థమైనది. మన మిన్ని దినములనుండి బ్రహ్మచర్య వ్రతపాలన మొనర్చితిమి. అది భక్తిహీనమగు టచేఁ గేవలము దంభమాత్రమని తెలిసిపోయినది. మన మెన్నో కృఛ్ఛ్రచాంద్రాయణాది వ్రతము లొనర్చితిమి. అవి యును భక్తిహీనములుగఁ జేయ బడుటచేఁ గేవలము శరీరమును శుష్కింపఁజేయుటకు మాత్రమే వినియోగ పడినవి. మనము జ్ఞానులమనుకొంటిమి; కాని మనము జ్ఞానులము కాక జ్ఞానమానులమని తేలిపోయినది. మనయాచరణ మజ్ఞానుల వలె నైనది.'

అంతనొక వృద్ధవిప్రుఁడిట్లనెను:- 'అయ్యలారా! ఇందులో మన యపరాధముమాత్ర మేమున్నది! చేయు వాఁడును, జేయించువాఁడును నా శ్రీహరియే. అతఁడెవ్వ డెవనిచే నేమి చేయింపఁదలఁచునో, దానిని వివశులమై చేసి తీరవలసినదే. ఇంకెవరి వశమునను నది యుండదు. గొప్ప గొప్ప జ్ఞానులును నంతయును మఱచి మాయలోఁబడి పోవు చుందురు. చిరకాలము వఱకు జపానుష్ఠాన, మౌన, బ్రహ్మ చర్య సాధన. భజనలొనర్చినప్పటికిని జాలవఁది జారి పోవుచుందురు. వారి భావము దూషితమగుచుండును. భగ వానుని యొక్క గుణమయమగు దైవమాయ అత్యంతప్రబల మైనది. ఇది గొప్ప గొప్ప యోగుల మనస్సులను గూడ మధించి వేయుచుండును. కావున్నను జూడుఁడు. మన జన్మ

విశుద్ధ బ్రాహ్మణకులమునఁ గలిగినది. సదా సదాచార పాలన మొనర్చుచు వచ్చితిమి. యథాశక్తిగ వేదాధ్యయనమును, జప, యజ్ఞ పరోపకారములను జేసియుంటిమి. అన్నివర్ణములకును గురులము. అందఱును మనలను విద్వాంసులని ఆదరించుచుందురు, ఇన్ని యున్నప్పటికిని మనము భగవన్మాయకు మోహితులమైతిమి. మనము అభిమానమునకు వశీభూతులమై మన పరమ స్వార్థమును మఱచిపోతిమి. భగవంతుఁడు మన సమీపమునకు వచ్చినను నాతని యందు మన కనురాగము కలుగలేదు."

అంత నింకొక బ్రాహ్మణుఁ డిట్లనెను :- 'అయ్యా! మనము అభిమానములోనే మరణించితిమి. పదిమంది పండితులవారు, పండితులవారని, పాదముల మీఁదఁ బడఁగానే ఉబ్బి తబ్బిబ్బులైతిమి అప్పుడు మనమే అందఱికంటె గొప్పవారమనుకొంటిమి. ఏ స్త్రీలు మన కధీనురాండ్రని అనుకొనుచున్నామో వారు మనకంటె లక్షగుణములు మేలు, వీరికి యజ్ఞోపవీత సంస్కారము జరుగలేదు, వీరు గురుకులమున వసించి పావన, వేదాధ్యయన, గురు శుశ్రూషాది శుభకర్మల నైన నొనర్పలేదు వీరు కృచ్ఛ్ర చాంద్రాయణాది తపములను జేయలేదు. శరీరమును శుష్కింపఁ జేయలేదు. వీరు ఆత్మ తత్త్వాన్వేషణమునకై శాస్త్ర చర్చలను, తర్కమును నొనర్పలేదు. వీరి కెట్లుఁ బవిత్రత యుద్భవించిన

నదియును లేదు. స్త్రీలకు శాస్త్రము లందు పురుషులతో శౌచమునందు సగము నియమములే చెప్పఁబడినవి, వానినైనను వీరు పాలింపలేదు. వీరు శౌచమును సరిగాఁ బాటింపకుండు నట్లుగ వీరి శరీర మేర్పడినది. అపవిత్ర జలాదులచే వీరి శరీరము తడియుండును. భర్తలతోఁ గూడి చేయు శుభ కర్మలందే వీరికిఁ బ్రవృత్తియుండును లేకున్న వీరి ప్రవృత్తి సాంసారిక కార్యములందే అధికముగనుండును, అన్నియు నిట్లుండినను వీరికి జగద్గురు పరాత్పర ప్రభువగు శ్రీకృష్ణ చంద్రుని చరణారవిందములం దింతటి యనుపమానురాగము కలిగినది వీరు ధన్యులు, మన మీ మాన ప్రతిష్ఠలకును, స్వర్గలోకమునందే దిగఁబడితిమి. జీవితమునకుఁ జరమలక్ష్యము భగవత్ప్రాప్తి. దానికి మనము వంచితుల మైతిమి. మనము బుద్ధి పూర్వకముగ మృత్యుముఖమునఁ బ్రవేశించినట్లున్నది. ఎవఁడు నందనందనుని చరణారవిందములందుఁ జిత్తమును లగ్న మొనర్చినాఁడో అట్టి వాఁడు మృత్యుపాశరూపమగు గార్హస్థ్య సంబంధమును ద్రెంచుకొని సంసార బంధనము నుండి విముక్తిఁ జెందినవాఁడే యగుచున్నాఁడు. సంస్కారహీనములగు మన భార్యలకు యోగేశ్వరేశ్వరులకును నీశ్వరుఁడును బుణ్యశ్లోకుఁడునగు వాసుదేవ భగవానుని యందిట్టి సుదృఢ భక్తి కలుగుటయును, సంస్కారాదులచేఁ గూడుకొన్నను మనమిట్లు హీనముగ నుండుటయు

నత్యంత దుఃఖకరమును, ఆశ్చర్య కరమును, ఖేదకరమును లజ్జాకరమునగు విషయము మన హృదయము ప్రభు ప్రేమ శూన్యమైనది. మనము భగవద్భక్తికి వంచితులమైతిమి. చూడుఁడు మనలను భగవంతుఁడు ఆఁకలిచేఁ బిడికెడన్నమును యాచించినాఁడు. అదియును మనము లోభవశమున నీయఁజాలక పోయితిమి.'

అంతి నొకర్తు అత్యంత భావుక విప్రుఁ డేప్పుడు నిట్లనెను :- 'ఓయీ! భగవానుఁడు యాచింపలేదు, ఆప్తకాముఁడగు ప్రభువునకు యాచింపవలసిన పని యేమున్నది! విశ్వమున కంతకును నన్నమును బెట్టువాని కాఁకలేమి చేయఁగలదు ? ఈ విషయమున భగవానుఁడు మనలను గృపఁ జూచెను. మనకు బుద్ధిచెప్పుటకే లీల నొనర్చెను. మనము మన యథార్థస్వార్థమును మఱచి, నాశవంతము లును నగు నీ దేవతలతోఁ గూడి స్వర్గసుఖము లే సరస్వమును గొని వానికొఱకు సంతతము ప్రయత్న మొనర్చుచుంటిమి. గృహస్థ సుఖములం దున్మత్తులమై, అవియే మనకు స్వర్గమందును బ్రాప్తింపవలయునని చింతించి యజ్ఞ, దానాదులొనర్చుచుంటిమి. సజ్జనుల కేకైక గతియగు నందనందనుఁడు గోపకులను బంపి మన మోహనిద్రను భంగము గావించెను. మనకు గృహస్థ సుఖముకంటె గొప్ప వస్తువు కలదను నాలోచనమును జేయు నవకాశమును గావించెను.

కాకున్న స్వయముగఁ బూర్ణకాముఁడును, చరాచరజీవులకు కైవల్యాది కోరికలను గూడ నొసంగువాఁడును, వాంఛా కల్ప తరువనఁబడువాఁడను, ఈశ్వరులకును నీశ్వరుఁడును, బృందావన విహారియగు శ్రీకృష్ణునకు మనవలనఁ గైకొన వలసిన దేముండును. ఈ మిషతో నాతఁడు మనలను మేల్కొలుపుటకై యిదంతయు జేసెను.

అంత నాశ్చర్య చకితుఁడై యజ్ఞమున కాచార్యుఁడైన వృద్ధబ్రాహ్మణుఁ డిట్లనెను :- 'నాయనా! యథార్థమంతే. ఈ లక్ష్మి అత్యంత చంచల యని చెప్పఁబడినది ఏ లక్ష్మీదేవి యొక్క యనుగ్రహప్రాప్తికై బ్రహ్మాది దేవతలును కాంక్షించుచుందురో అట్టి మూర్తీభవించిన లక్ష్మీదేవి తన చంచలతను వీడి, అహంకారాది అవగుణములను త్యజించి నిరంతర మెవని పాదములకడ పొరలాడుచుండునో అట్టి పూర్ణకాముఁడగు ప్రభువు అన్నమును యాచించుట మనల మోహితుల నొనర్చుట కొఱకే. మన మనస్సుల నటు ఆకర్షించుట కొఱకై యిట్టి లీల నొనర్చినాఁడు. నందనందనుఁడే యజ్ఞము, దేశము, కాలము, సమస్త ద్రవ్యములు, మంత్రములు, తంత్రములు, ఋత్విజులు, అగ్ని, దేవతలు, యజమానుఁడు, ధర్మము వీని స్వరూప మని మనము వేదములలో వినియుంటిమికదా. అతఁడు చరాచర విశ్వమునకుఁ బ్రభువు. అతఁడు ధర్మ సంస్థాపనార్థము అవని

యందవతరించినాఁడు, నేఁడీ యదుకులమందు అవతరించినాఁడు. ఇవన్నియును నెఱిఁగియుండియు నెఱుంగనివారివలె నైతిమి, భ్రమచేఁ బిడికెడన్నమును యాచించువాఁడు భగవానుఁడగునా యని యనుకొంటిమి. అయ్యో! మన కెంతటి కుబుద్ధి కలిగినది!'

ఇవివిని ఒక యాజ్ఞికుఁ డిట్లనును:- 'అయ్యా! అయినదేమో అయినది. మనమందఱమును భగవంతుని మాయలో దిరుగుచున్నాము. అతఁడే మనయీబుద్ధి నిట్లొసర్చినాఁడు. అందువలన మనకిట్టి అపరాధము సంభవించినది. అయినను మనము మిక్కిలి అదృష్టవంతులము. మనము భక్తులము కాకున్నను మన అర్ధాంగినులు భగవద్భక్తులు. వారి సంసర్గము చేతనే తరింపఁగలము. వారి యనుగ్రహమునొక్క ఫలముచేతనే, మనబుద్ధియును వారి భక్తి ప్రభావముచేతనే నందనందనుని యందు నిశ్చలమైనది.'

సూతుఁ డిట్లనును:- 'మునులారా! ఈ విధముగ నా యాజ్ఞికు లందఱును హృదయపూర్వకముగఁ దమ యపరాధమునకుఁ బశ్చాత్తాపమును జెందుచు నందఱును గలిసి మాటిమాటికి భగవంతుని పాదపద్మములకుఁ బ్రణామములు గావించుచుఁ దమ యపరాధములను క్షమింప వేఁడుకొనుచు నందఱును గలిసి యిట్లనిరి:- "ఎవని యొక్క మోహినీ మాయచే మోహితులమై మందమతులమై కర్మమార్గమం

డటుపటుఁ దిరుగుచుంటిమి. ఇట్టి అకుంఠబుద్ధిగల నందనందనుని చరణారవిందములకు మా నమస్కారముల నర్పించుచున్నాఁము' అతని మాయచే మోహితులమై నామమునకు బ్రాహ్మణులమైన మాయెడల భగవానుఁడు ప్రసన్నుఁడగుఁగాక! అజ్ఞానులమగు మా యపరాధములను క్షమించుఁగాక! మేమాతని చరణములకుఁ బ్రణామ మొనర్చెదము.' ఈ విధముగ నందఱును గలిసి భగవానుని క్షమింప వేఁడుకొనిరి.

అంత నొక్కఁ డిట్లనెను:- 'అయ్యా! అందఱమును గలిసి భగవానుని దర్శనమును జేయుదము. అతని కడకు పోయి క్షమాపణమును జెప్పుకొందము.'

అంతనొక్క వృద్ధ బ్రాహ్మణుఁ డిట్లనెను:- 'భగవానుఁ డంతర్యామి. అతఁడు ఘట ఘటములందు గలవిషయముల నన్నిటినిఁ దెలిసికొనఁ గలఁడు. ఈ కంసుఁడతి దుష్టుఁడు మన మాతని నగరమున నివసించుచున్నాము. ఈ దుష్టుఁడు భగవానునిఁ జంపుటకుఁ బ్రయత్న మొనర్చుచున్నాఁడు. అతఁడేమి చంపఁగలఁడు. తానే చావఁగలఁడు. కాని యీ సమయమున పోవుట ఉచితము కాదు, లోకులు నానారకములుగ శంకించెదరు ఎప్పుడైనను బోయి యా దుష్టునకుఁ జెప్పిరా, క్రొత్తచిక్కు వచ్చిపడును. స్త్రీల విషయము వేఱు. ఈ సమ

యమునఁ బోవుట ఉచితముకాదు. తర్వాత నెప్పుడైనను భగవత్కృప కలిగిన దర్శింప వచ్చును.'

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా! ఈ విధముగ భగవద్దర్శనేచ్ఛయున్నను, వారు కంస భయముచే నచ్చటికిఁ బోఁజాలక పోయిరి. యజ్ఞమును సమాప్త మొనర్చి వారు మథురకుఁ బోయిరి. భగవానుఁడును గోపబాలురను వెంటఁ బెట్టుకొని సాయంకాల మగుటను దెలిసికొని బృందావనమునకుఁ బోయెను. ఇఁక నిప్పుడింద్రునకు గర్వభంగము నెట్లొనర్చెనో ఆలీల నభివర్ణించెదను.'

—//—

గోపకు లింద్రయాగమును నుద్యమించుట

946

మానవుఁడు సామాజిక ప్రాణి, సామాజిక శోభ ఉత్సవముచేఁ గలుగును. మానవులకు ఉత్సవములందు స్వాభావిక రుచియుండును. ఒక్కొక్క పరిస్థితిలోఁ బతువుఁగానైన నుండవచ్చును లేక అతి ఉచ్చకోటికిఁ జెందిన మహాపురుషుఁడగు జ్ఞానిగానైన నుండవచ్చును. సాధారణులకుఁ గొంచెము మాత్సర్య వలయును, కొంచెముగ నుత్సవము,

వైభవము, నృత్యగానములు, పై మెరుపులుండ వలయును. ఉత్సవములందు బంధువులందఱును, ఇష్ట మిత్రులును. ప్రియులును సమావేశమయ్యెదరు. అందఱితోఁ గలిసి మెలసి తిరుగుట జరుగును. అందఱును గలిసి దేవపూజ నొనర్చెదరు. అందఱును గలిసి భోజన మొనర్చెదరు. గృహముల నలంకరించెదరు. శుభకర్మానుష్ఠానము జరుగును. మంచి రుచికరములగు వివిధ పదార్థములు తినుటకు దొఱకును గొప్ప విచిత్రానందము కలుగును. అందఱి మనస్సులందు నుత్సాహముండుటచే దాని నుత్సవ మందురు. భారతీయ సదాచారమందు నిత్యోత్సవము కలదు. పర్వతము గాని ఉత్సవము గాని లేని మాసముగాని,పక్షముగాని, దినముగాని మన సంస్కృతిలో లేదు. ఆర్యులకు పుట్టినది మొదలు చచ్చు వఱకు ఉత్సవములే ఉత్సవములు. ఈ ప్రాణియొక్క జన్మ ఆనందమునుండి కలిగినది ఆనందములోనే ఉండఁగోరు కొనుచున్నది. అందు వలనఁ బర్వములను, ఉత్సవములను జనులు మిక్కిలి యుత్సాహముతోఁ జేయుచుందురు గొప్ప గొప్ప ప్రయత్నము లొనర్చుచుందురు.

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మునులారా! భగవానుఁ డగు శ్రీకృష్ణ చంద్రుఁడు వ్రజములోనుండి గోపబాలురతో నిత్యమును వివిధములగు క్రీడలను జేయుచు గోపకులను, గోపికలను సంతోషపెట్టుచుండెను! అతని చరిత్ర లక్ష్యమును నలౌకిక

ములు. ఖేలనములన్నియును ప్రాకృత బాలకుల వలెనే యుండును. కాని అతని వైపున కందఱ నాకర్షించు నొక విలక్షణత కలదు.

ఒక దినమున నందుఁడు వ్యగ్రుఁడై యుండుటయును, శ్రీకృష్ణుఁడు కాంచెను. గోపకులందఱును సావడియందు కూర్చుండి యుండిరి. ప్రాత ప్రాత పుస్తకములను తెఱచి చూచుచుండిరి. 'ఇన్ని బియ్యపు బస్తాలు కావలెను బియ్యము తునుకఁ గూడదు. అక్షతలుగ నుండవలెను. ఇన్ని బస్తాలు యవలు కావలెను. వానిని నీటిలోఁ గడిగి బాగుగా నెండింప వలెను. దానిని బాగుగా దంప వలయును దానిపైఁ బొట్టుండ రాదు. నువ్వులిన్ని బస్తాలను దేవలయును. అవన్నియును నల్లవివిగనుండ వలయును. వానిలో జీవజంతువులుండరాదు. అన్నిటిని విదిలింపుఁడు, పేరుఁడు తిర్యాలిఁ జివరకు కడుగుఁడు. చక్కెరనిఁక తేవలెను. ఆవునేయియో కావలయును. గేదెం మొదలగువాని నేయి దానిలోఁ కలపరాదు. ఫలాని వస్తువు లిన్ని కావలయును. ఫలాని సమిధలు కావలయును. ఫలాని వస్తువు లచ్చట దొఱకును. వస్తువులన్నిటిని శీఘ్రముగ సేకూర్చుఁడు.' అని పురోహితుఁడు చెప్పుచుండెను. పురోహితుని వాక్యములను విని గోపకులటునిటుఁ బరువెత్తు చుండిరి. ఒక్కొక్క రేదేదియో తెచ్చుచుండెను. ఇంకఁ గొందఱు తెలియరో వస్తువుల నటునుండి ఇటుఁ బెట్టుచుండిరి.

గోప గోపిక లందొకవిధమగు గలవరము బహులు దేరెను. అది సముద్రపు పోటువచ్చినట్లుండెను.

ఈ ప్రయత్నమంతయును దేనికొఱకోయని శ్రీకృష్ణుండాలోచించి, యాతఁడు కుతూహల వశమునఁ బోయి వ్రజేశ్వరుని సమీపమునకుఁ బోయి కూర్చుండెను. మెల్లగా నిట్లనెను:- "నాయనా! నేఁడేమున్నది. ఈ ప్రయత్నమంతయును దేనికొఱకు? నేఁడేమి యుత్సవము? ఆ యుత్సవము పేరేమి? దానిలో నేమి చేయఁబడును?'

నందుఁ డిట్లనుకొనెను:- 'ఈ కృష్ణప్ప చాల కుతర్కి. నాకును సమాధానము చెప్పుటకుఁ గుదురని ప్రశ్నల నడుగుచుండును. నేనేమి, గొప్ప గొప్ప ఋషులును మునులును మొదలకి ఒడ వలసినదే. కావున దీనిని నేను దాఁట వేయవలయును.' అని యాలోచించి యాతఁ డిట్లనెను:- 'నాయనా! ఇది పెద్దవారిపనిలే. వీనితో నీకేమిపని. నీవుపోయి గోపబాలురతో నాడుకొనుము రా! నాయనా!'

ఇది విని భగవంతుఁడు పట్టుదలతో నిట్లనెను :- 'లేదు నాయనా! నేనివ్వేళ నీవిషయమును తెలిసికొనకయే పోయెదను. అది వృద్ధులపని యని మీరు చెప్పుచున్నారు. ఇప్పుడు మీరు వృద్ధులైతిరి. భగవానుఁడు మీ కన్నులను మాయఁ జేసినచో నంతయు నేనే చేయవలసి యుండును. అందువలన నేనిప్పటినుండియే తెలిసికొనుట మంచిది.'

ఈతఁ డంగీకరించెడు వాఁడు కాఁడని నందుఁడు గ్రహించి యిట్లనెను :- "వత్సా! ఇది యింద్రభగవాను నకుఁ జేయు వార్షిక పూజోత్సవము."

'ఉత్సాహముతో శ్యామసుందరుఁ డిట్లనెను:- 'ఈ ఉత్సవమున నేమి జరుగును నాయనా!'

ప్రేమతో నందుఁ డిట్లనెను :- 'నాయనా! ఇందు యాగము జరుగును. సామగ్రినంతయును సేకూర్పవలయును. నిరుడు జరిగినది. నీకు గుర్తుండదు ఆటలలోఁ బడిపోయితివి పెద్ద యజ్ఞమంటపము కట్టఁబడును. దాని నలంకరింపవలయును; దానిలోఁ దిలలు, బియ్యము, యవలు, పెరుగు, నేయి, మజ్జిగ, వెన్న, బెల్లము, తేనె మొదలగు ద్రవ్యముల నన్నిటిఁ దేవలయును, మండపము నలంకరింపవలయును. గొప్ప వైభవముగ యజ్ఞము జరుగును,'

శ్రీకృష్ణుఁ డిట్లడిగెను :- 'నాయనా! దానినిఁ జేయించున దెవరు?

నందుఁ డిట్లనెను :- 'ఓరీ తండ్రీ! గొప్ప గొప్ప మునులు వచ్చెదరురా. గర్గ, గాలవ, శాకల్య, శాకటాయన, గౌతమ, కహుష, కణ్వ, వాత్స్య, కాత్యాయన, సౌభరి, వామదేవ, యాజ్ఞవల్క్య, పాణిని, ఋష్యశృంగ, నాగముఖ, భరద్వాజ, వామన, వ్యాస, శృంగి, సుమంతు, జైమిని, కచ, పరాశర, మైత్రేయ, వైశంపాయనాది సమస్త

ఋషులును మునులును విచ్చేయుదురు. వీరే విధ్యుక్తముగ నింద్రయాగమును జేయించెదరు.'

భగవానుఁ డిట్లడిగెను:- 'నాయనా! ఇది యే యుద్దేశ్యముచేఁ జేయబడుచుండును?'

నందుఁడు కసరి యిట్లనెను.- 'అరే. ఉద్దేశమును గిద్దేశము నడిగి యేమిచేయుదువు? యజ్ఞము జరుగునని తెలిసికొనినఁ జాలదా?'

నమ్రతతో భగవంతుఁ డిట్లనెను :- 'చూడుఁడు, నాయనగారు! మీరు వృద్ధులైతిరి. ఏ విషయమును దాఁచవలదు. చూడుఁడు, ప్రపంచమున మూఁడు రకములవారుందురు. శత్రువులు, మిత్రులు, ఉదాసీనులు. సుఖదుఃఖములలోఁ బాల్గొనుచు, సదా మేలునే కోరువారు మిత్రులు, ద్వేషించుచు ననిష్టమును గోరువారు శత్రువులనఁబడుదురు. అట్టుల నిష్టమును గోరక, అనిష్టమును గోరకుండువారుదాసీనులనఁబడుదురు. అహంకార మమకార శూన్యులగు సాధువు లందఱితోడను సమాన వ్యవహారము నొనర్చెదరు. వారికడ నేవిషయమును దాఁచఁ గూడదు. అట్టివంటి వారికడ తమ మనోగతభావములను జెప్పుచుందురు,

అంత నందుఁ డిట్లనెను :- 'నాయనా! కొన్ని కొన్ని విషయము లందఱికిని జెప్పఁదగినవియుండును, కొన్ని కొన్ని చెప్పఁగూడదు,'

అంత భగవానుఁ డిట్లనెను:- నాయనగారూ! వీలై నంతవఱకు తమ మనోగతభావములను శత్రువుకడ సదా దాఁచి యుంచవలయును. ఏదైన నింకెక్కువగ దాచఁ దగినచో శత్రువులకడను, ఉదాసీనుల కడను దాఁచవచ్చును తన కంతరంగులు, సుహృత్తులు, పుత్రాదులు తమ కాత్మ సదృశులు. అట్టివారి కేవిషయమును దాఁచఁ గూడదు.'

నందుఁ డిట్లనెను:- 'ఇందు దాఁచుటకును, బ్రకటించు టకును నేమియును లేదు. కాని మనము వంశపరంపరాగత ముగ ఇంద్రయాగోత్సవము జరుగుచుండును. ఇది యెల్లప్పు డును జరుగుచుండును. ఆ సమయము వచ్చినది, ఇప్పుడు చేయుద మనుకొనుచున్నాము.'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'ఎప్పుడును జరుగుచున్నదని చెప్పినఁ జాలును. మానవుఁ డేదైనను గార్యము చేయఁ దలచినచోఁ గొంచెముగనో గొప్పగనో తెలిసికొని చేయ వలసియుండును. కొన్ని కార్యములు వాని విషయమేమియును దెలిసికొనకయే గ్రుడ్డిగాఁ జేయఁబడుచుండును. పాపకర్మలు కానిండు, పుణ్యకర్మలు కానిండు తెలిసిచేసినను, తెలియక జేసినను వాని ఫలమును గొంచెముగనో గొప్పగనో అనుభ వింపవలసియుండును. కాని తెలిసికొని చేసిన కర్మల కంతగా నుండదు. కావున మీరీ యజ్ఞోత్సవమును జేయు చున్నారుకదా దానికి సంబంధించిన ఫలము విషయమున

మీాకేదైనఁ దెలిసియుండిన నాకును జెప్పఁడు. మీారిప్పుడు
చేయఁబోవు యాగము శాస్త్రసమ్మతమైనదా లేక లోక
పరంపరగా వచ్చుచుండిన లౌకిక కర్మయా? ఈవిషయముఁ
దెలిసికొనుటకు నాకు మిక్కిలి కుతూహలముగ నున్నది
దీనికిసంబంధిచిన విషయము మీాకు తెలిసినదంతయును నాకును
స్పష్టముగను, వివరముగను జెప్పవలయును. నేను మీా
యాజ్ఞను పాలించు పుత్రుఁడను. అడుగకున్నను బుత్రున
కుపదేశింపవలెను. అట్టియెడ శ్రద్ధగా నడుగుచుండ నిఁక
జెప్పవలసిన పనియేమున్నది ?'

నమ్రతతోడను, ప్రేమతోడను బలికిన శ్రీకృష్ణభగ
వానుని వాక్యములను విని నందుఁ డిట్లనెను:- 'సరే, నేనీ
విషయమును జెప్పెదను. వత్సా ! ఈ యజ్ఞము పేరు ఇంద్ర
యాగము. ఈ ఆకాశమునఁ గనఁబడు మేఘములకీయింద్ర
భగవానుఁడు అధిష్టాత్రదేవుఁడు. మేఘములాతని యాత్మ
మూర్తియే. జలములను గురిపించునది ఇంద్రుఁడే. అవియే
ప్రాణులకు జీవనము. వర్షము వలనఁ బ్రాణులానందమును
జెందెదరు. మేఘముల యధీశ్వరుఁడగు నింద్రుఁడు కురిపించు
జలములచే నన్నాదులుత్పన్నమగును. ఆ యన్నము చేతనే
మనము ప్రతివర్షమును జలమును వర్షించు నమరాధిపతి
యగు నింద్రునిఁ బూజించు చుందుము. యజ్ఞ మొనర్పఁగా
మిగిలిన యన్నమునే మనము ధర్మార్థ కామములకు

సంబంధించిన సమస్త వ్యవహారములను నెఱవేర్చుచుందుము మన మూరక శ్రమపడుచున్నాము. ఆ శ్రమకు ఫలమును మేఘాధిపతియగు నింద్రుఁ డిచ్చుచుండును. ఈ యజ్ఞమును మన పూర్వులును జేయుచు వచ్చుచుండిరి. మనమును జేయుదము. పరంపరాగతమగు నీధర్మము నెవఁ డైనను భయముచేఁ గానిండు, ధనాధికలోభముచేఁ గానిండు, దేవతలను ద్వేషించుటచే గానిండు త్యజించినచో నట్టి వాని కెన్నటికిని మేలు సేకూరదు. నాయనా! ఇదియే మేము తెలిసికొనినదియును, వినినదియును.'

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా! భగవానుఁడు సర్వజ్ఞుఁడు. అతని కన్నియును దెలియును. అతఁ డింద్రుని గర్వము నణఁప వలసియుండెను బ్రహ్మ యెట్లు భగవానుఁ డగు శ్రీకృష్ణుని మహిమ నంతను దెలిసికొనఁ జాలక పోయెనో అట్లే ఇంద్రుఁడును నాతని మహిమమును దెలిసికొనఁ జాలక పోయెను. త్రిలోకములన్నిటికిని దానొక్కఁడే యేకైక ప్రభువని ఆతనికి గర్వము కావున నాతని యీ గర్వము నణఁచి, ఆతనికిఁ గోపమును దెప్పించుటకై భగవానుఁ డొక విచిత్రమగు తర్కమును బ్రారంభించెను. అతఁడే యే యుక్తుల ద్వారా తర్కమును జేసినదియును, ఇంద్రయాగమునొనర్చుటలోఁ దన యసమ్మతి నెట్లు ప్రకటించినదియును ముందుమీఁకు వర్ణించి చెప్పెదను.'

శ్రీకృష్ణుఁడు కర్మవాదము నుపదేశించుట

ప్రపంచమున నెన్ని వాదములు కలవో, అవన్నియును భగవంతుని లక్ష్యముగఁ బెట్టుకొనియే యుత్పన్నమైనవి, కొందఱు భగవంతుఁ డున్నాఁడందురు. కొందఱు భగవంతుఁడు లేఁడందురు. భగవంతుఁడున్నాఁడను వాఁడును భగవద్గుణములనే గాన మొనర్చు చున్నాఁడు. భగవంతుఁడు లేఁడను వాఁడును భగవంతుని విషయమును గూర్చియే చర్చించుచున్నాఁడు. ఒకఁ డస్తి రూపమున నొప్పుకొను చున్నాఁడు. ఇంకొకఁడు నాస్తిరూపమున నొప్పుకొనుచున్నాఁడు, అతని సత్తాను అంగీకరింపక అస్తియనిగాని నాస్తి యని గాని చెప్పుట కుదురదు. 'అస్తి' యను చెప్పుఁబడు వాని లోను జాల వాదములు కలవు కొందఱాతఁడు శివ రూపుఁడందురు. కొందఱు విష్ణురూపుఁడని యందురు. కొందఱు దుర్గయనియు, సూర్యుఁడనియు, గణపతియనియు, గర్మయనియు, నీశ్వరుఁడనియు, బరమాత్మయనియు, బ్రహ్మ యనియు, ద్వైతమనియు, అద్వైతమనియు విశిష్టాద్వైత మనియు, ద్వైతాద్వైతమనియు, శుద్ధా ద్వైతమనియు, నిట్లనేక విధములుగ నాతనిఁ గూర్చి మీమాంస చేయు చుందురు. ఈ విధముగ నెన్ని వాద వివాదములు కలవో అవన్నియు నాతని నాశ్రయించుకొనియే. పక్షి ఆకాశము

లోపలనే యెగురును, ఈ యాకాశము తనను బంధనమున బంధించినదని అదియనుకొని నేను దీనికి లొంగననుకొనును. పక్షి అంగీకరించినను అంగీకరింపకున్నను నది ఆకాశమందే యెగురవలసియుండును. ఆకాశమును వదలి అది యెచ్చటకును బోఁజాలదు. అద్దేవిధముగఁ గొందఱిట్లందురు:- 'ప్రపంచమునందు గల తగాదాలు, గోలలన్నియును నీశ్వరుని గుఱించియే వచ్చుచున్నవి, కావున నీశ్వరుని బహిష్కరింపవలయును. ఈశ్వరు నంగీకరించుటను విడిచివేయుఁడు. బాగుగానే వదలవచ్చును కాని యీశ్వరుఁడు లేక నిలువఁజాలము దేనినైనను నూహించుము; ఏవాదమునైనను లేవఁదీయుము దాని కాధారము ఈశ్వరుఁడే, మీమాంసకులు కర్మనే యీశ్వరుఁ డందురు. ఎవఁడెట్టి కర్మ నొనర్చునో ఆతఁడట్టి ఫలమును బొందును ఆతఁడు కర్మను దప్ప వేఱుగ నీశ్వరుని అంగీకరింపఁడు అందువలన వారినిఁ గొందఱు నాస్తికులందురు; కాని అచటలో నేమున్నది ! నాస్తికుఁడైనను నాతనికిని మూలాధారము భగవంతుఁడే. భగవంతునిఁ బట్టుకొనియే వాని వాద మారంభమగును అందఱును దమతమ వాదములే సత్యములని భావించునట్లుగ భగవానుఁడు తన మోహినీ మాయను వ్యాపింపఁ జేసినాఁడు. అద్వైతవాది భగవానుఁ డద్వైతమనును. భగవానుఁడు మొదటకుండ నాతని చెవిలోఁ దానద్వైతినని చెప్పెననును.

ఇంకొకఁడు భగవంతుఁడా ద్వైతియుడును, ఆతఁడాదటి కన్నులను గప్పి ఆతని చెవియందును 'నీవు చెప్పునదియే నిజము. నేను యథార్థముగ ద్వైతినని చెప్పెను. ఇట్లే ఆస్తిక, నాస్తిక, దక్షిణమార్గము, వామమార్గము, శైవులు, శాక్తేయులు, గాణాపత్యులు, సౌరులు, వైష్ణవులు వీరినందఱను నాతఁడు మాయలోఁ బడవైచినాఁడు.

సూతుఁ డిట్లనెను :- 'మునులారా! అమాయకులగు గోపకులు సమస్తకర్మలకును ఫలదాత ఇంద్రుడేనని ఆతని పూజ నొనర్చుచుండిరి. పైగా నింద్రునకును గర్వమెక్కినది, ఆతఁడు తానే అండటికధిపతియను నహంకారమున నుండెను. అందువలన నిద్దరకును మేలు చేయవలయునను తలంపుతో శ్రీకృష్ణుఁడు కర్మవాదమును బ్రశంసించుటకుఁ గడంగెను. ఆతఁడు గోపకులందఱకును జెప్పుచు, ముఖ్యముగ నందుని సంబోధించుచు నిట్లనెను :- 'నాయనా! మీరు జీవనదాత యింద్రుఁడే నని చెప్పుచున్నారు. కాని ఆ విష యము సత్యముకాదు. జీవుఁడు కర్మాధీనుఁడు. ప్రాణు లన్నియును దమ తమ కర్మానుసారముగఁ బుట్టుచుండును, కర్మానుసారముగ మరణించుచుండును. సుఖదుఃఖములు, భయశోకములు, హానిలాభములు, కీర్త్యపకీర్తులు, యోగ క్షేమములు, మానావమానములు ఇవన్నియును గర్మాను సారముగఁ బ్రాప్తించుచుండును'

నందుఁ డిట్లనెను :– 'వత్సా! కర్మ జడమైనది. అది తనకుఁ దానుగా సుఖదుఃఖముల నెట్లొసంగఁ గలదు? లోహయంత్రము దానంతటదియే తిరుగునా? ఎవఁడైన నడుపువాఁ డుండిననే అది నడువఁగలదు లేకున్న నడువఁ జాలదు, నడిచిన నదియే పనిగ నడచుచుండును. అదే విధముగ ఫలము కర్మానుసారముగ లభించుచుండుననుట సత్యమే. కాని యీ కర్మలకు ఫలము నిచ్చువాఁడింకొకఁ డెవఁడో యుండవలయును. అప్పుడు కర్మఫలము నొసంగువాఁడు గొప్పవాఁడా కర్మ గొప్పదియా?'

శ్రీకృష్ణ భగవానుఁ డిట్లనెను :– 'ఫల మొసంగు వానితో మన కేమియును పనిలేదు ఈ ప్రపంచమంతయును గాలకర్మ, స్వభావానుసారముగా నడుచుచున్నది. ఏ కాలమున జీవులయొక్క కర్మ భోగారంభమగునో, స్వభావానుసారముగ జీవులకట్టి ప్రవృత్తి చే కలుగును నాఁటిబిందువు గాడిద లద్దెమీఁదఁ బడినచో దానిచే స్వభావానుసారముగఁ దమకుఁ దామే తెల్లపుట్టును జలమును జడమే. లద్దెయును జడమే. ఆ రెంటియొక్క సంయోగముచే స్వభావానుసారముగ చైతన్యముగల జీవులుదయించును. సరియే. ఫలము నొసంగువాఁడు కలఁడని కొంతసేపు ఒప్పుకొందము. సుఖదుఃఖఫలముల నొసంగు వాఁడీశ్వరుఁడుండిన నుండనిండు,

యొక్క ప్రాధాన్యత తగ్గుట

లేదు కర్మ నొసఁగువాఁ డెవఁడైనఁ గానిండు, ఆతఁడు కర్మానుసారము ఫలము నొసంగును. ఎట్టి కర్మ చేయఁబడునో అట్టి ఫలమునే యొసంగును. కర్మలు చేయనివాని కాతఁడు ఫలముల నొసంగఁ జాలఁడు, ఒకఁడు ప్రవేశ పత్రముల నమ్ముచుండెను. దానికి నియత మూల్యము నెవఁడొసంగుచున్నాఁడో వానికా ప్రవేశపత్రము నొసంగును. వానికి చాలడబ్బు ప్రోగయ్యెను. ఆతఁడు ద్రవ్యము లేకున్న నీయఁ జాలఁడు. ఆతఁడును ద్రవ్యమున కధీనుఁడై ఆతఁడమ్మకము పనిని జేయుచున్నాఁడు కావున వాతఁడును ద్రవ్యమున కధీనుఁడై యున్నాఁడు కావున కర్మ ఫలముల నొసంగుటకై యెవరినైనను గల్పింపుఁడు. అతఁడును గర్మాధీనుఁడయియే ఫలముల నొసంగుచున్నాఁడు.'

నందుఁ డిట్లనెను :- నాయనా! ఇప్పు వాఁ డాతఁడే'

శ్రీకృష్ణుఁ డిట్లనెను:- 'ఇప్పు వాఁ డెక్కడనున్నాఁడు పూర్వకర్మాను సారముగ నెవని కెట్లు జరుగవలయునని వ్రాయఁబడినదో ఆ ప్రకారము జరుగవలసినదే కాని కాని ఆ ఫలమునిచ్చువాఁడును నన్యథా చేయఁ జాలఁడు కర్మాను సారముగఁ బ్రాప్తింపవలసిన వస్తువు మనకవశ్యము లభించి తీరును, తప్పక లభించితీరును జీవులు కర్మాను సారమునను సరించునప్పుడు కర్మ ఫలస్వరూపముచే సుఖదుఃఖములను భోగించుచుండ నింక నింద్రునితో నేమి ప్రయోజనము?'

సంయుఁ డిట్లనెను:- 'వత్సా!' ఈ విషయము మా బుద్ధికిఁ బట్టుటలేదు, ఒకేదినమున నొకేసమయమున నిద్దరు పిల్లలు పుట్టిరి. ఒకఁ డత్యంత దరిద్రుని యింటఁ బుట్టినాఁడు, రెండవవాఁ డత్యంత ధనికుని యింట బుట్టినాఁడు. పుట్టఁగానే ఒకనికి సమస్త సుఖసామగ్రులు ప్రాప్తించుచుండెను, రెండవవానికి, కడుపునిండ పాలైనను లేవు, వారిద్దరు నేమియును దక్కువచేయలేదు, అట్టియెడ నొకనికి పుట్టుకతోడనే సుఖములేల బ్రాప్తింపవలయునుఆ సమయముననేపుట్టినవేరొకనికిదుఃఖములేలఁ బ్రాప్తింపవలయును.

భగవాఁడిట్లనెను :- 'వీరు ధనికులుగాని దరిద్రులుగాని అప్పటి జన్మవలనఁ గాదు, పూర్వ జన్మములలోఁ జేసిన కర్మవలననే అట్లు జరిగినది, ఒకని కర్మయింకొకని కంటదు. ఒక గోశాలలో వేలకొలఁది గోవులొక్కటిగనే యున్నవి. వానిలో నే యావుదూడ యేదియో అది తన తల్లినిఁ గన్గొని దానిపాలనే త్రాగును. దీనినిఁ బట్టి జీవుఁడు దన పూర్వ స్వభావము ననుసరించి పూర్వసంస్కారముల కధీనులై యున్నారని తెలుచున్నది. దేవతలు కానిండు, అసురులు కానిండు, మనుష్యులు కానిండు, పశు, పక్షి, కీట, పతంగాదులలో నేదైనఁ గానిండు, సమస్త చరాచర జగత్తునందలి ప్రాణులందఱును దమదమ స్వభావముల ననుసరించి యుందురు. కొందఱు ఉత్తమ కర్మ లొన

ర్చినవారు ఉత్తమ జన్మల నెత్తుచుందురు, అట్లే అధమ కర్మలోనర్చినవారు అధమ జన్మల నెత్తెదరు, ప్రపంచమున మనకు శత్రువులును లేరు, మిత్రులును లేరు, ఉదాసీనులును లేరు. కర్మానుసారముగనే శత్రుత్వమును, మిత్రత్వమును, ఉదాసీనత్వము నుండును. గురువును గర్మానుసారముగనే ప్రాప్తించు చుండును. ప్రాప్తించుట యేమి? కర్మయే గురురూపమును ధరించును. కర్మయే గురువు, ఈశ్వరుఁడును గర్మయే. అన్నిటికంటెఁ బరమాదరణీయమైనది కర్మయే.

క॥ కర్మమునఁ బుట్టు జంతువు
కర్మమునను వృద్ధిఁ బొందుఁ గర్మమునఁ జెడున్
కర్మము జనులకు దేవత
కర్మము సుఖదుఃఖములకుఁ గారణ మధిపా॥'

నందుఁ డిట్లనెను:- 'వత్సా! మనము కర్మను జేయుచునే యున్నాము.. యజ్ఞ మొనర్చుట కర్మ కాదా?'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'అది కర్మ యెందులకుఁగాదు, అవశ్యము కర్మయె, మీరు యజ్ఞము చేయరాదని నే ననుట లేదు, యజ్ఞము నవశ్యము చేయవలయును. కాని కర్మ నాదరించి యజ్ఞమొనర్పుఁడు, మీరింద్రుని భయముచే దాని నాదరించుచున్నారు. ఇంద్రుఁడే సర్వస్వమనుకొనుచున్నారు. నేను కర్మలను జేయవలదనుట లేదు. కర్మ

లందఱును జేయవలసినదే. తమ పూర్వజన్మ సంస్కారముల ననుసరించి యెవరి కే వర్ణమును, ఏ యాశ్రమమును ప్రాప్తించినదో ఆ ప్రకారము కర్మలొనర్చుచు సదా కర్మల నాదరింపవలయును.'

నందుఁ డిట్లనను - 'అవును నిజమే. కర్మల నాదరింప వలయును కాని యజ్ఞాదులందేదో ఒక యిష్టదైవము నేర్పఱచుకొని పూజింపఁబడును. ఇప్పుడీ యజ్ఞమం దిష్టము నెవరినిఁగాఁ బెట్టుకొనవలయును. ఎవనినిఁ బూజింపవలయును.

భగవానుఁ డిట్లనను:- 'నాయనగారూ! అందఱకు నొకే యిష్టదైవముండఁడు. కర్మానుసారముగ నందఱకును నిష్టము వేఱు వేఱుగ నుండును. ఎవని కారణమున నెవని జీవితము సుగమముగ నడుచునో వానికాతఁడే యిష్ట దేవుఁడు ఆతనినే మనము పూజింపవలయును. ఒక పల్లెవాఁడుండెను. ఆతని జీవితము నౌకవలన జరుగుచుండును. కావున నాతఁడు నౌకనే తనయిష్టదేవతగ భావించి పూజన మొనర్పవలెను. బ్రాహ్మణునకుఁ బుస్తకమున జీవితము జరుగుచుండును. ఆతఁడు పుస్తకమును బూజింపవలయును. క్షత్రియున కస్త్ర శస్త్రములతోడను, గుఱ్ఱములు, ఏనుఁగులు వీనిచే జీవితము నడచును. అతఁడు వానినే పూజింపవలసియుండును. వైశ్యునకు తరాజుచే జీవితము నడుచును. అతఁడు తరాజునే పూజింపవలయును. స్త్రీకి పతిచే జీవితమ్ము నడుచును. ఆమె

పతినే పూజింపవలయును ఇష్టదేవతకు నివేదించి భోజనమును జేయవలయును. కాని ఇష్టము కృత్రిమమైనదిగ నుండరాదు, స్వభావానుసారముగ నుండవలయును. గంగకుఁ బోయి గంగాదాసగుటయు, యమునకుఁ బోయి యమునాదాసగుటయు కాదు తన స్వాభావకర్మానుసారముగ నిష్టదైవముండవలయును.

అంత శౌనకుఁ డిట్లడిగెను:- 'సూతా! కృత్రిమ యిష్టదైవ మెట్లుండును?'

సూతుఁడిట్లనెను:- 'వినుఁడు స్వామీ! ఈ విషయమున నేనొక నవ్వుల యిష్టదైవమును గూర్చి చెప్పెదను. ఒక రైతు ఉండెను. రైతు మిక్కిలి సరళుఁడు; కాని ఆతని భార్య చాలగయ్యాళి. దానికి జిహ్వా చాపల్యమెక్కువ. జిహ్వాచాపల్యము గలస్త్రీ మంచి మంచి పదార్థములను దయారు చేసికొని యెవ్వరికిఁ దెలియక తినును. తన భర్తనుగాని బావలు మఱఁదులనుగాని తలఁపనే తలఁపదు. ఆమె యింటిలో నొంటరిగ నుండెను భర్త పగలంతయును పొలములోఁ బనిచేయుచుండును, ముందుగా నామె భర్తకేదో అన్నమావండి పచ్చళ్ళు వేసి పెట్టును. ఆతనికి నాఁగలి యెద్దులనిచ్చి పొలముకుఁ బంపివేయును తరువాత మంచి గోధుమపిండినిఁ దెప్పించి, దానిని దోరగా నేతిలో నెఱ్ఱగా వేయించి దించి, ఒక బాణలిలోఁ బంచదార పాకమును బట్టి. కొంచెము జిగటు పాకము రాఁగ నేదానిలో నాపిండిని గలిపి దానిలో నేయినిఁబోసి కలుపుచుండవలెను. రుచి సువాసన కొఱకు జీడిపప్పు కిస్‌మిస్, యాలకుల పొడి కుం.

కుడుము ఘృతపు పచ్చ ద్రాక్షలను వేసికొనవలెను. ఇట్లా సేయి యంతయును నాపిండిలో నిగిరిపోవునట్లు చూడవలయును. ఇట్లు చేయఁగా నది గోధుమ హాల్వాయగును. ఇట్లు ప్రసాదమును సిద్ధముచేసి దీనినైనను నిష్టదైవమునకుఁ జేసికొని నైవేద్యమును బెట్టవలయును. యథార్థమగు నిష్టదైవమగు ధనపతి నామె వంచింపఁ దలఁచెను. అందువలన నామె యీ టిమండిగమునే తన కృత్రిమ యిష్టదైవముగఁ జేసికొనెను. ప్రసాదమునకు గోధుమ హాలువా అని పేరుపెట్టుట యెందువలన ననఁగా నా ప్రసాదము గోధుమతోఁ జేయబడినది. ఆమె తన యిష్టదేవతయగు మండిగము మీఁదనే కూర్చుండి యిట్లు మంత్రమును బఠించి నివేదించును. 'వినవే వినవే మండిగమ్మా! నా కత్తలు నాడు బిడ్డలు లేరు! నీ యాజ్ఞయైనచో హాలువా భోగంబిడిగోనమ్మా! హాలువా భోగము చలువేనమ్మా! ఇట్లు మంత్రమును బఠించి. తనకుఁ దానే 'అవును తినుము, తినుము' అని దానిమీఁదఁ గొంచెముగ నీటిచేఁ జిలుకరించి ఆ హాలువానంతను దానొక్కతెయే గుటకు గుటకు మని మ్రింగివేయును ఇట్లు ప్రతిదినమును నేతి హాలువా తినఁగా దినఁగా నామె శరీర మెఱ్ఱఁబడెను. బాగుగా బలిసెను. రైతు పాపము ప్రతిదినమును జిక్కిపోవుచుండెను ఇంటిలోఁ గేవలము అన్నము పచ్చళ్లు తప్ప కూరేమియును జేయునే చేయదే; ఈమె యెట్లు బలిసి యెఱ్ఱఁబడినది! అని ఆతనికి సందేహము. దీనిలో నేదైన కారణముండి తీరవలయును. అతఁడా కారణము నన్వేషింపఁ జొచ్చెను.

శత్రువులును, మిత్రులును నందఱును నుందురు. ఎవరో రైతుతో నిట్లు చెప్పిరి:- 'నీ భార్య ప్రతి దినమును హాలువా ప్రసాదమును మెక్కుచున్నది. అందువలన నామె బలిసినది.' ఒక దినమున నాతఁడు మొదలకుండ పొలమునుండి యింటికి వచ్చెను. దైవవశమున సరిగా నదేసమయమునకు ఆతని భార్య హాలువాను సిద్ధము చేసి, తన కిష్టదేవతయగు మండిగము మీఁద గూర్చుండి యీ మంత్రమును బఠించుచుండెను:- 'వినవే వినవే మండిగమ్మా! నాకత్తలు నాడు బిడ్డలు లేరు నీ యాజ్ఞయైనచో హాలువా భోగం బిడుగో నమ్మా! హాలువా భోగము చలువేనమ్మా' అని తరువాత నామెయే అవును తినుము, తినుము' అనుచు నాప్రసాదమును మెక్కుచుండెను. ఆతఁడు దీనినంతను గాంచి యిట్లనుకొనెను:- 'నా భార్య చాల మోసకత్తె. డబ్బు ఖర్చు చేసి హాలువా చేసి బాగుగా మెక్కుచున్నది. ఈమె మండిగమునే కృత్రిమ యిష్టదేవతగఁ జేసికొనినది. నేనును నిట్టి కృత్రిమ యిష్టదేవతనే యేర్పఱచుకొందును, ఇది యిన్నాళ్ళనుండి చేసిన దానికిఁదగిన చికిత్సను జేసెదను' అని యాలోచించి అతఁడు తన కఱ్ఱనే తన కృత్రిమయిష్ట దేవతగఁ జేసికొనెను

మఱునాఁడు నియమానుసారముగ నాతని భార్య మరల గోధుమ హాలువాను నైవేద్యముగఁ జేసెను. నేఁడు రైతు ముందుగానే వచ్చి యింటిలో మచ్చుమీఁద దాగి యుండెను. ఆమె నైవేద్యమును బెట్టుటకై ఆమె మండిగముపైఁ గూర్చుండి 'వినవే వినవే మండిగమ్మా! నాకత్తలు

నాడు బిడ్డలు లేరు. నీ యాజ్ఞ యైనచో పాలువా భోగం బిడగోనమ్మా! పాలువా భోగము చలువేనమ్మా' అవును తినుము, తినుము' అనుచుఁ దిన నారంభింపగానే రైతు దండమును దీసికొని వచ్చి యెదుటగా నుంచుకొని 'వినవే వినవే పొన్నులకత్తా! నకు మామలు లేరు బావలు లేరు. ఆసతియైన మోసగాండ్ర వీపును మోఁతను మ్రోగింతు' అని తినకుఁ దానె 'సరే, మ్రోగించు మ్రోగించు' అని పలికి ఆటెఁడు తన దండముచే బడితెపూజ కావించెను.'

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా! దీనినే కృత్రిమ యిష్ట మందురు ఇది దంభము. పాపము తిన జీవితము దేనిచే జరుగునో దానినే యిష్టముగ భావించి పూజింపవల యును భగవానుఁడు కర్మవాదమునకుఁ బుట్టినొసంగుటకై దీనినంతటను జెప్పెను గోపకులకు నచ్చఁ జెప్పుచు నిట్లనెను:- 'దేనిచే మన జీవితము నడుచునో అట్టి ఒక దేవతను బూజించి యుపాసింపవలయును. నేఁడొక ఉపాసన యును, రేపింకొకటియు, నెల్లుండి మఱియొక దాని నుపాసించు చుండినచో నట్టివాని కెన్నటికిని శాంతి లభింపదు. వ్యభిచారిణి స్త్రీకివలె నేఁడొకనినిఁ బ్రేమించి, రేపింకొకనిఁ బ్రేమించి, యెల్లుండి యింకొకనిఁ బ్రేమించినచో నామె ప్రేమ యొక్కనియందును స్థాయిగా నుండదు. ఆమెకు నిత్యనూతన పతి యేర్పడుచుండును. అట్లు వేరువేరుగఁ బ్రేమను బ్రసరింపుచు మాడిన దానికెన్నడును శాంతిలభింపదు. అదే

విధముగ నటునిటు నిత్యమును నిష్టదైవముగా మార్చుకొను చుండినచో శాంతి యెన్నటికిని లభింపదు.'

నందుం డిట్లనను:- 'అయితే, నాయనా! ఎవనికైనను నిష్టమేదియై యుండును? మన మెవనిం బూజింప వలయును?'

భగవానుం డిట్లనను:- 'బ్రాహ్మణుల వృత్తి వేదము. కావున వేదము బ్రాహ్మణుల కిష్టము, క్షత్రియునకు వృత్తి భూపాలనము. కావునం బృథివియే ఆతనికిష్ట దేవత. వైశ్యుని వృత్తి వ్యాపారము. కావున లక్ష్మి ఆతనికిష్టదైవము. శూద్రుని వృత్తి సేవ. కావున వారికిష్టము ద్విజాతియే వైశ్యునకు వృత్తి నాల్గువిధములుగ నుండును. వ్యవసాయము చేయుట, వ్యాపార మొనర్చుట, గోసంరక్షణము, వాణిజ్యము ఇందులో నొకదానికంటె నింకొకటి నికృష్టమైనది. అనంగా వ్యవసాయ మొనర్చుట సర్వోత్తమము అంతకంటె నీచమైనది వ్యాపారము, వ్యాపారము కంటె నీచమైనది రసాదిక్రయము. అన్నిటికంటె నీచవృత్తి వడ్డీవ్యాపారము ముచే జీవనము జరుపుట.'

నందుం డిట్లనను:- 'అయితే, మనమే వృత్తిలో నుండవలయును?'

శ్రీకృష్ణుం డిట్లనను:- 'మనకు కృషి, వాణిజ్యము, వడ్డీ వ్యాపారము లేవు. మన కేక వృత్తి గోసంరక్షణము. గోవులే మన కిష్టదేవతలు. కావున మనము గోపూజ నొనర్చుకొనవలయును. గోవుల కాహారము నొసంగు పర్వతము కావున గోవర్ధనపూజ నొనరింపవలయును.'

నందుఁ డిట్లనెను:- 'ఓరీ! గోవర్ధనము గోవులకు గడ్డి నిచ్చుననుట నిజమే, కాని యింద్రుఁడు వర్షమును గురిపింపకుండినచో గడ్డి యెట్లు మొలచును? వర్షింపఁ జేయువాఁ డింద్రుఁడుకదా!'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'తండ్రీ! నే నిదివఱకే యింద్రుఁడును నొక కర్మానుసార దేవతయని చెప్పియుంటిని. ఒక కల్పమందు పదునలుగురు మనువులును, పదునలుగురు దేవేంద్రులును మారుచుందురు. కర్మాను సారముగఁ గర్మ ననుభవించు వాఁడేమి వర్షమును గురిపింపఁ గలఁడు? ఈ ప్రపంచము యొక్క ఉత్పత్తి, స్థితి, లయములు సత్త్వ రజ స్తమో గుణములవలన జరుగుచుండును, నానా యోనులందు భ్రమించుజీవి స్త్రీపురుష సమాగమముచేఁ బుట్టుచున్నాఁడు. స్త్రీ పురుషుల హృదయమునందు రజోగుణజన్యమగు గామ ముత్పన్నమైనపుడు రజోవీర్య సంబంధముచే శరీర మేర్పడు చున్నది అదే విధముగ రజోగుణ ప్రేరితమై మేఘగణము వర్షించుచుండును.'

నందుఁడిట్లడిగెను:- 'మేఘము వర్షమును దాని కదియే యెట్లు వర్షింపఁగలదు? దానిచే నింద్రుఁడే వర్షమును గురిపింపఁ జేయును.'

భగవానుఁడిట్లనెను:- 'తండ్రీ! ప్రతిసంవత్సరమును జలాధిపతియును, ధాన్యాధిపతియును, రాజు, మంత్రి వేఱు వేఱుగ నుండుటను మీరెఱిఁగిన దేకదా! సూర్యుఁడు తన కిరణములచే సముద్రము నుండియు, నదులనుండియు, కూప తటాక సరోవరాదులనుండియు, సమస్త ప్రాణులశరీరముల

నుండియు నుష్ణకాలమున జలములను గ్రహించి. వర్షాకాలమున నా జలములను మేఘముల కొసంగును. వాయు ప్రేరణచే మేఘము లొకటొకటి రాచుకొని గర్జించును. అంతనవి అచ్చటచ్చట జలములను వర్షించును ఆ జలముచేఁ దృణ, గుల్మ, వృక్ష, లతాదులుద్భవించి పెరుగును. ఓషధులును పెరుగును. అవి ఫలించును. వాని వలన నన్నము కలుగును. ఆ యన్నము వలనఁ బ్రాణుల జీవములు నిలుచును. అందరును దమతమ ప్రారబ్ధకర్మానుసారముగ భోగముల ననుభవించెదరు. కర్మములచేతనే దుఃఖజన్మ, మరణ, రోగ, శోక, ఉత్పత్తి, విపత్తి, సంపత్తి, విద్యా, బుద్ధి, కవితా, కళా, యశ, అపయశ, పుణ్య, పాప, నరక, స్వర్గముక్తి, భగవద్భక్తి కలుగుచుండును, కర్మానుసారముగనే అప్పుడప్పుడు వర్షములు కురియుచుండును ఇఁక నింద్రునితోఁ బని యేమున్నది!'

నందుఁడిట్లనెను:- 'నాయనా! ఈ పూజ వంశపారంపర్యముగా జరుగుచున్నది. అందరును దీనిఁ జేయుచుండిరి. కులాగత ధర్మమును వీడు టెట్లు!'

భగవానుఁడిట్లనెను:- 'తండ్రీ! ఈ విషయములన్ని నగర నివాసులగు నాగరికులకును, పురవాసులకును, నగర వాసులకును సంబంధించియుండును. మనకు పురములును లేవు, నగరములును లేవు. గ్రామములును లేవు. మనము వనవాసులము నిత్యమును వనములందును, పర్వతము లందును, కందరములందును నివసించుచుందుము. శకటములే మన యిండ్లు, మనమెచ్చట తలఁచుకొనిన నచ్చట మేఁకు

లను [illegible] గుండా [illegible] సుకూలమైన, అన్నింటి మనకు నివాసస్థాన మేర్పడినది. మన మొక్క చోటున నివాసస్థాన మేర్పఱచుకొనుము. ఏ వనమున నావులకు మంచిమేత యుండు. నీటివసతియుండు నదియో అచ్చట గుడారములను వేసికొందుము. మన యిష్టదైవమూ మన పురోహిత బ్రాహ్మణుఁడును, ఈ గోవులును, గిరిరాజమగు నీగోవర్ధన పర్వతము వీరే మనకుఁ బూజ్యులు. వీరిని మనము పూజింపవలయును.'

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మునులారా! ఈ విధగను భగవానుఁడనేక యుక్తులతోఁ నింద్రుని కొలువు చేయఁబడు యజ్ఞమును ఖండింపఁగా గోపకు లాశ్చర్య చకితులైరి. ప్రతి సంవత్సరమును యజ్ఞమును జేయుచుండిరి. కావునయజ్ఞమును జేయకుండఁజాలరు. దీనికితోడుగా వారు శ్రీకృష్ణుని అనేక అలౌకిక లీలలను గాంచుచుండిరి. అనేకులగు నసురులను భగవానుఁడు నిమిషములోఁ జంపివైచెను. భగవానుని దర్శనముకొరకనేకులగు ఋషులును మునులును వచ్చుచుండిరి ఇంతేకాక భగవానుని, వేణుమాధురినిఁగాంచి వ్రజవాసులందరును నాకర్షింపఁబడిరి. అందువలన నాతని యభిప్రాయమునకు విరుద్ధముగ నేమియును జేయఁజాలకుండిరి. అందువలన వారు తామేమిచేయవలయునో భగవానునే అడిగిరి. మన మేమి చేయవలెను? దేని నొనర్చుటచే మనకు సుఖశాంతులు కలుగఁగలవు? అట్టి కర్మయేదియో మాకుపదేశింపవలయును. అంతట భగవానుఁడు గోవర్ధన పూజాప్రస్తావము నెట్లు కావించెనో, దాని వర్ణనమును నేను చెప్పెదను వినుఁడు.'

పుట నెంబరు, ఫారం నెంబరు తప్పు. కలిపి చదువవలెను.

గోవర్ధన పూజా ప్రస్తావము

(౯౪౮)

ఏ పూజనమున సమృద్ధిగ పూజావిధానము, మంచి పుష్పాది సామగ్రి, మంచిమంచి నైవేద్యములు వినియోగింపఁబడునో అట్టి పూజయే సుందరముగను సుఖకరముగను నుండును. పూరక శుష్క శంఖనాదముతోడనే చేయు పూజకు మనము గృహమున నుండియే ఒక్క నమస్కారమును బెట్టవచ్చును. ప్రసాద విస్తారము లేని పూజ యేమి పూజ? శుభకర్మయొక్క ఫలము శుభప్రసాదము. అన్నిటి కంటె గొప్పప్రసాదము మంచి మనః ప్రసన్నతయే ఏ కర్మయందు మనస్సాహ్లాదము చెందునో, ఏ పూజయందందఱకును సమానమగు నుత్సాహముండునో అట్టి పూజయే నిజమగు పూజ. మిగిలినదంతయును పొట్టపూజ: తన పొట్టకూటి ప్రయత్నమున కొక వ్యాసంగము. కేవలము జీవనము కొఱకు చేయుపూజ పొట్టకూటి ప్రయత్నమునకు జేయుట కొక ఉపకరణమే. పూజయొక్క సఫలత యిష్టదేవతా ప్రత్యక్షముననే కలదు. ఇష్టదేవత ప్రత్యక్షమైన పూజయే నిజమగు పూజ.

సూతుఁడిట్లనెను: 'మునులారా! అనేక యుక్తులచే దేవేంద్రుని పూజ నిరాకరింపఁబడఁగా నందుఁడిట్లడిగెను:-

'అయితే! నాయనా! ఇప్పుడెవరిపూజను చేయవలయునో, ఎవని నుద్దేశించి చేయవలయునో నీవే చెప్పుము.'

భగవానుఁడిట్లనెను:- 'తండ్రీ! ప్రత్యక్ష దేవతలను వదలి పరోక్ష దేవతల వెంటఁబడు టేల? పృథివియందు గోవులు, బ్రాహ్మణులు, గోవర్ధనపర్వతముఇవి యూఁడే ప్రత్యక్ష దేవతలు ఈమూఁడింటికే పూజజరుగవలయును. గిరిరాజమగు గోవర్ధనమునకు నైవేద్యమును బెట్టవలయును. వేదాధ్యయన పరులగు బ్రాహ్మణులు వచ్చి విధి విధాన పూర్వకముగ నగ్నిహోత్రము చేయవలయును. నానా విధములగు ద్రవ్యములు, అన్నము, వస్త్రములు, గోవులు దానదక్షిణలతో నీయవలసియుండును. గోవుల నలంకరింపవలయును. వానికిఁ బచ్చ పచ్చని పచ్చని పచ్చగడ్డిని మేపవలయును. నాఁడుద్దేశ్యమున నిట్టి యుత్సవమొనరింపవలయును.'

నందుఁ డిట్లడిగెను:- 'ఇట్టి నీ యజ్ఞమునకు మరల నదే సామగ్రిని సమకూర్పవలయునా యేమి?'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'తండ్రీ! అవును. క్రొత్త సామగ్రి అవసరములేదు. మీరీ యింద్రయాగమునకే సామగ్రిని సమకూర్చిరో ఆ సామగ్రితోడనే యీ యజ్ఞానుష్ఠానమును గావింపుఁడు. కాని ఒక్క విషయమున్నది. మా దేవత యీ యవలు, తిలలు, బియ్యము వీనిని నివేదిం

చినఁ దిని సంతుష్టినిఁ జెందువాఁడు కాఁడు. దీని కొఱకు పక్వ పదార్థము లెన్నో కావలయును.'

నందుఁ డిట్లనెను:- 'మే మహుగున దేనయ్యా! ఏ మేమి వస్తువులు కావలయును? నీ దేవతయొక్క స్వభావమును మేమింకను నెఱుఁగఁ జాలకున్నాము. ఆతఁడే సామగ్రిచే సంతుష్టుఁ డగునదియును మే మెఱుఁగఁ జాలకున్నాము. ఇప్పటి వఱకు మే మింద్రుని పూజ నొనర్చుచుంటిమి. మాకు గోవర్ధన మొక నూతన దేవత.'

శ్రీకృష్ణుఁ డిట్లనెను:- 'సరేకాని, మీరు నేఁటి వఱకు మీ దేవత యెన్నడైనఁ బ్రత్యక్షముగ నైవేద్యము నారగించుటను గాంచితిరా?'

నవుఁడిట్లనెను - 'నాయనా! దేవతలు పరోక్ష ప్రియులుగ నుందురు. అగ్ని దేవతలకు ముఖము. ఆతఁడే దేవతలందఱకును హవిర్భాగములను దీసికొనిపోయి అందించుచుండును. మే మగ్నియందు హవిస్సులు భస్మమగుటను గాంచుచున్నాము. ఇంద్రుఁడు ప్రత్యక్షముగ వచ్చుటను గాంచలేదు. తినుట అట్లుంచుఁడు. నేఁటివఱకు మే మెన్నడును నింద్రుని దర్శింపనే లేదు.'

భగవానుఁ డిట్లనెను :- 'మీరు మా దేవతను గాంచుఁడు అది ప్రత్యక్షమై మీ యందఱ సమ్ముఖమునఁ

ప్రసాదమును గైకొనును. మీ రందఱును అది ప్రసాదమును స్వీకరించుటను గాంచెదరు.'

అంత గోపకులందఱును నానందముతో నిట్లనిరి:- 'బాబు! బాబు! ఈసారి మనమందఱమును శ్రీకృష్ణుని దేవతనే పూజింతము. ఇంద్రు నిన్నాళ్లనుండి పూజించు చుంటిమి కదా, ఆతఁడెన్నడైన దర్శనమిచ్చినాఁడా? ఈయ లేదు. కృష్ణుని దేవత అందఱ సమ్ముఖమునఁ బ్రత్యక్షము కా గలఁడఁట. ఇది చాల ఆనందకరమగు విషయము. మన మందఱము నాతని దర్శన మొనర్చెదము.'

ఇది విని నందుఁడిట్లనెను:- 'మంచిది. మీ అందఱ కది సమ్మతమైనచో నటులనే చేయుదము. కాని దేవత క్రొత్తది. కృష్ణుఁడే దాని నరములను నాడులను గుర్తింపఁ గలఁడు. దాని సంగతి యంతయును ఆతనికిఁ దెలియును. కావున నాతఁడేమి తినునో కృష్ణుఁనే అడుగుదు. ఆ వస్తువులనే ఆ దేవతకు సమకూర్చెదము.'

శ్యామసుందరుఁడిట్లనెను:- 'మా దేవత యేమి తినునో ఆ విషయమును గూర్చి అడుగకుఁడు. ఆతఁడధికముగఁ దినఁ గలఁడు. నానా విధములగు తీపి, పులుసు, కారము, ఉప్పఁ వగరు, చేదు మొదలగు నీషడ్రుచులుగల పదార్థములను, భక్ష్య, భోజ్య, లేహ్య, చోష్యములను చతుర్విధ పదార్థము

లను మ్రింగి వేయగలఁడు. ఇప్పుడండఱును నీ పదార్థము లను యథేష్టముగఁ దయారు చేయుఁడు.'

నందుఁ డిట్లనెను:- 'ఓరీ! కొన్నిటి పేర్లను జెప్పుము.'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'పేరులేమని చెప్పుదును? పచ్చివి, వండినవియు, ఫలాహారములను, పాలతోడను, మీఁగడతోడను జేయు పదార్థముల నన్నిటినిఁ జేయుఁడు, మంచి సన్నబియ్యముతో నంతపలుకును గాకుండ, అంత మెత్తన గాకుండ పొడిపొడిలాడు నట్లన్నమును వండింపుఁడు. కమ్మగఁ దేనె పాకముగ పాయసమును వండింపుఁడు. అన్నిరకములగు పదార్థములను వండవలయును. పప్పు, పులుసు, కూరలు, మంచిమంచి పచ్చళ్లు, గారెలు, బూరెలు, అరిసెలు రవ్వ కేసరి, హాలువా, లడ్డు, జిలేబి, పూరణములు, ఆఁవడలు మొత్తము నెన్ని ఉత్తమములగు పిండివంటలుకలవో వాని నన్నిటిని జేయవలయును. పిండివంటలన్నియు స్వచ్ఛమగు నావు నేతితోడనే చేయఁబడవలయును. ఇంకను పులిహోర, చిత్రాన్నము, చక్రపొంగలి చేయఁబడవలయును. ఇదియును గాక పాలకోవాను దీసి వానితో లడ్డు, రసగుల్లాలు, గులాబు జామున్ వగైరా పిండివంటలను, మంచి గోధుమపిండి పంచ దారతో మాల్పువా, గవ్వలు, ఖాజాలు, పోళీలు మొదలగు నవి చేయఁబడవలయును. పెసరపచ్చడి, మొదలగుపచ్చళ్లు,

మజ్జిగపులుసు, దోసకాయ, వంకాయ, అరటికాయ, పొట్ల కాయ. ఆనపకాయ మొదలగు కూరలెన్నో వండవలయును. మంచి కందిపప్పును వండవలయును. వడియాలు, అప్పడాలును ఉండవలయును. ఇంకను గోధుమపిండి, తోడను, సెనగపిండి తోడను నెన్ని పిండివంటలు చేయ వీలుండునో వాని నన్నిటినిఁ జేయవలయును. అన్నియును గోవర్ధనునకుఁ దేలికగఁ దిన వీలగు వస్తువులను జక్కఁగను, రుచికరముగను జేయవలయును. మన దేవతకు పక్వపు పిండివంట, అపక్వపు పిండివంటయను భేదము లేదు. ఇంకను కూరలను కలిపిగాని కలుపక విడివిడిగాఁ గాని చేయవలయును. వేపుడుపిండిని గూడ చేయవలయును. మన దేవత ఫలాహారములనుగూడ మెగుడఁ గొట్టఁగలఁడు. ఈ ఋతువునందు దొరకు ఫలముల నన్నిటిని సమకూర్చవలయును. ఇంతేగాఁ జెప్పనేల ? ఎన్ని పదార్థములను జేయుటకు వీలు కలదో, ఎన్ని పదార్థములను సమకూర్ప గలుగుదుమో అన్నిటిని సమకూర్పవలయును. కనీసము ఛప్పన్నాఱు (ఏబదియాఱు) పిండివంటలను జేయ వలయును ఎన్ని యెంత యెక్కువగఁ జేయఁగలిగిన నంత మంచిది. పప్పు మొదలు పరమాన్నమువఱకు అన్నియును జేయ వలయును.

గిరిరాజగు గోవర్ధనమును బూజించి, ఆతనికి నివేదించి, ఆ ప్రసాదపదార్థములను చండాలుదు మొదలుకొని బ్రాహ్మ

[illegible] బావనులకును, కుక్క మొదలు గోవులకును యథాయోగ్యముగఁ బెట్టి మీరందఱును మీ బంధు బాంధవులతోడను, జాతి కుటుంబాదులతోడను ప్రసాదమును గైకొనవలయును. ప్రసాదమును గైకొనిన పిదప స్త్రీపురుషులందఱును మంచి మంచి నూతన వస్త్రాభూషణాదులచే నలంకృతులై గిరిరాజగు గోవర్ధనమునకు జయజయ ధ్వానము లొనర్చుచు నాతనికిఁ బ్రదక్షిణ మొనర్పవలయును. గోవులకు బ్రాహ్మణులకును బ్రదక్షిణ మొనరింపవలయును. తండ్రీ! నా యభిప్రాయమిది. మీ రందఱును బెద్దలు. మీ కందఱకేది యుచితమనితోఁచిన దానినిఁ జేయుఁడు. ఈ యజ్ఞమువలన గోవులు మిక్కిలి తృప్తినిఁ జెందును. బ్రాహ్మణులకు బూజ జరుగును. వారికి దానదక్షిణలు లభించును. కావున వారును సంతసింతురు. గోవర్ధన గిరిరాజము ప్రత్యక్షమై మీకు దర్శన మొసంగఁ గలఁడు. మీరు చేసిన పూజను బ్రత్యక్షముగఁ గ్రహింపఁ గలఁడు. నాకును నీ గోవర్ధన పూజచే మిక్కిలి యానందము కలుగును.'

ఇది విని నందాది గోపకు లిట్లనిరి:- 'నాయనా! మా కందఱకును గావలసినది నీ యానందమే. నీ కానందమును గలిగించు పనుల విషయమున మే మందఱమును బ్రాణములను బణముగఁ బెట్టి చేయుటకు తత్పరులమై యుందుము.

ఎవరైన రోషమును జెందినచో నీవు మాత్రము రోషమును జెందినచో నీవు మాత్రము రోషమును జెందరాదు. మేము నిన్ను సంతోషపెట్టవలసియుందుము. నీవు ప్రసన్నుడవైనచో విశ్వబ్రహ్మాండమంతయును బ్రసన్నము కాగలదు.'

అంతఁ గొంచెముగ దుర్బలహృదయముగల గోపకుఁ డొకఁడిట్లనెను:- 'సోదరులారా! అన్ని విషయములను బాగుగాఁ దెలిసికొనుఁడు. ఇంద్రుఁడు సమస్త దేవతలకును రాజు. పూజింపక పోయినచో నాతఁడు క్రోధమును జెందునేమో! ఆతఁడు కోపమును జెంది వర్షము కురిపింప కుండినచో మనకు సర్వనాశనము కాఁగలదు.'

అంత నింకొకఁడు భగవంతుని మీఁద విశ్వాసముగల గోపకుఁడిట్లనెను:- 'ఓరీ! మీరిన్నాళ్లనుండి శ్రీకృష్ణుని బల పురుషార్థములను చూచుచునే యున్నారు. అట్లయ్యును మీకు విశ్వాసము కలుగుట లేదు. బాల్యకాలముననే పూతన, తృణావర్తాసురుఁడు, శకటాసురుఁడు మొదలగు వారినిఁ జంపి, అఘాసుర, బకాసురులను, ధేనుకాసురాది దైత్యులను బలరామునితోఁ గూడి జంపినను, ప్రచండ పరాక్రముఁడగు కాళియుని యమునా హ్రదమునుండి వెడల నడిపినవాఁడు దేవేంద్రుని మదమణఁప లేఁడా? క్రుద్ధుఁడగు నద్దేవేంద్రుని గర్వమును ఖర్వమొనర్ప నతఁడు సమర్థుఁడు కాఁడా? ఎవఁడు మనలను గాలివాననుండి, వాయువునుండి, వర్షమునుండి రక్షించి

నాఁడో, ఎవఁడు దావానలమును నిమిషములోఁ బానమొన ర్చెనో అట్టివాని నింద్రుడేమి చేయఁగలఁడు. ఇప్పుడు మీ సర్వ సంశయములను హృదయమునుండి తొలగించు కొనుఁడు. శ్రీకృష్ణుఁడు చెప్పిన దేవతను నిర్భయులరై, నిశ్శంకతోఁ బూజింపుడు'

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా! ఈ విధముగ గోప కులు శ్రీకృష్ణ భగవానుని ఆజ్ఞను మన్నించి ఇంద్రయాగ మునకు బదులుగా గిరిరాజగు గోవర్ధనునిఁ బూజింప నిశ్చ యించుకొనిరి.'

—॥—

గోవర్ధన పూజ

౯౪౯

భగవద్వచనములందు విశ్వాసముంచుటయే సాధనకు మొదటిమెట్టు, చివరమెట్టును. ఏ కర్మ నొనర్చినను భగవ దాజ్ఞగా భావించి చేయవలయును. దానిలో సుఖముకలిగెనా భగవంతుని కర్పింపుము. దుఃఖము కలిగినచో నప్పుడును నాతని శరణమును జెందవలయును. ఇట్టి యనన్యోపాసకుని దుఃఖములన్నిటిని నాశమొనర్చి శ్యామసుందరుఁడగు పరా

త్పరుఁడు సుఖము నొసంగును. జీవునకు మూఢాచారము లందు మోహమెక్కువ. ఆతఁడు అలౌకిక వైదిక పరంపరలను ద్యజించి లోక వేదములకు బరమగు నిష్ఠాగుణ్యుఁడు కాఁగో రఁడు. ఆతఁడు లోక మర్యాదాదులందుఁ దగుల్కొనఁ గోరుచుండును. జీవుఁడు సర్వధర్మములందును మోహ మును వీడి, అనన్యుఁడును సర్వేశ్వరుఁడగు శ్రీహరి నాశ్ర యింప నంతవఱకు ఆతని యెదుట శ్రీహరి ప్రత్యక్షము కాఁడు. దేవుఁడు ప్రత్యక్షము కానంత వఱకు సాధనము పూర్తి కానట్లే. కావునఁ దన్నుఁ దాను సర్వాత్మభావముతో భగవానున కర్పణమొనర్చుకొనుట వలననే జీవునకు పరమ! పురుషార్థము కలుగఁగలదు.

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా! ఇప్పు డింద్ర యాగము విషయమునే గోపకులు మఱచిపోయిరి. ఇప్పు డందఱును గోవర్ధన పూజకు ప్రయత్నించుచుండిరి. యజ్ఞము లలో నింద్రుని మదము నణఁగఁ గొట్టవలసియున్నది. అందు వలన వారిట్టి విషయములను స్వీకరించిరి. శ్యామసుందరుఁ డెట్లు చెప్పిన వారట్లు పనులు చేయుచుండిరి. అందఱును వివిధములగుఁ బింకివంటలను, ఆహారపదార్థములను జక్కఁగఁ దయారు చేసికొని బండ్లలో పైచుకొని గోవర్ధన గిరిరాజము వద్దకు వచ్చిరి. అచ్చటికి వచ్చిన తరువాత విధ్యుక్తముగ సంకల్పమొనర్చి, స్వస్తి వాచన పూర్వకముగ గిరిరాజము

ననే షోడశోపచారపూజను గావించిరి. పూజాసమయముననే బ్రాహ్మణులు 'గంగాజలస్నానం సమర్పయామి' 'వ్రజరాజా ఇప్పుడు గిరిరాజమునకు గంగాజల స్నానమొనర్పవలయును.'

అప్పుడు భయపడి నందుఁడిట్లనెను:- 'బ్రాహ్మణులారా! అయ్యో! మఱచితిని. గంగాజలము సీసాను దెచ్చుట మఱచితిమి. ఇప్పుడేమి చేయవలయును. మీరు చెప్పినచో నిప్పుడు జలముతోడనే స్నానము చేయింతము.'

అంత భగవానుఁ డిట్లనెను:- తండ్రీ! గంగాదేవి సర్వవ్యాపకమైనది. మనకు హృదయపూర్వకమగు ప్రేమయున్నచో గంగ యిచ్చటనే ప్రకటముకాఁగలదు. ప్రేమచేఁ బరమాత్మయే ప్రకటమగుచుండ గంగాదేవి ప్రకటమగుటలో నాశ్చర్యమేమున్నది. మీరు ప్రేమతో మానసికముగ గంగాదేవిని ధ్యానింపుఁడు.'

ఇది వినఁగానే వ్రజరాజు మానసికముగఁ బతితపావనియగు గంగా స్రవంతిని ధ్యానమొనర్చెను. మానసికముగ ధ్యానము చేయఁగానే ప్రభు ప్రేరణచే మానసీగంగా స్రవంతి అచ్చటనే గోవర్థన గిరిరాజమునుండి బయలువెడలెను. అద్దమువలె స్వచ్ఛమును, సుందరమును, నిర్మలమునగు నీరమచ్చటినుండి పెల్లుబికెను. అప్పుడందఱిట్లనిరి:- 'ఓయీ కృష్ణుని దేవత గొప్ప చమత్కారమైనది. చూడుండిచ్చటకి

గంగను బిలిచినాఁడు ఇప్పుడు మనమందఱమును సదా దీనికిఁ బూజ నొనర్చెదము; కాని కృష్ణప్ప దేవత ప్రత్యక్షముగఁ బ్రకటమగునని చెప్పుచున్నాడు. అది యింతవఱకును ప్రత్యక్షముగఁ బ్రకటము కాలేదు.'

బ్రాహ్మణుఁడు పంచామృతస్నానము, గంధస్నానము, శుద్ధ గంగాజలస్నానమును జేయించి యజ్ఞోపవీతమును, వస్త్రాలంకారములను, ధూపదీపముల నొసంగిన మీఁదట గోపకులతో నైవేద్యము నచ్చట పెట్టుఁడని కోరఁగా గోపకులందఱకును విశ్వాసమును గలిగించుటకై భగవానుఁడగు శ్రీకృష్ణచంద్రుఁడు స్వయముగ నొక విశాలకాయమునఁ దానే ప్రకటమయ్యెను. చాల పెద్దశరీరమును ధరించి, పర్వతముపైన నిలుచుండి యిట్లనెను:- 'నే నే గో వ ర్ధ న గి రి రాజమను.'

ఒక రూపమున భగవానుఁడు గోపకులతోడనే కలిసి యుండెను, మఱియొక రూపమున గోవర్ధనుఁడై పర్వతము మీఁద నిలుచుండెను. గోపరూపమున నిప్పుడు తన వ్రజవాసులతో నిట్లనెను:- 'చూడుఁ డెంతటి యాశ్చర్యమో! మీ భక్తి ధన్యమైనది. మీ పూజకుఁ బ్రసన్నుఁడై గిరిరాజు స్వయముగఁ బ్రసన్నుఁడైనాఁడు. ఆతఁడు మూర్తిమంతుఁడై మనయం దేఁ గృపను జూపినాఁడు. ఇది మన సౌభాగ్యము.'

గిరిరాజు కనఁబడుటకు రూపమునను, రంగులోను, వైఖరియందును కృష్ణునివలెనే కనఁబడుచుండుటను గోపకులు గాంచిరి. వారాశ్చర్య చకితులై గిరిరాజముయొక్క ఆ మనోహరమూర్తినిఁ గాంచుచుఁ గాంచుచు నట్లే నిలిచిపోయిరి. వారు మాటిమాటి కిట్లనుచుండిరి:- 'కృష్ణుని దేవతయును గృష్ణునివలెనే యున్నది.'

ఇది విని భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'అయ్యో! మీరింతగా విస్మితులగుచుంటిరేల నయ్యా? ఈ గోవర్ధన నాథుఁడు సర్వశక్తిమంతుఁడు. ఈతఁ డెట్లు కావలయునని నట్టిరూపమును ధారణ చేయఁగలఁడు. ఈతఁడు తన్నుఁ బూజించువారికి కోరినకోరిక లొసఁగుచుండును. వనవాసులలో నీతని పూజ నెవరొనర్పరో, ఎవరు నిరాదరించెదరో వారిని యథేష్టముగ దండింపఁగలఁడు, నష్టమును గలిగింపఁగలఁడు. కావున మీరందఱును రండు. మనమందఱమును గలిసి మనకును గోవులకును గల్యాణ మొనర్చు నీ ప్రత్యక్షదేవునకుఁ బ్రణామ మొనర్చెదము.'

ఇట్లు పలికి తన రూపమునకుఁ దానే ప్రణామ మొనర్చెను. గోపకులందఱును నాతని ననుకరించిరి.

అప్పుడు బ్రాహ్మణులిట్లనిరి:- 'సరే, ఇప్పుడు నైవేద్యము నర్పింపుఁడు.'

ఇది విని గోపకులందఱును అన్నమును, పప్పును, కూరలను వ్యంజనములను, వివిధ భక్ష్యములను నైవేద్యమునకై గోవర్ధనుని ముందుంచిరి. గిరిరాజిప్పుడు ప్రసాదమును గైకొన నారంభించెను ఆతఁ డొకటి రెండు లడ్లను దీసికొనలేదు. పిండివంటలకుఁ బిండివంటలను. కూరలను, అన్నమును నొక్కసారిగాఁ బట్టి తీసికొని నోట వైచుకొని గుటుక్కున మ్రింగెను. క్షీరాన్నపు గంగాళమును నొక్కసారిగా నెత్తుకొని గుటగుట త్రాగివైచెను. ఎదుట నుండిన కూరల పళ్ళెరములలోని కూరలను పూర్తిగాఁ దుడిచివైచెను. చారు, పులుసు కళాయిలురాఁగా వాని నన్నిటిని ద్రాగివైచెను. గోపకులిట్లనుకొనిరి:- 'ఓయీ! ఈతఁడిట్లే మ్రింగుచుండిన చో మనకు ప్రసాదమొక పిసరైనను మిగులదు. అందువలనఁ గొన్ని లడ్లగంపలను, హల్వా పళ్ళెరములను పైనుండి క్రిందికి లాగసాగిరి. పల్లమున నున్న నా గంపలను, పళ్ళెరములను గోవర్ధన నాథుఁడు చేతులనుజాచి అందుకొని గంపలకు గంపలనే నోటి కందించుకొనెను. అప్పుడు గోపకులు తమలోఁ దాము ఈ విధముగ ననుకొనదొడంగిరి:- 'ఆనో, ఆనో' అనఁగా నింకను దీసికొనిరండు ఇంకను దీసికొనిరండు.' అని అర్థము. అందువలన నా గోవర్ధనము సమీపమున నిప్పటికిని 'ఆనోర్' అను గ్రామము కలదు.

"ఈ దేవత ముక్కిలిగఁ దినువాఁడుగాఁ గనఁబడు చున్నాఁడు. ఈతని నోరు మూఁత పడుట లేదు. ఈతని వైఖరిలోను శైథిల్యము గోచరించుట లేదు. ఈతఁడెంతటి యాఁకలినిఁ జెంది యున్నాఁడో కదా!' యని నందుఁడనుకొను చుండెను.

భగవానుఁడిట్లనెను:-'చూడుఁడీతని కెన్నాళ్లనుండియో పూజ జరుగుట లేదు. ఈ దేవత చాల దినములనుండి ఆఁక లినిఁ జెందియున్నాఁడు. ఈతనినిఁ గడుపునిండఁ దిననిండు. తిని మరల మీ పదార్థముల నన్నిటిని యథాప్రకారముగ నుంచఁగలఁడు.'

నందుఁడిట్లనెను:- 'లేదయ్యా! మేము తినుటకభ్యంతరము పెట్టుట లేదు. కడుపునిండఁ దిననిమ్ము.'

ఇచ్చట గోవర్ధన దేవుఁడు ఆగకయే తినుచుండెను. తినుచుఁ దినుచు నాతఁడు కొంచెమాగి దంతములను నాలుకతోఁ దుడుచుకొనుచుండెను. గిరిరాజము పంటిసందున లడ్డైన నిరుకుకొన్నదేమోనని నందుఁడనుకొనెను. అందు వలన నందుఁ డిట్లనెను:- 'ఒరే, మీరెవరైనఁ బల్లు కుట్టుకొనుటకై నిమ్మముల్లైన నందింపుఁడు,'

ఇది విని కొందఱు గొల్లపిల్లలు నిమ్మముల్లు కొఱకు పరువిడిరి. అంత భగవానుఁ డిట్లనెను:- ఓరీ! నిమ్మముల్లుతో

నింతటి పెద్దనోటిలో నేమి పని జరుగును. పల్లు కుట్టుకొనుట కీతనికొక పెద్దబల్లెమును దీసికొనిరండు' ఇది వినఁగానే అంద ఱును బొట్టలు చెక్కలగునట్లు నవ్వి నవ్వి నొర్లిగింతలు పెట్ట నారంభించిరి. ఒకఁడొక పెద్ద బల్లెమును దెచ్చి గోవర్ధన దేవుని చేతి కందించెను. ఆతఁడా బల్లెముతో దంతములను గుట్టుకొనఁగానే అప్పటికి నోటిలోనుండిన హలువా క్రిందపడి పోయెను. అంత మరల నాతఁడు వ్యంజనములను మ్రింగ నారంభించెను.'

పొట్టను నింపుకొని, ప్రసాదమునుదిని గిరిరాజిట్లనెను:- 'గోపకులారా! నేను మీయెడల సంతుష్టుఁడనైతిని. మీకు కావలసిన వరమును గోరుకొనుఁడు.'

ఇదివిని అందఱును జేతులను జోడించుకొనియిట్లనిరి:- 'గిరిరాజా! నీవు మాయెడలఁ బ్రసన్నుఁడవైతివేని మా యీ కృష్ణుఁడు సదా సుఖముగానుండునట్లు వర మొసంగుఁడు. మేమం దఱ మెల్లప్పుడును నీతని బ్రసన్నచిత్తముతోఁ జూచుచుండ వలయును.'

'తథాస్తు' అనిపలికి గిరిరాజంతర్ధానమయ్యెను. అంత గోపకుల పాత్రలు పదార్థములతో మరల నిండిపోయెను. గోవర్ధన ప్రసాదముచే గోపకులు ముందుగా బ్రాహ్మణులను దృప్తులను గావించిరి. వారికి సుందరాతి సుందరములగు

వస్త్రాభూషణాదులను, సువర్ణముద్రలను, గోవులను దానముగ నొసంగిరి. అంత గోవులకుఁ బచ్చని గడ్డిని మేపిరి. బ్రాహ్మణులాశీస్సులొసంగిరి. అప్పుడు భగవానుఁడిట్లనెను:- 'సోదరులారా! ముందుగా గిరిరాజుకు ప్రదక్షిణ మొనర్చి, అనంతరము ప్రసాదమును గైకొందము.'

ఇదివిని గోపగోపికాజనమంతయును మిక్కిలి యుత్సాహముతో నలంకరించుకొని, వస్త్రాభూషణాదులతో సుసజ్జితులై గోవర్ధన ప్రదక్షిణ మొనర్పసాగిరి. అందఱును బూర్తిగాఁ బరిక్రమ మొనర్చిరి. పరిక్రమ మొనర్చి అందఱును మానస గంగా సమీపమునవిడిసి, అందఱును గోవర్ధన నాథునకు జయజయధ్వానముల చేయఁగా నాకాశము ప్రతిధ్వనించెను. చేతులనుగాళ్లనుగడుగుకొని అందఱును ప్రేమపూర్వకముగ బ్రసాదమును దీసికొని విశ్రాంతి గైకొనఁదొడంగిరి.

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా! ఆ దినములలో గోపకులందఱును గోవర్ధన పర్వత సానువుల సమీపముననే తమ గోవులతోఁగూడి యుండిరి. ఈ విధముగ భగవదాజ్ఞచే వారందఱును విధిపూర్వకముగ గోవర్ధనమును, గోవులను, బ్రాహ్మణులను బూజించి, ప్రసాదమును గైకొని విశ్రమించి, శ్రీకృష్ణుని వెంటఁబెట్టుకొని తమతమ నివాసములకుఁబోయిరి. ఇఁక వ్రజవాసులపై నింద్రుఁడు కోపించిన కథను నేను ముందు చెప్పఁబోవుచున్నాను.'

వ్రజ వాసులపై నింద్రుని కోపము

౭౫౦

మనకు గర్వమును గలిగించినవానిని మఱచి సమస్తమును మనమేనను గర్వమును జిన్నవానినుండి పెద్దవాని వఱకును భగవంతుఁడు నింపి వైచినాఁడు. భగవంతుఁడు తప్పితే యింకొకటి లేదు. ఇంకొకటి కలదంటిమా అదియే అభిమానము. ఈ ప్రపంచములో నెక్కడ చూచినను ప్రతి ప్రాణికిని, ఆతఁడు కటిక దరిద్రుఁడగుగాక, దుఃఖాతి దుఃఖితుఁడగుగాక చిన్నవాఁడగుగాక పెద్దవాఁడగుగాక అహంకారమును, గర్వమునుకలదు. ఎవరినైన సద్గుణుఁడు మేమితరులకుఁ దీసివేసిన వారమా యేమి యని యందురు. చీమకు వత్తిడి తగిలెనా అది క్రోధించి కుట్టును. అదియును నవమానమునకుఁ గోపమును జెందును. మిథ్యాభిమానమే క్రోధమునకుఁ గారణము. మనము దేహమునే ఆత్మగా భావించుచున్నాము. ఆత్మ అన్నిటికంటెను శ్రేష్ఠమైనదే. దాని సత్తావలననే అందఱును దమ్ము శ్రేష్ఠులమని భావించుకొనుచున్నారు; కాని వారు భ్రమవశమున దేహమునే ఆత్మగాభావించి దాని సుఖ దుఃఖములు తన సుఖదుఃఖములుగ భావించుచున్నారు. ఆత్మ కెవరైన నవమాన మొనర్పఁగలరా ? అది మానావమాన రహితమైనది; కాని శరీరమునే ఆత్మగా భావించు

వారు అజ్ఞాన వశమున దేహావమానమునే తమ కవమాన ముగ భావించుచుందురు. అట్టివారు క్రోధమును జెందుచుందురు, చివరకు దుఃఖపడుచుందురు. ఇదియే యజ్ఞానము. ఇదియే భ్రమ, ప్రపంచమునఁ గ్రోధమును గలిగియుండినచో నది బంధనమునకు హేతువగును. ఆ క్రోధమునే భగవానుని యెడల నొనర్చినచో బంధనముక్తి హేతువు కాఁగలదు.

సూతుఁడిట్లనెను:-'మునులారా! శ్రీకృష్ణుని యాజ్ఞచే వ్రజవాసులగు గోపకులింద్రుని వార్షిక పూజ నొనర్పక గోవర్ధన పూజ చేయఁగా నింద్రుఁడు వారియెడల నత్యంత క్రోధమును జెందెను. కాని నందనందనుఁ డెవరికి రక్షకుఁడుగ నున్నాఁడో, ఎవరి సుఖదుఃఖభారమునంతను విశ్వంభరుఁడే వహించి యున్నాఁడో వాని కనిష్టమెవరు కావింపఁగలరు?'

ఇంద్రునకు మిక్కిలి గర్వము కలిగెను. ఆతఁడు తానే శ్రేష్ఠుఁడగు నీశ్వరుఁడనని భావించుకొనుచుండెను. తాను త్రిలోకాధీశ్వరుఁడననియుఁ దనతో సమానుఁడింకెవరున్నా రనియు నాతనికి గర్వము కలదు.

ఆతఁడిట్లనెను:- 'ఈ గోపకులు నా ప్రభావమును మఱచిరి. నేను గడచిన సంవత్సరములలో సమృద్ధిగ సకాలమున వర్షములను గుఱిపించుచుంటిని. దానివలన నీ వ్రజ వనములందు సమృద్ధిగ పచ్చిక మొలిచినది. గోపకులు గోవులు

బాగుగా బలిసినవి. చాల పెరిగినవి. పాలధికముగ నిచ్చుచున్నవి. ఎక్కుడుగ నాదాయము వచ్చుచుండుటచే గోపకులందఱును ధనికులైరి. ధనము హెచ్చిన మదము హెచ్చును. మూర్ఖత పెరిగినది. ఐశ్వర్యము కలిగినవందఱకును మదము కలుగును. ఈ పల్లెటూరి గోపకుల మూర్ఖతను గాంచుఁడు. ఒక చిన్నపిల్లవాఁడు కృష్ణుని మాటను విని యింతటి గొప్ప దేవతనగు నన్ను వీరవమానము కావించినారు. కావున నేను వీరి మదము నణఁప వలయును. వీరు చేసిన పనికి తగిన శాస్తిని చేసి చూపించెదను.'

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మునులారా! మేఘ గణములుండును. అవి అప్పుడప్పుడు దేవేంద్రుని ప్రేరణముచే వర్షమును గురిపించుచుండును. ఆ గణములలో సాంవర్తకమను మేఘగణము కలదు. అవి సదా మెదలకుండును. ప్రళయ మాసన్నమైనప్పుడివి విడువఁబడును. ప్రళయ కాలమందు చాల కాలము వఱకు వర్షముండదు. ప్రళయకాల సూర్యుఁడు తపించును. ఆ తాపముచేఁ జరాచర జీవులందఱును నశించెదరు. అంత నేనుఁగు తొండమంత ధారతో సాంవర్తక మేఘములు వర్షించును. ఆ వర్షముచే సప్త సముద్రములొక్కటి యగును. పృథివి యంతయును జలమయమగును. సాంవర్తక మేఘములు మధ్యలోఁ ప్రేరేపింపఁ బడుట యుండదు. కాని నేఁ డింద్రుఁడు కోపమును జెందుటచే సాం

వర్తక మేఘములను బిలిచి యిట్లనెను:- 'మీరు పోయి గోవర్ధన గిరిరాజము మునుఁగునట్లుగ వర్షింపుఁడు. నందుని, వ్రజవాసుల నందఱను నాశ మొనర్పుఁడు. అచ్చటి గోవులను గోపకులను నెవరిని మిగల్పరాదు. అందఱను సర్వనాశ మొనర్పుఁడు. నందాది గోపకులు విడిచిన చోటు నంతయును జలమయము కావింపుఁడు.'

సాంవర్తక మేఘము లిట్లనెను:- 'ప్రభూ! మేము ప్రళయ కాలమునఁ బ్రేరేపింపఁ బడువారము. ఇంద్రు లెవరును మమ్ముఁ బ్రేరేపింప లేదు. కల్పాంతమునఁ బదునాల్గవ యింద్రుఁడు మమ్ములను బ్రేరించును. అప్పుఁడు మేము ప్రళయము కావించెదము.'

ఇంద్రుఁ డిట్లనెను:-'మీరు నా యధీనమున నున్నారు మర్త్యలోకనేదైనఁ బనిపడినచో మిమ్ములను మేముపయోగించుకొనవచ్చును. ఇప్పుడట్టి సమయ మాసన్నమైనది.'

మేఘము లిట్లడిగెను:- 'అట్టి అవసర మేమి వచ్చినది?' ఇది విని యింద్రుఁడిట్లనెను:- 'అసలు విషయమిది. ఈ గొపకులు వట్టి మూర్ఖులు. పైఁగా వీరిలో నొక వాచాలుఁడగు పోఁకిరి బాలకుఁడు పుట్టినాడు. ఆ కుఱ్ఱవాఁడు చదివిన వాఁడేమియునుగాడు. కాని తానే గొప్పవాఁడ ననుకొనును, అతఁడు మూర్ఖీభవించిన గర్వస్వరూపమే.

అతఁడు జ్ఞానమునకుఁబరుఁడు. తానే గొప్ప తెలివికలవాఁడ ననుకొనును. ఆ కుఱ్ఱవాఁడు గోపకుల మోసగించినాఁడు. ఆతఁడింద్రునిపూజ అక్కఱ లేదని చెప్పినాఁడు. ఇంక నీ గోప కులు బ్రదికి యుండఁగలరా? మర్త్య ధర్ముఁడగు కృష్ణుని మాటలను విని అమరాధిపతినగు నన్ని యజ్ఞ లవమాన మొనర్చినారు.'

సాంవర్తక మేఘము లిట్లనెను:- 'శ్రీకృష్ణుఁడు కొంచె మెఱిఁగియే మీ పూజనాపి యుండవచ్చును.'

ఇంద్రుఁడు క్రోధోద్రిక్తుఁడై యిట్లనెను:- 'వానిలో నింతమాత్ర మాలోచించు శక్తి యుండినచో నిట్టి యనర్థ మేల యొనర్చును? అతఁడు మర్త్యలోకములో నుండువాఁ డయ్యు స్వర్గాధిపతినగు నన్నాతఁడు లెక్క చేయకున్నాఁడు. గోపకులును నాతఁడు చేసిన రెండు చిన్నవి పెద్దవి చమత్కా రములను గాంచి, ఆతనికి వశపడినారు. మనకు రక్షకుఁడు కృష్ణుఁడుండఁగా నింద్రుఁ డేమి చేయఁగలడని గోపకు లను కొనుచున్నారు. కప్ప యెలుక బలమున సర్పమున కవమా నము చేసినట్లున్నది. సుదృఢమగు నౌక లేక కేవలము కుక్కతోఁకను బట్టుకొని గోదావరి నీదినట్లుగను, మందమతి యగువాఁడు బ్రహ్మ విద్యను వీడి, నామమాత్రముగనున్న యితర ఆ దృఢ నౌకతో సమానమగు కర్మమయ యజ్ఞము

లచే నీ భవసాగరమును దాటఁ గోరిరట్లు, కృష్ణాశ్రయమును బొంది యీ గోపకులందఱును తాము సురక్షితుల మనుకొను చున్నారు, నేను వీరు చేసిన పనికి తగిన ఫలమీయవలసి యున్నది. నన్నవమానించి నందులకుఁ బ్రతీకార మొనర్చె దను. మీరు నిశ్శంకతోఁ బోయి కృష్ణుని మూలమున గర్వా తిరేకులై, ధనోన్మత్తులైన గోపకుల యైశ్వర్యమును ధూళిలోఁ గలిపి వేయుఁడు. వీరి పశువులన్నిటిని సంహరింపుఁడు.'

సావర్తక మేఘములిట్లనెను:- 'ప్రభూ మేమచ్చటి కొంటరిగ రాము. మేము శ్రీకృష్ణ ప్రభావము నెఱుఁగము, పైఁగా మీరు మమ్ముల నసమయమునఁ బంపుచున్నారు. కావున మీరును మా వెంట రావలయును.'

ఇంద్రుఁ డిట్లనెను:- 'మీరు ముందుగాఁ బోవుచుండుఁడు. నేనింతలో మీ వెనుకనే ఐరావతము నెక్కి నలుబది తొమ్మిది వాయువులను వెంటఁగొని వచ్చెదను. మీరు వర్షించుచుండ మరుద్గణములు తీక్ష్ణవాయువును వీచెదరు. అప్పుడు వ్రజనాశనము నిశ్చితమగును.'

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా! మేఘ గణము నంద్రుని యధికారములో నుండురు. ఇంద్రుఁడే యిట్టి యనర్థమును గావింపుఁడని ప్రేరించుచుండ వారు చేయగలిగిన దేమున్నది? ఇప్పటివఱకు అవి ప్రళయకాలమునకై ఒక

చోట బంధింపఁబడినవి. ఇంద్రుఁడు స్వయముగఁ దాళము దీసికొని వారిని బంధమునుండి విడిపించి పంపఁగా నవి వ్రజము మీఁదకుఁబోయి కుంభపోతగా వర్షింపఁ దొడగెను. వాని ధార లేనుఁగు తొండములవలెను, స్తంభములవలెను నుండెను. మేఘములయొక్క ధణధణ గర్జనములకును, దళతళ మెఱుపులకును వ్రజవాసులత్యంత భయభీతులై యుండిరి. వర్షము నిరంతరము కురియుచుండిరి. ప్రచండవాయువుచేఁ బ్రేరితములై మేఘములు జలముతోఁగూడ పెద్దపెద్ద వడగండ్లను గూడ వర్షించుచుండెను. నిరంతరము వర్షము కుఱియుటచే సమస్త సమ విషమభూమి యంతయును నొక్కటిగనయ్యెను. అంతయును జలముతో నిండిపోయెను. ఎటుఁజూచినను జలము నకు జలమే కనఁబడుచుండెను. దీనినిఁ గాంచి గోపకులు పరమ విస్మితులైరి.

—— // ——

గోవర్ధనధారి వనమాలి

(౯౫)

జీవి భగవంతుని శరణమునకుఁ బోవుటకు భయపడును. తన సర్వస్వమును సమర్పించుటకు వెనుకాడును. కొంచెముగ విపత్తులు సంభవించెనా భయపడును. సమర్పణమునకు సందే

హించుచుండును. సర్వాత్మ భావముతో నెవఁడు సమర్పణ మొనర్చునో భగవానుఁడు వాని సుఖదుఃఖముల చింత తానే వహించును. నాకు లక్షరూపాయల ఖర్చు ఉన్నది, ఎచ్చట నొక్క పైసాయైనను లేదే, యెట్లు పని జరుగునని జీవి అవి శ్వాసమును జెంద నక్కఱలేదు. నీవు సర్వాత్మ భావముతో నిన్ను నీవు భగవంతుని కర్పించుకొనినచో నా లక్ష్మీపతికి లక్షలును గోట్లు నేమి లెక్క? వసుంధరకు స్వామియైనవాఁ డెచ్చటనుండియైనను వసు (ధన) వును దెచ్చి యీయఁ గలఁడు. ఆతని దృష్టిలో సృష్టియున్నది. ఆతని కెచ్చటను, నెన్నడును, కొంచెమైనను నసంభవ మనునది లేదు. ఆతని కన్నియును సంభవములే. ఆతఁడు జడమును జైతన్యముగను చైతన్యమును జడముగను జేయఁగలఁడు. అచరమును జర ముగను చరము నచరముగను జేయఁగలఁడు. మాయాపతికి అసంభవ మనునది కొంచెమైనను నుండఁజాలదు.

సూతుఁడిట్లనెను:- ఓమునులారా! గోవర్ధన పర్వత సానువులలో నివసించుచుండిన గోపకుల మీఁద సాంవర్తక మేఘములు వచ్చి వెంటనే కుంభవృష్టిని గురిపింప నారంభించెను. అందఱును సుఖముగ నిద్రించుచుండిరి. ఆనంద విహార మొనర్చుచుండిరి. కమనీయ భక్తిక్రీడలొనర్చుచుండిరి. బాలురతోడను, స్త్రీలతోడను నవ్వులు, వినోదములతోఁ గడుపుచుండిరి. సరిగా నా సమయముననే వర్షము కురియ

నారంభించెను. మొదట వారిట్లనుకొనిరి:- 'ఇది సాధారణ జలమే. వెడలిపోఁగలదు.' కాని పెద్దధారగా నిరంతరము వర్షించుటను గాంచఁగనే ఆకారమునకుఁ పెద్ద తూటుపడి ఆకాశగంగ పడుచున్నదని వారందఱనుకొనిరి.

కొంచెముసేపు విడువక వర్షించుటచేతను, ప్రబలమగు ప్రచంచవాయువు ప్రళయంకరమగు వేగముతో వీచుటచే గోప, గోపీ, గోపబాలకులును, గోవులును వణఁకనారంభించిరి. గోపికలు తమ పిల్లలను వడిలోఁబెట్టుకొని యేడ్వనారంభించిరి. ధారావాహిక వృష్టిచే వ్యాకులమును జెందిన గోవులు తమ వత్సములను దమ తమ శరీరమున కానించుకొనెను. తలలు ముడుచుకొని వణఁకుచు నవి తమ శరీరములోఁదాము దూరిపోఁదలఁచి నట్లుండెను. సానువులందు నాల్గు వైపులను జలముతో నిండిపోయెను. బండ్లమీఁదుగా నీరు పారుచుండెను. ప్రవాహమున గోవత్సములు కొట్టుకొని పోవుచుండెను. గోవత్సముల ముఖములు శీతము చేతను భయము చేతను దయనీయముగ నుండెను. వాయువేగముచే నవి అరఁటి ఆకులవలె గడగడ వణఁకుచుండెను.

గోపికలు తమలోఁ దామిట్లను కొనుచుండిరి:-'అయ్యో! ఇది యంతయును నిద్రయాగమును జేయని దానికి ఫలము. మన మీ సంవత్సర మింద్రునకుఁ బూజను గావింప లేదు.

అందువలన నాతఁడు కుపితుఁడై వర్షమును గురిపించుచున్నాఁడు. ఆతఁడు మనలను సర్వనాశము కావింపఁగలడు. అయ్యో! గోపకు లింద్రయాగమును వదలి గోవర్ధన పూజ నేలఁ జేసినారు. ఈ గోవర్ధన దేవత తినుటకు వికట వేషమును ధరించి వచ్చినాఁడు కాని యిప్పుడు రక్షించుటకు రాలేదేమి ? ఎవరెవరికి దేవుఁడో వారిమాటను మన్నింతురు. ఏడ్చుచు గోపికలందఱును దీనినిఁ జెప్పుటకు శ్రీకృష్ణుని బండి కడకు వచ్చిరి. గోపకులును భయభీతులై శ్రీహరి శరణమునకుఁ బోయిరి. గోవులును అంకెలు వేయుచు నలువైపుల నుండియు వచ్చి శ్రీకృష్ణునిఁ జుట్టుకొనెను. అందఱు నైక్యకంఠముగ నిట్లనిరి:- 'వ్రజచంద్రా! నందనందనా! ప్రణత దుఃఖ భంజనా! భక్తవత్సలా! గోకులేశా! ఏకైక గోకుల జీవనధనమా! శ్యామసుందరా! మా యీ విపత్తునుండి రక్షింపుము, రక్షింపుము, మేము నిన్ను శరణు వేఁడుచున్నాము.'

గోపకులును, గోపికలును, గోపబాలురును, గోవులును ప్రచండ వాయువుచేతను, వడగండ్లతోఁ గూడిన ప్రచండ వర్షముచేతను బీడితులై, అచేతనులగుటను గాంచి భగవానుఁడిది యంతయును నింద్రుని కార్యమని గ్రహించెను. ఆతఁడు కుపితుఁడై యిట్టిపనినిఁ జేసినాఁడు. ఈ సమయము

వర్షాకాలము కానేకాదు. ఈతనికిఁ దా నింద్రుఁడనను గర్వము కలదు. నేను వాని గర్వము నణఁచెదను.'

ఇచ్చట భగవంతుఁ డిట్లాలోచించుచుండఁగా నచ్చట నందుని స్థితి విచిత్రముగ నుండెను. ఆతఁ డిట్లనుకొనుచుండెను:- 'మే మింద్రపూజ నొనర్పక మూఢత మేమే యీ విపత్తును గొని తెచ్చుకొంటిమి. ఇంద్రుని పూజను గూడ చేయవలసినది. గోవర్ధనపూజను జేయవలసినది. ఆతఁడు చేతులను జోడించుకొని ప్రార్థన మొనర్చుచుండెను:- సురపతీ! నీవు మా యపరాధమును క్షమింప వలయును. మమ్ములను ముంచు నాలోచనమును విడువుము.'

అంత భగవానుఁ డిట్లనెను: 'తండ్రీ! మీ రిదేమి చేయుచున్నారు! మీరు మీ యిష్ట దేవుఁడగు గోవర్ధనుని ప్రార్థన చేయుడు. ఆతఁడు మీ కష్టము లన్నిటిని బోఁగొట్టఁ గలఁడు.'

నందుఁ డిట్లనెను:- 'ఓరీ! గోవర్ధనుఁడు మన మొఱలను వినఁ జాలఁడు. ఈ కృత్య మంతయును నాతని యెదుటనే జరుగుచున్నది కదా!'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'వర్షము వచ్చినచో నీవు నన్నెత్తి నన్ను గొడుగుగాఁ జేసికొనుము. నా క్రిందకు గోవు

లను. గోపకులను గూర్చుండఁ బెట్టుమని నాకు గోవర్ధనుఁడు కలలోఁ జెప్పినాఁడు.'

నందుఁడిట్లనెను:- 'నాయనా! ఏడు క్రోసులు పొడవు గల పర్వతము నెట్లు లేవఁ దీయఁ గలవు? ఇది అసంభవముగఁ గనఁబడుచున్నది.'

శ్రీకృష్ణుఁడిట్లనెను:- 'నాయనా! ఇంత కొండనిఁ దినిన దేవత కిది యేమి యసంభవము కాఁగలఁదు?'

నందుఁడిట్లనెను:- 'నాయనా! జలమును, అగ్నియును నెవరికిని వశముకాదు.'

ఇది విని భగవానుఁడు నవ్వెను. ఆతఁడిట్లనుకొనెను:- 'నేను నా యోగ మాయచే నసంభవమైన దానిని గూడ సంభవము కావించెదను. ఇంద్రుని గర్వము నణఁచెదను అజ్ఞాన వశముచే నీ యింద్రుఁడు లోకపాలు రందఱికంటె శ్రేష్ఠుఁడనని భావించుకొను చున్నాఁడు. నియమానుసార ముగ సత్త్వగుణముండుటచే వారు గర్వమును జెందరాదు. కాని అజ్ఞాన వశమున నాతనికిట్లు మదమెక్కినది. ఇంద్రుఁడు నా యైశ్వర్యమును మఱచినాఁడు. నావల్ల మానభంగమును జెందినను నాతనికి మేలు కల్గును,' ఇట్లాలోచించి భగవానుఁడు తన యోగ ప్రభావముచే గోవర్ధన పర్వతమును దాఁకెను. తాఁకగనే ఏడు క్రోసులు పొడవు గల

తము పృథివి నుండి యెగిరి పైకి లేచెను. భగ
నుఁడు తన యెడమచేతి చిటికెన వ్రేలి మీఁద నా
తము నంతను ధరించెను. దాని క్రింద నేడు క్రోసుల
వున విశాలమగు సుందరమగు గుహ యేర్పడెను.
కు భగవానుఁ డిట్లనెను:- ' మీరందఱును మీ మీ
వులను, కుటుంబములోని వారిని, పిల్లలను జల్లలను బండ్లను
ని యీ పర్వతము క్రిందకు రండు. ఇచ్చట మీ కేమి
ను భయముండఁబోదు.'

భగవానుని మాటను విని గోపాలురందఱును దమతమ
వులను, సమస్త వస్తువులను దీసికొని పర్వతము క్రిందకు
చ్చిరి. తన చిటికెన వ్రేలి మీఁద గోవర్ధన ధారణ మొన
గాని గోపకులందఱును జకితులై రని తెలిసికొని వారంద
తో భగవంతుఁ డిట్లనెను:- 'ఇది యందఱపని, ఐదాఱు
లు ఒక్కొక్కరి వంతు, మీరందఱును మీ కఱ్ఱలతోఁ
టీనేర్పఱచుఁడు. అందఱును దీని నాదుకొని పట్టినచో నీ
ర్వతము క్రిందకు పడదు.'

ఇది వినఁగానే గోపబాలకు లందఱకును మిక్కిలి
ర్షము కలిగెను అందఱును దమ తమ కఱ్ఱలను దెచ్చిరి.
వర్ధన ధారణమునఁ దాము సహకరించితిమని వారికిని
ందము కలిగెను.

కొందఱు గోపాలురిట్లనిరి:- 'కృష్ణా! నీవు పర్వతము నెత్తి చాల సేపైనది. కొంచెము సేపు నీవు విశ్రాంతిని దీసికొనుము. అంతవఱకు మేము దీని నెత్తి పట్టుకొందుము.'

ఇది విని భగవానుఁడు నవ్వి కొంచెము చేతిని దింపఁగాఁ బర్వతము క్రిందఁ బడఁబోయెను, అప్పుడందఱిట్లనిరి:- 'కృష్ణా! నీవు విడువఁ గూడదు. నీ దేవత నీ మాటను వినును లెమ్ము. మాకును నాతనికినిఁ గుదురదు.'

ఇది విని భగవానుఁడు దాని నెత్తుకొని అట్లే నిలుచుండెను.

అంత శౌనకుఁడిట్లడిగెను:- 'సూతా! పైనుండి పర్వతము వర్షము నాపియుండవచ్చును: కాని నలువైపులను వర్షమువలన నీరుండి పోయియుండవచ్చును. అవి క్రిందకు వచ్చి యుండలేదా?'

సూతుఁడిట్లనెను:- స్వామీ! భగవానుఁడు జలమును నేలమీఁదకే రానీయలేదు. జాజ్వల్యమానమగు సుదర్శన చక్రము నాతఁడు పిలువఁగా వచ్చి అది పర్వతముపైనఁ గూర్చుండెను. ఎట్లుఁగాఁగాల్చఁబడిన పెనముమీఁద నీరుపడిన నెట్లు యిగిరిపోవునో, సముద్రములోని బడబానలము జలధిలోనిజలము నెట్లు శోషింపఁజేయునో, అట్లే వర్షమువలనఁ బడుచున్న జలమును సుదర్శనచక్రము మధ్యలోనే యిగురిఁ

జేయుచుండెను. ఈ విధముగ నేడు దినములవరకు నిరంతరము వర్షము కురియుచుండెను. భగవానుని యోగమాయా ప్రభావముచే నెవ్వరికిని నీ కాలము గుర్తునకు రాలేదు. అందఱును మిక్కిలి యానందముతో నాటలు పాటలతో నానందమొందుచుండిరి. శ్రీరాస్నమును ద్రావుచుండిరి. యశోదమ్మకు మిక్కిలి చింత కలిగెను. ఆమె మాటిమాటికి శ్యామసుందరుని చేతికి వెన్నను బూయుచు నిట్లనెను:- 'వత్సా! చేయి తీపు పుట్టుటలేదుకదా!' శ్రీకృష్ణచంద్రుఁడు నవ్వుచు నిట్లనెను:- 'అమ్మా! నీవు నాకింత వెన్నను బెట్టి మేఁపితివి. దానికి బలముండి తీరవలయును. గోపకు లందఱును లేచుచుఁ గూర్చుండుచు, నిద్రించుచు లేచుచు నుండిరి, కాని శ్రీకృష్ణుఁడు నిలుచుండ, వాని యెదుట వాని కన్నులలో, గన్నులను గలుపుచు గోపరాజగు వృషభానుని గౌరవర్ణముగల కన్యక నిలుచుండి యుండెను. ఆమెయును నేడు దినములును గూర్చుండలేదు. ఎవరైనను నామెను గూర్చుండు మనిన నామె వారికిట్లు సమాధానమును జెప్పెడిది:- స్వప్నమున గోవర్ధన నాథుఁడు శ్యామసుందరునితోఁగూడ నీవును నిలుచుండ వలియునని జెప్పినాఁడు. నీవు నిలుచుండక పోయినచో నెప్పుడైన శ్యామసుందరుని చేతినుండి పర్వతము పడవచ్చును. అందఱును నణఁగి పోవుదురు. అప్పుడు గొప్ప యనర్థము ప్రాప్తింపఁ గలదని చెప్పినాఁడు.

అందువలన నే నందఱమేలు కొఱకు నిలుచుంటిని. ఇది విని అందఱిట్లనిరి:_ ఈపిల్ల, పిల్లవాఁడు జంట చాల సుందరముగ నున్నది. ఈ పిల్లలలో నేదియో చమత్కార ముండియుండ వలెను. అందుకనియే శ్యామసుందరుఁడు కనుఱెప్పను వేయుట లేదు. ఇంతయును మఱచి తదేక దృష్టితో నీమె వైపే చూచుచు నిలుచుండినాఁడు.'

సూతుఁ డిట్లనెను:_ 'మునులారా! గోపకులకు భగ వానుని వచనము లందు సంపూర్ణ విశ్వాసము కలదు. అందువలనఁ బర్వతము పడిపోవునని మీరేమాత్రమును శంకింపరాదను నాశ్వాసనమును గలిగింపఁగా వారందఱును దమతమ బండ్లను, గోవులను, భృత్యులను, బురోహితులను, పరివారమును గూడుకొని ఆనందముతో నేడు దినముల వఱకు పర్వతము క్రింద కూర్చుండి యుండిరి. ఇంత సేపటి వఱకును దన యోగమాయా ప్రభావముచే భగవానుఁ డొకే స్థాన మున నిలుచుండెను. హనుమంతునివలె నతఁడు నిటు విచలితులు కాలేదు.'

—!!—

ఇంద్రుని గర్వము అణఁగెను

(౯౫-౨)

జీవునకుఁ దనబల పౌరుషముల గర్వమున్నంత వఱకును, తన యల్ప శక్తికే మదమత్తుఁడై యున్నంత వఱకు సర్వశక్తి మంతుఁడగు భగవానుని శరణమునకుఁ బోఁడు. తన సంపూర్ణ బలమును, పౌరుషమును వినియోగించినను దన సంకల్పము నెఱవేరక పోయినపుడు వాని మదము దిగిపోవును. తనకంటె గొప్పశక్తి కలదని అప్పుడనుభవమునకువచ్చును. జీవితనపురుషార్థమున భంగపడనంతవఱకు హరి శరణమునకుఁ బోఁడు. అందువలన మాటిమాటికి పురుషార్థము విఫలమగుట ఆతని కృపయే. అనుగ్రహమే; పరమ దయయే, భగవంతుఁ డెవరినిఁ దనవానిఁగాఁ జేసికొనఁ దలఁచునో వాని బల పురుషార్థములను, దపమును, ప్రభావమును, ధనమును, నింక నితర మదముల నణఁచి వేయును. కన్నులలో నభిమానరూపమగు పొర వేయఁగా మానభంగమను శస్త్రముచే దానినిఁ గోసి జ్ఞానరూపమగు చూపు నొసంగును. ఆతని ప్రతి పని యందును జీవునకుఁ గల్యాణము నిహితమై యున్నది.

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మునులారా! అమరాధిపుఁడగు నింద్రుఁడు ప్రథమమున సాంవర్తకములను మేఘములను బంపి, వాని వెను వెంటనే మరుద్గణములను నలుబది

తొమ్మిదింటినిఁ గైకొని, ఐరావతము మీఁద నెక్కి ఆతఁడు స్వయముగ వచ్చెను. గోవర్ధన పర్వతముతోసహా గోపకు లందఱును నెప్పుడు మునిఁగి పోవుదురా యని ఆతఁడు నిలుచుండి చూచుచుండెను; కాని యేడు దినముల వఱకు నిరంతరము వడగండ్లతోఁ గూడ వర్షము కురిసినను నొక్కబిందువైనను గోపకుల కడకు పోవకుండెను. వారానందముతో సుఖముగఁ గూర్చుండిరి. తమ నిత్య కార్యము లొనర్చుకొనుచుండిరి. మదముచే నాతఁ డంధుఁడై పోయెను. గర్వాతిరేకమున నే వ్యక్తియైనను తన మిథ్యాహంకారముల నిలిచియుండినచో, వానియొక్క వివేకమంతయును విలీనమైపోవును. ఆతఁడు సమస్త ఉచితానుచితములగు నుపాయములచేఁ దన హఠమును నెఱవేర్చుకొనఁ జూచుచుండును. ఇంద్రుఁ డిట్లనుకొనెను:- 'వర్షముచే గోపవంశము నశింపకున్నచో నేను నా యమోఘమగు వజ్రముచే పీడించి వారలను నశింపఁ జేసెదను. నా వజ్రము మహాతపస్వియగు దధీచియొక్క యోగతపోమయమగు అస్థులచే నిర్మితమైనది. అది యెన్నటికిని వ్యర్థము కాఁజాలదు. ఈనందాది గోపకుల గర్వమునకుఁ దగిన ప్రతిఫలము సేయవలయును.' అని యిట్లాలోచించుకొని ఆతఁడు తన అమోఘాస్త్రమును గోవర్ధనము మీఁద వేయుటకుఁ దీయునంతలో నాతని చేయి స్తంభించిపోయెను. ఆతని సంకల్పము నశించెను. తన శక్తి యంతయును నశించిపోఁగా

నాతని యింద్రప్రత్యాభి షేకానము పూర్తయయ్యెను. వెంటనే ఆతఁడు మేఘములు వర్షించుట నాపెను. లోలోన శ్రద్ధా భక్తులతో గురుప్రదత్తమగు శ్రీకృష్ణ మంత్రమును జపింప నారంభించెను. లోలోన నాతఁడు సమాహిత చిత్తముతో శ్రీకృష్ణునిశరణమునకుఁ బోయెను.నిర్వ్యళీక, నిరభిమానుఁడై ఆతఁడు ప్రపన్నుఁడు కాఁగా, శరణాగతుఁడు కాఁగా నాతనికి తంద్రవలె కలిగెను. ఆతనికా తంద్రావస్థలో విశ్వమంత యును కృష్ణమయముగఁ గాఁబడెను. ఆతనికిఁ జరాచర విశ్వమంతటను వేణుగాన వినోదుఁడును, వనమాలను ధరించినవాఁడును, శిఖిపింఛ మకుటమును ధరించిన వాఁడును, ద్విభుజుఁడగు శ్రీకృష్ణుఁడే కనబడుచుండెను, ఆతని తనశక్తి తోఁగూడి నానా విధములగు కమనీయ క్రీడలొనర్చుచుండెను. ఇప్పు నాతనికి చైతన్యము కలిగెను. నాార్థ తావశము న నిఖి లాండకోటి బ్రహ్మాండ నాయకుఁడగు నందనందనున కవమా నము గావించితిని. ఆతఁ డీశ్వరులకును నీశ్వరుఁడు.' అను నీ భావముచే నాతఁడు ప్రభుని పాదపద్మములకుఁ బ్రమాణము గావించెను. ప్రపన్నుడని భావించి భగవానుఁడు వెంటనే వానికభయ మొసంగెను. స్తంభితమైన ఆతని హస్తము మరల సరియయ్యెను. మేఘములతోడను, మరుద్గణముల తోడను నాతఁడు లజ్జితుడై స్వర్గమునకు వెడలిపోయెను. మేఘములు తొలఁగి పోవుటచే నాకాశము స్వచ్ఛమై

పోయెను వాయువు శాంతించెను. సూర్యదేవుఁడు వెలుఁగ నారంభించెను. ఎండ వచ్చుటచేఁ జలికూడ పోనారంభించెను. మంచి యందమగు దృశ్యముండెను. ఆ సమయమున గోవర్ధనమును ధరించియే నందనందనుఁడు నందాది గోపకులందఱితోడ నిట్లనెను:-'మీ రందఱును జేసిన పూజచేఁ బ్రసన్నుఁడై గోవర్ధనుఁ డెట్లనుగ్రహించినాఁడో చూడుఁడు. ఇంతటి వర్షము కురిసినను ఒక్క జలబిందువైనను మన సమీపమునకు రాలేదు. ఇప్పుడు వర్షము పోయినది. సూర్యుఁడును ఉదయించినాఁడు. ఇఁక నే భయమును నుండఁజాలదు. మీ రందఱును నిర్భయులరై మీ మీ భార్యలను, పిల్లలను, గోధనమును, ఇతర ధనమును బండ్లతో వైచుకొని పర్వతము క్రిందుగా దూరి బయటకుఁ బొండు. ఇప్పుడు గోవర్ధన గిరి రాజముపరుండవలయును. ఆతనికిని నిద్రవచ్చుచున్నట్లున్నది.'

ఇది విని భయపడి గోపకు లిట్లనిరి:- 'అన్నలాలా! ఇప్పుడు గోవర్ధనునకు నిద్రవచ్చినచో మనమందఱమును జూర్ణము చూర్ణము కాఁగలము ఇప్పుడప్పుడే చేతిని వదలకుము. అట్లే నిలిపియుంచుము. గోవర్ధనుఁడు నిద్రించినమే మందఱమును దీనిక్రిందనే శాశ్వతముగ నిద్రించునట్లు చేయకుము. ఇప్పుడు వర్షము లేకున్నను నదీనదముల జలమింకను నుప్పొంగుచున్నది.'

శ్రీకృష్ణుండిట్లనెను:- 'మీరందఱును బయటకు బోవు వఱకు నేను జేతిని దింపను. ఇప్పుడు బయట నేమియును భయములేదు. ఎండకాయుటచే భూమియును నెండిపోయినది. ఇప్పటికింతవఱకును వీచుచుండిన ప్రచండవాయువును శాంతించినది. నదులలోని జలమును తగ్గిపోయినది. ఇప్పు డందఱును బయటకుఁ బొండు.'

భగవానుని ఆజ్ఞ కాఁగానే గోపగణమంతయును దమ తమ బండ్ల మీఁద సామానంతయును వైచుకొని దారా పుత్రాదులను, గోవులను వెంటఁ దీసికొని పర్వతము క్రిందనుండి బయటకు వచ్చిరి. భగవానుఁ డచ్చటనే నిలుచుండి యిట్లనెను:- 'ఎవ్వరును నే వస్తువును వదలిపెట్టలేదు కదా! వదలి పెట్టిన మరల వచ్చి తీసికొనిపొండు, గోవర్థనుఁడు పడుండెనా ఆవస్తు విచ్చటచే నిలిచిపోఁగలదు.'

ఇది విని పిల్లలిట్లు గోలపెట్టిరి:- 'ఓ కృష్ణయ్యా! నా బంతి అచ్చటనే నిలిచి పోయినదయ్యా! దానినిఁ దెచ్చుకొనవలసి యున్నది.' ఒక ముసలిది యిట్లు గోలపెట్టెను:- 'వత్సా! నా కఱ్ఱను మఱచితిని' గోపికలిట్లు గోలపెట్టిరి:- 'కృష్ణా! నా పాతగుడ్డల మూఁటయును, సూది, దారమును నిలిచి పోయినది. వానినిగూడ తెచ్చుకోనీయుమయ్యా!' ఇంకొకతె యిట్లనెను:- 'కృష్ణా! నీ మురళీ ఉన్నదో లేదో చూచుకొనుము.'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'నా మురళినిఁగూర్చి మీరు చింతింపకుఁడు. అది నా కొండిన క్రోపఁబడినది. ఇప్పుడు నా చేయి తిరిగిపోవుచున్నది. ఇంకెవరికైన వస్తువులుండినచో వచ్చి తీసికొనిపొండు.'

ఇది విని అందఱు వచ్చి మరలఁ దమతమ వస్తువులను దీసికొనిపోయిరి. కఱ్ఱలను గొనివచ్చి గోపకు లిట్లనిరి:- 'కృష్ణా! ఎట్లుంచెదవయ్యా దీని నిప్పుడు. ఒక్కసారిగాఁ బెట్టినచో నీవు మధ్యలోనే నలిఁగిపోయెదవు.'

నవ్వి భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'మీరు నన్నుఁగూర్చి చింతింప నవసరము లేదు. గోవర్ధన నాథుఁడు నాకు సమస్తోపాయములను జెప్పుచున్నాఁడు. మీరందఱును బయటకుఁ బొండు.'

గోపకు లిట్లనిరి:- 'కృష్ణా! మేము నిన్ను వదలిపెట్టి పోము. మేము నీ వెనువెనుకనే వచ్చెదము.'

ప్రేమార్ద్రితతో బలికిన నా వచనములనువిని ఆనంద కందుఁడగు శ్రీకృష్ణుఁడు నవ్వి యిట్లనెను:-'సరే, నడువుఁడు. నేనుగూడ వచ్చుచున్నాను, ఇట్లు పలికి వారు ముందుకుఁ బోయిరి. అందఱును బయటకు వచ్చిన తరువాత గోపకులను దాని క్రిందనుండి తొలఁగించి, అందఱును జూచుచుండ నా యేడు క్రోసుల పర్వతమును లీలగాఁ బూర్వరీతిగాఁ బ్రాచీన స్థానమున సరిగా నుంచెను.

బయటకు రాఁగానే అందఱకును జాల ఆనందము కలిగెను శ్రీకృష్ణుని మీఁద వ్రజవాసులందఱకును మిక్కిలి ప్రేమ కలదు; కాని నేఁడా ప్రేమ అనంతగుణితముగఁ బెరిగెను. అందఱ హృదయములందును నానంద తరంగము లుబికెను. ప్రేమ యుప్పొంగినప్పుడు మానవుఁడు నిలువఁ జాలఁడు. సమ్ముఖమునఁ దమ ప్రేమాస్పదునిఁ గాంచఁగనే చిత్తము వివశమగును. వానిని గట్టిగాఁ గౌఁగిలించుకొనుట జరుగును. గోపకులు శ్రీకృష్ణుని మాటిమాటికి ఆలింగన మొనర్చుకొనిరి. తల్లులు వానిని మాటిమాటికి ముద్దిడుకొనిరి. సిగ్గుపడుచు గోపికలు శ్యామసుందరుని మస్తకమున దధి తోడను అక్షతల తోడను, గుంకుమతోడను దిలకము నుంచిరి. వెన్నను మీఁగడలను నైవేద్యము పెట్టిరి. గోపికలు వృషభానునందినిఁగూడ మిక్కిలి యాదరించిరి. ఆమెను గూడ వడిలోనికిఁ దీసికొని దీర్ఘ సౌమాంగల్యమును బొందుమని ఆశీర్వదించి, లోలోన భగవానునకు గుప్తమును రహస్యమయము నగుఁ బ్రార్థనమును గావించిరి. ప్రప్రథమమున యశోదాదేవి వచ్చి శ్రీకృష్ణుని హృదయముతో గట్టిగాఁ గౌఁగిలించుకొనెను. ఆమెకు ప్రేమోద్రేకముచే స్తనములందు బాలుబికి చేఁపు వచ్చెను, రోహిణీదేవియును నిలువఁ జాలక పోయెను. ఆమెయును శ్రీకృష్ణుని గట్టిగా నెత్తుకొని కౌఁగిలించుకొనెను. సందుఁడును వచ్చెను. అప్పుడు గోపిక

లాపములను బైటలను సవరించుకొనిరి. శ్రీకృష్ణుని తల్లి యొడిలో నిలుచుండెను. వ్రజరాజు నందుడు శ్రీకృష్ణుని వీపు మీఁదఁ దపతప చఱచి, చాలసేపటివఱకును నాతనిఁ గౌఁగిలించుకొనెను. ఆతనిఁ గౌఁగిలినుండి విడుచుట కాతని కిష్టము లేనేలేదు. ప్రేమయొక్క అద్భుతగతి యిదియే. హృదయముతోఁ గలిసికొన్నప్పటికిని శరీరముతోఁ గూడ నెప్పుడట్లే కలిసికొని ఉండవలయునని చిత్తము కాంక్షించు చుండును.

ఇంతలోనే బలరాముఁడు వచ్చి యిట్లనెను:- 'సోదరా! కృష్ణా! నీవీ దినము చమత్కార మొనర్చితివి.' తన యన్న యిట్లనఁగానే శ్రీకృష్ణుఁ డాతని పాదములంటుటకై ముందుకుఁ బోయెను; కాని మధ్యలోనే బలభద్రుఁ డాతనిఁ బట్టుకొని గట్టిగాఁ గౌఁగిలించుకొనెను. వృద్ధ గోపికలు భగవాను నాశీర్వదించిరి. వృద్ధులాతని గుణగాన మొనర్ప నారంభించిరి. వ్రజాంగన లాతని లీలలను గీతములలో మధుర స్వరమున గానము చేయ నారంభించిరి. సర్వత్ర ఆనందోత్సవము జరుగు చుండెను.

ఇచ్చట భూమండలమున వ్రజమం దీ విధముగ నానం దోత్సవము జరుగుచుండ, నచ్చట స్వర్గమున దేవగణము భగవానుని యీ యద్భుత ప్రభావమును గాంచి విస్మితులగు చుండిరి. వారును నానంద వారిధిలో మునిఁగి, వివిధములఁ

దమ యానందమును ప్రకటించుచుండిరి. ఆకాశమున నుండిన దేవతలును, సాధ్యులును, సిద్ధులును, జారణాదులును నానందోన్మత్తులై గిరిధారుని గుణగణములను గానము చేయ నారంభించిరి. కొందఱు అమర గణములలోని వారు తమతమ వడుల నిండ, నందనోద్యానములోని అమ్లాన కమనీయ కుసుమములను విమానములనుండి వర్షింపఁ జేయుచుండిరి. శంఖ, భేరీ, మృదంగ, దుందుభీ మొదలగు వాద్యముల తుములధ్వనిచే దశదిశలు మారు మ్రోగెను. అప్సరసలు నృత్య మొనరింప సాగిరి. తుంబురు, సుదర్శన, చిత్రాంగదాది ముఖ్యాముఖ్య గంధర్వులనేకులు గాన మొనర్ప సాగిరి. సారాంశ మేమనఁగా భూలోక, భువర్లోక, సువర్లోకములందీ యద్భుత ఘటనలచే నపూర్వానందము కలిగెను.

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మును లారా! ఈ విధముగ నింద్రుని కోపమునుండి తన కనురక్త భక్తులను, అనన్యాశ్రయులగు గోపకులను సకుటుంబుగ శ్యామసుందరుఁడు రక్షించెను, ఇంద్రుని మదమణఁగెను. గోవర్ధన మహిమము పెరిగెను. తన యద్భుత యోగశక్తిని గూడ చూపించెను. గోపగణ మత్యంత ప్రేమలో మునిఁగి, నలువైపులను శ్యామసుందరుని జుట్టుకొని వ్రజమువైపు వెడలిరి. వారి వెనుక వెనుకనే తమ రంగుల రంగుల మేలి ముసుఁగులను గప్పు

కొని, గుంపులుగఁ దిరుగు లంగాలను గదిలించుకొనుచు, నందనందనుని పూర్వోక్త లలిత కేళులను బాడుకొనుచు గోపి [illegible] ఈ విధముగ వారందఱును నానందోల్లాసముతోఁ దమతమ పూర్వపు నివాసస్థానములకు వ్రజమందుఁ జేరుకొనిరి.

శ్రీకృష్ణ సంబంధమున గోపకుల శంక

౯౪౩

శ్లో॥ దుస్త్యజశ్చానురాగోఽస్మిన్సర్వేషాం నో వ్రజౌకసామ్।
నంద తే తనయేఽస్మాసు తస్యాప్యౌత్పత్తికః కథమ్॥
క్వ సప్తహాయనో బాలః క్వ మహాద్రి విధారణమ్।
తతో నో జాయతే శంకా వ్రజనాథ తవాత్మజే॥

శ్రీభాగ. ౧౦, స్కం. ౨౬ అ. ౧౪ శ్లో॥

ఈ దేశమందు జాతియైక్యము సుదృఢముగ నున్నప్పుడు జాతి యానందము చెందును. జాతిలోఁ బెద్ద, చిన్న యనెడును లేదు. జాతి సోదరులందఱొక్కటే. జాతిలో నెవరైన ననుచిత కార్యమొనర్చినచో నా జాతిలో నందఱి కంటెఁ జిన్నవాఁడును వానిని దండింపవచ్చును. పూర్వము

పెద్దరికము ధనముచేగాని, విద్యచేగాని ప్రభావముచేగాని యెన్నఁబడదేదు. కులీనత, శాలీనత, సదాచారములే గొప్పవారగుటకుఁ గారణము. అందువలన జాతి భయముచే నెవఁడును ననుచిత కార్యములను జేసెడువాఁడు కాఁడు. తమ జాతిలో నెవఁడైన నిర్ధనుఁడైనచో నందఱును గలిసి వానికి సహాయమొనర్చి వానినిగూడ ధనవంతుని నొనర్చెడు వారు. అప్పుడు సమాజ శాసనము జాతీయ పంచాయతీలం దే యుండెడిది. ఎవరైనఁ దమలో మాట వినకుండిన విరుద్ధముగ నడిచిన వారిని నిత్యమును న్యాయాలయమున దండించెడు వారు కారు. ఉచితానుచితములు గ్రామస్థులకుఁ దెలిసినట్లి న్యాకినిఁ దెలియవు. గ్రామస్థులే బాగుగా విచారించి నిర్ణయమును జేసెడువారు. ఇంటిలోని అత్యల్పమగు సమస్యనుండి బృహత్సమస్యలవఱకు నిర్ణయము జాతీయ పంచాయతీలయందే నిర్ణయమగుచుండెడిది. ఈ కారణమున జాతి గౌరవము నిలిచెడిది. దానిలో వర్ణ సాంకర్యము, వృత్తి సాంకర్యము, ఆచార విచారసాంకర్యము రాదు. లోకులు కంచము పొత్తునను, మంచము పొత్తునను విశుద్ధముగ నుండెడువారు. ఈ సదాచారమే పరిపాలనమునకుఁ బ్రధానమగు బునాది.

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా! భగవానుఁడు గోవర్ధనమును ధరించుటచే నాతనికి గోవర్ధనధారి, గిరివర

ధారి, గోవర్ధన నాథుఁడను పేర్లు ప్రసిద్ధికి వచ్చెను. గోవర్ధన ధారణ లీలయైన తరువాత గోపకులు ప్రమునకు వచ్చినప్పటికిని వారికాయలౌకిక లీల మరపునకు వచ్చుటలేదు. ఆసమయమున విపత్తున నుండుటచే వంతగా మనస్సునకు రాలేదు. ఇప్పుడన్ని విపత్తులను దాటి యింటికి రాఁగానే వారి సంఘటనమును గూర్చి యోచింప నారంభించిరి. వారందఱకిదే సందేహము. శ్రీకృష్ణుఁ డేడేండ్ల వాఁడే. ఏడేండ్ల వాఁడేడు క్రోసుల పొడవుగల పర్వతము నేడు దినములొక్క చిటికెన వ్రేలిమీఁద ధరించి యుండుట గోపబాలకునకు సంభవమా యని వారి సందేహము.'

శ్రీకృష్ణుని యమిత ప్రభావము గోపగణమునకుఁ దెలియదు. వారి కాతని యపారైశ్వర్యము తెలియనే తెలియదు. ఆతని స్నేహము మాధుర్యముతో నిండినది. అందువలన నందఱకును శంకకలిగెను. 'శ్రీకృష్ణుఁడు నందపుత్రుఁడు కాఁడు. ఈతఁడు మన గోపజాతిలోని కొక విలక్షణ పురుషుఁడు వచ్చినాఁడు.' ప్రేమలో నడుగడుగునకును శంకయుండును. ప్రభావశాలి యెవరైన మనల నత్యధికముగఁ బ్రేమించినచో మన మిట్లనుకొందుము:- 'మనము మాతనికి యోగ్యులము కాము. ఈతఁ డింతగాఁ బ్రేమను బ్రదర్శించుట యథార్థమా? లేక కపటమా? గోపకులకును నిదియే మనస్సునఁగల శంక శ్రీకృష్ణ చంద్రుని కార్యములా యలౌకికములుగ నున్నవి,

కాని ఆతఁడు వనవాసులమును, గ్రామ్యులమగు మనగోప కులతో సహవసించుచు, బంధువువలెనె వర్తించు చున్నాఁడు. సమానప్రాయులతో నుండి హృదయపూర్వకముగఁ గలిసి మెలసి యున్నాఁడు. ప్రేమించుచున్నాఁడు. ఈతఁడు మన జాతివాఁడేనా లేక మనకు విలక్షణుఁడగు దేవతయేమో!' ఈశంక కలిగినది ఒక్కని మనస్సులోఁగాదు, అందఱ మనస్సు లలో సమాన రూపమున నీ శంక కలిగెను. వారు శ్రీకృష్ణుఁ డొనర్చిన పూర్వలీలలను స్మరించిరి. వారాతని పూర్వలీలలను స్మరించిన కొలఁది వారికింకను శంక కలుగ నారంభించెను.

ఒకానొక దినమున గోపకులందఱును సమావేశమై సభ నొనర్చిరి. ఆసభలో శ్రీకృష్ణ చంద్రుఁడెవరను ప్రశ్న యుదయించెను ఒక వృద్ధ గోపకుఁడు తన తెల్లని తలగడ్డను సవరించుకొనుచు నిట్లనెను:- 'సభాసదులారా! నందకుమా రుఁడగు నీ కృష్ణచంద్రుఁడు మన యందఱిలో విలక్షణుఁడు. బాల్యము నుండియు నాతని కర్మలన్నియును నతి విలక్షణ ములు, విచిత్రములు. ఆతని కర్మలను బట్టి, యీతఁడు దేవతా భవనములందు నివసింప యోగ్యుఁడు; కాని యీతఁడు వనవాసులమగు మనమధ్య సామాన్య బాలకుని వలెనివసించుచున్నాఁడు: ఇది యితనికి ప్రతికూల విషయము. మీరు మీ కన్నులారఁ బ్రత్యక్షముగఁ జూచితిరి కదా! ఏడు క్రోసుల పొడవుగల యింతటి పెద్ద పర్వతమును నీతఁడు గజ

రాజు కమల నాళమును బట్టినట్లు శ్రమ యే మాత్రమును జెందకయే యేడు దినములు ధరించెనుకదా! ఇంకను బాలుడు వర్షాకాలమున భూమినుండి పుట్టిన పుట్టగొడుగును ధరిత్రినుండి బట్టుకొని నట్లును, లేక సింహము జిల్లేడు కాయనుండి వెలువడిన దూది పింజను ధరించినట్లును, ఏడేండ్ల పిల్లవాడు లేశమాత్రమును విశ్రాంతినిఁ గొనకయే, యేడు దినములు చిటికెన వ్రేలిమీఁదఁ బర్వతము నెత్తినాఁడు ఇది యేమంత తక్కువ ఆశ్చర్యము కల విషయము!'

అంత నింకొక గోపకుఁ డిట్లనెను:– 'అయ్యా! మన మారంభము నుండియును నీ బాలుని యందిట్టి యద్భుత లౌకిక శక్తులను జూచుచున్నాము. ఇప్పుడీతఁ డేడు సంవత్సరముల యీడు కలవాఁడై నాఁడు. ఈతఁడు చాల చిన్నవాఁడై నాఁడు. ఈతఁడు చాల చిన్నవాఁడుగ నున్నప్పుడు అనఁగాఁ బది దినముల లోపుకూడ లేదు, అప్పు డీతఁ డతి వికరాళి రూపయు, పిశాచియుఁ, గ్రూరకర్మయు, రాక్షసి యునగుఁ బూతనను సింహశాబకము బాగుగాబలిసి మదించిన యేనుఁగును నిర్జీవ మొనర్చినట్లును, మృత్యువు పెద్ద శరీరమును నిమిషములో నిర్జీవమొనర్చినట్లు పూతనను బడవైచి, యీ రాక్షసి స్తనములందు గల స్తన్యమును పానమొనర్చుచుఁ బ్రాణములను హరించినాఁడు. దాని మృత శరీర పాతముచే నేడుక్రోసుల వఱకు గల వృక్షము లన్ని

యును బెండ్లి పిండి యయ్యెను? సద్యోజాత శిశు వెన్నఁడైన నిట్టి కార్య మొనర్పఁగలఁడా ?'

అంత నింకొకఁ డిట్లనెను:- 'ఈతని విషయము లన్నియును నాలోచించినచో జాల విస్మయములగు చుండును. ఈతఁడు మూఁడు నెలలవాఁడై యుండఁగాఁ దన కాలి బొటన వ్రేలిచేఁ బెద్ద బండిని దన మీఁదఁ బడవైచుకొనెను. అప్పు డీతని కేమియును హానికలుగ లేదు.'

అంత నింకొకఁ డిట్లనెను:- 'బండినిఁ బడవేయుటంతటి ఆశ్చర్య జనకమైనది కాదుగాని యీతనిఁ బైకి లేవఁ దీసి కొని పోయిన తృణావర్తుని విషయ మెంత విలక్షణమైనది! అప్పు డీతఁ డొక సంవత్సరము ఈడైన వాఁడునుగాఁడు. అప్పు డంగణమందు సుడిగాలి రూపమున నీతని నాయసురుఁ డెత్తుకొని పోఁగా నీతఁ డాతని గొంతును బిసికి వానినిఁ జంపి వైచెను.'

అంతనొక యువక గోపకుఁ డిట్లనెను:-'అయ్యలారా! మాకు యమళార్జునుల సంఘటన మిప్పటి వఱకు మరుపునకు రాదు. వెన్నను దొంగిలించుటచే నుదరమునఁ ద్రాటితోఁ గట్టి తల్లి యశోద ఱోలునకు బంధింపఁగా, దానిని బండివలె లాగి, రెండు అర్జున వృక్షముల మధ్యగాఁ గొనిపోఁగా దదదదమ్మని

యెన్నియుగముల నుండియో యుండిన చెట్లు పడిపోయెను. ఇది యేమంత తక్కువ ఆశ్చర్యము కలదా?'

అంత నొక చిన్న గోపాలుఁడిట్లనెను:- 'ఓ సభాసదులారా! మీరిది యే చూచినారు. గోపాలకృష్ణుఁడు పర్వతము వలెనున్న బకుని బటానీ కాయను జీల్చినట్లు దానిముక్కును బట్టుకొని జీల్చివైచెను. వత్సరూపమును ధరించి వచ్చు వత్సాసురుని తోకను బట్టుకొని గిరగిరఁ ద్రిప్పి కదంబ వృక్షమునకుఁ గొట్టెను. బలరాముఁడును ధేనుకాసురుని పాదములను బట్టుకొని గిరగిరఁ ద్రిప్పి కొట్టి యమసదనమునకుఁ బంపినాడు. వాని నొక్కనినేకాదు, వానికుటుంబ పరివారము నంతను స్వాహా కావించినాఁడు. అంతేకాదు, ఆనాఁడు దావానలమునుండి మమ్ముల నందఱను రక్షించెనుగదా!'

ఇది విని ఒక గోపకుఁడిట్లనెను:-'ఇదంతయును సత్యమే. కాని మాకాశ్చర్య మేమనఁగాఁ గాళియఫణి ఫణాగ్రమున శ్రీకృష్ణుఁడు నృత్యము చేయుటలోఁ గలదు. కాళియ హ్రదమునకు సమీపమునకు వెడలఁగానే ప్రతి జీవియు మరణించుచుండెడిది. రమణక ద్వీపమునుండి వచ్చిన కాళియుఁడీ బృందావన భూమియందు దన నివాసము నేర్పఱచుకొని యమునా జలమును దూషిత మొనర్చుటయేకాదు, అచ్చటి వాయుమండలమును గూడ విషయుక్త మొనర్చెను.

ఇంతటి ప్రబల పరాక్రమముగల శత్రువు నీ బాలకుఁడు నవ్వుచు నవ్వుచుఁ దన వశము కావించుకొనినాఁడు. వందల కొలఁది ఫణములు కల నాతని శిరస్సున నటశేఖరుఁడగు నందనందనుఁడు నాట్య మొనర్చి తన నృత్యమును జూపించి నాఁడు. వానిని బలవంతముగ కాళియ హ్రదమునుండి వెడల నడపి కాళిందిని విషహీన మొనర్చినాఁడు. ఇవన్నియునేమి ? ఈ బాలకునందిట్టి యలౌకిక విషయము లెట్లు వచ్చినవి ?'

అంత నొక వృద్ధ గోపకుఁ డిట్లనెను:- 'వ్రజరాజగు నందునే యీ విషయములన్నిటికినిఁగారణమడుగవలయును ఇటువంటి యలౌకిక కార్యము నొనర్చిన వ్యక్తి మన గోప వంశమం దింకొకఁడిదివఱకు పుట్టలేదు. ఇది మన జాతికి విచిత్రమగు విషయము.'

అప్పుడొక వృద్ధసభాసదుఁడిట్లనెను:- 'నందా! ఇప్పు డింక నటునిటు మభ్యపెట్టి అడుగుటెందులకు? ఈతఁడు నీ ఔరసపుత్రుఁడుకాఁడని మాకు తోఁచుచున్నది, నిజ మును జెప్పుము. నీవీతనికి జాతకర్మలను గూడ చేయలేదు. నామకరణోత్సవమున జాతిజనులకు భోజనమైనను బెట్టలేదు. ఈ పిల్లవానిని నీవెచ్చటఁ దెచ్చితివి? మాకీతని జన్మకర్మల విషయమున సందేహమున్నను మాకాతని యెడల సేవగింపు లేదు. వ్రజమండలి నరనారీ జనము వీనినిఁ దమ స్వాంత

పుత్రులకంటెను నధికముగఁ బ్రేమించుచున్నారు. ఈతని యెడల నందఱకును సహజ స్వాభావికమగు ననురాగము కలదు. సదా యీతని ముఖారవిందమును జూచుచుండ వలయునని వ్రజవాసుల మందఱమును నిరంతరమును గోరు కొనుచుందుము. అయినను మా కందఱకును నీతని విష యమున సందేహము కలదు. ఈతఁడు మన జాతి బాల కుఁడు కాఁజాలఁడు. నీ విన్నాళ్లనుండి యీ రహస్యమును దాచియుంచితివి. నేఁడు సత్యమును జెప్పుము. కాకున్నచో నేఁటినుండి మాకు మీకు భోజన ప్రతిభోజనములు వేఱుగ నుండఁగలవు. మేము మాకు వేఱొకరోజు నేర్పాటు చేసి కొందుము. మేము నిన్ను సభలో సభ్యునిఁగఁ గూర్చుండ నీయము నీవు మా శంకకు సమాధాన మీయవలయును. మీ పిల్లవాని జన్మవృత్తాంతమును గూర్చి చెప్పవలయును.'

సూతుఁడిట్లనను:- 'మునులారా! పంచాయతీసభలో నీ బాలుండు తన కుమారుఁడుకాఁడను నభియోగము నందునిపైకి రాఁగానే నందుఁడు భయపడెను. ఆతఁడు తన ముఖమునకుఁబోసిన చెమటను వస్త్రముతోఁ దుడుచుకొని కొం... వగ్గి, కంఠము ... ...చేసికొని సభాసదులకుఁ బ్రత్యుత్తర మొసంగ నుద్యు...మ్యెను.

నందుని మాటల గోపకు లంగీకరించుట

(954)

శ్లో॥ శ్రూయతాం మేవచో గోపా వ్యేతు శంకా చ
వో౽ర్భకే ।
ఏన కుమారముద్దిశ్య గర్గో మే యమువాచ హ ॥

శ్రీ భాగ. ౧౦స్కం ౨౬ అ. ౧౫ శ్లో॥

ఏదైనను శంక సంభవవిషయమును గాంచి శంకించుట స్వాభావికమే. జీవుఁడు సర్వజ్ఞుఁడుకాఁడు. ఆతఁడనుమాన బలముననే చాల విషయములను స్థిరమొనర్చుకొనుచుండును. జీవులకు విషయభోగములందు స్వాభావిక ప్రవృత్తియుండును. ఏకాంతమున నెవండైనయువతియగు దన సోదరితో నవ్వుచు మాటలాడుచుండినచోఁ జూచువారలకు సర్వప్రథమమున దృష్టి దుష్టభావము వైపునకే పోవును. వారిలో నీచప్రవృత్తిగల ఖలుఁడా సమయమున నా వ్యక్తి సదాచారహీనుండని యాసమయముననే నిశ్చయించును. ఖలుఁడగువాఁడు కొంచెము ఛిద్రము కనఁబడెనా, అనేక కల్పనలను గల్పించి సర్వత్ర చెరుపునే చేయుట కారంభించును; కాని ధర్మమునకును భగవంతునకును భీతి జెందు గంభీరపురుషులు పరుల విషయములో శంక కలిగినను నేమియును నిశ్చయింపక నెవని యెదుటను దానినిఁ బ్రకటింపఁడు, ఎవని విషయమున

శంక కలిగినచో, అతఁడు సామాన్యమానవుఁడైనచో, ఆతఁడు తన కేవిధమునను సంబాధించినవాఁడు కాకుండి నచో నప్పుడాతఁడు దానిని మ్రింగివేయును. ఆతఁడు ఏమైననేమి నాకు దీనివలనఁ బ్రయోజన మేమున్నదని అను కొనును. అట్టి శంక తనకత్యంత ఆత్మీయుల విషయమున నైనచో, సమయమును గనిపెట్టి ప్రేమపూర్వకముగ వాని కడ ప్రకటించును. శంక కలిగినపుడు ప్రకటించుట యేలన నఁగా శంకయుండఁగాఁ బూర్ణప్రేమ యుండదు. ఇది అత్యంత ఆత్మీయతకు విఘ్నము. వానివలన శంకకు సమాధానము లభించినచో నిఁక నా పురుషునకుఁ బశ్చాత్తాపము కలుగును. 'అయ్యో! ఇంతటి పవిత్రునకును విశుద్ధుఁడునగు బంధువుపైనాఁడ నేను వ్యర్థముగ శంకించితినేల? కాని శంకకు సమాధానము లభించుట మంచిది. చిత్తమున నేమాత్రము శంకయున్నను హార్దికప్రేమ యుండదు. స్వార్థ పరుల విషయము వేఱు. స్వార్థులెవరినిఁ బ్రేమింపఁజాలరు. వారికిఁ గావలసినది వారి స్వార్థప్రయోజనమే, ఎంతవర కెవని వలనఁ దన స్వార్థము నెఱవేరునో, ఆతఁడు మంచి వాఁడు కానిండు, చెడ్డవాఁడు కానిండు వాని వలనఁ దన స్వార్థమును నెరవేర్చుకొనును. స్వార్థము నెఱవేరకున్నచో నాతఁడు వాని యింటనుండును, ఈతఁడు వీనియింటనుండును

ఎప్పుడైనను శంక ప్రేమబూదనే కలుగును. సమాధానము లభించిన తరువాతఁ బ్రేమప్రవృద్ధినిఁ జెందును.

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మునులారా! గోపకులు నందుని యెదుటనే నిండుసభలోనే యిట్టి శంకను లేవఁదీయఁగా నవఁగా శ్రీకృష్ణుఁడు నందుని పుత్రుఁడు కానట్లున్నదనఁగా నప్పుడు నందుఁడిట్లనెను:- 'సభాసదులారా! మీరు నా మాటను నమ్ముఁడు. శ్రీకృష్ణుడు నా పుత్రుఁడె.' అంత నొక వాచాలుండగు గోపకుఁడిట్లనెను:- 'వ్రజరాజా! ఇప్పుడు నీవు వెఱుగఁదలంపరాదు. మునుముందు శంకకలుగుటయే చెడ్డది. ఒక వేళ మనస్సులో శంకకలిగినచో దానిని దాచుట మహాపాపము. మాకే కారణములచే శంక కలుగుచున్నదో దానినిఁ జెప్పినచో నీవన్యథా తలంపవు గదా!' నందుఁడు దృఢతా స్వరమున నిట్లనెను:- 'అన్యథా తలంచుట కేమున్నది? లోపలనున్న విషయము బయటకు వచ్చుట చాలమంచిది, ఈ విషయములు లోపలయుండినచో నది క్రుళ్లును. మీరు మీ శంకలను స్పష్టముగఁ జెప్పుఁడు.' ఆ గోపకుఁడే యిట్లనెను:- 'చూడుఁడు. మాకీ విషయములో శంక యున్నది. సాధారణముగ పుత్రుఁడు తల్లిపోలికలోఁగాని తండ్రిపోలికలోఁగాని యుండును. ఒక్కొక్కప్పుడు దీనికి విపరీతముగఁగూడ నుండును. శ్రీకృష్ణుని

ముఖమున నీ పోలికలును లేవు యశోదాదేవి పోలికలును లేవు. నీ ముఖము కొంచెము పొడుగు, పెద్దది శ్రీకృష్ణుని ముఖము చంద్రునివలె గుండ్రగుండ్రముగా నున్నది. వర్ణమును గలియుట లేదు. నీవును గౌరవర్ణుఁడవే, యశోదారాణియును గౌరవర్ణయే. అట్టియెడ నీ యీపుత్రుఁడు నల్లవాఁడెట్లైనాఁడు. నలుపైనను సామాన్యపు నలుపుకాదు. ఇంతటి నల్లనివానిని మేమీలోకమున నొక్కనినైనను జూడలేదు. మిక్కిలి ఆకుపచ్చగ నుండువాఁడు కొంచెము నీలముగను గొంచెము నలుపుగను విచిత్రమగు రంగులతో నుండును. జలముచే నిండిన మేఘమువలెను, మయూర కంఠమువలెను, ఇందీవరమువలెను, అతసీపుష్పమువలెను, వర్షాకాలమందలి సఘన దూర్వాదళమువలెను, ఇంద్రనీలమణివలెను నీ బాలకునకు విచిత్రమగు రంగుగలదు ఋషులును, మునులును వచ్చినచో నీతని వాసుదేవుఁడని పిలుచుచుందురు. వసుదేవపుత్రుని వాసుదేవుఁడందురు. ఇందును బట్టియును మాకు సందేహము కలుగుచున్నది. పైఁగా స్వభావముచేతను నీతఁడు మీతోఁ గలియుట లేదు. మీరు మిక్కిలి సాధువులు ఈతఁడో మహాచంచలుఁడు. ఆకృతియును గలియుట లేదు. నీవు సరళుఁడవు, సరసుఁడవు. ఈతనికి మూఁడుచోట్లవంకర. దృష్టిలోను బోలిక లేదు. మీ దృష్టి సూటిగా నుండును. ఈతఁడెప్పుడు చూచినను గోరచూపులు చూచును. కర్ణుల

లోను బోలిక లేదు. ఏ వెప్పుడైనను మణుఁగున్నరనైన నెత్తుటను మేము కాంచ లేదు, కాని యీతఁడు తన చిటికెన వ్రేలిమీఁద నేడు క్రోసుల మహాపర్వతమును నేడు దినములట్లే మోసినాఁడు. ఇదవరలో మన వ్రజమున కెన్నడైన తోఁడేళ్లు వచ్చినచో నీవు సమస్త గోపకుల సహాయమున వానినిఁ జుట్టి చంపించెడు వాఁడవు; కాని యీతఁడింతంత పెద్దపెద్ద రాక్షసులను నిమిషములో మట్టుపెట్టినాఁడు. ఈ విషయములన్నిటిని జూచినచో మా మనస్సులలో శంక కలుగుచున్నది. ఈతఁడు నీ పుత్రుఁడు కానేకాఁడని. నీవీతని నెచ్చటనైనను దెచ్చినావా? లేక యేదైన గడబిడ మోసము జరిగినదా? ఏదో జరిగినది.'

ఇదివిని యందఱును నవ్వనారంభించిరి. నందుఁడు గంభీరుఁడై అట్లేయుండి, నవ్వక, సంబాళించుకొని యిట్లు చెప్పుట కారంభించె ను:- సభాసదులారా! మీరు నాయెదుట పలికిన శంక నామీఁదఁ గృపచేతనే పలికినారు. హితైషులయొక్క లక్షణమేమనఁగా నేవిషయమున శంక కలిగినను దానిని స్పష్టముగఁ జెప్పుటయే. మీకు శంక కలుగుట స్వాభావికమే. మీకేకారణమున శంక కలిగినదో అది యందఱకును గలుగఁ గలదు. కొందఱు స్వార్థవశమునఁ బ్రకటింపరు, కాని మీరు ప్రేమవశమున నీ పలుకులు పలికి

తిరి. ఇఁక నీ విషయమున నేను చెప్పుమాటలను వినుఁడు. ఈ పిల్లవాఁడు పుట్టిన కొలఁది దినములకే జ్యోతి శాస్త్రాచార్యుఁడును, యదువంశ రాజులకుఁ బురోహితుఁడు నగు గర్గాచార్యులవారు తిరుగుచుఁ దిరుగుచు నిచ్చటికి వచ్చిరి. రామశ్యాముల కిద్దరకును నామకరణ సంస్కార మొనర్ప వలసినదని నేను వారిని వేఁడితిని' అంత నొక వృద్ధ గోపకు డిట్లనెను:- 'నీవు గర్గమహామునిని నామకరణ సంస్కార మొనర్పుమని యేల నడిగితివి? మనకుల పురోహితుఁడు శాండిల్యుఁడు కదా'!

ధైర్యముతో నందుఁడిట్లనెను:- 'ఆసమయమున శాండిల్య మహాముని వ్రజమందు లేఁడు. బయటకెచ్చటికో పోయినాఁడు, దైవికముగ గర్గాచార్యులవారు విజయ మొనర్చిరి బ్రాహ్మణుఁడు జన్మచేతనే అందఱకును గురువగును. నేనిట్లను కొంటిని :- 'ఇంతటి గొప్ప విద్వాంసుడును, త్రికాల దర్శియు, జ్యోతిషాచార్యుఁడును, మహామునియునగు గర్గుడుఁ తనకుఁ దానే-మనము పిలువకయే రాఁగా నీతని ద్వారా నామకరణ సంస్కారమేలఁ జేయింపఁగూడదు?' ఈతఁడు త్రికాలజ్ఞుఁడు ఈతఁడు జన్మచక్రమును రచించి నాకు బాలకుని భవిష్యద్విషయముల నన్నిటిని సత్యముగఁ జెప్పఁగలఁడు. అందువలన నే నాతనిఁ బ్రార్థించితిని.' నే నిట్లనుకొంటిని:- 'మిక్కిలి

వైభవముగ మహోత్సవమును నెన్నడైనను చేసికొనవచ్చును ఇది మాయింటి స్వంత విషయము. ఈ సమయమునఁ దల యెత్తుకొని తిరుగవలయును,' అని యాలోచించుకొని మన జాతివారికి విందులు పెట్టకయే, యెవరినిఁ బిలువకయే యీ మహాముని చే నామకరణ సంస్కార మొనర్పఁజేసితిని. తరువాత నేను మూఁడవ నెలలో జన్మనక్షత్ర దినమున నుత్సవము కూడ చేయించితిని. జాతి జనములకును విందులొనర్చితిని. దానిని మీరంగీకరింపకుండినచో మరల నేఁడు జాతి జనులందఱకును మరల సంతర్పణ చేసెదను.' అంత నొక వృద్ధ గోపకుఁ డిట్లనెను:- 'ఇందులోఁ బెద్దవిషయ మేమి యును లేదు. గర్గుఁ డేమి చేయుట యుచితము? ఆతఁ డేమి చెప్పెనో తరువాతఁ జెప్పవచ్చును.'

నందుఁ డిట్లనెను:- 'గర్గుఁడు పిల్లలిద్దరకును సంస్కార మొనర్చినారు. అంత నచ్చట కూర్చుండియే ఆతఁ డిద్దర జన్మ పత్రికలను లిఖించినాఁడు. జన్మ పత్రికను లిఖించి యాతఁ డీకృష్ణునుద్దేశించి యీ విషయములను నాతో నిట్లు చెప్పినాఁడు. ఆతఁడిట్లనెను:- "నందా! ఈ నీ పిల్లవాఁడు సాధారణ బాలకుఁడుకాఁడు. ఈతఁడు ప్రతి యుగమునను బుట్టుచుండును. కృతయుగమున నీతఁడు శ్వేతవర్ణముగ నుండును. ద్వాపరమునఁ బీతవర్ణముగ నుండును. ద్వాప

రాంతమునను గలియుగాదిని నీతఁడు కృష్ణవర్ణుఁడుగనుండును. ఈ నీ పుత్రుఁడు జీవుఁడుకాఁడు ఈశ్వరుఁడే. ఈతఁడవతార ములు ధరించు చుండును. ప్రతియుగమునను నీతఁడవతరించు చుండును. ఇదివఱలో నొకానొకప్పు డీతఁడు వసుదేవునకుఁ బుత్రుఁడయ్యెను. అందువలన ఋషులును, మునులును, మహర్షులును, జ్ఞానులగు మునులును నీతని వాసుదేవుఁడను చుందురు. దీనివలన మీరన్యథా తలంపరాదు. మీ యీ పుత్రున కనంతగుణములుకలవు. అనంత కర్మలు కలవు. ఆతని గుణకర్మలను బట్టి యీతని పేర్లును ననంతములుగఁ గలవు. అందువలన నీతనిఁ గొందఱు పూతనారి, బకాసుర సంహారి, వనమాలి, గిరివరధారి, కుంజవిహారి, లీలాధారి, ఇంకను ననేక నామములతోఁ బిలుచుచుందురు. మీరన్యథా తలంపరాదు. ఈ రహస్యములను గొంతవఱకు త్రికాలజ్ఞుఁడ నగుటచే నేను బాగుగా నెఱుఁగుదును. సాధారణ మానవు లగు నితరు లెఱుఁగఁజాలరు. నేనును బూర్ణముగ నెఱుఁగఁ జాలను. నీ యీ బాలుఁడు మిక్కిలి యశస్వియగు నక్షత్ర మున నుద్భవించినాఁడు. అందువలన నీతనికిఁ బ్రపంచమున గొ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] స్త[illegible] వృద్ధికును, గోకులమందలి గోపగోపికా జనములకును నానందకారియగు చుండును. మీ రీతనివలన సనఁగా వ్రజవాసులందఱును

గొప్పగొప్ప విపత్తులను నిమిషములోఁ దరించెదరు.'' అంత నొక గోపకుఁడిట్లనెను:- ''గర్గాచార్యులవారి యీ భవిష్యద్వాణి నూటికినూఱుపాళ్లు సత్యములైనవి. ఈతని బాల్యము నుండి నేఁటివఱకు వ్రజమున కెన్ని విపత్తులు వచ్చినవో, ఆ విపత్తులనుండి యీతఁడు రక్షింపకుండినచో వ్రజమిప్పటికి మిగిలియుండెడిది కాదు. మే మందఱ మిప్పుడో స్వాహా అయి యుండెడి వారమే''

నందుఁడిట్లనెను:- 'గర్గాచార్యులవారు నాకీ విషయములన్నిటిని ముందుగానే చెప్పియుండెను. ఈతఁ డిప్పుడీ దుష్టులను సంహరించుటయే కాదు; పూర్వయుగములందును నరాజకత యేర్పడినపుడు దుష్ట దస్యుల వలనఁ బ్రజలను బీడించుచున్నప్పు డందఱును నీతని శరణు చొచ్చిరి. సాధువులు దుఃఖించుటను గాంచి యీతఁడు వారి పక్షమును వహించెను. ఈతని వలన సబలురై, సురక్షితులై సజ్జనులు దుర్జనులను దమన మొనర్చిరి. నీయీ పుత్రుఁడు సామాన్యుఁడు కాఁడు. ఈతని మహిమమును గూర్చి యెవరును వర్ణింపఁజాలరు. ఈతని నెవరు ప్రేమించెదరో వారును జగత్పూజ్యులు కాఁగలరు. సౌభాగ్యశాలురగు పురుషులే యీతనిఁ బ్రేమించెదరు. ఈతని నెవరును నణఁపఁ జాలరు, కొట్టఁజాలరు,' తర్వాత నాతఁ డత్యంత దృఢముగ నిట్లనెను:-

'నందా! నీ యీ పుత్రుఁడు అలౌకికుఁడు. గుణ, శ్రీ, కీర్తి ప్రభావముల దృష్టితో నీతఁడు సాక్షాన్నారాయణ సదృశుఁడు. సంభవాసంభవ కర్మలలో నీతఁ డేకర్మ నొనర్చినను మీరు దాని విషయమున నాశ్చర్యమును జెంద నవసరము లేదు. ఈతఁ డేమైనను జేయుటకు సమర్థుఁడు, ఈతని కీ ప్రపంచమున నసంభవమనునది లేదు.' కావున సభాసదులారా! గర్గాచార్యులవారు నాకిదివఱకే చెప్పియున్నారు. చెప్పుటయే కాదు, ఈ సమస్త విషయములను నాతఁడు వ్రాసిన జాతకములలో వ్రాసి నా కాతఁ డిచ్చిపోయినాడు.' అతఁడిది చెప్పి మధురలోఁ గల తన యింటికి వెడలి పోయినాఁడు. నేను వ్రజములోనే యుండి ఆ వాక్యముల నాలోచించుచుంటిని అప్పటినుండి నేనీ యక్లిష్ట కర్ముఁడగు శ్రీకృష్ణచంద్రుని శ్రీమన్నారాయణుని యంశగా భావించుచున్నాను. ఒక వేళ మీకు విశ్వాసము లేకున్నచో నిదిగో నావద్ద జన్మపత్రికను జూఁడుడు. అప్పటికిని విశ్వాసము లేకున్నచో నేనబద్ధము చెప్పుచున్నానని కొన్నచో మీరందఱును బోయి యీ మాట నిజమో, అబద్ధమో గర్గాచార్యులవారి నడిగి తెలిసికొనుఁడు. ఇప్పుడు నేను జెప్పిన మాటలలో నసత్యమున్నచో గజదొంగ కెట్టి శిక్షను విధించెదరో అట్టి దండమును నాకొసంగుఁడు.' ఇది వినగానే గోపకులందఱును మిక్కిలి యానం

దించిరి. వారు తనివి తీరఁ గౌఁగిలించుకొనిరి. అంత నంద లందరు నైక్యకంఠమున నిట్లనిరి:— 'వ్రజరాజా! శంకకు సమాధానము పూర్ణముగ లభించినది. నీవు సత్యవాదివి. మేము శంకించితిమని నీవు మాయెడల నప్రసన్నుఁడవు కారాదు. మాయెడల పూర్వరీతిఁ గృపఁజూపుము. మా విస్మయము దూరమైనది. సదా మా విపత్తుల నన్నిటిని అవి యెంత గొప్పవైనప్పటికిని రక్షించిన శ్రీకృష్ణుఁడు ధన్యుఁడు. ఇట్టి పుత్రరత్నమును బొందిన నీవును ప్రపంచమున ధన్యుఁడవు. ఇట్టి యవతార పురుషునితో నుండు భాగ్యము లభించిన మేమును ధన్యులము.'

సూతుఁడిట్లనెను:— 'మునులారా! ఈవిధముగ గోపకుల శంకకు సమాధానము కలుఁగగా, వ్రజవాసు లందఱును బరమ ప్రముదితులైరి. వారు భగవానుని యశస్సునుఁ బ్రశంసించిరి. భగవానుఁడును సుఖపూర్వకముగ వారితో నుండి నానా విధముల ననేకాద్భుత క్రీడల నొనర్చుచు వ్రజవాసులకు సుఖమును గూర్చుచుండెను. ఇప్పు డింద్రుఁడు వచ్చి యేవిధముగ భగవానున కభిషేక మొనర్చెనో, యా కథా ప్రసంగమును నేను మీకుఁ జెప్పఁగలను. సావధానచిత్తులై శ్రవణ మొనర్పుఁడు.'

—//—

ఇంద్రుడు నందనందనుని క్షమింప వేడెను

(౯౮౬)

శ్లో॥ గోవర్ధనే ధృతే శైల ఆసారాద్రక్షితే వ్రజే ।
గోలోకాదా వ్రజత్కృష్ణం సురభిః శక్ర ఏవచ ।

శ్రీభాగ. ౧౦ స్కం. ౨౭ అ. ౧ శ్లో॥

సురాపానముచే మత్తుడైన వానికి కర్తవ్యాకర్తవ్యతా జ్ఞానముండదు. ఏపనిని జేయవచ్చునో, ఏపనిని జేయరాదో ఆ వివేకముండదు. బెల్లము, బియ్యము లేక యవలు, తుమ్మచెక్క రసము, దాసిమ్మ మొదలగు వస్తువులతో జేసిన సరాయియొక్క మత్తు ఒకరోజులో దిగిపోవును, కాని కామమదమును, మోహమదమును, ఐశ్వర్యమదమును జాల దినములకు భగవంతుని కృపవలననే కాని దిగదు. 'సంపన్నాంధుః కింజనం వినుమా దారిద్ర్య మాహింపంగన్' ఆ యైశ్వర్యము నాశము కాంగానే మద మణంగును, మనకు ధనము నష్టమైనను, ఐశ్వర్యము తగ్గినను మనకు విపత్తు వచ్చిపడినదని మనమనుకొనుచుందుము. కాని యిది విపత్తుకాదు, భగవంతునియొక్క అవ్యాజ కృపయే. ధనము డినచో నన్నిరకా యనర్థములు కలుగును. దుష్టులు వెంటం బడుచుందురు. ధననష్టమును గలుగంజేసి భగవానుడు మనహృదయమునందు దీనతా సంచార మొనర్చును.

ధనహీనుఁడట్లు జీవితమునుగడుపునో దానినాలోచించుట కవకాశ మొసఁగెను. మదమణగిన మీఁదట లభించిన యైశ్వర్యమును ప్రభు ప్రభావమని భావించి యనుభోగించినచో దాన నెన్నటికిని మోహము కలుగదు. మన శరీరము విషయమున మనము పథ్యపూర్వకముగ హితముగను మితముగను గావలసినంతవఱకు భోజనము చేసినచో దేహము రోగరహితమైనదగును. మనము జిహ్వాచాపల్యమున నైనదియుఁ గానిదియుఁ దినుట కారంభించినచోఁ బొట్ట పెరిగిపోవును. శరీరము స్థూలమగును. భేదమధికమగును, రోగములువచ్చి శరీరమునఁ గాపుర మొనర్చును. బాహ్యదృష్టి కలవారు ఈతఁడు బలిసినవాఁడనియు, లావెక్కినాఁడనియు, రోగరహితుఁడనియు, స్వస్థుఁడనియు భావించుచుందురు; కాని వాస్తవమున నాతఁడు రోగియే. ఆతనికి జ్వరము వచ్చినచో నాతనిలోని వికారము లన్నియును జీర్ణించును. పెరిగిన ధాతువులు శమనమగును. జ్వరముణఁగఁగానే మరల క్రమక్రమముగఁ బథ్య భోజన మొనర్చుచు నెన్నడును గుపథ్య మొనర్పకున్నచో శరీరము స్వస్థముగనుండును. కావున భగవానుఁడు ధన సంపత్తులనుండి యెవనిని భ్రష్టుఁ గావించినను నాతఁ డాతనిపై గృపఁ జూపుచునే యున్నాఁడని తెలియవలెను.

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మునులారా! తానే త్రిలోకముల కధిపతినని యింద్రున కధికమగు గర్వము కలదు. ఇట్టి యహంకారమునకు వశుఁడై యాతఁడు భగవానునిఁ గూడ అనరాని మాటలనెను. తన్ను గూర్చి యజ్ఞ మొనర్పక పోవుటచే గోపకులపైఁ గూడ కోపించెను. వ్రజమునంతను ముంచివేయ వలయునని ప్రయత్నించెను అతఁడు తన ప్రయత్నమున విఫలుఁడు కాఁగా, నాతఁడు మేఘముల నన్నిటినిఁ ద్రిప్పి పంపివైచి, మిక్కిలి లజ్జితుఁడై తన లోకమునకు వెడలిపోయెను. భగవానుఁడు తిరిగి వ్రజమునకు రాఁగానే యింద్రుఁడిట్లనుకొనెను:-'పోయి, తన యపరాధమును క్షమింపుమని భగవంతుని క్షమాపణమును గోరెదను; కాని అందఱ యెదుట కెట్లు పోఁగలను. గోపకు లేమను కొందురో. ఈ దేవతాధిపతి యెట్టి దీనుఁడై నాఁడో చూడుఁడను కొందురు: భగవంతుఁ డెప్పుడేకాంతమునఁ జిక్కునా యెప్పుడు క్షమింప వేఁడుదునా యని యాతఁడాలోచించు కొనుచుండెను.

దైవ వశమున నొక దినమున భగవానుఁ డొంటరిగ వనమున విచరించుచుండెను. ఎచ్చటికో సంకేత స్థానమున కొంటరిగాఁ బోవుచుండెను. ఇంతలోనే శ్వేతగజమగు నైరావతము వీపు మీఁదనుండి దిగి. సూర్యస్పర్శను [illegible]వించుచు నాతని సమ్ముఖమున సాష్టాంగము పడెను. తన పాదములకు

సాష్టాంగము పడువాఁ డెవఁడాయని భగవానుఁడు పార
చూచెను. నేను నా గంతవ్య స్థానమునకుఁ బోవుచున్నాను.
ఎవఁడో యర్థార్థియగు దరిద్రుఁడు మధ్యలో వచ్చి
నా ప్రయాణమునకు విఘ్నమును గలుగఁ జేయుచున్నాడు.
ఇతని వేషభూషలను బట్టి యీతఁడు దేవతలకు రాజగు
దేవేంద్రుఁడని తెలియ వచ్చుచున్నది. ఆతఁడు చాలసేపటి
వఱకు పాదములపైననే పడియుండెను. దేవతాగణము నేలను
స్పర్శింపక అంతరాళముననే యుందురని యున్నను, నేఁడిం
ద్రుఁ డా నియమమును మఱచిపోయెను. భగవానుఁడిట్లనెను:-
'లేవండయ్యా ! లెమ్ము. ఎవరవు నీవు ? ఏమి కావలయును ?'

భగవానుఁ డన్ని సాకులన్నను భగవదవజ్ఞ నొన
ర్చుటచే లోలోన నత్యంత లజ్జితుఁడగుచు నింద్రుఁడు తలను
వంచుకొని దీనభావముతో భగవంతుని సమ్ముఖమున నిలిచి
యుండెను. తాను త్రైలోక్యాధిపతినని గర్వ మణఁగెను.
ఆతఁడిప్పుడు మదరహితుఁడై అశ్రువులను గార్చుచు భగ
వానుని స్తుతింప నారంభించెను:- 'నీవు శుద్ధ సత్త్వమయుఁ
డవు. గుణాతీతుఁడవు, అజ్ఞానమువలన నీ జగత్తు నీ సత్తాచే
సత్తుగా భాసించుచున్నది. నీకు జగత్తుతో నే విధమగు
సంబంధము లేకున్నను, నీవు ధర్మ స్థాపనము కొఱకు యుగ
యుగములం దవతారములను ధరించుచుందువు. నీవందఱకును

సర్వస్వమవు. నావంటి మదమత్తుల మానమును మర్దించి వారిని కృపఁ జూచుచుందువు. నీవు శిష్టులను పాలించుట యును, దుష్టులను శిక్షించుటయును కారణముగ యుగయుగ ముల నవతరించుచుందువు. నీ వందఱకును సర్వేశ్వరుఁడవు. నావంటి మదమత్తుల మానమును మర్దించి వారిపైఁ గృపఁ జూపువాఁడవు. నీవు శిష్టులను పాలించెదవు, దుష్టులను శాసించెదవు. నీయవతారము కేవలము భక్తుల ప్రీతికొఱకే. నీవు కృష్ణుఁడవు, జగదీశ్వరుఁడవు కావున నీపాదపద్మములకు పునః పునః ప్రణామము.'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'మాటలు పెంచవలసిన పని లేదు. నీయవసరమేమిదో చెప్పుము! నీకేమి కావలయును.'

దేవేంద్రుఁ డిట్లనెను:- 'స్వామీ! నేను మీ చేత నిర్మింపబడిన యింద్రుఁడనే నాకు నా యైశ్వర్యము మీఁద మిక్కిలి గర్వము కలదు. యజ్ఞభాగములను నిరంతరమును దిని తిని, సమస్త యజ్ఞములకు నేనే యేకైక అధీశ్వరుఁడనని యనుకొనుచుంటిని. అందఱును నా యజ్ఞమునే చేయవలయు ననుకొనుచుంటిని. గోపకులు మీ యాజ్ఞచే నా యజ్ఞమును జేయకపోఁగా నిది నాకు గొప్ప యవమానమని భావించితిని. గోపకులు చేసిన యీ యవమానమునకుఁ బ్రతీకారము చేయ వలయునని నేనత్యంత క్రోధమున వర్షముచేతను వ్రజమును

నశింపఁ జేయఁజూచితి; కాని కృపాళూ! నీవు నాపైనను వ్రజవాసులపైనను గృపను జూపితివి.

ఇది విని భగవానుఁడు నవ్వి యిట్లనెను:- 'వ్రజవాసులను వర్షమునుండి రక్షించితిని కావున వారిపైఁ గృపఁ జూపితి ననవచ్చును. కాని నీపై నేమి కృపను జూపితిని. పైఁగా నీ యజ్ఞమును భంగ మొనర్చితిని.'

అంత నింద్రుఁ డిట్లనెను:- 'స్వామీ! కృప మాత్రము నామీఁద నే యెక్కువగఁ బ్రసరించినది నీవు నా యభిమానమును నాశ మొనర్పకుండినచో నేనింకను గొప్పగొప్ప యనర్థముల నొనర్చెడు వాఁడనే.'

ఇది విని భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'అవును, యథార్థ విషయ మదియే నీవు నీయైశ్వర్యమును జూచుకొని అత్యంతము మదించిపోయితివి, నేనిట్లను కొంటిని:- 'నీకో మదముదుగుమని చెప్పినచో నీవు నామాటను వినవు. ఏలననఁగా నెవఁడు తన ధనమును, ఐశ్వర్యమును, ప్రభావమును, తపస్సును, సిద్ధులను జూచుకొని గర్వపడునో అట్టివాఁ డితరుల మాటలను వినఁడు. ఐశ్వర్య మదముచేతను, లక్ష్మీ మదముచేతను అంధుడైనవాఁడు దండపాణి ప్రభువునగు నన్నుఁ జూడనే చూడఁడు. కావున నే నెవ్వారి ననుగ్రహింపఁ దలఁ

తునో వాని నైశ్వర్యమును భ్రష్టము కావించెదను. దాని వలన నాతఁడు నిశ్చింతతతో నన్ను భజింపఁ గలఁడు.'

అంత శౌనకుఁ డిట్లడిగెను:- 'సూతా! భగవంతుఁడు భక్తుల ధనమును, ఐశ్వర్యమును హరించి తన స్వజనులనుండి వేఱు చేయుటవలన నేమి మేలొనర్చినట్లు?'

ఇది విని సూతుఁడు గంభీరుఁడయ్యెను. ఆతఁడిట్లనెను: "స్వామీ! సాంసారికవస్తువులు నాశవంతములును, క్షణిక ములునైయున్నవి. ఇవి వచ్చుటలోను రాకపోవుటలోను నేమి కష్టమున్నది? భగవంతుని మరచుటయే విపత్తు. భగవంతుని స్మరించుటయే సంపత్తు. భగవంతుని మఱచి సాంసారిక విష యము లందాసక్తి కలిగియుండుట సుఖముకాదు, ఇది మహా దుఃఖము. భక్తునకు దేనియందధికాసక్తి కలదో భగవంతుఁ డాతనికి దానిని దూరము కావించును. పురాణములలో నీవిష యమున ననేక దృష్టాంతములు కలవు నలకూబర మణిగ్రీవు లకు దమయైశ్వర్యమును గూర్చిన గర్వముకాఁగా నార దునిద్వారా వారి నైశ్వర్యమును భ్రష్టముకావించి వారికి భగవానుఁడు వృక్షజన్మలనొసగెను. చివరకు వారినిఁ గృపఁ జూచి తన భక్తిని ప్రసాదించెను. చిత్రకేతుమహారాజునకుఁ దన యేకైక పుత్రునిమీఁద నత్యంతాసక్తి కలదు. అతనికి తన నిమాతలచే విషమును బెట్టించి మృత్యువును గలు

గఁజేసి, చివరకాతనికి సంపూర్ణభగవత్ప్రాప్తినిఁ గలుగఁ జేసెను. హృదయమున భక్త్యంకురమున్నవారికిఁ దమకుఁ బ్రియాతిప్రియమైనవాఁడును, సర్వగుణసంపన్నుఁడునగు బుత్రుఁడు చచ్చుచుండుటను మనములోకమునఁ గాంచుచునే యున్నాము. ఆ సమయమున నాతని కత్యంతదుఃఖము కలుగును. నిరంతర మేడ్చుచునే యుండును, కాని ఆతని యా విషాదమున నాతని యంతఃకరణమందలి మలమంతయును దుడుచుకొనిపోవును. ఆతఁడిదివరకుకంటె నధిక భక్తుఁడగును. నిత్యము మనమిట్టి సంఘటనములను గాంచుచునే ఉన్నాము.

బుద్ధభగవానుఁడీ పృథివియందు విచరించుచున్నప్పుడాతఁడు సర్వత్ర వైరాగ్యములోనే సుఖముకలదని బోధించుచుండెను. వేలకొలఁది పురుషులాతని చరణసన్నిధికివచ్చి శాంతిలాభమును బొందుచుండెడువారు. ఆతనికి మిక్కిలి ఖ్యాతి కలిగెను. అందఱాతని శాంతిదూతగా భావించిరి.

ఆ రోజులలో నత్యంతధనికయగు నొక మహిళ ఒక పెద్ద పట్టణమున నివసించుచుండెడిది. ఆమెకు గొప్ప ధనసంపత్తికలదు. ఆమెకు మిక్కిలి చక్కని కుమారుఁడుండెను. ఆమె ఆతనిఁ దన ప్రాణములకంటె నెక్కుడుగఁ బ్రేమించుచుండెడిది. ఆతనికొఱకు ఆమె తన సర్వస్వము నర్పింప సిద్ధ

ముగ నుండెను. పిల్లవాఁడును మిక్కిలి సుందరుఁడు, సుశీలుఁడు, అభివృద్ధికి రాఁగలవాఁడు. మాతృభక్తి కలవాఁడై యుండెను. అకస్మాత్తుగ నాతని కొకనాఁడు జ్వరము వచ్చెను. తల్లి ప్రాణములొడ్డి ఆతనికి చికిత్సలు గావించెను. తన పిల్లవానిని బ్రదికించువానికిఁ దన సర్వస్వము నిచ్చెదనని ఆమె ప్రకటించెను. మృత్యుముఖమునుండి రక్షించుట కెవనికి శక్తి కలదు. పిల్లవాఁడు బ్రదుకకుండిన నామెయును ప్రాణములను విడుచును. తల్లి దుఃఖమునకు మేర లేకుండెను. ఆమె పిల్లవాని శవమును కౌఁగిలించుకొని యేడ్చుచుండెను, ఒక్క క్షణమైనను ఆమె అతని వీడలేదు. ఈ విధముగ నామెకు రోజులు గడిచెను.

సరిగా నా సమయమున బుద్ధభగవానుఁడు తన నగరమునకు వచ్చెనని ఆమె వినెను. ఆతఁడు చచ్చినవారిని బ్రతికింపఁగలఁడనుకొనెను ఆమె ఆ పిల్లవాని నట్లు కౌఁగిలించుకొనియే ఆతని సమీపమునకుఁబోయి యిట్లనెను:— 'తథాగతా! మీరు మా పిల్లవానిని బ్రదికింపఁగలరా?'

బుద్ధభగవానుఁ డామె మోహమును గాంచి ఆమె సంస్కారముకలదని తెలిసికొనెను. అనిత్యవస్తువు నందింతటి యాసక్తి కల యీమెకు వైరాగ్యమున నాసక్తి యుండినచో సంసారసాగరమునుండి తరించెడునని యనుకొని ఆతఁ డిట్ల

నేను:- 'అవును, నేనితని బ్రదికింపఁగలను, కాని నీ వొక వస్తువును దీసికొని రావలెను.'

అత్యంతోత్సాహముతో నామె యిట్లనెను:- 'మీ రాజ్ఞాపించినచో నే నెంతటి ద్రవ్యమునైనను వ్యయమొనర్చి మీరు చెప్పిన వస్తువును దప్పక తెచ్చెదను.'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'నాకు మూల్యవంతమగు వస్తువు అవసరము లేదు. నాకొక పిడికెడావాలు మాత్రము కావలెను. కాని ఆ యావాలు తమయింట నెన్నడును నెవనికిని మృత్యువు సంభవింపని యింటినుండి కావలయును.'

ఆమె పుత్రప్రేమమున నున్మత్తయై యుండెను. ఆమె కేమియును నాలోచనము లేకుండెను. ఆమె వెంటనే లేచి బయటవెడలెను. ఆమె ప్రతియింటికిని బోయి తనకొక పిడికెడావాలు నొసఁగుమని యాచించెను. ఇంతటి ధనవంతురాలు పిడికెడావాలకై యాచించుటను గాంచి అందఱును మిక్కిలి యాశ్చర్యమును జెందిరి. ఆమెకొఱ కావాలను దెచ్చి యీయఁగా మీయింట నెవరును జావలేదు కదా!' యని యడిగెడిది. అప్పుడువారు తమయింట మృత్యువు సంభవించినదని చెప్పుచుండిరి. ఆమె అచ్చటినుండి యింకొక యింటికిఁబోయి అడిగెడిది. అచ్చటను నిట్టి ప్రత్యుత్తరమునే విని మూఁడవ యింటికిఁ బోయెను. ఈ విధమున నామె దిన

మంతయును దిరుగుచునే యుండెను. తిరిగితిరిగి ఆమె అలసి పోయెను. ఆమెకు మృత్యువు లేని యిల్లు దొరకలేదు. తమకు సంబంధించిన వారిలోఁ జావనివ్యక్తి ఆమెకుఁ గనఁబడ లేదు. ఆమె తిరిగి బుద్ధభగవానుని కడకు తిరిగి వచ్చెను.

భగవానుఁ డిట్లడిగెను:- 'నీవు ఆవాలను దెచ్చితివా!'

ఆమె దీనతా స్వరమున నిట్లనెను:- 'ప్రభూ! ఎచ్చటను దొరకలేదు.'

కపట విస్మయ స్వరమున భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'నీకొక పిడికెడావాలు దొరకలేదంటమ్మా?'

ఆమె యిట్లనెను:- 'ఎందుకు దొరకలేదు. ఆవాలు చాలగ దొరకినవి. కాని మృత్యువు లేని యిల్లు దొరకలేదు. తమ సంబంధులలో నెవరును జావని వ్యక్తి నాకు దొరకలేదు.'

అంత నవ్వి భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'అన్ని యిండ్లలో మృత్యువు సంభవించుట అనివార్యమైనపుడు నీయింట మృత్యువు సంభవించుటలో నాశ్చర్యమేమియున్నది? అందఱకును సంబంధించిన వారెట్లు బ్రదుకఁగలరు. పుట్టినవాఁడు గిట్టితీరును. పుట్టినవానికి మృత్యువు తప్పనిసరి.' ఇది వినఁగానే ఆమెకు జ్ఞానము కలిగెను. ఆమె సర్వస్వమును త్యజించి భిక్షుకి యయ్యెను. ఆమెకు భగవానుని కృపకలిగెను.

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మునులారా! హానిలాభములును, జీవన మరణములును, కీర్త్యపకీర్తులును నివి యన్నియును దైవాధీనములు. భగవానుఁడు ధనహానియు, తన బంధువుల యొక్కయు, ప్రియుల యొక్కయు మృత్యువును నపయశ మును గలిగించియును గృపఁజూపును. ఇంద్రుని యైశ్వర్య మును నష్టపఱచి యాతఁడాతని ననుగ్రహించెను. ఇంద్రుఁడీ రహస్యమును దెలిసికొనఁగానే భగవానుని శరణువేఁడి, తన యపరాధమును క్షమింపుమని కోరెను. భగవానుఁడు భక్త వత్సలుఁడు, శరణాగత ప్రతిపాలకుఁడు, ఇంద్రుఁడు దీనుఁడగు టనుగాంచి శ్రీకృష్ణుఁడిట్లనెను:-'ఏమియును లేదు దేవేంద్రా! ఇప్పుడిఁక నీ లోకమునకుఁ బొమ్ము. ఆనంద పూర్వకముగ స్వర్గమును బాలింపుము. నాయాజ్ఞను బాలించుచు నభిమాన రహితుఁడవై నీయధికారమున నుండుము.' భగవానుని యీ యాజ్ఞను బొంది యింద్రుఁడు తన లోకమునకుఁ బోయెను. ఇప్పుడిఁకఁ గామధేనువు వచ్చి భగవానునకు గోవిందుఁడను బిరుదు నెందుల కొసంగెనో దాని వర్ణనమును ముందు చేసెదను.'

—॥—

గోవుల ఇంద్రుఁడు గోవిందుఁడు

(956)

శ్లో॥ దేవేవర్షతి యజ్ఞ విప్లవరుషా వజ్రాశ్మ వర్షానిలైః
సీదత్పాల పశుస్త్రి ఆత్మశరణం దృష్ట్వానుకం
పృత్స్మయన్ ।
ఉత్పాట్యైక కరేణ శైలమబలో లీలోచ్ఛిలీంధ్రం యథా
బిభ్రద్గోష్ఠ మపాన్మహేంద్ర మదభిత్ప్రీయాన్న
ఇంద్రోగవామ్ ॥

శ్రీభాగ. ౧౦ స్కం. ౨౬ అ. ౨౫ శ్లో॥

మనము మన శ్రద్ధను జూపుటకై పెద్దల సమ్ముఖమునఁ జిన్న చిన్న వస్తువులను నుపహారముగ నుంచెదము. పెద్దలును దమ తమ బుద్ధుల ననుసరించి చిన్న నామములతో సంబోధించుచుందుము. మా దృష్టిలో నదిచాల గొప్ప ఆదరమే కాని వారికది యే మాత్రమును గొప్పదికాదు. అయినప్పటికిని వారు మన సంతోషముకొఱకు క్షుద్రోపహారమును నాయల్ప బిరుదమును గ్రహించెదరు. మహాపురుషులయొక్క సమస్త కార్యములు పరుల నిమిత్తమే యుండును. వారు స్వయముగ నాప్తకాములై యుందురు; కాని భక్తుల కొఱకును అనుగతుల కొఱకును వారు సర్వమును జేయుచుందురు.

వారితో నవ్వుచుందురు, ఆడుకొనుచుందురు. శిష్టాచార వాక్యములను బలుకుచుందురు వారొనర్చిన పూజను గ్రహించెదరు. ఇదియే మహాపురుషులయొక్క మహత్తు.

సూతుండిట్లనెను:- 'మునులారా! ఇంద్రుండు క్షమాపణమును గోరిన తరువాతి సమస్త గోజాతికి ఆదిమాతయగు సురభి శ్రీకృష్ణుని సమీపమునకు వచ్చెను. మహామనస్విని యగు నా కామధేనువు వచ్చి ప్రథమమున గోపవేషధారి యగు శ్రీకృష్ణభగవానుని పాదపద్మములకుం బ్రణమిల్లి చక్కని సంబోధనలచే సంబోధించుచుం దన సంతానముతోం గూడి ప్రార్థించుట కారంభించెను. కామధేనువిట్లనెను:- ఓకృష్ణా! శ్రీకృష్ణా! నీవు సమస్త చరాచర జగత్తున కేకైక అధీశ్వరుండవు. మహాయోగీ! నీవు సంభవాసంభవము లన్నింటి నొనర్ప సమర్థుండవు. విశ్వాత్మా! నీవు సమస్తోపాధుల నెఱుంగుదువు విశ్వోత్పత్తి స్థితి సంహారముల కేకైక స్థానమగునో స్వామీ! ఈ జగత్తు నీలీలా విలాసము మాత్రమే. ఓ అచ్యుతా! నీవు యథార్థముగ లోకనాథుండవు. నీవలన గోజాతియును సనాథయైనది. ఇంద్రుండు కోపించి నాసంతానమును బాప నుద్యుక్తుండైనాడు. నీవే నీయోగ ప్రభావముచే గిరిరాజగు గోవర్ధనమును గొడుగువలె నెత్తి గోజాతిని రక్షించితివి. జగత్పతే! నీవు మాకు పరమ పూజనీయుండవగు

దేవుఁడవు. నీవు మా ప్రార్థనము నొక్క-దాని నంగీకరింప వల యును. మేము మీా చరణములకుఁ గొంచెము నివేదింపఁ దలఁచుచున్నాము.'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'కామధేనూ! నీవు చెప్పఁ గోనదలఁచిన దేమిరో నిర్భయముగా చెప్పుకొనుము. సంకో చింపవలసిన పనిలేదు.'

ఇది వినఁగానే సురభికి సాహసమధికమయ్యెను ఆమె వినయముతో భగవానునితో నిట్లనెను:-'ప్రభూ నీవు సర్వదా గో, దేవ, బ్రాహ్మణ, సాధువు, సజ్జనులను రక్షించుటకై అవతారమును ధరించెదవు. నీవు గోవుల కింద్రుఁడవు కావల యునని మాకోరిక. మేము నీకు 'గోవిందుఁ' డను బిరుద విభూషితులు కావలయునని మాకోరిక.'

ఇది విని నవ్వుచు శ్రీకృష్ణుఁ డిట్లనెను:- 'సురభీ! త్రిలోకముల కింద్రుఁడీ శతక్రతువగు దేవేంద్రుఁడే. మరల మీారు నన్ను గోవులకు వేఱుగా నింద్రునిగా నేలఁ జేయుచు న్నారు! ఈతఁడే సమస్త ఋషులకును, మునులకును, దేవత లకును, త్రిలోకములకును నింద్రుఁడు.'

కామధేను విట్లనెను:- 'ప్రభూ! విపత్తుల నుండి రక్షించువాఁడే యింద్రుఁడగును. ఇంద్రుఁడు బుద్ధిపూర్వక ముగ గోపకులను గోవులను విపత్తులలోఁ బడవేయుటకుఁ

ప్రయత్న మొనర్చినాఁడు. రక్షణమును నీవు చేసితివి. కావున మేము మా శ్రద్ధాభక్తులను వ్యక్త మొనర్చుటకై నిన్నింద్రుని నిగా నొనర్పఁ దలఁచుచున్నాము. దయతో నీవుమా వినయమునంగీకరింపవలెను.'

భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'గోమాతా! బ్రహ్మాండమం దింద్రుని ప్రప్రథమమున లోకపితామహుఁడగు బ్రహ్మయే సృజించును అతని యనుమతి లేక నింకెవని నింద్రునిఁగా నొనర్ప నధికారము లేదు. ఇది సృష్టియందలి కల సనాతన నియమము.'

తొందఱగఁ గామధేను విట్లనెను:- 'నేను లోకపితామహుఁడగు బ్రహ్మయొక్క ఆజ్ఞచేతనే యీ ప్రస్తావమును చేయుచున్నాను. అతఁడే మమ్ములను, దేవతల మాతయగు నదితిని నీ కడకుఁ బంపినాఁడు. స్వామీ! నీవు భూభారమును హరించుటకై భూమండలమున నవతార ధారణ మొనర్చితివి. అందువలన మేము నేఁడు నీకు విశేషాభిషేకము నొనర్చి నీకు 'గోవిందుఁ'డను బిరుదముచే విభూషిత మొనర్పదలఁచు చున్నాము.'

భగవానుఁడు సరళముగ నిట్లనెను:- 'మంచిది. మీ యానంద మెట్లుండిన నట్లు చేయుఁడు. కాని యీ యింద్రుఁ డిందుఁ దన యవమానమని భావింపఁడు కదా?'

అంత నింద్రాది సమస్త దేవతలకును దల్లియగు నదితీ దేవి యిట్లనెను:- 'స్వామీ! నీవు చరాచర విశ్వమున కింద్రుఁడవు, గోవుల కింద్రునిఁగా నొనర్చుట నీ మహాత్మ్యమును దగ్గించుటయే, ఇంద్రుఁడు దీనికిఁ దన సౌభాగ్యముగ భావింపఁగలఁడు. దీనివలన నాతని గౌరవ మింక ను నినుమడించును. ఆతఁడు స్వయముగఁ దన యైరావతముయొక్క తొండము ద్వారా తెచ్చిన ఆకాశ గంగా జలముచే ని కభిషేకము చేయఁగలఁడు.'

అందఱును నిట్టి కోరికను గలిగియుండుటను గాంచి భగవానుఁ డభిషేకమున కనుమతించెను. కామధేనువు తన దివ్య దుగ్ధములచే యశోదా నందనున కభిషేకమును గావించెను. తదనంతరము ఐరావతము తన తొండముతోఁ దెచ్చిన గంగాజలముచే నింద్రభగవాను నభిషేకించెను. అందఱును గలిసి విధ్యుక్తముగ భగవానునిఁ బూజించిరి. ఆ సమయమునఁ దమ తమ విమానములలోఁ గూర్చుండి దేవతలును, సిద్ధులును, గంధర్వులును, గుహ్యకులును, విద్యాధరులును, చారణులు మొదలగువారు అచ్చటఁ జూచుచుండిరి. అభిషేకము నిమిత్తమై గొప్ప సమారోహము చేసెను. భగవానుఁడగు శ్రీకృష్ణ చంద్రు నొక దివ్యసింహాసనము మీఁదఁ గూర్చుండఁ బెట్టిరి. సర్వప్రథమమున నారద మహర్షి

స్వర బ్రహ్మ విభూషితమగు వీణా తంత్రుల మీఁద రాగాలాపన మొనర్చుచు '(శ్రీ)కృష్ణ గోవింద హరే మురారే, హేనాథ నారాయణ వాసుదేవ' మొదలగు సుమధుర భగవన్నామములతోఁ గీర్తనము గావించెను. తదనంతరము తుంబురాది గంధర్వులు గోవింద భగవానుని స్తుతిఁ జేయుచు నింకను గీతములను బాడిరి. అన్యగంధర్వులును, విద్యాధరులును, సిద్ధులును, చారణగణమును భగవానుని సంసార దోషాపహారియగు నిర్మల యశమును గానమును జేయనారంభించెను. స్వర్గమందలి యప్సరస లందఱును భగవంతుని యభిషేకసందర్భమున నృత్య మొనర్చుటకై సిద్ధముగ నుండిరి. దేవేంద్రుఁడు సైగఁ జేయఁగనే వారతి సంతోషమున వివిధములగు హావభావములను జూపుచు నృత్యము చేయ నారంభించిరి. నేఁడు వారి నృత్యకళ సార్థకమని భావించిరి భగవత్సేవకుఁ బనికివచ్చు కళయే నిజమునకుఁ గళ. మిగిలిన కళలు కుకళలు. అవి ఉదరపూర్తి సాధకమాత్రములే నేఁడప్సరసలు తమ నృత్యముచే నందఱను విముగ్ధులను గావించిరి.

సమయమును గనిపెట్టి ముఖ్య ముఖ్య దేవతలును, లోకపాలురును భగవానుని స్తుతించి, యాలసిపై నందనవనమందలి సుమములను వర్షింపఁజేసిరి. త్రిలోకములందును

జరమానందము వెల్లివిరిసెను. గోవులయొక్క స్తనముల నుండి తమకుఁ దామే పాలను గార్చుచుండెను. అప్పుడు పృథివి యంతయును దుగ్ధమయ మయ్యెను. అది భగవానునకుఁ బ్రియురాలగుఁ బృథివిని అభిషేకించుచున్నట్లుండెను. నదుల జలములు అమృత తుల్యము లయ్యెను. వాని జలము లందు నానా ప్రకారములగు రసాస్వాదనము కలుగ నారంభించెను. వృక్షములు తమతమ కోటరములనుండి మధువును గ్రక్కుచుఁ దమ యానందమును బ్రకటించుచుండెను. అనమ యమున తన్ని వృక్షములందును ఫలపుష్పములు పూయసాగినవి, దున్నకయే విత్తకయే ఓషధులుత్పన్నము లయ్యెను, పర్వతముల లోపలనున్న బహుమూల్యములగు మణులు ప్రత్యక్షముగఁ బ్రకటమై కనఁబడు చుండెను.

సూతుఁడిట్లనెను:- 'మునులారా! ఈవిధముగ మహా వైభవముగ జయప్రదముగ భగవానునకు అభిషేకము జరిగె[illegible]ముండుగా నింద్రుఁడు భగవానుని 'గోవింద' [illegible]. తదనంతర మందఱును గోవిందయని పలికి భ[illegible]కుఁ బ్రణామము గావించెను. స్వభావమునఁ [illegible]యుండు జీవులు వైరహీనులయ్యెను. ఈవిధముగ [illegible]కారియగు శ్రీహరిని 'గోవింద' పదమున నభిషేకించి, భగ[illegible]దాజ్ఞను బొంది, కామధేనువును, దేవేంద్రుఁ

డును, సమస్త దేవతలును, ఉపదేవతలును శ్రీకృష్ణ పరమాత్మయొక్క పాదపద్మములకుఁ బ్రణమిల్లి తమ తమ లోకములకుఁ బోయిరి. భగవానుఁడును నచ్చటికి వెడలఁ దలఁచెనో అచ్చటికిఁ బోయెను. ఆతనికి కీ విఘ్నము చే నేమి కాఁగలదు. ఆతఁడు నిఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండ నాయకుఁడు కదా! ఈవిధముగ భగవానునియొక్క నామము గోవింద యని ప్రసిద్ధినిఁ జెందెను. మునులారా! నేనత్యంత సంక్షేపమున గోవర్ధనధారి, గిరిధారి, భగవాన్ నందనందనునియొక్క గోవర్ధన ధారణలీలలో భగవానుఁ డింద్రుని మదము నణఁచి నుద్ధరించుటను వర్ణించితిని. ఇప్పుడిఁక నేవిధముగ జలేశుఁడగు వరుణునకు దర్శన మొసఁగి ఆతనిఁ గృతార్థు నొనర్చెనో, ఆకథను ముందు చెప్పఁబోవు చున్నాను. మీరందఱును సమాహితచిత్తులరై వినఁగలరని నా ఆశ.

——//——

వరుణునిపై శ్రీకృష్ణుని అనుగ్రహము
(957)

శ్లో॥ చుక్రుశు స్తమపశ్యంతః కృష్ణ రామేతి గోపకాః ।
భగవాం స్త దుపశ్రుత్య పితరం వరుణాహృతమ్
తదంతికం గతో రాజన్యావానామ భయదో విభుః ॥

శ్రీభాగ. ౧౦ స్కం. ౨౮ అ. ౩ శ్లో॥

వైష్ణవ ధర్మమునందు ఏకాదశీ వ్రతమునకు గొప్ప మాహాత్మ్యము కలదు. ఏకాదశీ దినమునఁ బాపములన్నియును నన్నము మీఁదకువచ్చి యుండును గావున నెవఁడేకాదశినాఁ డన్నమును దినునో అతఁడు పాపములను దినువాఁడగుచున్నాఁడని చెప్పఁబడినది. ఏకాదశికి హరివాసరమను పేరు కూడ కలదు. పురాణములలో మనము ముఖ్యముగ నాలుగు విషయములనే కాంచుచుందుము. భగవంతుని యొక్క నామ గుణములయొక్క మహిమ, తులసీ మహిమ, గంగామహిమ, ఏకాదశీవ్రతమహిమయును, వీనిని గుఱించి చెప్పని పురాణము పురాణములందు లేనే లేదు. ఏకాదశి వ్రతమును గుఱించి, పురాణములలో నధికముగఁ జెప్పఁబడినది. ఒక చోట ఏకాదశీవ్రత మహిమమును గూర్చి యెక్కువగఁ జెప్పుచు నిట్లు చెప్పఁ బడినది. దేవతలలో శ్రీకృష్ణుఁడు శ్రేష్ఠుఁడు. వర్ణములలో బ్రాహ్మణ వర్ణము శ్రేష్ఠమైనది. దేవతలలో గణపతి శ్రేష్ఠుఁడు. శాస్త్రములలో వేదమును, తీర్థములలో గంగయును, ధాతువులలో సువర్ణమును, జీవులలో వైష్ణవుఁడును, ధనములలో విద్యాధనమును, సహచరులందు ధర్మపత్నియును, ప్రమథులలో రుద్రుఁడును, శ్రేయః ప్రదాతృత్వమున బుద్ధియును, ఇంద్రియములలో నాత్మయును, చంచలత్వమున మనస్సును, గురువులలోఁ దల్లియును, ప్రియులలో

భర్తయును, బలవంతులలో దైవమును, గణన మొనర్చువారిలోఁ గాలమును మిత్రులలో సౌశీల్యమును, శత్రువులలో రోగమును, కీర్తిమంతులలోఁ గీర్తియును, గృహస్థులలో గృహమును, హింసకులలో ఖలుఁడును, దుష్టులలో బుంశ్చలియును, తేజస్వులలో సూర్యుఁడును, సహిష్ణువులలో బృథివియు, తినెడు పదార్థములలో నమృతమును, కాల్చువారిలో నగ్నియును, ధనమునొసంగు వారిలో లక్ష్మియును, సతీసాధ్వులలో శివ ప్రియగు సతీదేవియు, ప్రజాపతులలో బ్రహ్మయు, జలాశయములలో సాగరమును, వేదములలో సామవేదమును, ఛందస్సులలో గాయత్రియును, వృక్షములలో నశ్వత్థ వృక్షమును, పుష్పములందు తులసీ మంజరియు మాసములలో మార్గశిరమాసమును, ఋతువులలో వసంతమును, ఆదిత్యులలో సూర్యుఁడును, రుద్రులలో శంకరుఁడును, వసువులలో భీష్ముఁడును, వర్షములలో భారత వర్షమును, దేవర్షులలో నారదుఁడును, బ్రహ్మర్షులలో భృగువును, రాజులలో రామచంద్రుఁడును, సిద్ధులలోఁ గపిలుఁడును, జ్ఞానులలోను యోగులలోను సనత్కుమారుఁడును, ఏనుఁగులలో నైరావతమును ,పశువులలో శరభమును, పర్వతములలో హిమాలయము ను, మణులలోఁ గౌస్తుభమణియును, పుణ్యస్వరూపిణియగు నదులలో సరస్వతియును, గంధర్వ

లలోఁ జిత్రరథుడును, యక్షులలోఁ గుబేరుఁడును, రాక్షసులలో సుమాలియు, స్త్రీలలో శతరూపయును, మనువులలో స్వాయంభువమనువును, సుందరియగు నప్సరసలలో రంభయు సమస్త మాయలొనర్చు వారిలో మాయయును సర్వశ్రేష్ఠమైనట్లు సర్వవ్రతములలో నేకాదశి వ్రతము సర్వశ్రేష్ఠమైనది. పురాణములలో నేకాదశివ్రతము సర్వశ్రేష్ఠమైనదని చెప్పఁబడినది. పురాణములలో నేకాదశి వ్రతవిధానమును గురించి విస్తారముగ వర్ణింపఁబడియున్నది దశమీ దినమున నొక్కసారియే హవిష్యాన్నమును భోజన మొనర్చవలయును. ఏకాదశినాఁడు నిర్జలోపవాసముండవలెను. ద్వాదశీ దినమున నొక్కసారియే పారణచేయవలయును ఈ విధముగ దాని విధిని గూర్చి వర్ణనము కలదు. వ్రజవాసులందఱును నేకాదశీవ్రతము నొనర్చెడువారు. శ్రీకృష్ణుఁడవతరించుటయును నేకాదశీ వ్రత మొనర్చుట చేతనే వచ్చిన దని చెప్పెదురు. అందువలన నందుఁడు సదా ఏకాదశీ వ్రతమును జేయుచుండెడువాఁడు. పగలంతయును వ్రత మొనర్చి రాత్రియందు జాగరణ మొనర్చి, అనంతరము మిక్కిలి వైభవముగఁ బారణ మొనర్చెడువారు.

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా! వ్రజముననుండి భగవానుఁడు పృథివియందుండు వారలను కృపాదృష్టితోఁ

జూచుటయే కాదు, దేవతలను లోకపాలురను గూడ తన పాద ధూళిచేఁ గృతార్థులను గావించుచుండెను. బ్రహ్మ మోహమును దూరము కావించెను. ఇంద్రుని మదము నణఁచెను. ఈ విషయము లన్నియును దేవలోకమందు సర్వత్ర వ్యాపించెను. లోకపాలుఁడగు వరుణుఁడు మొదట నుండియును భగవద్భక్తుఁడు. భగవానుఁడగు నందనందనునిఁ దాను సపరివారముగ దర్శింపవలయునని ఆతని మనస్సున సంకల్పము కలిగెను. తానును దన చేతులార నాతనిఁ బూజించి తన నైశ్వర్యమును సార్థకము చేసికొనవలయు ననుకొనెను. సర్వాంతర్యామియగు ప్రభువాతని కోరికను దీర్పఁదలఁచెను.

నిరాహార నిర్జలోపవాసవ్రతము సర్వశ్రేష్ఠమని చెప్పఁబడుటచే నొకదినమున నందుఁడే కాదశి వ్రతము నేర్పఱచెను. ఒకవేళ నిర్జలోపవాసముండకుండినచోఁ గొంచెముగ జలమును ద్రాగవలెను. ఒకవేళ నీటితో నుండఁజాలకుండినచోఁ బాలను ద్రాగియుండుట మధ్యమ పక్షము. ఫలములను దినియుండుట అధమ పక్షము. చలిమిడి, వేపుడు పిండి, రొట్టె, పేలపిండి మొదలగు వానినిఁదినుట అన్నము నకుఁ బ్రత్యామ్నాయము మాత్రమే. నందుఁడు సదా నిరాహారముగ నుండెడువాఁడు. పగలంతయును వ్రత మొనర్చి

రాత్రి జాగరణ మొనర్చెను. ఆ దినము కార్తీక శుద్ధము
నందు వచ్చు దేవోత్థాపినీ ఏకాదశి. శాస్త్రీయవిధిని అతఁ
డింటిని గోమయమును దెచ్చి అలికి, సాలగ్రామమును
స్థాపించి స్వామికిఁ బూజార్చనలను గావించెను. రాత్రి జాగ
రణ మొనర్చుటచే నాఁకలిలో నిద్రయును తరిగి పోవును.
జాగరణ రాత్రియందు రాత్రి దీర్ఘముగఁదోచెను. అర్ధరాత్రి
దాటఁగనే నందునకరుణోదయమైనట్లుతోఁచెను. అతఁడు
వెంటనే తన పట్టువస్త్రమును, నీటిచెంబును దీసికొని ఒక
సేవకుని వెంటఁబెట్టుకొని యమునాతీరమునకుఁ బోయెను.
నిత్యకృత్యములను నెఱవేర్చుకొని అతఁడు జలమును ప్రవే
శించెను, ఆ సమయమున నింకను రాత్రి శేషముండెను,
ఆసురీవేళ. జలమున వరుణదూతలు కాపాలాయుందురు. ఆ
సమయమున జలమునఁ బ్రవేశించుట నిషేధింపఁబడినది.
కాని నందునికా విషయము మనస్సునకు రాలేదు. దైవవశ
మున నా సమయమున నొకానొక వరుణదూత జలములో
పలఁ గూర్చుండి యుండెను, అతఁడీ నందుని సాధారణ
మానవుఁడనుకొని జలమార్గమునఁ బట్టుకొని వరుణలోకము
నకుఁ గొనిపోయెను. తన భృత్యుఁడు తెలియక ఆనంద
కందుఁడగు శ్రీకృష్ణుని తండ్రినిఁ బట్టుకొని వరుణలోకము
నకుఁ దెచ్చిన సంగతిని దెలిసికొని, అప్పుడాతని నతఁడు

క్రుద్ధుడయ్యెను. సేవకుఁడిట్లనెను:- 'ప్రభూ! నేను తెలిసి కొనక ఆసురీవేళయందు స్నానము చేయుచుండిన నీతనిఁ బట్టుకొని తెచ్చితిని.'

వరుణుఁడిట్లనుకొనెను!- 'ఏమియును ఫరవాలేదు. భగవంతుఁడేది చేసినను మన మేలుకొరకే యొనర్చును. ఈ కారణమున నా గృహమును భగవంతుఁడు తన పాద పద్మ పరాగముచేఁ బావన మొనర్చుఁగాక! తండ్రినిఁ గొనిపోవుట కాతఁడు నాలోకమునకు వచ్చినపుడు నేను నా పరివార సహితముగ నాతనిఁ బూజచేయగలను. అని యాలోచించుకొని యాతండు నందుని మిక్కిలి యాదరముతోఁ దన సమీపమున నుంచుకొనెను. వ్రజరాజు మునిఁగి చాలసేపటివఱకు లేచి రాకపోవునప్పటికి సేవకులాతనిఁగూర్చి మిక్కిలి సందేహించిరి. వారును నీటిలో మునింగి నందుని బాగుగా వెదికిరి గాని జాడ చిక్కలేదు. అప్పుడు వారు మిక్కిలి భయపడిరి. అట్లే పరువిడి వ్రజము నకుఁ జేరుకొనిరి. గోపకులందరును సమావేశమైరి. క్షణకాల మున నీవృత్తాంతమంతయు వ్రజమంతటను వ్యాపించెను శ్రీకృష్ణుఁడు తప్ప యింకెవరును నీ విపత్తునుండి రక్షించు వారెవరును లేరని అందరనుకొనిరి. ఆతఁడే యిదివరలో వారి విపత్తులనుండి రక్షించెను. ఇప్పుడును నాతఁడే మన

యీ విపత్తునుండి రక్షింపగలరు.' అని తలంచి వారు రామకృష్ణులనామమును స్మరించుచుఁ గరుణా స్వరమున నాక్రందింప నారంభించిరి. యశోదారోహిణులును విని అయ్యో! అయ్యో! అని యేడ్వ నారంభించిరి.

బలరామ కృష్ణులు సుఖపూర్వకముగ శయ్యపై శయనించి యుండిరి. రల్లుల యొక్కయు, గోపకుల యొక్కయు కరుణాక్రందనమును విని భగవానుఁడు మేల్కొని, తల్లి సమీపమునకు వచ్చి యిట్లనెను:- 'అమ్మా! నీవింతగా దుఃఖించుచుంటి వేల? నీవు నీయొక్క దుఃఖ కారణమేమిటో నాకుఁ జెప్పుము.'

తల్లి యిట్లనెను:- 'నాయనా! నీ తండ్రి జలములలో మునిఁగి పోయినాడు. యమునా స్నానమునకుఁ బోయినాడు. మునిఁగిన తరువాత మరల లేవనే లేవలేదు.'

శ్రీకృష్ణుఁడు క్రుద్ధుఁడై యిట్లనెను:- 'జలమునకు నాతండ్రిని ముంచివేయు సాహసమా? మీరు చింతింపకుఁడు. నేనిప్పుడే తండ్రినిఁ దెచ్చెదను.'

ఇట్లు పలికి భగవానుఁడు గోపకులతో నా ఘట్టమునకుఁ బోయెను. అచ్చటికిఁ బోయిన తరువాతఁ దన యోగమాయా ప్రభావమున నా శరీరము తోడనే వరుణ లోకమునకుఁ బోయెను.

హృషీకేశుఁడు తన లోకమునకు వచ్చుటనుజూచి అమితముగ సంతోషించెను. ఆ సంతోషమునకు మేఱ లేకుండెను. ఆనంద మగ్నుఁడై ఆతఁడు నృత్యము చేయఁ దొడఁగెను. జీవునియొక్క కర్మలన్నియును భగవత్ప్రాప్తి కొఱకే యుండును. భగవానుఁ డనుగ్రహించి యెవని భవనమునకు విచ్చేయునో ఆతని కింకేమి చేయవలసిన కార్యము లుండును. లోకపాలుఁడును, జలేశ్వరుఁడునగు వరుణుఁడు ప్రభు దర్శనము వలనఁ బరమ ప్రముదితుఁడై పూజన సామగ్రుల ద్వారా ప్రేమ పూర్వకముగ నాతనికిఁ బూజార్చనలను గావించెను. అంత రెండు చేతులను జోడించి గద్గద వాక్కులతో నిట్లనెను:- 'ప్రభూ! నేను శరీరమును ధరించి నందులకు నేఁటికి నాజన్మము ధన్యమైనది. నేఁడు నామనోరథములన్నియును నెఱవేరినవి; ఏలననఁగా సమస్త సిద్ధుల నొసఁగునవి నీ చరణారవిందములే. ఏ మానవుఁడు నీ చరణారవిందములను శ్రద్ధాభక్తులతో సేవించునో వారు సంసార సాగరమునుండి ప్రయాసము లేకయే దాఁటి పోవుదురు. ఇప్పుడింక నా యుద్ధారము విషయమున సందేహమేమి కలదు? నీచరణ దర్శనముచే నేను కృతార్థుఁడనైతిని. నీయొక్క భావమయమును, మనోమయమునగు మూర్తిని జింతించుట చేతనే సమస్త శోకములు శాంతించును. అట్టియెడ నేను నిన్నుఁ

ప్రత్యక్షముగ దర్శించితిని. లోకసృష్టి కల్పన మొనర్చు మాయకు నీ వీశ్వరుఁడవు. నీవు షడైశ్వర్య సంపన్నుఁడవు. సర్వవ్యాపకుఁడవు అంతటికిని బరమాత్మ తుఁడవు. నేను నిన్నెట్లు సేవింపఁగలను? కేవలము నీ చరణ కమలములకు శ్రద్ధా పూర్వకముగఁ బ్రణామ మొనర్చెదను.' భగవానుఁ డిట్లనెను:- 'సరియే, ప్రణామ నమస్కారములైపోయినవి. మా తండ్రి యెచ్చట నున్నాఁడో ముందుగాఁ జెప్పుము. నీవా తనిని నీ లోకమునకుఁ బట్టుకొని వచ్చితివని వినియుంటిని.' వరుణుఁ డిట్లనెను:- 'లేదు స్వామీ! నేను బట్టుకొని రాలేదు. అజ్ఞానియగు నా భృత్యుని వలన నీయపరాధము జరిగినది యథార్థమే. అతఁడును దెలిసి తెలిసి యీ యపరాధమును గావించి యుండలేదు. భ్రమవశమున, అజ్ఞాన వశమున నాతఁడిట్టి యనుచిత కార్యము నొనర్చినాఁడు. నీవు శరణాగత వత్సలుఁడవు. కృపాసాగరుఁడవు, అతని యజ్ఞాన కృతమగు నపరాధమును నీవు క్షమింప వలయును.'

ఇట్లు పలికి వరుణుఁడు లోపలఁ గూర్చుండిన నందుని సత్కార పూర్వకముగఁ దెప్పించి చేతులను జోడించుకొని యిట్లనెను:- 'పితృవత్సలుఁడవగు నో ప్రభూ! ఈతఁ డిడుగో పూజనీయుఁడగు నీ తండ్రి. నా భృత్యుని వలన నీతనికి గష్టము కలిగినది. అతఁడు చేసినది అసభ్యమగు నపరాధమే;

కాని దీనివలన నాకు జాల లాభము కలిగినది. నేను నాయింట నుండఁగనే దేవ దుర్లభమగు నీ దర్శనము లభించినది. నా గృహము నీ చరణ ధూళిచేఁ బవిత్రమైనది. నీవు సర్వుల హృదయముల నెఱుంగుదువు. ప్రాణులందఱకును సాక్షివి. కావున నీవు నాపై గోపపడరాదు. సదా సేవకునిఁగ భావించి కృపాదృష్టితోఁ జూడవలయును.'

తన తండ్రినిఁ గాంచి భగవానుఁడు లేచి నిలుచుండెను. ఆతనిని ఉచ్చసింహాసనమునఁ గూర్చుండఁ జేసెను. వరుణుఁడు విధ్యుక్తముగ శ్రీకృష్ణుని, నందునిఁ బూజించెను. వరుణుఁడిట్లు చేసిన స్వాగతమును గాంచి నందుఁడు చాలగ విస్మితుఁ డయ్యెను. ఆతఁడు శ్రీకృష్ణుని అమిత ప్రభావమును, మహైశ్వర్యమును గాంచి చకితుఁ డయ్యెను. భగవానుఁడువరుణునితో నిట్లనను:- 'జలేశా! ఇప్పుడింక మేము పోయెదము. నీవు మిక్కిలి యానందముతో నీపదవియందుండి నన్ను స్మరించుచుండుము.'

భగవదాజ్ఞచే వరుణుఁడు నందునితోఁ బాటుగా శ్రీకృష్ణుని సాశ్రునయనములతోఁ బ్రేమపూర్వకముగ వీడ్కొలిపెను. భగవానుఁడు వెంటనే ఆ ఘట్టమునకే వచ్చి నందునితోఁ గూడి ప్రకటమయ్యెను. చచ్చిన వాఁడు బ్రదికిన వాని బంధువులెల్లను నెట్లు సంతోషించెదరో అట్లే వారినిఁ గాంచి

గోపకులందఱును సంతోషించిరి. అందఱును నందుని చరణార
విందములకు వందనము గావించిరి. కొందఱాతని మెడఁ
గౌఁగిలించుకొనిరి. కొందఱాలింగన మొనర్చిరి. గోపకు
లిట్లడిగిరి:- 'నందబాబు! మీరెచ్చటికి వెడలితిరి ?'

నందుఁ డిట్లనెను:- 'నాయనలారా! ఏమని చెప్పు
దును! వరుణ సేవకుఁడొకఁడు నన్నుఁ బట్టుకొని వరుణలోక
మునకుఁ గొనిపోయినాడు. అతఁడుకొనిపోయి నన్నపరాధివలె
వరుణుని యెదుట నిలువఁబెట్టెను. అతఁడు నన్ను గుర్తించి,
తన యాసనమునుండి లేచి నిలుచుండెను. అతఁడు నాకు
గొప్పగా స్వాగత సత్కారము లొనర్చెను. అది గొప్ప
దివ్యలోకము. వరుణునకు గొప్పయైశ్వర్యము కలదు. అతఁడు
పశ్చిమదిశకు లోకపాలకుఁడు. తర్వాత శ్రీకృష్ణుఁడు నా
స్థానమునకుఁ జేరుకొనెను. అతనిఁ గాంచఁగనే వరుణుఁడు
చాల విస్మయమును జూపించెను. సేవకునివలెఁ జేతులను
జోడించుకొని, యాతని సమ్ముఖమున నిలుచుండి, వినతు
లొనర్చుచు వెనువెంటఁ దిరుగఁ దొడఁగెను. మిక్కిలిగఁ
బూజించెను. ఆతని తరువాత నాపూజయును జరిగినది.'

సూతుఁ డిట్లనెను:- 'మునులారా! నందుని నోట
గోపకులు శ్రీకృష్ణుని మహదైశ్వర్యమును గూర్చియుఁ
బ్రభావమును గూర్చియు వినఁగానే అందఱాతని నిప్పుడీశ్వ

రునిఁగ భావించుచుండిరి, అత్యుత్సాహమున వారులోలోన మనస్సులలో నిట్లను కొనిరి:- 'శ్రీకృష్ణుఁడు సర్వేశ్వరుఁడును ఈశ్వరులకును నీశ్వరుఁడగుచో నెప్పుడైన మనలను గూడ కృప జూచునా! మన కింతవఱకును నసురులను జంపుటనే చూపించుచుండెను. తన యొక్క యీదివ్య ప్రభావము నెన్నడును జూపింపలేదు. మనలను నెన్నడైనఁ దన సూక్ష్మ గతి వఱకు చేర్చునా! మనకును నెన్నడైన వైకుంఠదర్శనము కావించునా?' భగవంతుఁడు భక్తవాంఛా కల్ప తరువు. ఆతని భక్తులు మనస్సుతో దేనినిఁ గోరుదురో దానిని నెఱ వేర్చును. గోపకుల కేవిధముగ వైకుంఠదర్శనమును జేయించెనో ఆ కథను నేను ముందు చెప్పెదను.'

——//——

గోపకులకు వైకుంఠ దర్శనము

[958]

శ్లో॥ ఇతి సంచిత్య భగవా న్మహాకారుణి కో హరిః ।
దర్శయామాస లోకం స్వం గోపానాం తమసః పరమ్॥

శ్రీ భాగ. ౧౦ స్కం. ౨౮ అ. ౧౪ శ్లో॥

సుఖ శాంతులకును, సంతోషానందములకును నేక మాత్రమగు స్థానము ప్రభువుయొక్కలోకమగు పరమపదమే. జీవుఁడు దానిని దెలిసికొనజాలక అజ్ఞానవశమున విషయ సంపాదనము కొఱకై కామ్యకర్మ లొనర్చుచు వానిలోఁ బట్టుపురుగు తనకుదాను బంధింపఁ బడునట్లు, ఎనుబది నాలుగు లక్షల జీవరాసులలోఁ బడి సంసారమునఁ దిరుగు చున్నాఁడు. జీవునకుఁ దన వాస్తవిక గతి తెలిసెనా, తన యథార్థ స్వరూపము తెలిసెనా ఈ విషయములు వచ్చినను రాకున్నను హర్ష విషాదములుండవు. ఈ సంసార మాగమా పాయి. ఇందులో నేవస్తువు స్థిరముగనుండును. పుట్టిన దేమో గిట్టి తీరును. ఈ పంచభూతములతో నేర్పడిన పదార్థము లందు స్థాయిత్వ మెక్కడిది. ఇవన్నియును నశించెడివియే, ఏవి నశ్వరములో అవి సుఖదాయకములు కాఁజాలవు. సుఖము శాశ్వత వస్తువునందే యుండును. కేవలము ప్రభువు

యొక్క ధామము, ప్రభువుయొక్క నామము, ప్రభువు యొక్క రూపము, ప్రభువుయొక్క లలిత లీలలు శాశ్వతములు. వీనినే చూచుట, వినుట, చెప్పుట యందిచ్ఛ కలిగి యుండుట వీని నొనర్చుటచే సుఖము కలుగును. లేకున్నచో దుఃఖమునే అనుభవింపవలసి వచ్చును; కావునఁ దన కేదైన నిచ్ఛయున్నను నది యా ప్రభువునకు సంబంధించియే యుండును. దానిని నెఱవేర్చుకొనుటకై ఆతఁడు ప్రభువునే ప్రార్థింపవలయును.

సూతుఁ డిట్లనెను:– 'మునులారా! నందుఁడు ద్వాదశీ వ్రతము నొనర్చెను. కార్తీక శుద్ధ త్రయోదశీ దినమునఁ బ్రాతఃకాలమున నాతని వరుణదూత పట్టుకొని పోయెను. ఆదినముననే శ్రీకృష్ణభగవానుఁడు వరుణలోకమునుండి నందునిఁ దీసికొనివచ్చెను. రాఁగానే ఆతఁడు గోపకులతో శ్రీకృష్ణభగవానుని పరమైశ్వర్యమును గూర్చి చెప్పెను. ఆ సమయమున నందఱ మనస్సులలోను భగవానుని యొక్క వైకుంఠధామమును జూడఁ గోరిక కల్గెను. ఆ దినమునఁజాల ఆలస్యమైనది. యశోదమ్మ చాల వ్యాకులతను జెందెను. అందువలన గోపకులందఱును నింటికిఁబోయిరి. ఆ దినమున నానందోత్సవమునందు శ్రీకృష్ణుని మహిమమును వర్ణించుట యందే గడిపిరి. ఇప్పుడు చతుర్దశీ దినము వచ్చెను. గోప

కులందఱి హృదయములలో నొక్కసారిగా వైకుంఠ దర్శన లాలస ఉత్కటమయ్యెను. అందఱును వచ్చి శ్రీకృష్ణునితో నిట్లనిరి:- 'కృష్ణా! నీ లోకము వరుణలోకము కంటెను సుందరమని వినియున్నాము. నీవా లోకమందే యుందువఁట మాకా లోకమును జూపింపవలయును.'

శ్రీకృష్ణభగవానుఁ డిట్లనెను:- 'ఓయీ, నేఁడు మీ రందఱును భంగేమైనను ద్రాగినారా? నాయనలారా! నా లోకము ఈ బృందావనమే. గోవులును, మాఅమ్మ యశోదయును, నందబాబును,గోపికలును మీరు నెచ్చటనుందురో, యమునయును, గోవర్ధన పర్వతమును గల బృందావన మెచ్చట నున్నదో అదియే నాధామము. మీ రెట్టి వెఱ్ఱి మాటలను మాటలాడుచున్నారు?' గోపకులిట్లనిరి:- 'ఓయీ! నీవు మమ్ములనేల మోసము చేసెదవు? వైకుంఠలోకము చాల బాగుండునని మేము వినియుంటిమి. ఆ భూమి రమణీయముగ నుండునఁట. అమృత వాపీకూప తటాకములుండు నఁట. అచ్చటి సరిత్తులు దివ్యామృతముతోఁ బ్రవహించుచుండును. వాని తటములు దివ్యమణులచే నిర్మింపఁబడిన వఁట. అచ్చనుండువారు శుద్ధ సత్త్వగుణులుగ నుందురఁట. అచ్చటనుండు వారి వస్త్రములును, ఆభరణములును, కిరీటాంగదాదులన్నియును దివ్యములఁట.,

భగవానుఁడిట్లనెను:- 'నాయనలారా! దివ్యములైనవి ఉండవచ్చును. దివ్యములలో నేమికలదు. ఇవి యన్నియును బృందావనమునకు మించినవి కావు.'

గోపకులిట్లనిరి:- అట్లు కాదయ్యా! నీవు మాతండ్రికి వరుణలోకముయొక్క ఐశ్వర్యమును జూపించితివి. ఇప్పుడు మావద్ద మాయమాటలు చెప్పి మోసగించుచున్నావు.'

ఇది విని భగవానుఁడు నవ్వెను. ఆతఁడిట్లనుకొనెను:- 'ఈ జీవులజ్ఞానముచే నానావిధములగు చిన్న పెద్ద కోరికల చేతను, కామ్యకర్మలచేతను నిరంతరము చిన్న పెద్ద,ఉచ్చ, నీచ యోనులలో భ్రమించుచున్నారు. ఒకొక్కప్పుడు భౌమ స్వర్గసుఖములను గోరుచుందురు. ఒకొక్కప్పుడు పాతాళ స్వర్గసుఖములను, ఇంకొకప్పుడు వరుణలోకముయొక్కయు, ఇంద్రలోకముయొక్కయు, పాతాళస్వర్గముయొక్కయు సుఖములను గాంక్షించుచున్నారు. ఇంకొక్కప్పుడు జనలోక సుఖములను, తపోలోకసుఖములను, బ్రహ్మలోకసుఖములను, ఇట్లొకలోకమునుండి యింకొకలోకసుఖములను గాంక్షించుచుందురు. అట్లు సర్వలోకములందును దిరుగుచుందురు, అసమానమగు నాపరమపదము నందెవరును మనస్సును స్థిరమొనర్పరు. తమ వాస్తవిక గతిని గుర్తించి దానియందారూఢులైనచో నీ జీవుని సమస్తశోక మోహ

ములును, దుఃఖాదులును దూరముగాఁ గలవు.' ఇట్లాలోచించుకొని భగవానుఁడిట్లనుకొనెను:- 'సరియే, వరుణుఁడు. నేను మీకు వరుణలోకముకంటెను నొక దివ్యాతిదివ్యలోకమును జూపించెదను.' ఇట్లు పలికి వారిని యమునా తీరమునకుఁ గొనిపోయెను.

యమునానదియందొక హ్రదము కలదు. దానిపేరు 'బ్రహ్మహ్రదము భగవానుఁడిట్లనెను:- మీరందరును మీ వస్త్రములను వీడి యీ హ్రదమునఁ బ్రవేశించి, మునుఁగుఁడు. ఏమి చమత్కారము కనఁబడునో కాంచుఁడు.'

ఇది విని సమస్త నందాది గోపకులుత్సాహముతోఁ దమ తమ వస్త్రములను విడిచి బ్రహ్మహ్రదమునఁ బ్రవేశించిరి.

భగవంతుఁ డిట్లనెను:- 'ఇప్పుడేమి చూచుచున్నారు? మునుఁగుఁడు.'

శ్రీకృష్ణ భగవానుఁ డిట్లు చెప్పఁగానే మునిఁగిన వారందఱును వైకుంఠ లోకమునకుఁ జేరుకొనిరి, అది అపూర్వమగులోకము. అచ్చటి శోభ అవర్ణనీయము. అచ్చట నున్న వారందఱును చతుర్భుజాకారులే. వారి ముఖములన్నియును కోటిశరత్పూర్ణిమా చంద్రులవలెఁ బ్రకాశమానముగ నుండెను. అందఱ శిరస్సులందును దివ్యమణి

జటితములగు పరమ ప్రకాశవంతములగు గిరీటములుండెను. వారి వస్త్రా భూషణము లన్నియును ననుపమములుగ నుండెను, వారికే చింతలును లేవు. వారు నిత్యనిరంతరము బ్రహ్మానంద సుఖమున నిత్యనిమగ్నులై యుందురు. శంఖ, చక్ర, గదా, పద్మ ధారులై యుందురు. గోపకు లచ్చట బలరామునితోఁ గూడిన శ్రీకృష్ణుని గాంచెను. ఆతఁడు రత్న జటిత మణిమయమగు నుచ్చ సింహాసనమున విరాజమానుఁడై యుండెను. బ్రహ్మాది దేవతలును, ఇంద్రాది దిక్పాలకులును సూత మాగధ వందీ గణములవలె వారిని స్తుతించుచుండిరి. సర్వత్ర అతివైభవమును, ఆనందోత్సవములును జరుగుచుండెను. గోపకులనుగాంచి శ్రీకృష్ణుఁడు సింహాసనమునుండి లేవను లేదు. వ్రజములోఁ జనువునఁ దమ్ముఁ గౌఁగిలించుకొనినట్లు కౌఁగిలించుకొనను లేదు. గోపకు లిట్లనుకొనిరి:- 'ఓరి ! మన కృష్ణున కిచ్చట నిట్టిరోగము వచ్చిన దేమి ? ఈతనికి రెండు భుజములకు బదులుగా నాలుగు భుజములున్న వేమి? ఈతని శిరస్సున నెమలి పింఛముండిన ముకుటము లేదే! కఱ్ఱ లేదు, కిరీటము లేదు, వేణువు లేదు, పులు లేవు, బృందావనము లేదు. అయ్యో! మన కృష్ణుఁ డిచ్చట నెట్టి వక్కియై బక్కచిక్కియున్నాడు! కిరీటము నందు మెఱయుచుండిన రాళ్లున్నవి. గురివెంద పూసల దండ లేదు. నల్లని వెంద్రుకలు లేవు. మనతో నీతఁడు మిత్రునివలెఁ బలు

కఁడేమి? కలిసికొనడేమి?' బావా! యని పిలువఁడు. ఇట్టి వైకుంఠము మన కెందులకు? వారందఱును శిఖిపింఛమాళి, బృందావన విహారి, వంశీధారియునగు ద్విభుజుఁడగు శ్రీకృష్ణుని ఉపాసకులు. ఇచ్చట నాతని జతుర్భుజ రూపమున నుండుటను గాంచి భయపడిరి. ఈరూపమున వ్యవధానము కలిగినా భక్తుని చిత్తము విచలితమై బాధను జెందును. అది జ్ఞానాతీతమైన లోకము. అది సత్య, జ్ఞాన, అనంతానంద, సనాతన బ్రహ్మజ్యోతి స్వరూపమగు ధామము. దాని దర్శన మందఱకును లభింపదు. గుణ సంబంధమును సర్వథా త్యజించి మునిగణముల కాగ్రచిత్తులరై మిక్కిలి యత్నముతో దానినిఁ బ్రాప్తించెదరు. గోపకులచ్చటికిఁ బోయి ఆనంద నిమగ్నులైరి. కాని ద్విభుజ కృష్ణునిఁ గాంచక కొట్టుకొను చుండిరి. ఎచ్చటికిఁ బోయిన మరలఁ దిరిగిరారో అది అట్టి ధామమైనప్పటికిని, ఆ గోపకుల మనస్సులలో ద్విభుజుఁడగు శ్రీకృష్ణుఁడే వసించియుండెను. వారి చిత్తము లాతని యందే లగ్నమై యుండెను. అందువలన సర్వాంతర్యామియగు ప్రభువు వారిని దానినుండి బయటకు లాగెను. గోపకులు బ్రహ్మహ్రదమునుండి బయట పడఁగానే యమునా తటమున వారికి త్రిభంగ లలిత గతిచేఁ గదంబ వృక్షముక్రింద వ్యత్యస్త పాదుఁడై నిలుచుండి, వేణుగాన మొనర్చుచు శిఖిపంచ మాళియగు వనమాలి కనఁబడెను. వెంటనే జలము